# Egils saga Skalla-Grímssonar

# Index

# Egils saga Skalla-Grímssonar

## 1. kafli - Af Kveld-Úlfi búanda.

Úlfr hét maðr, sonr Bjálfa ok Hallberu, dóttur Úlfs ins óarga. Hon var systir Hallbjarnar hálftrölls í Hrafnistu, föður Ketils hængs. Úlfr var maðr svá mikill ok sterkr, at eigi váru hans jafningjar. En er hann var á unga aldri, lá hann í víkingu ok herjaði. Með honum var í félagsskap sá maðr, er kallaðr var Berðlu-Kári, göfugr maðr ok inn mesti afreksmaðr at afli ok áræði. Hann var berserkr. Þeir Úlfr áttu einn sjóð báðir, ok var með þeim in kærsta vinátta.

En er þeir réðust ór hernaði, fór Kári til bús síns í Berðlu. Hann var maðr stórauðigr. Kári átti þrjú börn. Hét sonr hans Eyvindr lambi, annarr Ölvir hnúfa, dóttir hans hét Salbjörg. Hon var kvenna vænst ok skörungr mikill. Hennar fekk Úlfr. Fór hann þá ok til búa sinna. Úlfr var maðr auðigr bæði at löndum ok lausum aurum. Hann tók lends manns rétt, svá sem haft höfðu langfeðgar hans, ok gerðist maðr ríkr.

Svá er sagt, at Úlfr var búsýslumaðr mikill. Var þat siðr hans at rísa upp árdegis ok ganga þá um sýslur manna eða þar, er smiðir váru, ok sjá yfir fénað sinn ok akra, en stundum var hann á tali við menn, þá er ráða hans þurftu. Kunni hann til alls góð ráð at leggja, því at hann var forvitri. En dag hvern, er at kveldi leið, þá gerðist hann styggr, svá at fáir menn máttu orðum við hann koma. Var hann kveldsvæfr. Þat var mál manna, at hann væri mjök hamrammr. Hann var kallaðr Kveld-Úlfr.

Þau Kveld-Úlfr áttu tvá sonu. Hét inn ellri Þórólfr, en inn yngri Grímr. En er þeir óxu upp, þá váru þeir báðir menn miklir ok sterkir, svá sem faðir þeira var. Var Þórólfr manna vænstr ok gerviligastr. Hann var líkr móðurfrændum sínum, gleðimaðr mikill, örr ok ákafamaðr mikill í öllu ok inn mesti kappsmaðr. Var hann vinsæll af öllum mönnum. Grímr var svartr maðr ok ljótr, líkr feðr sínum bæði yfirlits ok at skaplyndi. Gerðist hann umsýslumaðr mikill. Hann var hagr maðr á tré ok járn ok gerðist inn mesti smiðr. Hann fór ok oft um vetrum í síldfiski með lagnarskútu ok með honum húskarlar margir.

En er Þórólfr var á tvítugs aldri, þá bjóst hann í hernað. Fekk Kveld-Úlfr honum langskip. Til þeirar ferðar réðust synir Berðlu-Kára, Eyvindr ok Ölvir, -þeir höfðu lið mikit ok annat langskip, - ok fóru um sumarit í víking ok öfluðu sér fjár ok höfðu hlutskipti mikit. Þat var nökkur sumur, er þeir lágu í víking, en váru heima um vetrum með feðrum sínum. Hafði Þórólfr heim marga dýrgripi ok færði föður sínum ok móður. Var þá bæði gott til fjár ok mannvirðingar. Kveld-Úlfr var þá mjök á efra aldri, en synir hans váru rosknir.

## 2. kafli - Frá Ölvi ok Sólveigu.

Auðbjörn hét þá konungr yfir Firðafylki. Hróaldr hét jarl hans, en Þórir sonr jarlsins.

Þá var Atli inn mjóvi jarl. Hann bjó á Gaulum. Hans börn váru þau Hallsteinn, Hólmsteinn, Hersteinn ok Sólveig in fagra.

Þat var á einu hausti, at fjölmennt var á Gaulum at haustblóti. Þá sá Ölvir hnúfa Sólveigu ok gerði sér um títt. Síðan bað hann hennar, en jarlinum þótti manna munr ok vildi eigi gifta hana. Síðan orti Ölvir mörg mansöngskvæði um hana. Svá mikit gerði Ölvir sér um Sólveigu, at hann lét af herförum, ok váru þá í herförum Þórólfr ok Eyvindr lambi.

# 3. kafli - Haraldr tók ríki.

Haraldr, sonr Hálfdanar svarta, hafði tekit arf eftir föður sinn í Vík austr. Hann hafði þess heit strengt at láta eigi skera hár sitt né kemba, fyrr en hann væri einvaldskonungr yfir Nóregi. Hann var kallaðr Haraldr lúfa. Síðan barðist hann við þá konunga, er næstir váru, ok sigraði þá, ok eru þar langar frásagnir. Síðan eignaðist hann Upplönd. Þaðan fór hann norðr í Þrándheim ok átti þar margar orrostur, áðr hann yrði einvaldi yfir öllum Þrændalögum.

Síðan ætlaðist hann at fara norðr í Naumudal á hendr þeim bræðrum, Herlaugi ok Hrollaugi, er þá váru konungar yfir Naumudal. En er þeir bræðr spurðu til ferðar hans, þá gekk Herlaugr í haug þann með tólfta mann, er áðr höfðu þeir gera látit þrjá vetr. Var síðan haugrinn aftr lokinn. En Hrollaugr konungr veltist ór konungdómi ok tók upp jarls rétt ok fór síðan á vald Haralds konungs ok gaf upp ríki sitt. Svá eignaðist Haraldr konungr Naumdælafylki ok Hálogaland. Setti hann þar menn yfir ríki sitt.

Síðan bjóst Haraldr konungr ór Þrándheimi með skipaliði ok fór suðr á Mæri, átti þar orrostu við Húnþjóf konung ok hafði sigr. Fell þar Húnþjófr. Þá eignaðist Haraldr konungr Norðmæri ok Raumsdal.

En Sölvi klofi, sonr Húnþjófs, hafði undan komizt, ok fór hann á Sunnmæri til Arnviðar konungs ok bað hann sér fulltings ok sagði svá: "Þótt þetta vandræði hafi nú borit oss at hendi, þá mun eigi langt til, at sama vandræði mun til yðvar koma, því at Haraldr, ætla ek, at skjótt mun hér koma, þá er hann hefir alla menn þrælkat ok áþját, sem hann vill, á Norðmæri ok í Raumsdal. Munuð þér inn sama kost fyrir höndum eiga sem vér áttum, at verja fé yðvart ok frelsi ok kosta þar til allra þeira manna, er yðr er liðs at ván, ok vil ek bjóðast til með mínu liði móti þessum ofsa ok ójafnaði. En at öðrum kosti munuð þér vilja taka upp þat ráð, sem Naumdælir gerðu, at ganga með sjálfvilja í ánauð ok gerast þrælar Haralds. Þat þótti föður mínum vegr at deyja í konungdómi með sæmð, heldr en gerast undirmaðr annars konungs á gamals aldri. Hygg ek, at þér muni ok svá þykkja ok öðrum þeim, er nökkurir eru borði ok kappsmenn vilja vera."

Af slíkum fortölum var konungrinn fastráðinn til þess at safna liði ok verja land sitt. Bundu þeir Sölvi þá samlag sitt ok sendu orð Auðbirni konungi, er réð fyrir Firðafylki, at hann skyldi koma til liðs við þá. En er sendimenn kómu til Auðbjarnar konungs ok báru honum þessa orðsending, þá réðst hann um við vini sína, ok réðu honum þat allir at safna liði ok fara til móts við Mæri, sem honum váru orð til send. Auðbjörn konungr lét skera upp herör ok fara herboð um allt ríki sitt. Hann sendi menn til ríkismanna at boða þeim til sín.

En er sendimenn konungs kómu til Kveld-Úlfs ok sögðu honum sín erendi ok þat, at konungr vill, at Kveld-Úlfr komi til hans með alla húskarla sína, Kveld-Úlfr svarar svá: "Þat mun konungi skylt þykkja, at ek fara með honum, ef hann skal verja land sitt ok sé herjat í Firðafylki. En hitt ætla ek mér allóskylt at fara norðr á Mæri ok berjast þar ok verja land þeira. Er yðr þat skjótast at segja, þá er þér hittið konung yðvarn, at Kveld-Úlfr mun heima sitja um þetta herhlaup ok hann mun eigi herliði safna ok eigi gera sína þá heimanferð at berjast móti Haraldi lúfu, því at ek hygg, at hann hafi þar byrði gnóga hamingju, er konungr várr hafi eigi krepping fullan."

Fóru sendimenn heim til konungs ok sögðu honum erendislok sín, en Kveld-Úlfr sat heima at búm sínum.

# 4. kafli - Frá ferðum Haralds.

Auðbjörn konungr fór með lið sitt, þat er honum fylgði, norðr á Mæri ok hitti þar Arnvið konung ok Sölva klofa, ok höfðu þeir allir saman her mikinn. Haraldr konungr var þá ok norðan kominn með sínu liði, ok varð fundr þeira fyrir innan Sólskel. Var þar orrosta mikil ok mannfall mikit í hvárratveggju liði. Þar fellu ór Haralds liði jarlar tveir, Ásgautr ok Ásbjörn, ok tveir synir Hákonar Hlaðajarls, Grjótgarðr ok Herlaugr, ok margt annat stórmenni, en af liði Mæra Arnviðr konungr ok Auðbjörn konungr. En Sölvi klofi komst undan á flótta ok var síðan víkingr mikill ok gerði oft skaða mikinn á ríki Haralds konungs ok var kallaðr Sölvi klofi. Eftir þat lagði Haraldr konungr undir sik Sunnmæri.

Vémundr, bróðir Auðbjarnar konungs, helt Firðafylki ok gerðist þar konungr yfir. Þetta var síð um haustit, ok gerðu menn þat ráð með Haraldi konungi, at hann skyldi eigi fara suðr um Stað á haustdegi. Þá setti Haraldr konungr Rögnvald jarl yfir Mæri hváratveggju ok Raumsdal ok sneri norðr aftr til Þrándheims ok hafði um sik mikit fjölmenni.

Þat sama haust veittu synir Atla heimför at Ölvi hnúfu ok vildu drepa hann. Þeir höfðu lið svá mikit, at Ölvir hafði enga viðstöðu ok komst með hlaupi undan. Fór hann þá norðr á Mæri ok hitti þar Harald konung, ok gekk Ölvir til handa honum ok fór norðr til Þrándheims með konungi um haustit, ok komst hann í ina mestu kærleika við konung ok var með honum lengi síðan ok gerðist skáld hans.

Þann vetr fór Rögnvaldr jarl it iðra um Eiðsjó suðr í Fjörðu ok hafði njósnir af ferðum Vémundar konungs ok kom um nótt, þar sem heitir Naustdalr, ok var Vémundr þar á veizlu. Tók þar Rögnvaldr jarl hús á þeim ok brenndi konunginn inni með níu tigum manna. Eftir þat kom Berðlu-Kári til Rögnvalds jarls með langskip alskipat, ok fóru þeir báðir norðr á Mæri. Tók Rögnvaldr skip þau, er átt hafði Vémundr konungr, ok allt þat lausafé, er hann fekk. Berðlu-Kári fór þá norðr til Þrándheims á fund Haralds konungs ok gerðist hans maðr.

Um várit eftir fór Haraldr konungr suðr með landi með skipaher ok lagði undir sik Fjörðu ok Fjalir ok skipaði þar til ríkis mönnum sínum. Hann setti Hróald jarl yfir Firðafylki.

Haraldr konungr var mjök gjörhugall, þá er hann hafði eignazt þau fylki, er nýkomin váru í vald hans, um lenda menn ok ríka búendr ok alla þá, er honum var grunr á, at nökkurrar uppreistar var af ván, þá lét hann hvern gera annat hvárt, at gerast hans þjónustumenn eða fara af landi á brott, en at þriðja kosti sæta afarkostum eða láta lífit, en sumir váru hamlaðir at höndum eða fótum. Haraldr konungr eignaðist í hverju fylki óðul öll ok allt land, byggt ok óbyggt, ok jafnvel sjóinn ok vötnin, ok skyldu allir búendr vera hans leiglendingar, svá þeir, er á mörkina ortu, ok saltkarlarnir ok allir veiðimenn bæði á sjó ok landi þá váru allir þeir honum lýðskyldir.

En af þessi áþján flýðu margir menn af landi á brott, ok byggðust þá margar auðnir víða bæði austr í Jamtaland ok Helsingjaland ok Vestrlönd, Suðreyjar, Dyflinnarskíði, Írland, Norðmandí á Vallandi, Katanes á Skotlandi, Orkneyjar ok Hjaltland, Færeyjar. Ok í þann tíma fannst Ísland.

# 5. kafli - Konungr gerði orð Kveld-Úlfi.

Haraldr konungr lá með her sinn í Fjörðum. Hann sendi menn þar um land á fund þeira manna, er eigi höfðu komit til hans, er hann þóttist erendi við eiga.

Konungs sendimenn kómu til Kveld-Úlfs ok fengu þar góðar viðtökur. Þeir báru upp erendi sín, sögðu, at konungr vildi, at Kveld-Úlfr kæmi á fund hans. "Hann hefir," sögðu þeir, "spurn af, at þú ert göfugr maðr ok stórættaðr. Muntu eiga kost af honum virðingar mikillar. Er konungi mikit kapp á því at hafa með sér þá menn, at hann spyrr, at afreksmenn eru at afli ok hreysti."

Kveld-Úlfr svarar, sagði, at hann var þá gamall, svá at hann var þá ekki til færr at vera úti á herskipum. "Mun ek nú heima sitja ok láta af at þjóna konungum."

Þá mælti sendimaðr: "Láttu þá fara son þinn til konungs. Hann er maðr mikill ok garpligr. Mun konungr gera þik lendan mann, ef þú vill þjóna honum."

"Ekki vil ek," sagði Grímr, "gerast lendr maðr, meðan faðir minn lifir, því at hann skal vera yfirmaðr minn, meðan hann lifir."

Sendimenn fóru í brott, en er þeir kómu til konungs, sögðu þeir honum allt þat, er Kveld-Úlfr hafði rætt fyrir þeim. Konungr varð við styggr ok mælti um nökkurum orðum, sagði, at þeir myndi vera menn stórlátir, eða hvat þeir myndi fyrir ætlast.

Ölvir hnúfa var þá nær staddr ok bað konung vera eigi reiðan. "Ek mun fara á fund Kveld-Úlfs, ok mun hann vilja fara á fund yðvarn, þegar er hann veit, at yðr þykkir máli skipta."

Síðan fór Ölvir á fund Kveld-Úlfs ok sagði honum, at konungr var reiðr ok eigi myndi duga, nema annarr hvárr þeira feðga færi til konungs, ok sagði, at þeir myndi fá virðing mikla af konungi, ef þeir vildi hann þýðast, sagði frá mikit, sem satt var, at konungr var góðr mönnum sínum bæði til fjár ok metnaðar.

Kveld-Úlfr sagði, at þat var hans hugboð, - "at vér feðgar munim ekki bera gæfu til þessa konungs, ok mun ek ekki fara á fund hans. En ef Þórólfr kemr heim í sumar, þá mun hann auðbeðinn þessar farar ok svá at gerast konungs maðr. Segðu svá konungi, at ek mun vera vinr hans ok alla menn, þá er at mínum orðum láta, halda til vináttu við hann. Ek mun ok halda inu sama um stjórn ok umboð af hans hendi sem áðr hafða ek af fyrra konungi, ef konungr vill, at svá sé, ok enn síðar sjá, hversu semst með oss konungi."

Síðan fór Ölvir aftr til konungs ok sagði honum, at Kveld-Úlfr myndi senda honum son sinn, ok sagði, at sá var betr til fallinn, er þá var eigi heima. Lét konungr þá vera kyrrt. Fór hann þá um sumarit inn í Sogn, en er haustaði, bjóst hann at fara norðr til Þrándheims.

# 6. kafli - Viðræður Þórólfs ok Kveld-Úlfs.

Þórólfr Kveld-Úlfsson ok Eyvindr lambi kómu um haustit heim ór víking. Fór Þórólfr til föður síns.

Taka þeir feðgar þá tal sín í milli. Spyrr Þórólfr eftir, hvat verit hefir í erendum þeira manna, er Haraldr sendi þangat. Kveld-Úlfr sagði, at konungr hafði til þess orð sent, at Kveld-Úlfr skyldi gerast maðr hans eða sonr hans annarr hvárr.

"Hvernig svaraðir þú?" kvað Þórólfr.

"Ek sagða svá, sem mér var í hug, at ek mynda aldri ganga á hönd Haraldi konungi ok svá myndið þit gera báðir, ef ek skylda ráða. Ætla ek, at þær lykðir muni á verða, at vér munim aldrtila hljóta af þeim konungi."

"Þá verðr allmjök á annan veg," sagði Þórólfr, "en mér segir hugr um, því at ek ætla mik skulu af honum hljóta inn mesta frama, ok til þess emek fastráðinn at fara á fund konungs ok gerast hans maðr, ok þat hefi ek sannspurt, at hirð hans er skipuð afreksmönnum einum. Þykkir mér þat allfýsiligt at koma í þeira sveit, ef þeir vilja við mér taka. Eru þeir menn haldnir miklu betr en allir aðrir í þessu landi. Er mér svá frá sagt konungi, at hann sé inn mildasti af fégjöfum við menn sína ok eigi síðr þess örr at gefa þeim framgang ok veita ríki þeim, er honum þykkja til þess fallnir. En mér spyrst á þann

veg til um alla þá, er bakverpast vilja við honum ok þýðast eigi hann með vináttu, sem allir verði ekki at manna, stökkva sumir af landi á brott, en sumir gerast leigumenn. Þykkir mér þat undarligt, faðir, um svá vitran mann sem þú ert ok metnaðargjarnan, er þú vildir eigi með þökkum taka vegsemð þá, er konungr bauð þér. En ef þú þykkist vera forspár um þat, at vér munim hljóta af konungi þessum ófarnað ok hann muni vilja vera várr óvinr, hví fórtu eigi þá til orrostu í móti honum með konungi þeim, er þú ert áðr handgenginn? Nú þykkir mér þat ósæmiligast at vera hvárki vinr hans né óvinr."

"Eftir gekk þat," kvað Kveld-Úlfr, "er mér bauð hugr um, at þeir myndi engir sigrför fara, er börðust við Harald lúfu norðr á Mæri. En slíkt sama mun þat vera satt, at Haraldr mun verða at miklum skaða mínum frændum. En þú, Þórólfr, munt ráða vilja athöfnum þínum. Ekki óttumst ek þat, þóttú komir í sveit með hirðmönnum Haralds, at eigi þykkir þú hlutgengr eða jafn inum fremstum í öllum mannraunum. Varast þú þat, at eigi ætlir þú hóf fyrir þér eða keppist við þér meiri menn. En eigi muntu fyrir vægja at heldr."

En er Þórólfr bjóst á brott, þá leiddi Kveld-Úlfr hann ofan til skips, hvarf til hans ok bað hann vel fara ok bað þá heila hittast.

# 7. kafli - Af Björgólfi ok Hildiríði.

Björgólfr hét maðr á Hálogalandi. Hann bjó í Torgum. Hann var lendr maðr, ríkr ok auðigr, en hálfbergrisi at afli ok vexti ok kynferð. Hann átti son, er hét Brynjólfr. Hann var líkr feðr sínum. Björgólfr var þá gamall ok önduð kona hans, ok hafði hann selt í hendr öll ráð syni sínum ok leitat honum kvánfangs. Brynjólfr átti Helgu, dóttur Ketils hængs ór Hrafnistu. Bárðr er nefndr sonr þeira. Hann var snemma mikill ok fríðr sýnum ok varð inn mesti atgervismaðr.

Þat var eitt haust, at þar var gildi fjölmennt, ok váru þeir Björgólfr feðgar í gildinu göfgastir menn. Þar var hlutaðr tvímenningr á öftnum, sem siðvenja var til. En þar at gildinu var sá maðr, er Högni hét. Hann átti bú í Leku. Hann var maðr stórauðigr, allra manna fríðastr sýnum, vitr maðr ok ættsmár ok hafði hafizt af sjálfum sér. Hann átti dóttur allfríða, er nefnd er Hildiríðr. Hon hlaut at sitja hjá Björgólfi. Töluðu þau margt um kveldit. Leizt honum mærin fögr. Litlu síðar var slitit gildinu.

Þat sama haust gerði Björgólfr gamli heimanför sína ok hafði skútu, er hann átti, ok á þrjátigi menn. Hann kom fram í Leku, ok gengu þeir heim til húss tuttugu, en tíu gættu skips. En er þeir kómu á bæinn, þá gekk Högni á mót honum ok fagnaði vel, bauð honum þar at vera með sínu föruneyti, en hann þekkðist þat, ok gengu þeir inn í stufu. En er þeir höfðu afklæðzt ok tekit upp yfirhafnir, þá lét Högni bera inn skapker ok mungát. Hildiríðr bóndadóttir bar öl gestum.

Björgólfr kallar til sín Högna bónda ok segir honum, at - "erendi er þat hingat, at ek vil, at dóttir þín fari heim með mér, ok mun ek nú gera til hennar lausabrullaup."

En Högni sá engan annan sinn kost en láta allt svá vera sem Björgólfr vildi. Björgólfr keypti hana með eyri gulls, ok gengu þau í eina rekkju bæði. Fór Hildiríðr heim með Björgólfi í Torgar. Brynjólfr lét illa yfir þessi ráðagerð.

Þau Björgólfr ok Hildiríðr áttu tvá sonu. Hét annarr Hárekr, en annarr Hrærekr. Síðan andast Björgólfr. En þegar hann var út hafiðr, þá lét Brynjólfr Hildiríði á brott fara með sonu sína. Fór hon þá í Leku til föður síns, ok fæddust þar upp synir Hildiríðar. Þeir váru menn fríðir sýnum, litlir vexti, vel viti bornir, líkir móðurfrændum sínum. Þeir váru kallaðir Hildiríðarsynir. Lítils virði Brynjólfr þá ok lét þá ekki hafa af föðurarfi þeira. Hildiríðr var erfingi Högna, ok tók hon ok synir hennar arf eftir hann ok bjuggu þá í Leku ok höfðu auð fjár. Þeir váru mjök jafnaldrar, Bárðr Brynjólfsson ok Hildiríðarsynir. Þeir feðgar, Brynjólfr ok Björgólfr, höfðu lengi haft finnferð ok finnskatt.

Norðr á Hálogalandi heitir fjörðr Vefsnir. Þar liggr ey í firðinum ok heitir Álöst, mikil ey ok góð. Í henni heitir bær á Sandnesi. Þar bjó maðr, er Sigurðr hét. Hann var auðgastr norðr þar. Hann var lendr maðr ok spakr at viti. Sigríðr hét dóttir hans ok þótti kostr beztr á Hálogalandi. Hon var einberni hans ok átti arf at taka eftir Sigurð, föður sinn.

Bárðr Brynjólfsson gerði heimanferð sína, hafði skútu ok á þrjá tigu manna. Hann fór norðr í Álöst ok kom á Sandnes til Sigurðar. Bárðr hefir uppi orð sín ok bað Sigríðar. Því máli var vel svarat ok líkliga, ok kom svá, at Bárði var heitit meyjunni. Ráð þau skyldu takast at öðru sumri. Skyldi þá Bárðr sækja norðr þangat ráðit.

# 8. kafli - Þórólfr gerist konungsmaðr.

Haraldr konungr hafði þat sumar sent orð ríkismönnum þeim, er váru á Hálogalandi, ok stefndi til sín þeim, er áðr höfðu eigi verit á fund hans. Var Brynjólfr ráðinn til þeirar ferðar ok með honum Bárðr, sonr hans. Fóru þeir um haustit suðr til Þrándheims ok hittu þar konung. Tók hann við þeim allfeginsamliga. Gerðist þá Brynjólfr lendr maðr konungs. Fekk konungr honum veizlur miklar aðrar en áðr hafði hann haft. Hann fekk honum ok finnferð, konungssýslu á fjalli ok finnkaup. Síðan fór Brynjólfr á brott ok heim til búa sinna, en Bárðr var eftir ok gerðist konungs hirðmaðr.

Af öllum hirðmönnum virði konungr mest skáld sín. Þeir skipuðu annat öndvegi. Þeira sat innast Auðunn illskælda. Hann var elztr þeira, ok hann hafði verit skáld Hálfdanar svarta, föður Haralds konungs. Þar næst sat Þorbjörn hornklofi, en þar næst sat Ölvir hnúfa, en honum it næsta var skipat Bárði. Hann var þar kallaðr Bárðr hvíti eða Bárðr sterki. Hann virðist þar vel hverjum manni. Með þeim Ölvi hnúfu var félagskapr mikill.

Þat sama haust kómu til Haralds konungs þeir Þórólfr Kveld-Úlfsson ok Eyvindr lambi, sonr Berðlu-Kára. Fengu þeir þar góðar viðtökur. Þeir höfðu þangat snekkju, tvítugsessu, vel skipaða, er þeir höfðu áðr haft í víking. Þeim var skipat í gestaskála með sveit sína.

Þá er þeir höfðu þar dvalizt, til þess er þeim þótti tími til at ganga á fund konungs, gekk þar með þeim Berðlu-Kári ok Ölvir hnúfa. Þeir kveðja konung.

Þá segir Ölvir hnúfa, at þar er kominn sonr Kveld-Úlfs, - "sem ek sagða yðr í sumar, at Kveld-Úlfr myndi senda til yðvar. Munu yðr heit hans öll föst. Meguð þér nú sjá sannar jartegnir, at hann vill vera vinr yðvarr fullkominn, er hann hefir sent son sinn hingat til þjónustu við yðr, svá sköruligan mann sem þér meguð nú sjá. Er sú bæn Kveld-Úlfs ok allra vár, at þú takir við Þórólfi vegsamliga ok gerir hann mikinn mann með yðr."

Konungr svarar vel máli hans ok kveðst svá gera skyldu, - "ef mér reynist Þórólfr jafnvel mannaðr sem hann er sýnum fulldrengiligr."

Síðan gerðist Þórólfr handgenginn konungi ok gekk þar í hirðlög, en Berðlu-Kári ok Eyvindr lambi, sonr hans, fóru suðr með skip þat, er Þórólfr hafði norðr haft. Fór þá Kári heim til búa sinna ok þeir Eyvindr báðir. Þórólfr var með konungi, ok vísaði konungr honum til sætis milli þeira Ölvis hnúfu ok Bárðar, ok gerðist með þeim öllum inn mesti félagskapr.

Þat var mál manna um Þórólf ok Bárð, at þeir væri jafnir at fríðleik ok á vöxt ok afl ok alla atgervi. Nú er Þórólfr þar í allmiklum kærleikum af konungi ok báðir þeir Bárðr.

En er vetrinn leið af ok sumar kom, þá bað Bárðr sér orlofs konung at fara at vitja ráðs þess, er honum hafði heitit verit it fyrra sumar. En er konungr vissi, at Bárðr átti skylt erendi, þá lofaði hann honum heimferð. En er hann fekk orlof, þá bað hann Þórólf fara með sér norðr þangat. Sagði hann, sem satt var, at hann myndi þar mega hitta marga frændr sína göfga, þá er hann myndi eigi fyrr sét hafa eða við kannast. Þórólfi þótti þat fýsiligt, ok fá þeir til þess orlof af konungi, búast síðan, höfðu skip gott ok föruneyti, fóru þá leið sína, er þeir váru búnir. En er þeir koma í Torgar, þá senda þeir Sigurði menn ok láta þeir höfðu bundit með sér it fyrra sumar. Sigurðr segir, at hann vill þat allt halda, sem þeir höfðu mælt, gera þá ákveðit um brullaupsstefnu, ok skulu þeir Bárðr sækja norðr þangat á Sandnes.

En er at þeiri stefnu kom, þá fara þeir Brynjólfr ok Bárðr ok höfðu með sér margt stórmenni, frændr sína ok tengðamenn. Var þat, sem Bárðr hafði sagt, at Þórólfr hitti þar marga frændr sína, þá er hann hafði ekki áðr við kannazt. Þeir fóru, til þess er þeir kómu á Sandnes, ok var þar in prúðligsta veizla. En er lokit var veizlunni, fór Bárðr heim með konu sína ok dvalðist heima um sumarit ok þeir Þórólfr báðir. En um haustit koma þeir suðr til konungs ok váru með honum vetr annan.

Á þeim vetri andaðist Brynjólfr. En er þat spyrr Bárðr, at honum hafði þar arfr tæmzt, þá bað hann sér heimfararleyfis, en konungr veitti honum þat. Ok áðr þeir skilðist, gerðist Bárðr lendr maðr, sem faðir hans hafði verit, ok hafði af konungi veizlur allar, þvílíkar sem Brynjólfr hafði haft. Bárðr fór heim til búa sinna ok gerðist brátt höfðingi mikill. En Hildiríðarsynir fengu ekki af arfinum þá heldr en fyrr. Bárðr átti son við konu sinni, ok hét sá Grímr. Þórólfr var með konungi ok hafði þar virðingar miklar.

# 9. kafli - Orrosta í Hafrsfirði. Kvánfang Þórólfs.

Haraldr konungr bauð út leiðangri miklum ok dró saman skipaher, stefndi til sín liði víða um land. Hann fór ór Þrándheimi ok stefndi suðr í land. Hann hafði þat spurt, at herr mikill var saman dreginn um Agðir ok Rogaland ok Hörðaland ok víða til safnat, bæði ofan af landi ok austan ór Vík, ok var þar margt stórmenni saman komit ok ætlar at verja land fyrir Haraldi konungi.

Haraldr konungr helt norðan liði sínu. Hann hafði sjálfr skip mikit ok skipat hirð sinni. Þar var í stafni Þórólfr Kveld-Úlfsson ok Bárðr hvíti ok synir Berðlu-Kára, Ölvir hnúfa ok Eyvindr lambi, en berserkir konungs tólf váru í söxum. Fundr þeira var suðr á Rogalandi í Hafrsfirði. Var þar in mesta orrosta, er Haraldr konungr hafði átta, ok mikit mannfall í hvárratveggju liði. Lagði konungr framarliga skip sitt, ok var þar ströngust orrostan. En svá lauk, at Haraldr konungr fekk sigr, en þar fell Þórir haklangr, konungr af Ögðum, en Kjötvi inn auðgi flýði ok allt lið hans, þat er upp stóð, nema þat, er til handa gekk eftir orrostuna.

Þá er kannat var lið Haralds konungs, var margt fallit, ok margir váru mjök sárir. Þórólfr var sárr mjök, en Bárðr meir, ok engi var ósárr á konungsskipinu fyrir framan siglu nema þeir, er eigi bitu járn, en þat váru berserkir. Þá lét konungr binda sár manna sinna ok þakkaði mönnum framgöngu sína ok veitti gjafar ok lagði þar mest lof til, er honum þótti makligir, ok hét þeim at auka virðing þeira, nefndi til þess skipstjórnarmenn ok þar næst stafnbúa sína ok aðra frambyggja. Þá orrostu átti Haraldr konungr síðast innan lands, ok eftir þat fekk hann enga viðstöðu, ok eignaðist hann síðan land allt. Konungr lét græða menn sína, þá er lífs var auðit, en veita umbúnað dauðum mönnum, þann sem þá var siðvenja til.

Þórólfr ok Bárðr lágu í sárum. Tóku sár Þórólfs at gróa, en Bárðar sár gerðust banvæn.

Þá lét hann kalla konung til sín ok sagði honum svá: "Ef svá verðr, at ek deyja ór þessum sárum, þá vil ek þess biðja yðr, at þér látið mik ráða fyrir arfi mínum."

En er konungr hafði því játat, þá sagði hann: "Arf minn allan, vil ek, at taki Þórólfr, félagi minn ok frændi, lönd ok lausa aura. Honum vil ek ok gefa konu mína ok son minn til uppfæðslu, því at ek trrúi honum til þess bezt allra manna."

Hann festir þetta mál, sem lög váru til, at leyfi konungs. Síðan andast Bárðr, ok var honum veittr umbúnaðr, ok var hann harmdauði mjök. Þórólfr varð heill sára sinna ok fylgði konungi um sumarit ok hafði fengit allmikinn orðstír.

Konungr fór um haustit norðr til Þrándheims. Þá biðr Þórólfr orlofs at fara norðr á Hálogaland at vitja gjafar þeirar, er hann hafði þegit um sumarit at Bárði, frænda sínum. Konungr lofar þat ok gerir með orðsending ok jartegnir, at Þórólfr skal þat allt fá, er Bárðr gaf honum, lætr þat, at sú gjöf var ger með ráði konungs ok hann vill svá vera láta. Gerir konungr þá Þórólf lendan mann. ok veitir honum þá allar veizlur þær, sem áðr hafði Bárðr haft, fær honum finnferðina með þvílíkum skildaga sem áðr hafði haft Bárðr. Konungr gaf Þórólfi langskip gott með reiða öllum ok lét búa ferð hans þaðan sem bezt. Síðan fór Þórólfr þaðan ferð sína, ok skilðust þeir konungr með inum mesta kærleik.

En er Þórólfr kom norðr í Torgar, þá var honum þar vel fagnat. Sagði hann þá fráfall Bárðar ok þat með, at Bárðr hafði gefit honum eftir sik lönd ok lausa aura ok kvánfang þat, er hann hafði áðr átt, berr fram síðan orð konungs ok jartegnir. En er Sigríðr heyrði þessi tíðendi, þá þótti henni skaði mikill eftir mann sinn. En Þórólfr var henni áðr mjök kunnigr, ok vissi hon, at hann var inn mesti merkismaðr ok þat gjaforð var allgott. Ok með því at þat var konungs boð, þá sá hon þat at ráði ok með henni vinir hennar at heitast Þórólfi, ef þat væri feðr hennar eigi í móti skapi. Síðan tók Þórólfr þar við forráðum öllum ok svá við konungssýslu.

Þórólfr gerði heimanför sína ok hafði langskip ok á nær sex tigu manna ok fór síðan, er hann var búinn, norðr með landi. Ok einn dag at kveldi kom hann í Álöst á Sandnes, lögðu skip sitt til hafnar. En er þeir höfðu tjaldat ok um búizt, fór Þórólfr upp til bæjar með tuttugu menn. Sigurðr fagnaði honum vel ok bauð honum þar at vera, því at þar váru áðr kunnleikar miklir með þeim, síðan er mægð hafði tekizt með þeim Sigurði ok Bárði. Síðan gengu þeir Þórólfr inn í stofu ok tóku þar gisting. Sigurðr settist á tal við Þórólf ok spurði at tíðendum. Þórólfr sagði frá orrostu þeiri, er verit hafði um sumarit suðr á landi, ok fall margra manna, þeira er Sigurðr vissi deili á. Þórólfr sagði, at Bárðr, mágr hans, hafði andazt ór sárum þeim, er hann fekk í orrostu. Þótti þat báðum þeim inn mesti mannskaði. Þá segir Þórólfr Sigurði, hvat verit hafði í einkamálum með þeim Bárði, áðr hann andaðist, ok svá bar hann fram orðsendingar konungs, at hann vildi þat allt haldast láta, ok sýndi þar með jartegnir. Síðan hóf Þórólfr upp bónorð sitt við Sigurð ok bað Sigríðar, dóttur hans. Sigurðr tók því máli vel, sagði, at margir hlutir heldu til þess, sá fyrstr, at konungr vill svá vera láta, svá þat, at Bárðr hafði þess beðit, ok þat með, at Þórólfr var honum kunnigr ok honum þótti dóttir sín vel gift. Var þat mál auðsótt við Sigurð. Fóru þá fram festar ok á kveðin brullaupsstefna í Torgum um haustit.

Fór þá Þórólfr heim til bús síns ok hans förunautar ok bjó þar til veizlu mikillar ok bauð þangat fjölmenni miklu. Var þar margt frænda Þórólfs göfugra. Sigurðr bjóst ok norðan ok hafði langskip mikit ok mannval gott. Var at þeiri veizlu it mesta fjölmenni.

Brátt fannst þat, at Þórólfr var örr maðr ok stórmenni mikit. Hafði hann um sik sveit mikla, en brátt gerðist kostnaðarmikit ok þurfti föng mikil. Þá var ár gott ok auðvelt at afla þess, er þurfti.

Á þeim vetri andaðist Sigurðr á Sandnesi, ok tók Þórólfr arf allan eftir hann. Var þat allmikit fé.

Þeir synir Hildiríðar fóru á fund Þórólfs ok hófu upp tilkall þat, er þeir þóttust þar eiga um fé þat, er átt hafði Björgólfr, faðir þeira.

Þórólfr svarar svá: "Þat var mér kunnigt of Brynjólf ok enn kunnara um Bárð, at þeir váru manndómsmenn svá miklir, at þeir myndi hafa miðlat ykkr þat af arfi Björgólfs, sem þeir vissi, at réttendi væri til. Var ek nær því, at þit hófuð þetta sama ákall við Bárð, ok heyrðist mér svá sem honum þætti þar engi sannendi til, því at hann kallaði ykkr frillusonu."

Hárekr sagði, at þeir myndi vitni til fá, at móðir þeira var mundi keypt, - "en satt var þat, at vit leituðum ekki fyrst þessa mála við Brynjólf, bróður okkarn. Var þar ok með skyldum at skipta. En af Bárði væntum vit okkr sæmðar í alla staði. Urðu ok eigi löng vár viðskipti. En nú er arfr þessi kominn undir óskylda menn okkr, ok megum vit nú eigi með öllu þegja yfir missu okkarri. En vera kann, at enn sé sem fyrr sá ríkismunr, at vit fáim eigi rétt af þessu máli fyrir þér, ef þú vill engi vitni heyra, þau er vit höfum fram at flytja, at vit sém menn aðalbornir."

Þórólfr svarar þá styggliga: "Því síðr ætla ek ykkr arfborna, at mér er sagt móðir ykkur væri með valdi tekin ok hernumin heim höfð."

Eftir það skilðu þeir þessa ræðu.

# 10. kafli - Um ferð Þórólfs ok rausn hans.

Þórólfr gerði um vetrinn ferð sína á fjall upp ok hafði með sér lið mikit, eigi minna en níu tigu manna. En áðr hafði vanði á verit, at sýslumenn höfðu haft þrjá tigu manna, en stundum færa. Hann hafði með sér kaupskap mikinn. Hann gerði brátt stefnulag við Finna ok tók af þeim skatt ok átti við þá kaupstefnu. Fór með þeim allt í makendum ok í vinskap, en sumt með hræðslugæði.

Þórólfr fór víða um mörkina. En er hann sótti austr á fjallit, spurði hann, at Kylfingar váru austan komnir ok fóru þar at finnkaupum, en sums staðar með ránum. Þórólfr setti til Finna at njósna um ferð Kylfinga, en hann fór eftir at leita þeira ok hitti í einu bóli þrjá tigu manna ok drap alla, svá at engi komst undan, en síðan hitti hann saman fimmtán eða tuttugu. Alls drápu þeir nær hundraði manna ok tóku þar ógrynni fjár ok kómu aftr um várit við svá búit. Fór Þórólfr þá til bús síns á Sandnes ok sat þar lengi. Um várit lét hann gera langskip mikit ok á drekahöfuð, lét þat búa sem bezt, hafði þat norðan með sér.

Þórólfr sópast mjök um föng þau, er þá váru á Hálogalandi, hafði menn sína í síldveri ok svá í skreiðfiski. Selver váru ok gnóg ok eggver. Lét hann þat allt at sér flytja. Hann hafði aldregi færa frelsingja heima en hundrað. Hann var örr maðr ok vingaðist mjök við stórmenni, alla þá menn, er honum váru í nánd. Hann gerðist ríkr maðr ok lagði mikinn hug á um skipa búnað sinn ok vápna.

# 11. kafli - Þórólfr bauð konungi.

Haraldr konungr fór þat sumar á Hálogaland, ok váru gervar veizlur í móti honum, bæði þar, er hans bú váru, ok svá gerðu lendir menn ok ríkir bændr.

Þórólfr bjó veizlu í móti konungi ok lagði á kostnað mikinn. Var þat á kveðit, nær konungr skyldi þar koma. Þórólfr bauð þangat fjölða manns ok hafði þar allt it bezta mannval, þat er kostr var. Konungr hafði nær þremr hundruðum manna, er hann kom til veizlunnar, en Þórólfr hafði fyrir fimm hundruð manna. Þórólfr hafði látit búa kornhlöðu mikla, er þar var, ok látit leggja bekki í ok lét þar drekka, því at þar var engi stofa svá mikil, er þat fjölmenni mætti allt inni vera. Þar váru ok festir skildir umhverfis í húsinu.

Konungr settist í hásæti. En er alskipat var it efra ok it fremra, þá sást konungr um ok roðnaði ok mælti ekki, ok þóttust menn finna, at hann var reiðr. Veizla var in prúðligsta ok öll föng in beztu. Konungr var heldr ókátr ok var þar þrjár nætr, sem ætlat var.

Þann dag, er konungr skyldi brott fara, gekk Þórólfr til hans ok bað, at þeir skyldi fara ofan til strandar. Konungr gerði svá. Þar flaut fyrir landi dreki sá, er Þórólfr hafði gera látit, með tjöldum ok öllum reiða. Þórólfr gaf konungi skipit ok bað, at konungr skyldi svá virða sem honum hafði til gengit, at hann hafði fyrir því haft fjölmenni svá mikit, at þat væri konungi vegsemð, en ekki fyrir kapps sakir við hann. Konungr tók þá vel orðum Þórólfs ok gerði sik þá blíðan ok kátan. Lögðu þá ok margir góð orð til, sögðu sem satt var, at veizlan var in vegsamligsta ok útleiðslan in sköruligsta ok konungi var styrkr mikill at slíkum mönnum, skilðust þá með kærleikum miklum.

Fór konungr norðr á Hálogaland, sem hann hafði ætlat, ok sneri aftr suðr, er á leið sumarit, fór þá enn at veizlum, þar sem fyrir honum var búit.

# 12. kafli - Hildiríðarsynir rægja Þórólf.

Hildiríðarsynir fóru á fund konungs ok buðu honum heim til þriggja nátta veizlu. Konungr þekkðist boð þeira ok kvað á, nær hann myndi þar koma. En er at þeiri stefnu kom, þá kom konungr þar með lið sitt, ok var þar ekki fjölmenni fyrir, en veizla fór fram it bezta. Var konungr allkátr.

Hárekr kom sér í ræðu við konung, ok kom þar ræðu hans, at hann spyrr um ferðir konungs, þær er þá höfðu verit um sumarit. Konungr sagði slíkt, er hann spurði, kvað alla menn hafa sér vel fagnat ok mjök hvern eftir föngum sínum.

"Mikill munr," sagði Hárekr, "mun þess hafa verit, at í Torgum mundi veizla fjölmennust."

Konungr sagði, at svá var.

Hárekr segir: "Þat var vís ván, því at til þeirar veizlu var mest aflat, ok báruð þér, konungr, þar stórligar gæfur til, er svá snerist, at þér kómuð í engan lífsháska. Fór þat, sem líkligt var, at þú vart vitrastr ok hamingjumestr, því at þú grunaðir þegar, at eigi mundi allt af heilu vera, er þú sátt fjölmenni þat it mikla, er þar var saman dregit. En mér var sagt, at þú létir allt lið þitt jafnan með alvæpni vera eða hafðir varðhöld örugg bæði nótt ok dag."

Konungr sá til hans ok mælti: "Hví mælir þú slíkt, Hárekr, eða hvat kanntu þar af at segja?"

Hann segir: "Hvárt skal ek mæla í orlofi, konungr, þat, er mér líkar?"

"Mældu," segir konungr.

"Þat ætla ek," segir Hárekr, "ef þú, konungr, heyrðir hvers manns orð, er menn mæla heima eftir hugþokka sínum, hver ákúrun þat þykkir, at þér veitið öllu mannfólki, at þér þætti ekki vel vera. En yðr er þat sannast at segja, konungr, at alþýðuna skortir ekki annat til mótgangs við yðr en dirfð ok forstjóra. En þat er ekki undarligt," sagði hann, "um slíka menn sem Þórólfr er, at hann þykkist um fram hvern mann. Hann skortir eigi afl, eigi fríðleik. Hann hefir ok hirð um sik sem konungr. Hann hefir morð fjár, þótt hann hefði þat eina, er hann ætti sjálfr, en hitt er meira, at hann lætr sér jafnheimilt annarra fé sem sitt. Þér hafið ok veitt honum stórar veizlur, ok var nú búit við, at hann myndi þat eigi vel launa, því at þat er yðr sannast frá at segja, þá er spurðist, at þér fóruð norðr á Hálogaland með eigi meira liði en þér höfðuð, þremr hundruðum manna, þá var þat hér ráð manna, at hér skyldi herr saman koma ok taka þik af lífi, konungr, ok allt lið þitt, ok var Þórólfr höfðingi þeirar ráðagerðar, því at honum var þat til boðit, at hann skyldi konungr vera yfir Háleygjafylki ok Naumdælafylki. Fór hann

síðan út ok inn með hverjum firði ok um allar eyjar ok dró saman hvern mann, er hann fekk, ok hvert vápn, ok fór þat þá ekki leynt, at þeim her skyldi stefna í móti Haraldi konungi til orrostu. En hitt er satt, konungr, þótt þér hefðit lið nökkuru minna, þá er þér funduzt, at búandkörlum skaut skelk í bringu, þegar þeir sá siglingu yðra. Var þá hitt ráð tekit at ganga á móti yðr með blíðu ok bjóða til veizlu. En þá var ætlat, ef þér yrðið drukknir ok lægið sofandi, at veita yðr atgöngu með eldi ok vápnum, ok þat til jartegna, ef ek hefi rétt spurt, at yðr var fylgt í kornhlöðu eina, því at Þórólfr vildi eigi brenna upp stofu sína, nýja ok vandaða mjök. Þat var enn til jartegna, at hvert hús var fullt af vápnum ok herklæðum. En þá er þeir fengu engum vélræðum við yðr komit, tóku þeir þat ráð, sem helzt var til, drápu öllu á dreif um þessa fyrirætlan. Ætla ek þat alla kunna at dylja þessa ráða, því at fáir, hygg ek, at sik viti saklausa, ef it sanna kemr upp. Nú er þat mitt ráð, konungr, at þú takir Þórólf til þín ok látir hann vera í hirð þinni, bera merki þitt ok vera í stafni á skipi þínu. Til þess er hann fallinn allra manna bezt. En ef þú vill, at hann sé lendr maðr, þá fá honum veizlur suðr í Fjörðum. Þar er ætterni hans allt. Meguð þér þá sjá yfir, at hann gerist eigi of stórr. En fá hér sýslu á Hálogalandi í hönd þeim mönnum, er hófsmenn sé ok yðr munu með trúleik þjóna ok hér eigu kyn ok þeira frændr hafa hér áðr haft þvílíkt starf. Skulum vit bræðr vera búnir ok boðnir til slíks, sem þér vilið okkr til nýta. Hafði faðir okkarr hér lengi konungssýslu. Varð honum þat vel í höndum. Eru yðr, konungr, vandsettir hér menn yfir til forráða, því at þér munuð hér sjaldan koma sjálfir. Hér er lítit landsmegin til þess, at þér farið með her yðvarn, ok munuð þat eigi oftar gera at fara hingat með fá liði, því at hér er ótryggt lið margt."

Konungr reiddist mjök við ræður þessar ok mælti þó stilliliga, sem hann var vanr jafnan, þá er hann frétti þau tíðendi, er mikils váru verð. Hann spurði þá, hvárt Þórólfr væri heima í Torgum.

Hárekr sagði, at þess var engi ván. "Er Þórólfr svá viti borinn, at hann mundi kunna sér at vera eigi fyrir liði yðru, konungr, því at honum mundi þess ván, at eigi skyldi allir svá haldinorðir, at þú, konungr, myndir eigi varr verða við þessi tíðendi. Fór hann norðr í Álöst, þegar er hann spurði, at þér váruð norðan á leið."

Konungr ræddi fátt um þessi tíðendi fyrir mönnum, en fannst þat á, at hann myndi trúnað á festa þessa orðræðu, er honum var sagt. Fór konungr síðan ferðar sinnar. Leiddu Hildiríðarsynir hann virðuliga á brott með gjöfum, en hann hét þeim vináttu sinni. Þeir bræðr gáfu sér erendi inn í Naumudal ok fóru svá í svig við konung, at þeir hittu hann at öðru hverju. Tók hann jafnan vel máli þeira.

# 13. kafli - Þorgils gjallandi færir skatt.

Þorgils gjallandi hét maðr. Hann var heimamaðr Þórólfs ok hafði af honum mesta virðing húskarla hans. Hann hafði fylgt Þórólfi, þá er hann var í víking, var þá stafnbúi hans ok merkismaðr. Þorgils hafði verit í Hafrsfirði í liði Haralds konungs ok stýrði þá skipi því, er Þórólfr átti ok hann hafði haft í víking. Þorgils var rammr at afli ok inn mesti hreystimaðr. Konungr hafði veitt honum vingjafar eftir orrostu ok heitit vináttu sinni. Þorgils var forstjóri fyrir búi í Torgum, þá er Þórólfr var eigi heima. Hafði Þorgils þá þar ráð.

En er Þórólfr hafði heiman farit, þá hafði hann til greitt finnskatt þann allan, er hann hafði haft af fjalli ok konungr átti, ok fekk í hendr Þorgísli ok bað hann færa konungi, ef hann kæmi eigi heim áðr, um þat er konungr færi norðan ok suðr um. Þorgils bjó byrðing mikinn ok góðan, er Þórólfr átti, ok bar þar á skattinn ok hafði nær tuttugu mönnum, sigldi suðr eftir konungi ok fann hann inn í Naumudal.

En er Þorgils kom á fund konungs, þá bar hann konungi kveðju Þórólfs ok sagði, at hann fór þar með finnskatt þann, er Þórólfr sendi honum. Konungr sá til hans ok svarar engu, ok sá menn, at hann var reiðr. Gekk þá Þorgils á brott ok ætlaði at fá betra dagráð at tala við konung. Hann kom á fund Ölvis hnúfu ok sagði honum allt, sem farit hafði, ok spurði, ef hann vissi nökkut til, hverju gegndi.

"Eigi veit ek þat," sagði hann. "Hitt hefi ek fundit, at konungr þagnar hvert sinn, er Þórólfs er getit, síðan er vér várum í Leku, ok grunar mik af því, at hann muni rægðr vera. Þat veit ek um Hildiríðarsonu, at þeir eru löngum á einmælum við konung, en þat er auðfundit á orðum þeira, at þeir eru óvinir Þórólfs. En ek mun þessa brátt víss verða af konungi."

Síðan fór Ölvir til fundar við konung ok mælti: "Þorgils gjallandi er hér kominn, vinr yðvarr, með skatt þann, er kominn er af Finnmörk ok þér eiguð, ok er skattrinn miklu meiri en fyrr hefir verit ok miklu betri vara. Er honum títt um ferð sína. Ger svá vel, konungr, gakk til ok sé, því at engi mun sét hafa jafngóða grávöru."

Konungr svarar engu ok gekk þó þar, er skipit lá. Þorgils bar þegar upp vöruna ok sýndi konungi. En er konungr sá, at þat var satt, at skattrinn var miklu meiri ok betri en fyrr hafði verit, þá hóf honum heldr upp brún, ok mátti Þorgils þá tala við hann. Hann færði konungi bjórskinn nökkur, er Þórólfr sendi honum, ok enn fleiri dýrgripi, er hann hafði fengit á fjalli. Konungr gladdist þá ok spyrr, hvat til tíðenda hefði orðit um ferðir þeira Þórólfs. Þorgils sagði þat allt greiniliga.

Þá mælti konungr: "Skaði mikill er þat, er Þórðlfr skal eigi vera tryggr mér eða vilja vera banamaðr minn."

Þá svöruðu margir, er hjá váru, ok allir á eina lund, sögðu, at vera myndi róg illra manna, ef konungi væri slíkt sagt, en Þórólfr myndi ósannr at vera. Kom þá svá, at konungr kveðst því mundu heldr af trúa. Var konungr þá léttr í öllum ræðum við Þorgils, ok skilðust sáttir.

En er Þorgils hitti Þórólf, sagði hann honum allt, sem farið hafði.

# 14. kafli - Af Þórólfi ok Faravið konungi.

Þórólfr fór þann vetr enn á mörkina ok hafði með sér nær hundraði manna. Fór hann enn sem inn fyrra vetr, átti kaupstefnu við Finna ok fór víða um mörkina.

En er hann sótti langt austr ok þar spurðist til ferðar hans, þá kómu Kvenir til hans ok sögðu, at þeir váru sendir til hans ok þat hafði gert Faravið konungr af Kvenlandi, sögðu, at Kirjálar herjuðu á land hans, en hann sendi til þess orð, at Þórólfr skyldi fara þangat ok veita honum lið. Fylgði þat orðsending, at Þórólfr skyldi hafa jafnmikit hlutskipti sem konungr, en hverr manna hans sem þrír Kvenir.

En þat váru lög með Kvenum, at konungr skyldi hafa ór hlutskipti þriðjung við liðsmenn ok um fram at afnámi bjórskinn öll ok safala ok askraka.

Þórólfr bar þetta fyrir liðsmenn sína ok bauð þeim kost á, hvárt fara skyldi eða eigi, en þat köru flestir at hætta til, er féfang lá við svá mikit, ok var þat af ráðit, at þeir fóru austr með sendimönnum.

Finnmörk er stórliga víð. Gengr haf fyrir vestan ok þar af firðir stórir, svá ok fyrir norðan ok allt austr um. En fyrir sunnan er Nóregr, ok tekr mörkin náliga allt it efra suðr svá sem Hálogaland it ytra. En austr frá Naumudal er Jamtaland ok þá Helsingjaland ok þá Kvenland, þá Finnland, þá Kirjálaland. En Finnmörk liggr fyrir ofan þessi öll lönd, ok eru víða fjallabyggðir upp á mörkina, sumt í dali, en sumt með vötnum. Á Finnmörk eru vötn furðuliga stór ok þar með vötnunum marklönd stór, en há fjöll liggja eftir endilangri mörkinni, ok eru þat kallaðir Kílir.

En er Þórólfr kom austr til Kvenlands ok hitti konung Faravið, þá búast þeir til ferðar ok höfðu þrjú hundruð manna, en Norðmenn it fjórða, ok fóru it efra um Finnmörk ok kómu þar fram, er Kirjálar váru á fjalli, þeir er fyrr höfðu herjat á Kveni. En er þeir urðu varir við ófrið, söfnuðust þeir saman ok fóru í mót, væntu sér enn sem fyrr sigrs. En er orrosta tókst, gengu Norðmenn hart fram. Höfðu þeir skjöldu enn traustari en Kvenir. Sneri þá mannfalli í lið Kírjála, fell margt, en sumir flýðu. Fengu þeir Faravið konungr ok Þórólfr þar ógrynni fjár, sneru aftr til Kvenlands, en síðan fór Þórólfr ok hans lið á mörkina. Skilðu þeir Faravið konungr með vináttu.

Þórólfr kom af fjallinu ofan í Vefsni, fór þá fyrst til bús síns á Sandnes, dvalðist þar um hríð, fór norðan um várit með liði sínu til Torga. En er hann kom þar, var honum sagt, at Hildiríðarsynir höfðu verit um vetrinn í Þrándheimi með Haraldi konungi, ok þat með, at þeir myndi ekki af spara at rægja Þórólf við konung. Var Þórólfi margt sagt frá því, hvert efni þeir höfðu í um rógit.

Þórólfr svarar svá: "Eigi mun konungr trúa því, þótt slík lygi sé upp borin fyrir hann, því at hér eru engi efni til þessa, at ek muna svíkja hann, því at hann hefir marga hluti gert stórvel til mín, en engan hlut illa. Ok er at firr, at ek mynda vilja gera honum mein, þótt ek ætta þess kosti, at ek vil miklu heldr vera lendr maðr hans en heita konungr, ok væri annarr samlendr við mik, sá er mik mætti gera at þræli sér, ef vildi."

# 15. kafli - Enn af rógi Hildiríðarsona.

Hildiríðarsynir höfðu verit þann vetr með Haraldi konungi ok höfðu með sér heimamenn sína ok nábúa. Þeir bræðr váru oftliga á tali við konung ok fluttu enn á sömu leið mál Þórólfs.

Hárekr spurði: "Líkaði yðr vel finnskattrinn, konungr, er Þórólfr sendi yðr?"

"Vel," sagði konungr.

"Þá myndi yðr margt um finnast," segir Hárekr, "ef þér hefðið allan þann, sem þér áttuð, en nú fór þat fjarri. Var hitt miklu meiri hlutr, er Þórólfr dró undir sik. Hann sendi yðr at gjöf bjórskinn þrjú, en ek veit víst, at hann hafði eftir þrjá tigu þeira, er þér áttuð, ok hygg ek, at slíkan mun hafi farit um annat. Satt mun þat, konungr, ef þú fær sýsluna í hönd okkr bræðrum, at meira fé skulum vit færa þér."

En allt þat, er þeir sögðu á hendr Þórólfi, þá báru förunautar þeira vitni með þeim. Kom þá svá, at konungr var inn reiðasti.

# 16. kafli - Hildiríðarsynir fá sýslu Þórólfs.

Þórólfr fór um sumarit suðr til Þrándheims á fund Haralds konungs ok hafði þar með sér skatt allan ok mikit fé annat ok níu tigu manna ok alla vel búna. En er hann kom til konungs, var þeim skipat í gestaskála ok veitt þeim it stórmannligsta.

Eftir um daginn gekk Ölvir hnúfa til Þórólfs, frænda síns. Töluðust þeir við. Sagði Ölvir, at Þórólfr var þá hrópaðr mjök ok konungr hlýddi á slíkar fortölur.

Þórólfr bað Ölvi byrja mál sitt við konung, - "því at ek mun," sagði hann, "vera skammtalaðr fyrir konungi, ef hann vill heldr trúa rógi vándra manna en sannendum ok einurð, er hann mun reyna at mér."

Annan dag kom Ölvir til móts við Þórólf ok sagði, at hann hefði rætt mál hans við konung. "Veit ek nú eigi," sagði hann, "gerr en áðr, hvat honum er í skapi."

"Ek skal þá sjálfr ganga til hans," segir Þórólfr.

Gerði hann svá, gekk til konungs, þá er hann sat yfir matborði, ok er hann kom inn, heilsaði hann konungi. Konungr tók kveðju hans ok bað Þórólfi gefa at drekka.

Þórólfr sagði, at hann hafði þar skatt þann, er konungr átti, er kominn var af Finnmörk, - "ok enn fleiri hluti hefi ek til minningar við yðr, konungr, þá er ek hefi yðr at færa. Veit ek, at því mun mér vera öllu bezt varit, er ek hefi gert til þakka yðvarra."

Konungr segir, at ekki mátti hann vænta at Þórólfi nema góðs eins, - "því at ek em engis," segir hann, "annars af verðr. En þó segja menn nökkut tvennt til, hversu varfærr þú munt um vera, hvernig rnér skal líka."

"Eigi em ek þar fyrir sönnu hafðr," segir Þórólfr, "ef nökkurir segja þat, at ek hafa ótrúleika lýst við yðr, konungr. Hygg ek, at þeir muni vera þínir vinir minni en ek, er slíkt hafa upp borit fyrir þér. En hitt er ljóst, at þeir munu vilja vera óvinir mínir fullkomnir, en þat er ok líkast, at þeir komist þar at keyptu, ef vér skulum einir við eigast."

Síðan gekk Þórólfr á brott. En annan dag eftir greiðir Þórólfr skattinn af hendi, ok var konungr við staddr. Ok er þat var allt greitt, þá bar Þórólfr fram bjórskinn nökkur ok safala, sagði, at þat vill hann gefa konungi. Margir mæltu, er þar váru hjá staddir, at þar var vel gert ok var vináttu fyrir vert. Konungr sagði, at Þórólfr hafði þar sjálfr sér laun fyrir skapit.

Þórólfr sagði, at hann hefði með trúleik gert allt þat, er hann kunni, til skaps konungs, - "ok ef enn líkar honum eigi, þá mun ek fá ekki at gert. Var konungi þat kunnigt, þá er ek var með honum ok í hans sveit, hverja meðferð ek hafða, en þat þykkir mér undarligt, ef konungr ætlar mik nú annan mann en þá reyndi hann mik."

Konungr segir: "Vel fórtu, Þórólfr, með þínum háttum, er þú vart með oss. Ætla ek þat enn bezt af at gera, at þú farir til hirðar minnar. Tak við merki mínu ok ver fyrir öðrum hirðmönnum. Mun þá engi maðr rægja þik, ef ek má yfir sjá nótt ok dag, hverjar meðferðir þú hefir."

Þórólfr sá til beggja handa sér. Þar stóðu húskarlar hans. Hann mælti: "Trauðr mun ek af hendi láta sveit þessa. Muntu ráða, konungr, nafngiftum við mik ok veizlum þínum, en sveitunga mína mun ek ekki af hendi láta, meðan mér endast föng til, þótt ek véla um mína kosti eina. Er hitt bæn mín ok vili, at þér, konungr, farið at heimboði til mín ok heyrið þá orð þeira manna, er þú trúir, hvert vitni þeir bera mér um þetta mál. Gerið þá eftir sem yðr finnast sannendi til."

Konungr svarar ok segir, at eigi mun hann oftar veizlu þiggja at Þórólfi. Gekk Þórólfr þá í brott ok bjóst síðan til heimferðar.

En er hann var í brott farinn, þá fekk konungr í hönd Hildiríðarsonum sýslu þá á Hálogalandi, er áðr hafði Þórólfr haft, ok svá finnferð. Konungr kastaði eigu sinni á bú í Torgum ok allar þær eignir, er Brynjólfr hafði átt, fekk þat allt til varðveizlu Hildiríðarsonum.

Konungr sendi menn með jartegnum á fund Þórólfs at segja honum þessa tilskipan, sem hann hafði gert. Síðan tók Þórólfr skip þau, er hann átti, ok bar þar á lausafé allt, þat er hann mátti með fara, ok hafði með sér alla menn sína, bæði frelsingja ok þræla, fór síðan norðr á Sandnes til bús síns. Hafði Þórólfr þar eigi minna fjölmenni ok eigi minni rausn.

# 17. kafli - Af aflaföngum Þórólfs.

Hildiríðarsynir tóku við sýslu á Hálogalandi. Mælti engi maðr í móti fyrir ríki konungs, en mörgum þótti þetta skipti mjök í móti skapi, þeim er váru frændr Þórólfs eða vinir. Þeir fóru um vetrinn á fjall ok höfðu með sér þrjá tigu manna. Þótti Finnum miklu minni vegr at þessum sýslumönnum en þá er Þórólfr fór. Greiddist allt miklu verr gjald þat, er Finnar skyldu reiða.

Þann sama vetr fór Þórólfr upp á fjall með hundrað manna, fór þá þegar austr á Kvenland ok hitti Faravið konung. Gerðu þeir þá ráð sitt ok réðu þat at fara á fjall enn sem inn fyrra vetr ok höfðu fjögur hundruð manna ok kómu ofan í Kirjálaland, hljópu þar í byggðir, er þeim þótti sitt færi vera fyrir fjölmennis sakar, herjuðu þar ok fengu of fjár, fóru þá aftr, er á leið vetrinn, upp á mörkina.

Fór Þórólfr heim um várit til bús síns. Hann hafði þá menn í skreiðfiski í Vágum, en suma í síldfiski, ok leitaði alls konar fanga til bús síns.

Þórólfr átti skip mikit. Þat var lagt til hafs. Þat var vandat at öllu sem mest, steint mjök fyrir ofan sjó. Þar fylgði segl stafat með vendi blám ok rauðum. Allr var reiði vandaðr mjök með skipinu. Þat skip lætr Þórólfr búa ok fekk til húskarla sína með at fara, lét þar á bera skreið ok húðir ok vöru ljósa. Þar lét hann ok fylgja grávöru mikla ok aðra skinnavöru, þá er hann hafði haft af fjalli, ok var þat fé stórmikit. Skipi því lét hann Þorgils gjallanda halda vestr til Englands at kaupa sér klæði ok önnur föng, þau er hann þurfti. Heldu þeir skipi því suðr með landi ok síðan í haf ok kómu fram á Englandi, fengu þar góða kaupstefnu, hlóðu skipit með hveiti ok hunangi, víni ok klæðum, ok heldu aftr um haustit. Þeim byrjaði vel, kómu at Hörðalandi.

Þat sama haust fóru Hildiríðarsynir með skatt ok færðu konungi. En er þeir reiddu skattinn af hendi, þá var konungr sjálfr við ok sá.

Hann mælti: "Er nú allr skattrinn af höndum reiddr, sá er þit tókuð við á Finnmörk?"

"Svá er," sögðu þeir.

"Bæði er nú," sagði konungr, "skattrinn miklu minni ok verr af hendi goldinn en þá er Þórólfr heimti, ok sögðuð þér, at hann færi illa með sýslunni."

"Vel er þat, konungr," segir Hárekr, "er þú hefir hugleitt, hversu mikill skattr er vanr at koma af Finnmörk, því at þá veiztu gerr, hversu mikils þér missið, ef Þórólfr eyðir með öllu finnskattinum fyrir yðr. Vér várum í vetr þrír tigir manna á mörkinni, svá sem fyrr hefir verit vanði sýslumanna. Síðan kom þar Þórólfr með hundrað manna. Spurðum vér þat til orða hans, at hann ætlaði af lífi at taka okkr bræðr ok alla þá menn, er okkr fylgðu, ok fann hann þat til saka, er þú, konungr, hafðir selt okkr í hendr sýslu þá, er hann vildi hafa. Sám vér þann helzt várn kost at firrast fund hans ok forða oss, ok kómum vér fyrir þá sök skammt frá byggðum á fjallit, en Þórólfr fór um alla mörkina með her manns. Hafði hann kaup öll. Guldu Finnar honum skatt, en hann batzt í því, at sýslumenn yðrir skyldi ekki koma á mörkina. Ætlar hann at gerast konungr yfir norðr þar, bæði yfir mörkinni ok Hálogalandi, ok er þat undr, er þér látið honum hvetvetna hlýða. Munu hér sönn vitni til finnast um fjárdrátt þann, er Þórólfr hefir af mörkinni, því at knörr sá, er mestr var á Hálogalandi, var búinn í vár á Sandnesi, ok kallaðist Þórólfr eiga einn farm allan, þann er á var. Hygg ek, at nær væri hlaðinn af grávöru, ok þar hygg ek, at finnast myndi bjórr ok safali meira en þat, er Þórólfr færði þér, ok fór með Þorgils gjallandi. Ætla ek, at hann hafi siglt vestr til Englands. En ef þú vill vita sannendi af þessu, þá haldið til njósn um ferð Þorgils, þá er hann ferr austr, því at ek hygg, at á ekki kaupskip hafi komit jafnmikit fé á várum dögum. Ætla ek þat sannast at segja, at þér, konungr, eigið hvern penning, þann er þar var á."

Þetta sönnuðu förunautar hans allt, er Hárekr sagði, en hér kunnu engir í móti at mæla.

# 18. kafli - Tekit Englandsfar Þórólfs.

Sigtryggr snarfari ok Hallvarðr harðfari hétu bræðr tveir. Þeir váru með Haraldi konungi, víkverskir menn. Var móðurætt þeira á Vestfold, ok váru þeir í frændsemistölu við Harald konung. Faðir þeira hafði kyn átt tveim megum Gautelfar. Hann hafði bú átt í Hísing ok var maðr stórauðigr, en þá höfðu þeir tekit við arfi eftir föður sinn. Þeir váru fjórir bræðr. Hét einn Þórðr ok Þorgeirr, ok váru þeir yngri. Þeir váru heima ok réðu fyrir búi. Þeir Sigtryggr ok Hallvarðr höfðu sendiferðir konungs allar, bæði innan lands ok útan lands, ok höfðu margar ferðir þær farit, er háskasamligar váru, bæði til aftöku manna eða fé upp at taka fyrir þeim mönnum, er konungr lætr heimferðir veita. Þeir höfðu sveit mikla um sik. Ekki váru þeir vingaðir alþýðu manns, en konungr mat þá mikils, ok váru þeir allra manna bezt færir bæði á fæti ok á skíðum, svá ok í skipförum váru þeir hvatfærri en aðrir menn. Hreystimenn váru þeir ok miklir ok forsjálir um flest. Þeir váru þá með konungi, er þetta var tíðenda.

Um haustit fór konungr at veizlum um Hörðaland. Þat var einn dag, at hann lét kalla til sín þá bræðr, Hallvarð ok Sigtrygg. En er þeir kómu til hans, sagði hann þeim, at þeir skyldu fara með sveit sína ok halda njósn um skip þat, sem Þorgils gjallandi fór með, - "ok hann hafði í sumar vestr til Englands. Færið mér skipit ok allt þat, er á er, nema menn. Látið þá fara í brott leið sína í friði, ef þeir vilja ekki verja skipit."

Þeir bræðr váru þess albúnir, ok tók sitt langskip hvárr þeira, fara síðan at leita þeira Þorgils ok spurðu, at hann var vestan kominn ok hann hafði siglt norðr með landi. Þeir fara norðr eftir þeim ok hitta þá í Furusundi, kenndu brátt skipit ok lögðu at annat skipit á útborða, en sumir gengu á land upp ok út á skipit at bryggjunum. Þeir Þorgils vissu sér engis ótta ván ok vöruðust ekki. Fundu þeir eigi fyrr en fjölði manns var uppi á skipinu með alvæpni, ok þeir váru allir handteknir ok leiddir síðan á land upp ok vápnlausir ok höfðu ekki nema ígangsklæði ein. En þeir Hallvarðr skutu út bryggjunum ok slógu strenginum ok drógu út skipit, snúa síðan leið sína ok sigldu suðr, þar til þess er þeir fundu konung, færðu honum skipit ok allt þat, er á var.

En er farmrinn var borinn af skipinu, þá sá konungr, at þat var stórfé ok eigi var þat lygi, er Hárekr hafði sagt.

En Þorgils ok hans félagar fengu sér flutningar, ok leita þeir á fund Kveld-Úlfs ok þeira feðga ok sögðu sínar farar eigi sléttar, fengu þar þó góðar viðtökur.

Sagði Kveld-Úlfr, at þá myndi þar til draga, sem honum hafði fyrir boðat, at Þórólfr myndi eigi til alls endis gæfu til bera um vináttu Haralds konungs, -"ok þætti mér ekki mikils vert um félát þetta, er Þórólfr hefir misst nú, ef nú færi eigi hér it meira eftir. Grunar mik enn sem fyrr, at Þórólfr muni eigi gerr kunna at sjá efni sín við ofrefli slíkt sem hann á at skipta," - ok bað Þorgils svá segja Þórólfi, at - "mitt ráð er þat," segir hann, "at hann fari ór landi á brott, því at vera kann, at hann komi sér betr, ef hann sækir á hönd Englakonungi eða Danakonungi eða Svíakonungi."

Síðan fekk hann Þorgísli róðrarskútu eina ok þar með reiða allan, svá tjöld ok vistir ok allt þat, er þeir þurftu til ferðar sinnar. Síðan fóru þeir ok léttu eigi fyrr ferð sinni en þeir kómu norðr til Þórólfs ok sögðu honum þat, er til tíðenda hafði gerzt.

Þórólfr varð vel við skaða sinn, sagði svá, at hann myndi ekki fé skorta. "Er gott félag at eiga við konung."

Síðan keypti Þórólfr mjöl ok malt ok þat annat, er hann þurfti til framflutningar liði sínu. Sagði hann, at húskarlar myndi vera ekki svá fagrbúnir sem hann hafði ætlat um hríð.

Þórólfr seldi jarðir sínar, en sumar veðsetti hann, en helt upp kostnaði öllum sem fyrr. Hafði hann þá ok ekki færa lið með sér en ina fyrri vetr, heldr hafði hann nökkuru fleira manna. Svá um veizlur ok heimboð við vini sína, þá hafði hann meira efni um þat allt en fyrr. Var hann heima þann vetr allan.

# 19. kafli - Af hernaði Þórólfs.

Þá er vár kom ok snæ leysti ok ísa, þá lét Þórólfr fram setja langskip mikit, er hann átti, ok lét þat búa ok skipaði húskörlum sínum ok hafði með sér meir en hundrað manna. Var þat lið it fríðasta ok vápnat allvel.

En er byr gaf, helt Þórólfr skipinu suðr með landi, ok þegar er hann kom suðr um Byrðu, þá heldu þeir útleið fyrir útan eyjar allar, en stundum svá, at sjór var í miðjum hlíðum, létu svá ganga suðr fyrir landit, höfðu ekki tíðendi af mönnum, fyrr en þeir kómu austr í Vík. Þá spurðu þeir, at Haraldr konungr var í Víkinni ok hann ætlaði um sumarit at fara til Upplanda. Ekki vissu landsmenn til um ferð Þórólfs. Honum byrjaði vel, ok helt hann suðr til Danmerkr ok þaðan í Austrveg ok herjaði þar um sumarit ok varð ekki gott til fjár.

Um haustit helt hann austan til Danmerkr í þann tíma, er leystist Eyrarfloti. Þar hafði verit um sumarit, sem vant var, fjölði skipa af Nóregi. Þórólfr lét þat lið sigla allt fyrir ok gerði ekki vart við sik.

Hann sigldi einn dag at kveldi til Mostrarsunds. Þar var fyrir í höfninni knörr einn mikill, kominn af Eyri. Þórir þruma hét maðr sá, er stýrði. Hann var ármaðr Haralds konungs. Hann réð fyrir búi hans í Þrumu. Þat var mikit bú. Sat konungr þar löngum, þá er hann var í Víkinni. Þurfti þar stór föng til bús þess. Hafði Þórir farit fyrir þá sök til Eyrar at kaupa þar þunga, malt ok hveiti ok hunang, ok varit þar til fé miklu, er konungr átti. Þeir lögðu at knerrinum ok buðu þeim Þóri kost á at verjast, en fyrir því at þeir Þórir höfðu engan liðskost til varnar móti fjölmenni því, er Þórólfr hafði, gáfust þeir upp. Tók Þórólfr skip þat með öllum farmi, en setti Þóri upp í eyna. Helt Þórólfr þá skipum þeim báðum norðr með landi.

En er hann kom fyrir Elfina, þá lágu þeir þar ok biðu nætr. En er myrkt var, reru þeir langskipinu upp í ána ok lögðu til bæjar þess, er þeir áttu, Hallvarðr ok Sigtryggr. Koma þeir þar fyrir dag ok slógu manngarð, æpðu síðan heróp, ok vöknuðu þeir við þat, er inni váru, ok hljópu þegar upp til vápna sinna. Flýði Þorgeirr þegar út ór svefnskemmunni. Skíðgarðr hár var um bæinn. Þorgeirr hljóp at skíðgarðinum ok greip hendinni upp á garðstaurinn ok kastaði sér út um garðinn. Þar var nær staddr Þorgils gjallandi. Hann sveiflaði til sverðinu eftir Þorgeiri, ok kom á höndina ok tók af við garðstaurinn. Hljóp Þorgeirr síðan til skógar, en Þórðr, bróðir hans, var þar felldr ok meir en tuttugu menn. Síðan ræntu þeir þar fé öllu ok brenndu bæinn, fóru síðan út eftir ánni til hafs.

Þeim byrjaði vel ok sigldu norðr í Víkina. Þá hittu þeir enn fyrir sér kaupskip mikit, er áttu Víkverjar, hlaðit af malti ok mjölvi. Þeir Þórólfr lögðu at skipi því. En þeir, er fyrir váru, þóttust engi föng hafa til varnar ok gáfust upp. Gengu þeir á land upp slyppir, en þeir Þórólfr tóku skipit með farmi ok fóru leiðar sinnar. Hafði Þórólfr þá þrjú skip, er hann sigldi austan um Foldina, sigldu þá þjóðleið til Líðandisness, fóru þá sem skyndiligast, en námu nesnám, þar sem þeir kómu við, ok hjuggu strandhögg. En er þeir sigldu norðr frá Líðandisnesi, fóru þeir meir útleið, en þar, sem þeir kómu við land, þá ræntu þeir.

En er Þórólfr kom norðr fyrir Fjörðu, þá sneri hann inn af leið ok fór á fund Kveld-Úlfs, föður síns, ok fengu þar góðar viðtökur. Sagði Þórólfr föður sínum, hvat til tíðenda hafði orðit í förum hans um sumarit. Þórólfr dvalðist þar litla hríð, ok leiddi Kveld-Úlfr ok þeir feðgar hann til skips.

En áðr þeir skilðust, töluðust þeir við, sagði Kveld-Úlfr: "Eigi hefir því fjarri farit, Þórólfr, sem ek sagða þér, þá er þú fórt til hirðar Haralds konungs, at þér myndi svá út ganga, at hvárki þér né oss, frændum þínum, myndi hamingja at verða. Hefir þú nú þat ráð upp tekit, er ek varaða þik mest við, er þú etr kappi við Harald konung. En þótt þú sér vel búinn at hreysti ok allri atgervi, þá hefir þú ekki til þess gæfu at halda til jafns við Harald konung, er engum hefir öðrum enzt hér í landi, þótt áðr hafi haft ríki mikit ok fjölmenni. Er þat mitt hugboð, at sjá verði fundr okkarr inn síðasti, ok væri þat at sköpuðu fyrir aldrs sakar, at þú lifðir lengr okkar, en annan veg, ætla ek, at verði."

Síðan steig Þórólfr á skip sitt ok helt á brott leið sína. Er þá ekki sagt frá ferð hans, at til tíðenda yrði, áðr hann kom á Sandnes heim ok lét flytja til bæjar herfang þat allt, er hann hafði heim haft, en setja upp skip sitt, skorti þá eigi föng at fæða lið sitt um vetrinn. Sat Þórólfr heima jafnan ok hafði fjölmenni eigi minna en ina fyrri vetr.

# 20. kafli - Kvánfang Skalla-Gríms.

Maðr hét Yngvarr, ríkr ok auðigr. Hann hafði verit lendr maðr inna fyrri konunga, en síðan er Haraldr kom til ríkis, settist Yngvarr heima ok þjónaði ekki konungi. Yngvarr var maðr kvángaðr ok átti dóttur, er hét Bera. Yngvarr bjó í Fjörðum. Bera var einberni hans ok stóð til arfs eftir hann.

Grímr Kveld-Úlfsson bað Beru til handa sér, ok var þat at ráði gert. Fekk Grímr Beru þann vetr, er þeir Þórólfr höfðu skilizt áðr um sumarit. Var Grímr þá hálfþrítugr at aldri ok var þá sköllóttr. Síðan var hann kallaðr Skalla-Grímr. Hann hafði þá forráð öll fyrir búi þeira feðga ok tilöflun alla, en þó var Kveld-Úlfr hress maðr ok vel færr. Margt höfðu þeir frelsingja með sér ok marga þá menn, er heima þar höfðu upp vaxit ok váru nær jafnaldrar Skalla-Gríms. Váru þeir margir afreksmenn miklir at afli, því at Kveld-Úlfr ok þeir feðgar völðu menn mjök at afli til fylgðar við sik ok tömðu við skaplyndi sitt.

Skalla-Grímr var líkr feðr sínum á vöxt ok at afli, svá ok at yfirlitum ok skaplyndi.

# 21. kafli - Atför at Þórólfi.

Haraldr konungr var í Víkinni, þá er Þórólfr var í hernaðinum, ok fór um haustit til Upplanda ok þaðan norðr til Þrándheims ok sat þar um vetrinn ok hafði fjölmenni mikit.

Þar váru þá með konungi Sigtryggr ok Hallvarðr ok höfðu spurt, hvernig Þórólfr hafði búit at herbergjum þeira í Hísing ok hvern mannskaða ok fjárskaða, er hann hafði þar gert. Þeir minntu konung oft á þat ok svá þat með, at Þórólfr hafði rænt konung ok þegna hans ok farit með hernaði þar innan lands. Þeir báðu konung orlofs til, at þeir bræðr skyldi fara með liði því, er vant var þeim at fylgja, ok sækja heim at Þórólfi.

Konungr svarar svá: "Vera munu ykkr þykkja sakar til, þó at þit ráðið Þórólf af lífi, en ek ætla, at ykkr skorti mikit hamingju til þess verks. Er Þórólfr ekki ykkarr maki, þó at þit þykkizt vera menn hraustir eða vel at ykkr gervir."

Þeir bræðr sögðu, at þat myndi brátt reynt verða, ef konungr vill þeim lof til gefa, ok segja, at þeir hafa oft lagt á hættu mikla við þá menn, er þeir áttu minna í at hefna, ok hafði þeim oftast orðit sigrs auðit.

En er váraði, þá bjuggust menn ferða sinna. Þá var enn, sem fyrr sagt, at þeir Hallvarðr bræðr heldu á því máli við konung.

Hann kvaðst þá lofa, at þeir tæki Þórólf af lífi, - "ok veit ek, at þit munuð færa mér höfuð hans, er þit komið aftr, ok með marga dýrgripi. En þó geta þess sumir menn," segir konungr, "ef þit siglið norðr, at þit munið bæði sigla ok róa norðan."

Nú búast þeir sem skjótast ok höfðu tvau skip ok hálft annat hundrað manna, ok er þeir váru búnir, taka þeir landnyrðing út eftir firðinum, en þat er andviðri norðr með landi.

# 22. kafli - Fall Þórólfs Kveld-Úlfssonar.

Haraldr konungr sat þá á Hlöðum, er þeir Hallvarðr fóru á brott, ok þegar jafnskjótt bjóst konungr sem skyndiligast ok gekk á skip sín, ok reru þeir inn eftir firði um Skarnssund ok svá um Beitsjó inn til Eldueiðs. Lét hann þar eftir skipin ok fór norðr um eiðit til Naumudals, ok tók hann þar langskip, er bændr áttu, ok gekk hann þar á með lið sitt. Hafði hann hirð sína ok nær þremr hundruðum manna. Hann hafði fimm skip eða sex ok öllstór. Þeir tóku andviðri hvasst ok reru nótt ok dag, svá sem ganga mátti. Nótt var þá farljós.

Þeir kómu aftan dags til Sandness eftir sólarfall ok sá þar fyrir bænum fljóta langskip mikit ok tjaldat yfir. Þar kenndu þeir skip þat, er Þórólfr átti. Hafði hann þat látit búa ok ætlaði af landi á brott, en þá hafði hann heita látit fararmungát sitt. Konungr bað menn ganga af skipum gersamliga. Lét hann fara upp merki sitt. Skammt var at ganga til bæjarins, en varðmenn Þórólfs sátu inni við drykkju ok váru eigi gengnir á vörðinn, ok var engi maðr úti. Sat allt lið inni við drykkju.

Konungr lét slá mannhring um stofuna. Lustu þeir þá upp herópi, ok var blásit í konungslúðr herblástr. En er þeir Þórólfr heyra þat, hljópu þeir til vápna, því at hvers manns alvæpni hekk yfir rúmi hans. Konungr lét kalla at stofunni ok bað ganga út konur ok ungmenni ok gamalmenni, þræla ok mansmenn.

Síðan gekk út Sigríðr húsfreyja ok með henni konur þær, er inni váru, ok aðrir þeir menn, er útganga var lofuð. Sigríðr spurði eftir, ef þeir væri þar synir Berðlu-Kára.

Þeir gengu fram báðir ok spurðu, hvat hon vildi þeim.

"Fylgið mér til konungs," sagði hon.

Þeir gerðu svá. En er hon kom til konungs, þá spurði hon: "Skal nökkut um sættir tjóa at leita, herra, með ykkr Þórólfi?"

Konungr svarar: "Vill Þórólfr upp gefast ok ganga á vald mitt til miskunnar, ok mun hann halda lífi ok limum, en menn hans munu sæta refsingum, svá sem sakar falla til."

Síðan gekk Ölvir hnúfa til stofunnar ok lét kalla Þórólf til máls við sik. Hann sagði honum þann kost, er konungr gerði.

Þórólfr svarar: "Enga vil ek nauðungarsætt taka af konungi. Bið þú konung gefa oss útgöngu. Látum þá skeika at sköpuðu."

Ölvir gekk til konungs ok sagði, hvers Þórólfr beiddist.

Konungr sagði: "Beri eld at stofunni. Ekki vil ek berjast við þá ok týna liði mínu. Veit ek, at Þórólfr mun gera oss mannskaða mikinn, ef vér skulum sækja hann þar, er hann mun seint at vinna inni, þótt hann hafi lið minna en vér."

Síðan var eldr borinn at stofunni, ok sóttist þat skjótt, því at timbrit var þurrt ok bræddr viðrinn, en næfrum þakit um ræfrit. Þórólfr bað menn sína brjóta upp bálkinn, er var milli stofunnar ok forstofunnar, ok sóttist þat skjótt. En er þeir náðu timbrstokknum, þá tóku svá margir stokkinn einn sem á fengu haldit ok skutu öðrum endanum í hyrningina svá hart, at nafarnar hrutu af fyrir útan, ok hljópu í sundr veggirnir, svá at þar var útgangr mikill. Gekk þar Þórólfr fyrstr út ok þá Þorgils gjallandi ok svá hverr eftir annan.

Tókst þá bardaginn, ok var þat um hríð, at stofan gætti á bak þeim Þórólfi, en er hon tók at brenna, þá sótti eldrinn at þeim. Fell þá ok margt lið þeira. Þá hljóp Þórólfr fram ok hjó til beggja handa, sótti þangat at, er merki konungs var. Þá fell Þorgils gjallandi. En er Þórólfr kom fram at skjaldborginni, lagði hann sverði í gegnum þann mann, er merkit bar.

Þá mælti Þórólfr: "Nú gekk ek þremr fótum til skammt."

Þá stóðu á honum bæði sverð ok spjót, en sjálfr konungr veitti honum banasár, ok fell Þórólfr fram á fætr konungi. Þá kallaði konungr ok bað hætta at drepa fleiri menn, ok var þá svá gert.

Síðan bað konungr menn sína fara ofan til skipa. Hann mælti við Ölvi ok þá bræðr: "Takið nú Þórólf, frænda ykkarn, ok veitið honum umbúnað sæmiligan ok svá öðrum mönnum, er hér eru fallnir, ok veitið þeim gröft, en látið binda sár manna, þeira er lífvænir eru, en ekki skal hér ræna, því at þetta er allt mitt fé.

Síðan gekk konungr ofan til skipanna ok flest lið með honum. En er þeir váru á skip komnir þá tóku menn at binda sár sín.

Konungr gekk um skipit ok leit á sár manna. Hann sá, hvar maðr batt svöðusár eitt.

Konungr sagði, at ekki hafði Þórólfr veitt þat sár, - ,,ok allt bitu honum annan veg vápnin. Fáir, ætla ek, at þau bindi sárin, er hann veitti, ok skaði mikill er eftir menn slíka."

En þegar at morgni dags lét konungr draga segl sín ok sigldi suðr, sem af tók. En er á leið daginn, þá fundu þeir konungr róðrarskip mörg í hverju eyjarsundi, ok hafði lið þat ætlat til fundar við Þórólf, því at njósnir hans höfðu verit allt suðr í Naumudal ok víða um eyjar. Höfðu þeir orðit vísir, at þeir Hallvarðr bræðr váru komnir sunnan með lið mikit ok ætluðu at Þórólfi. Höfðu þeir Hallvarðr haft jafnan andviðri, ok höfðu þeir dvalizt í ýmsum höfnum, til þess er njósn hafði farit it efra um land, ok höfðu þess orðit varir njósnarmenn Þórólfs, ok hafði þetta herhlaup fyrir þá sök verit.

Konungr sigldi hraðbyrja, til þess er hann kom í Naumudal, lét þar skipin eftir, en hann fór landveg í Þrándheim. Tók hann þar skip sín, sem hann hafði eftir látit, helt þá liðinu út til Hlaða. Spurðust brátt þessi tíðendi ok kómu fyrir þá Hallvarð, þar er þeir lágu. Sneru þeir þá aftr til konungs, ok þótti þeira ferð heldr hæðilig.

Þeir bræðr, Ölvir hnúfa ok Eyvindr lambi, dvölðust um hríð á Sandnesi. Létu þeir búa um val þann, er þar hafði fallit. Bjuggu þeir um lík Þórólfs eftir siðvenju, svá sem títt var at búa um lík göfugra manna, settu eftir hann bautasteina. Þeir létu græða sjúka menn. Þeir skipuðu ok til bús með Sigríði. Var þar eftir allr fjárafli, en mestr hafði inni brunnit húsbúnaðr ok borðbúnaðr ok klæðnaðr manna.

En er þeir bræðr váru búnir, þá fóru þeir norðan ok kómu á fund Haralds konungs, er hann var í Þrándheimi, ok váru með honum um hríð. Þeir váru hljóðir ok mæltu fátt við menn.

Þat var einn hvern dag, at þeir bræðr gengu fyrir konung. Þá mælti Ölvir: "Þess orlofs viljum vit bræðr þik biðja, konungr, at þú lofir okkr heimferð til búa okkarra, því at hér hafa þau tíðendi gerzt, er vit berum eigi skaplyndi til at eiga drykk ok sess við þá menn, er báru vápn á Þórólf, frænda okkarn."

Konungr leit við honum ok svarar heldr stutt: "Eigi mun ek þat lofa ykkr. Hér skuluð þit vera með mér."

Þeir bræðr gengu á brott ok aftr til sætis síns.

Annan dag eftir sat konungr í málstofu, lét kalla þangat þá Ölvi bræðr: "Nú skuluð þit vita," segir konungr, "um erendi þat, er þit hófuð við mik ok beidduzt heimferðar. Hafið þit verit hér um hríð með mér ok verit vel siðaðir. Hafið þit vel jafnan dugat. Hefir mér til ykkar allir hlutir vel hugnat. Nú vil ek, Eyvindr, at þú farir norðr á Hálogaland. Vil ek gifta þér Sigríði á Sandnesi, konu þá, er Þórólfr hafði átt. Vil ek gefa þér fé þat allt, er Þórólfr átti. Skaltu þar hafa með vináttu mína, ef þú kannt til at gæta. En Ölvir skal mér fylgja. Vil ek hann eigi lausan láta fyrir sakar íþrótta hans."

Þeir bræðr þökkuðu konungi þann sóma, er hann veitti þeim, sögðu, at þeir vildu þat fúsliga þekkjast. Bjóst Eyvindr þá til ferðar, fekk sér gott skip, þat er honum hæfði. Fekk konungr honum jartegnir sínar til ráðs þessa. Greiddist ferð Eyvindar vel, ok kom fram norðr í Álöst á Sandnesi. Sigríðr tók vel við þeim. Síðan bar Eyvindr fram jartegnir konungs ok erendi sín fyrir Sigríði ok hóf bónorð sitt við hana, sagði, at þat var konungs orðsending, at Eyvindr nái ráði þessu. En Sigríðr sá þann einn sinn kost, svá sem þá var komit, at láta konung fyrir ráða. Fór þat ráð fram, at Eyvindr fekk Sigríðar. Tók hann þá við búi á Sandnesi ok við fé því öllu, er Þórólfr hafði átt. Var Eyvindr göfugr maðr. Váru börn þeira Fiðr skjálgi, faðir Eyvindar skáldaspillis, ok Geirlaug, er átti Sighvatr rauði. Fiðr inn skjálgi átti Gunnhildi, dóttur Hálfdanar jarls. Móðir hennar hét Ingibjörg, dóttir Haralds konungs ins hárfagra.

Eyvindr lambi helzt í vináttu við konung, meðan þeir lifðu báðir.

# 23. kafli - Dráp Hildiríðarsona.

Ketill hængr hét maðr, sonr Þorkels Naumdælajarls ok Hrafnhildar, dóttur Ketils hængs ór Hrafnistu. Hængr var göfugr maðr ok ágætr. Hann hafði verit inn mesti vinr Þórólfs Kveld-Úlfssonar ok frændi skyldr. Hann var þá í úthlaupi því, er liðsafnaðr var á Hálogalandi ok menn ætluðu til liðs við Þórólf, svá sem fyrr var ritat. En er Haraldr konungr fór norðan ok menn urðu þess varir, at Þórólfr var af lífi tekinn, þá rufu þeir safnaðinn. Hængr hafði með sér sex tigu manna, ok sneri hann til Torga, en þar váru fyrir Hildiríðarsynir ok höfðu fátt lið. En er Hængr kom á bæinn, veitti hann þeim atgöngu. Fellu þar Hildiríðarsynir ok þeir menn flestir, er þar váru fyrir, en þeir Hængr tóku fé allt, þat er þeir fengu.

Eftir þat tók Hængr knörru tvá, þá er hann fekk mesta, lét þar bera á út fé þat allt, er hann átti ok hann mátti með komast. Hann hafði með sér konu sína ok börn, svá þá menn alla, er at þeim verkum höfðu verit með honum. Baugr hét maðr, fóstbróðir Hængs, ættstórr maðr ok auðigr. Hann stýrði öðrum knerrinum. En er þeir váru búnir ok byr gaf, þá sigldu þeir í haf út.

Fám vetrum áðr höfðu þeir Ingólfr ok Hjörleifr farit at byggja Ísland, ok var mönnum þá alltíðrætt um þá ferð. Sögðu menn þar vera allgóða landkosti.

Hængr sigldi vestr í haf ok leitaði Íslands. En er þeir urðu við land varir, þá váru þeir fyrir sunnan at komnir. En fyrir því at veðr var hvasst, en brim á landit ok ekki hafnligt, þá sigldu þeir vestr um landit fyrir sandana. En er veðrit tók minnka ok lægja brim, þá varð fyrir þeim áróss mikill, ok heldu þeir þar skipunum upp í ána ok lögðu við it eystra land. Sú á heitir nú Þjórsá, fell þá miklu þröngra ok var djúpari en nú er. Þeir ruddu skipin, tóku þá ok könnuðu landit fyrir austan ána ok fluttu eftir sér búfé sitt. Var Hængr inn fyrsta vetr fyrir útan Rangá ina ytri. En um várit kannaði hann austr landit ok nam þá land milli Þjórsár ok Markarfljóts á milli fjalls ok fjöru ok byggði at Hofi við Rangá ina eystri.

Ingunn, kona hans, fæddi barn um várit, þá er þau höfðu þar verit inn fyrsta vetr, ok hét sveinn sá Hrafn. En er hús váru þar ofan tekin, þá var þar síðan kallat Hrafntóftir.

Hængr gaf Baugi land í Fljótshlíð ofan frá Merkiá til árinnar fyrir útan Breiðabólstað, ok bjó hann at Hlíðarenda, ok frá Baugi er komin mikil kynslóð í þeiri sveit. Hængr gaf land skipverjum sínum, en seldi sumum við litlu verði, ok eru þeir landnámamenn kallaðir.

Stórólfr hét sonr Hængs. Hann átti Hválinn ok Stórólfsvöll. Hans sonr var Ormr inn sterki. Herjólfr hét annarr sonr Hængs. Hann átti land í Fljótshlíð til móts við Baug ok út til Hválslækjar. Hann bjó undir Brekkum. Sonr hans hét Sumarliði, faðir Vetrliða skálds. Helgi var inn þriði sonr Hængs. Hann bjó á Velli ok átti land til Rangár it efra ok ofan til móts við bræðr sína. Vestarr hét inn fjórði sonr Hængs. Hann átti land fyrir austan Rangá, milli ok Þverár, ok inn neðra hlut Stórólfsvallar. Hann átti Móeiði, dóttur Hildis ór Hildisey. Þeira dóttir var Ásný, er átti Ófeigr grettir. Vestarr bjó at Móeiðarhváli. Hrafn var inn fimmti Hængs sonr. Hann var fyrstr lögsögumaðr á Íslandi. Hann bjó at Hofi eftir föður sinn. Þórlaug var dóttir Hrafns, er átti Jörundr goði. Þeira sonr var Valgarðr at Hofi. Hrafn var göfgastr sona Hængs.

# 24. kafli - Hryggð Kveld-Úlfs.

Kveld-Úlfr spurði fall Þórólfs, sonar síns. Varð hann hryggr við þessi tíðendi, svá at hann lagðist í rekkju af harmi ok elli.

Skalla-Grímr kom oft til hans ok talði fyrir honum, bað hann hressa sik, sagði, at allt var annat athæfiligra en þat at auvirðast ok leggjast í kör. "Er hitt heldr ráð, at vér leitim til hefnda eftir Þórólf. Má vera, at vér komim í færi við nökkura þá menn, er verit hafa at falli Þórólfs. En ef þat er eigi, þá munu þeir vera menn, er vér munum ná, er konungi mun sér þykkja móti skapi."

Kveld-Úlfr kvað vísu:

Nú frák norðr í eyju,
norn erum grimm, til snimma
Þundr kaus þremja skyndi,
Þórólf und lok fóru.
Létumk þung at þingi
Þórs fangvina at ganga,
skjótt munat hefnt, þótt hvettimk
hugr, malm-Gnáar brugðit.

Haraldr konungr fór þat sumar til Upplanda ok fór um haustit vestr á Valdres ok allt á Vors. Ölvir hnúfa var með konungi ok kom oft á mál við konung, ef hann myndi vilja bæta Þórólf, veita Kveld-Úlfi ok Skalla-Grími fébætr eða mannsóma þann nökkurn, er þeir mætti við una. Konungr varnaði þess eigi með öllu, ef þeir feðgar færi á fund hans.

Síðan byrjaði Ölvir ferð sína norðr í Fjörðu, létti eigi fyrr en hann kom at kveldi dags til þeira feðga. Tóku þeir þakksamliga við honum. Dvalðist hann þar nökkura hríð.

Kveld-Úlfr spurði Ölvi vandliga frá atburðum þeim, er gerzt höfðu á Sandnesi, þá er Þórólfr fell, svá at því, hvat Þórólfr vann til frama, áðr hann felli, svá ok, hverir vápn báru á hann eða hvar ,hann hafði mest sár eða hvernig fall hans yrði. Ölvir sagði allt þat, er hann spurði, svá þat, at Haraldr konungr veitti honum sár þat, er ærit myndi eitt til bana, ok Þórólfr fell nær á fætr konungi á grúfu.

Þá svarar Kveld-Úlfr: "Vel hefir þú sagt, því at þat hafa gamlir menn mælt, at þess manns myndi hefnt verða, ef hann felli á grúfu, ok þeim nær koma hefndin, er fyrir yrði, er hinn felli. En ólíklegt er, at oss verði þeirar hamingju auðit."

Ölvir sagði þeim feðgum, at hann vænti, ef þeir vildi fara á fund konungs ok leita eftir bótum, at þat myndi sómaför verða, ok bað þá til þess hætta ok lagði mörg orð til.

Kveld-Úlfr sagði, at hann var hvergi færr fyrir elli sakar. "Mun ek vera heima," sagði hann.

"Vill þú fara, Grímr?" sagði Ölvir.

"Ekki erendi ætla ek mik eiga," sagði Grímr. "Mun konungi ek þykkja ekki orðsnjallr. Ætla ek mik ekki lengi munu biðja bótanna."

Ölvir sagði, at hann myndi þess eigi þurfa. "Skulum vér mæla allt fyrir hönd þína, slíkt er vér kunnum."

En með því at Ölvir sótti þat mál mjök, þá hét Grímr ferð sinni, þá er hann þættist búinn. Kváðu þeir Ölvir á með sér þá stund, er Grímr skyldi koma á konungs fund. Fór þá Ölvir fyrst á brott ok til konungs.

# 25. kafli - Ferð Skalla-Gríms á konungs fund.

Skalla-Grímr bjóst til ferðar þeirar, er fyrr var frá sagt. Hann valði sér menn af heimamönnum sínum ok nábúum, þá er váru sterkastir at afli ok hraustastir, þeira er til váru. Maðr hét Áni, bóndi einn auðigr, annarr hét Grani, þriði Grímólfr ok Grímr, bróðir hans, heimamenn Skalla-Gírms, ok þeir bræðr, Þorbjörn krumr ok Þórðr beigaldi. Þeir váru kallaðir Þórörnusynir. Hon bjó skammt frá Skalla-Grími ok var fjölkunnig. Beigaldi var kolbítr. Einn hét Þórir þurs ok bróðir hans, Þorgeirr jarðlangr. Oddr hét maðr einbúi, Gríss lausingi. Tólf váru þeir til fararinnar ok allir inir sterkustu menn ok margir hamrammir.

Þeir höfðu róðrarferju, er Skalla-Grímr átti, fóru suðr með landi, lögðu inn í Ostrarfjörðu, fóru þá landveg upp á Vors til vatns þess, er þar verðr, en leið þeira bar svá til, at þeir skyldu þar yfir fara. Fengu þeir sér róðrarskip, þat er við þeira hæfi var, reru síðan yfir vatnit, en þá var eigi langt til bæjar þess, er konungrinn var á veizlu. Kómu þeir Grímr þar þann tíma, er konungr var genginn til borða.

Þeir Grímr hittu menn at máli úti í garðinum ok spurðu, hvat þar var tíðenda. En er þeim var sagt, þá bað Grímr kalla til máls við sik Ölvi hnúfu.

Sá maðr gekk inn í stofuna ok þar til, er Ölvir sat, ok sagði honum: "Menn eru hér komnir úti, tólf saman, ef menn skal kalla, en líkari eru þeir þursum at vexti ok sýn en mennskum mönnum."

Ölvir stóð upp þegar ok gekk út. Þóttist hann vita, hverir komnir myndi. Fagnaði hann vel Grími, frænda sínum, ok bað hann ganga inn í stofu með sér.

Grímr sagði förunautum sínum: "Þat mun hér vera siðr, at menn gangi vápnlausir fyrir konung. Skulum vér ganga inn sex, en aðrir sex skulu vera úti ok gæta vápna várra."

Síðan ganga þeir inn. Gekk Ölvir fyrir konunginn. Skalla-Grímr stóð at baki honum.

Ölvir tók til máls: "Nú er Grímr hér kominn, sonr Kveld-Úlfs. Kunnum vér nú aufúsu, konungr, at þér gerið hans för góða hingat, svá sem vér væntum, at vera muni. Fá þeir margir af yðr sæmð mikla, er til minna eru komnir en hann ok hvergi nær eru jafnvel at sér gervir um flestar íþróttir sem hann mun vera, ok mátt þú svá þetta gera, konungr, at mér þykkir mestu máli skipta, ef þér þykkir þat nökkurs vert."

Ölvir talaði langt ok snjallt, því at hann var orðfærr maðr. Margir vinir Ölvis gengu fyrir konung ok fluttu þetta mál.

Konungr litaðist um. Hann sá, at maðr stóð at baki Ölvi ok var höfði hæri en aðrir menn ok sköllóttr. "Er þetta hann Skalla-Grímr," sagði konungr, "inn mikli maðr?"

Grímr sagði, at hann kenndi rétt.

"Ek vil þá," sagði konungr, "ef þú beiðist bóta fyrir Þórólf, at þú gerist minn maðr ok gangir hér í hirðlög ok þjónir mér. Má mér svá vel líka þín þjónusta, at ek veita þér bætr eftir bróður þinn eða aðra sæmð, eigi minni en ek veitta honum Þórólfi, bróður þínum, ok skyldir þú betr kunna at gæta en hann, ef ek gerða þik at svá miklum manni sem hann var orðinn."

Skalla-Grímr svarar: "Þat var kunnigt, hversu miklu Þórólfr var framar en ek em at sér gerr um alla hluti, ok bar hann enga gæfu til at þjóna þér, konungr. Nú mun ek ekki taka þat ráð. Eigi mun ek þjóna þér, því at ek veit, at ek mun eigi gæfu til bera at veita þér þá þjónustu, sem ek mynda vilja ok vert væri. Hygg ek, at mér verði meiri muna vant en Þórólfi."

Konungr þagði, ok setti hann dreyrrauðan á at sjá. Ölvir sneri þegar í brott ok bað þá Grím ganga út. Þeir gerðu svá, gengu út ok tóku vápn sín. Bað Ölvir þá fara í brott sem skjótast. Gekk Ölvir á leið með þeim til vatnsins ok margir menn með honum.

Áðr þeir Skalla-Grímr skilðist, mælti Ölvir: "Annan veg var för þín, Grímr frændi, til konungs en ek mynda kjósa. Fýsta ek þik rnjök hingatfararinnar, en nú vil ek hins biðja, at þú farir heim sem skyndiligast, ok þess með, at þú komir eigi á fund Haralds konungs, nema betri verði sætt ykkur en mér þykkir nú á horfast, ok gæt þín vel fyrir konungi ok hans mönnum."

Síðan fóru þeir Grímr yfir vatnit, en þeir Ölvir gengu þar til, er skip þau váru, er upp váru sett við vatnit, ok hjuggu svá, at ekki var fært, því at þeir sá mannför ofan frá konungsbænum. Váru þeir menn margir saman ok vápnaðir mjök ok fóru æsiliga. Þá menn hafði Haraldr konungr sent eftir þeim til þess at drepa Grím.

Hafði konungr tekit til orða litlu síðar en þeir Grímr höfðu út gengit, sagði svá: "Þat sé ek á skalla þeim inum mikla, at hann er fullr upp úlfúðar ok hann verðr at skaða þeim mönnum nökkurum, er oss mun þykkja afnám í, ef hann náir. Meguð þér þat ætla, þeir menn, er hann mun kalla, at í sökum sé við hann, at sá skalli mun engan yðvarn spara, ef hann kemst í færi. Farið nú þá eftir honum ok drepið hann."

Síðan fóru þeir ok kómu til vatnsins ok fengu þar engi skip, þau er fær væri, fóru aftr síðan ok sögðu konungi sína ferð ok svá þat, at þeir Grímr myndi þá komnir yfir vatnit.

Skalla-Grímr fór leið sína ok föruneyti hans, til þess er hann kom heim. Sagði Skalla-Grímr Kveld-Úlfi frá ferð þeira. Kveld-Úlfr lét vel yfir því, er Grímr hafði eigi farit til konungs þess erendis at ganga til handa honum, sagði enn sem fyrr, at þeir myndi af konungi hljóta skaða einn, en enga uppreist.

Kveld-Úlfr ok Skalla-Grímr ræddu oft um ráðagerð sína, ok kom þat allt ásamt með þeim, sögðu svá, at þeir myndi ekki mega vera þar í landi heldr en aðrir menn, þeir er í ósætt væri við konung, ok myndi þeim hitt ráð at fara af landi á brott, ok þótti þeim þat fýsiligt at leita til Íslands, því at þá var sagt þar vel frá landkostum. Þar váru þá komnir vinir þeira ok kunningjar, Ingólfr Arnarson ok förunautar hans, ok tekit sér landskosti ok bústaði á Íslandi. Máttu menn þar nema sér lönd ókeypis ok velja bústaði. Staðfestist þat helzt um ráðagerð þeira, at þeir myndi bregða búi sínu ok fara af landi á brott.

Þórir Hróaldsson hafði verit í barnæsku at fóstri með Kveld-Úlfi, ok váru þeir Skalla-Grímr mjök jafnaldrar. Var þar allkært í fóstbræðralagi. Þórir var orðinn lendr maðr konungs, er þetta var tíðenda, en vinátta þeira Skalla-Gríms helzt ávallt.

Snemma um várit bjuggu þeir Kveld-Úlfr skip sín. Þeir höfðu mikinn skipakost ok góðan, bjuggu tvá knörru mikla ok höfðu á hvárum þrjá tigu manna, þeira er liðfærir váru, ok um fram konur ok ungmenni. Þeir höfðu með sér lausafé allt, þat er þeir máttu með komast, en jarðir þeira þorði engi maðr at kaupa fyrir ríki konungs.

En er þeir váru búnir, þá sigldu þeir í brott. Þeir sigldu í eyjar þær, er Sólundir heita. Þat eru margar eyjar ok stórar ok svá mjök vágskornar, at þat er mælt, at þar munu fáir menn vita allar hafnir.

# 26. kafli - Frá sonum Guttorms hertoga.

Guttormr hét maðr, sonr Sigurðar hjartar. Hann var móðurbróðir Haralds konungs. Hann var fóstrfaðir konungs ok ráðamaðr fyrir landi hans, því at konungr var þá á barns aldri, fyrst er hann kom til ríkis. Guttormr var hertogi fyrir liði Haralds konungs, þá er hann vann land undir sik, ok var hann í öllum orrostum, þeim er konungr átti, þá er hann gekk til lands í Nóregi. En er Haraldr var orðinn einvaldskonungr yfir landi öllu ok hann settist um kyrrt, þá gaf hann Guttormi, frænda sínum, Vestrfold ok Austr-Agðir ok Hringaríki ok land þat allt, er átt hafði Hálfdan svarti, faðir hans. Guttormr átti sonu tvá ok dætr tvær. Synir hans hétu Sigurðr ok Ragnarr, en dætr hans Ragnhildr ok Áslaug.

Guttormr tók sótt. En er at honum leið, þá sendi hann menn á fund Haralds konungs ok bað hann sjá fyrir börnum sínum ok fyrir ríki sínu. Litlu síðar andaðist hann.

En er konungr spurði andlát hans, þá lét hann kalla til sín Hallvarð harðfara ok þá bræðr, sagði, at þeir skyldu fara sendiför hans austr í Vík. Konungr var þá staddr í Þrándheimi. Þeir bræðr bjuggust til ferðar þeirar sem vegligast, völðu sér lið ok höfðu skip þat, er þeir fengu bezt. Þeir höfðu þat skip, er átt hafði Þórólfr Kveld-Úlfsson ok þeir höfðu tekit af Þorgísli gjallanda. En er þeir váru búnir ferðar sinnar, þá sagði konungr þeim erendi, at þeir skyldu fara austr til Túnsbergs. Þar var þá kaupstaðr. Þar hafði Guttormr haft atsetu.

"Skuluð þit," sagði konungr, "færa mér sonu Guttorms, en dætr hans skulu þar upp fæðast, til þess er ek gifti þær. Skal ek fá menn til at varðveita ríkit ok veita meyjunum fóstr."

En er þeir bræðr váru búnir, þá fara þeir leið sína, ok byrjaði þeim vel. Kómu þeir um várit í Vík austr til Túnsbergs ok báru þar fram erendi sín. Taka þeir Hallvarðr við sonum Guttorms ok miklu lausafé. Fara þeir, þá er þeir eru búnir, aftr á leið. Byrjaði þeim þá nökkurum mun seinna, ok varð ekki til tíðenda í þeira ferð, fyrr en þeir sigla norðr um Sognsæ byr góðan ok bjart veðr ok váru þá allkátir.

# 27. kafli - Hefnd Kveld-Úlfs ok andlát.

Kveld-Úlfr ok þeir Skalla-Grímr heldu njósnum jafnan um sumarit inn á þjóðleiðinni. Skalla-Grímr var hverjum manni skyggnri. Hann sá sigling þeira Hallvarðs ok kenndi skipit, því at hann hafði þat skip sét fyrr, þá er Þorgils fór með. Skalla-Grímr helt vörð á um ferð þeira, hvar þeir lögðu til hafnar um kveldit. Síðan ferr hann aftr til liðs síns ok segir Kveld-Úlfi þat, er hann hafði sét, svá þat, at hann hafði kennt skipit, þat er þeir Hallvarðr höfðu tekit af Þorgísli ok Þórólfr hafði átt, ok þar myndi þeir menn nökkurir fylgja, er veiðr myndi í vera.

Síðan búast þeir ok búa báða bátana ok höfðu tuttugu menn á hvárum. Stýrði öðrum Kveld-Úlfr, en öðrum Skalla-Grímr. Róa þeir síðan ok leita skipsins, en er þeir koma at, þar er skipit lá, þá lögðu þeir at landi.

Þeir Hallvarðr höfðu tjaldat yfir skipi sínu ok höfðu þá lagízt til svefns. En er þeir Kveld-Úlfr kómu at þeim, þá hljópu varðmenn upp, er sátu við bryggjusporð, ok kölluðu á skip út, báðu menn upp standa, sögðu, at ófriðr fór at þeim. Hljópu þeir Hallvarðr til vápna sinna.

En er þeir Kveld-Úlfr kómu at bryggjusporðinum, þá gekk hann út at skutbryggju, en Skalla-Grímr gekk fram at bryggjunni. Kveld-Úlfr hafði í hendi bryntröll. En er hann kom á skipit, þá bað hann menn sína ganga it ytra með borðum ok höggva tjöldin ór klofum, en hann óð aftr til lyftingarinnar, ok svá er sagt, at þá hamaðist hann, ok fleiri váru þeir förunautar hans, er þá hömuðust. Þeir drápu menn þá alla, er fyrir þeim urðu. Slíkt sama gerði Skalla-Grímr, þar er hann gekk um skipit. Léttu þeir feðgar eigi, fyrr en hroðit var skipit. En er Kveld-Úlfr kom aftr at lyftingunni, reiddi hann upp bryntröllit ok höggr til Hallvarðs í gegnum hjálminn ok höfuðit, ok sökk allt at skafti. Hnykkði hann þá svá hart at sér, at hann brá Hallvarði á loft ok slöngði honum útbyrðis. Skalla-Grímr ruddi framstafninn ok drap Sigtrygg. Margt hljóp manna á kaf, en menn Skalla-Gríms tóku bátinn, er þeir höfðu þangat haft, ok reru til ok drápu þá alla, er á sundinu váru.

Þar lézt alls manna Hallvarðs meir en fimm tigir manna, en þeir Skalla-Grímr tóku skipit, þat er þeir Hallvarðr höfðu þangat haft, ok fé allt, þat sem á var.

Þeir tóku höndum menn tvá eða þrjá, þá er þeim þótti sem minnstir væri fyrir sér, ok gáfu grið ok höfðu af þeim tíðendi, fréttu, hverir menn hefðu verit á skipinu ok svá, hvernig ferð þeira hefði ætluð verit. En er þeir váru vísir orðnir alls ins sanna, þá könnuðu þeir valinn, þann er á skipinu lá. Fannst þeim þá þat á, at meiri hlutr manna hafði fyrir borð hlaupit ok höfðu týnzt en þat, er fallit hafði á skipinu. Þeir synir Guttorms höfðu fyrir borð hlaupit ok höfðu týnzt. Þá var annarr þeira tólf vetra, en annarr tíu ok inir vænligstu menn.

Síðan lét Skalla-Grímr lausa fara þá menn, er hann hafði grið gefit, ok bað þá fara á fund Haralds konungs ok segja honum vendiliga frá þeim tíðendum, er þar gerðust, ok svá, hverir þar höfðu at verit.

"Skuluð þér," sagði hann, "bera til konungs kviðling þenna:

Nús hersis hefnd
við hilmi efnd.
Gengr ulfr ok örn

of ynglings börn.
Flugu höggvin hræ
Hallvarðs á sæ.
Grár slítr undir
ari Snarfara."

Síðan fluttu þeir Grímr skipit með farmi út til skipa sinna, skiptu þá skipunum, hlóðu þetta, er þá höfðu þeir fengit, en ruddu hitt, er þeir höfðu áðr ok minna var, báru þar í grjót ok brutu þar á raufar ok sökkðu niðr, sigldu síðan á haf út, þegar byr gaf.

Svá er sagt, at þeim mönnum væri farit, er hamrammir eru, eða þeim, er berserksgangr var á, at meðan þat var framit, þá váru þeir svá sterkir, at ekki helzt við þeim, en fyrst, er af var gengit, þá váru þeir ómáttkari en at vanða. Kveld-Úlfr var ok svá, at þá er af honum gekk hamremmin, þá kenndi hann mæði af sókn þeiri, er hann hafði veitt, ok var hann þá af öllu saman ómáttugr, svá at hann lagðist í rekkju.

En byrr bar þá í haf út. Kveld-Úlfr réð fyrir skipi því, er þeir höfðu tekit af þeim Hallvarði. Þeim byrjaði vel ok heldu mjök samfloti, svá at hvárir vissu löngum til annarra.

En er sóttist hafit, þá elnaði sótt á hendr Kveld-Úlfi. En er dró at því, at hann var banvænn, þá kallaði hann til skipverja sína ok sagði þeim, at honum þótti líkligt, at þá myndi brátt skilja vega þeira. "Hefi ek," sagði hann, "ekki kvellisjúkr verit, en ef svá ferr, sem mér þykkir nú líkligast, at ek öndumst, þá gerið mér kistu ok látið mik fara fyrir borð, ok verðr þetta annan veg en ek hugða, at vera myndi, ef ek skal eigi koma til Íslands ok nema þar land. Þér skuluð bera kveðju mína Grími, syni mínum, þá er þér finnizt, ok segið honum þat með, ef svá verðr, at hann kemr til Íslands, ok beri svá at, þótt þat muni ólíkligt þykkja, at ek sjá þar fyrir, þá taki hann sér þar bústað sem næst því, er ek hefi at landi komit."

Litlu síðar andaðist Kveld-Úlfr. Gerðu skipverjar hans svá, sem hann hafði fyrir mælt, at þeir lögðu hann í kistu ok skutu síðan fyrir borð.

Grímr hét maðr, sonr Þóris Ketilssonar kjölfara, kynstórr maðr ok auðigr. Hann var skipveri Kveld-Úlfs. Hann hafði verit aldavinr þeira feðga ok hafði verit í ferðum bæði með þeim ok Þórólfi, hafði hann ok fengit reiði konungs fyrir þá sök. Hann tók til forráða skipit, eftir er Kveld-Úlfr var dauðr.

En er þeir váru komnir við Ísland, þá sigldu þeir sunnan at landi. Þeir sigldu vestr fyrir landit, því at þeir höfðu þat spurt, at Ingólfr hafði sér þar bústað tekit. En er þeir kómu fyrir Reykjanes ok þeir sá firðinum upp lúka, þá stefna þeir inn í fjörðinn báðum skipunum. Veðr gerði hvasst ok væta mikil ok þoka. Skilðust þá skipin. Sigldu þeir inn eftir Borgarfirði, til þess er þraut sker öll, köstuðu þá akkerum, til þess er veðr lægði ok ljóst gerði. Þá biðu þeir flæðar. Síðan fluttu þeir skipit upp í árós nökkurn, - sú er kölluð Gufuá, - leiddu þar skipit upp eftir ánni, svá sem gekk, báru síðan farm af skipinu ok bjuggust þar um inn fyrsta vetr.

Þeir könnuðu landit með sæ, bæði upp ok út. En er þeir höfðu skammt farit, þá fundu þeir í vík einni, hvar upp var rekin kista Kveld-Úlfs. Fluttu þeir kistuna á nes þat, er þar varð, settu hana þar niðr ok hlóðu at grjóti.

# 28. kafli - Skalla-Grímr nam land.

Skalla-Grímr kom þar at landi, er nes mikit gekk í sæ út ok eið mjótt fyrir ofan nesit, ok báru þar farm af. Þat kölluðu þeir Knarrarnes.

Síðan kannaði Skalla-Grímr landit, ok var þar mýrlendi mikit ok skógar víðir, langt í milli fjalls ok fjöru, selveiðar gnógar ok fiskifang mikit. En er þeir könnuðu landit suðr með sjónum, ok varð þá fyrir þeim fjörðr mikill, en er þeir fóru inn með firði þeim, þá léttu þeir eigi fyrr ferðinni en þeir fundu förunauta sína, Grím inn háleygska ok þá förunauta. Var þar fagnafundr. Sögðu þeir Skalla-Grími, at Kveld-Úlfr var þar til lands kominn ok þeir höfðu hann jarðat. Síðan fylgðu þeir Skalla-Grími þar til, ok sýndist honum svá sem þaðan myndi skammt á brott, þar er bólstaðargerð góð myndi vera.

Fór Grímr þá í brott ok aftr til skipverja sinna, ok sátu þar hvárir um vetrinn, sem þeir höfðu at komit.

Þá nam Skalla-Grímr land milli fjalls ok fjöru, Mýrar allar út til Selalóns ok it efra til Borgarhrauns, en suðr til Hafnarfjalla, ok allt þat land, er vatnföll deila til sjóvar. Hann flutti um várit eftir skipit suðr til fjarðarins ok inn í vág þann, er næstr var því, er Kveld-Úlfr hafði til lands komit, ok setti þar bæ ok kallaði at Borg, en fjörðinn Borgarfjörð, ok svá heraðit upp frá kenndu þeir við fjörðinn.

Grími inum háleygska gaf hann bústað fyrir sunnan Borgarfjörð, þar er kallat var á Hvanneyri. Þar skammt út frá skarst inn vík ein eigi mikil. Fundu þeir þar andir margar ok kölluðu Andakíl, en Andakílsá, er þar fell til sjóvar. Upp frá á þeiri til þeirar ár, er kölluð var Grímsá, þar í milli átti Grímr land.

Um várit, þá er Skalla-Grímr lét reka kvikfé sitt útan með sjó, þá kómu þeir á nes eitt lítit ok veiddu þar álftir nökkurar ok kölluðu Álftanes.

Skalla-Grímr gaf land skipverjum sínum. Ána gaf hann land milli Langár ok Háfslækjar, ok bjó hann at Ánabrekku. Sonr hans var Önundr sjóni. Grímólfr byggði fyrst á Grímólfsstöðum. Við hann er kennd Grímólfsfit ok Grímólfslækr. Grímr hét sonr hans, er bjó fyrir sunnan fjörð. Hans sonr var Grímarr, er bjó á Grímarsstöðum. Um hann deildu þeir Þorsteinn ok Tungu-Oddr. Grani bjó at Granastöðum í Digranesi. Þorbirni krum gaf hann land upp með Gufuá ok Þórði beigalda. Bjó Krumr í Krumshólum, en Þórðr at Beigalda. Þóri þurs ok þeim bræðrum gaf hann land upp frá Einkunnum ok it ytra með Langá. Þórir þurs bjó á Þursstöðum. Hans dóttir var Þórdís stöng, er bjó í Stangarholti síðan. Þorgeirr bjó á Jarðlangsstöðum.

Skalla-Grímr kannaði land upp um herað, fór fyrst inn með Borgarfirði, til þess er fjörðinn þraut, en síðan með ánni fyrir vestan, er hann kallaði Hvítá, því at þeir förunautar höfðu eigi sét fyrr vötn þau, er ór jöklum höfðu fallit. Þótti þeim áin undarliga lit. Þeir fóru upp með Hvítá, til þess er sú á varð fyrir þeim, er fell af norðri frá fjöllum. Þá kölluðu þeir Norðrá ok fóru upp með þeiri á, til þess er enn varð á fyrir þeim, ok var þat lítit vatnsfall. Fóru þeir yfir á þá ok enn upp með Norðrá, sá þá brátt, hvar in litla áin fell ór gljúfrum, ok kölluðu þá Gljúfrá. Síðan fóru þeir yfir Norðrá ok fóru aftr enn til Hvítár ok upp með henni. Varð þá enn brátt á, sú er þvers varð, fyrir þeim ok fell í Hvítá. Þá kölluðu þeir Þverá. Þeir urðu þess varir, at þar var hvert vatn fullt af fiskum. Síðan fóru þeir út aftr til Borgar.

# 29. kafli - Af iðju Skalla-Gríms ok búsýslu.

Skalla-Grímr var iðjumaðr mikill. Hann hafði með sér jafnan margt manna, lét sækja mjök föng þau, er fyrir váru ok til atvinnu mönnum váru, því at þá fyrst höfðu þeir fátt kvikfjár, hjá því sem þurfti til fjölmennis þess, sem var. En þat, sem var kvikfjárins, þá gekk öllum vetrum sjálfala í skógum. Skalla-Grímr var skipasmiðr mikill, en rekavið skorti eigi vestr fyrir Mýrar. Hann lét gera bæ á

Álftanesi ok átti þar bú annat, lét þaðan sækja útróðra ok selveiðar ok eggver, er þá váru gnóg föng þau öll, svá rekavið at láta at sér flytja. Hvalkvámur váru þá ok miklar, ok skjóta mátti sem vildi. Allt var þar þá kyrrt í veiðistöð, er þat var óvant manni. It þriðja bú átti hann við sjóinn á vestanverðum Mýrum. Var þar enn betr komit at sitja fyrir rekum, ok þar lét hann hafa sæði ok kalla at Ökrum. Eyjar lágu þar úti fyrir, er hvalr fannst í, ok kölluðu þeir Hvalseyjar. Skalla-Grímr hafði ok menn sína uppi við laxárnar til veiða. Odd einbúa setti hann við Gljúfrá at gæta þar laxveiðar. Oddr bjó undir Einbúabrekkum, við hann er kennt Einbúanes. Sigmundr hét maðr, er Skalla-Grímr setti við Norðrá. Hann bjó þar, er kallat var á Sigmundarstöðum. Þar er nú kallat at Haugum. Við hann er kennt Sigmundarnes. Síðan færði hann bústað sinn í Munoðarnes, þótti þar hægra til laxveiða.

En er fram gekk mjök kvikfé Skalla-Gríms, þá gekk féit upp til fjalla allt á sumrum. Hann fann mikinn mun á, at þat fé varð betra ok feitara, er á heiðum gekk, svá þat, at sauðfé helzt á vetrum í fjalldölum, þótt eigi verði ofan rekit. Síðan lét Skalla-Grímr gera bæ uppi við fjallit ok átti þar bú, lét þar varðveita sauðfé sitt. Þat bú varðveitti Gríss, ok er við hann kennd Grísartunga. Stóð þá á mörgum fótum fjárafli Skalla-Gríms.

Stundu síðar en Skalla-Grímr hafði út komit, kom skip af hafi í Borgarfjörð ok átti sá maðr, er Óleifr var kallaðr hjalti. Hann hafði með sér konu sína ok börn ok annat frændlið sitt ok hafði svá ætlat ferð sína at fá sér bústað á Íslandi. Óleifr var maðr auðigr ok kynstórr ok spakr at viti. Skalla-Grímr bauð Óleifi heim til sín til vistar ok liði hans öllu, en Óleifr þekkðist þat, ok var hann með Skalla-Grími inn fyrsta vetr, er Óleifr var á Íslandi.

En eftir um várit vísaði Skalla-Grímr Óleifi til landskostar fyrir sunnan Hvítá upp frá Grímsá til Flókadalsár. Óleifr þekkðist þat ok fór þangat búferli sínu ok setti þar bústað, er heitir at Varmalæk. Hann var göfugr maðr. Hans synir váru þeir Ragi í Laugardal ok Þórarinn Ragabróðir, er lögsögu tók á Íslandi næst eftir Hrafn Hængsson. Þórarinn bjó at Varmalæk. Hann átti Þórdísi, dóttur Óláfs feilans, systur Þórðar gellis.

# 30. kafli - Útkváma Yngvars.

Haraldr konungr inn hárfagri lagði eigu sína á jarðir þær allar, er þeir Kveld-Úlfr ok Skalla-Grímr höfðu eftir átt í Nóregi, ok allt þat fé annat, er hann náði. Hann leitaði ok mjök eftir mönnum þeim, er verit höfðu í ráðum ok vitorðum eða nökkurum tilbeina með þeim Skalla-Grími um verk þau, er þeir unnu, áðr Skalla-Grímr fór ór landi á brott, ok svá kom sá fjandskapr, er konungi var á þeim feðgum, at hann hataðist við frændr þeira eða aðra nauðleytamenn eða þá menn, er hann vissi, at þeim höfðu allkærir verit í vináttu. Sættu sumir af honum refsingum, ok margir flýðu undan ok leituðu sér hælis, sumir innan lands, en sumir flýðu með öllu af landi á brott.

Yngvarr, mágr Skalla-Gríms, var einn af þessum mönnum, er nú var frá sagt. Tók hann þat ráð, at hann varði fé sínu, svá sem hann mátti, í lausaeyri ok fekk sér hafskip, réð þar menn til ok bjó ferð sína til Íslands, því at hann hafði þá spurt, at Skalla-Grímr hafði tekit þar staðfestu ok eigi myndi þar skorta landakosti með Skalla-Grími. En er þeir váru búnir ok byr gaf, þá sigldi hann í haf, ok greiddist ferð hans vel. Kom hann til Íslands fyrir sunnan landit ok helt vestr fyrir Reykjanes ok sigldi inn á Borgarfjörð ok helt inn í Langá ok upp allt til fors, báru þar farm af skipinu.

En er Skalla-Grímr spurði atkvámu Yngvars, þá fór hann þegar á fund hans ok bauð honum til sín með svá mörgum mönnum sem hann vildi. Yngvarr þekkðist þat. Var skipit upp sett, en Yngvarr fór til Borgar með marga menn ok var þar þann vetr með SkallaGrími. En at vári bauð Skalla-Grímr honum landakosti. Hann gaf Yngvari bú þat, er hann átti á Álftanesi, ok land inn til Leirulækjar ok út til Straumfjarðar. Síðan fór hann til útbús þess ok tók þar við, ok var hann inn nýzti maðr ok hafði auð fjár. Skalla-Grímr gerði þá bú í Knarrarnesi ok átti þar bú lengi síðan.

Skalla-Grímr var járnsmiðr mikill ok hafði rauðablástr mikinn á vetrinn. Hann lét gera smiðju með sjónum mjök langt út frá Borg, þar sem heitir Raufarnes. Þótti honum skógar þar fjarlægir. En er hann fekk þar engan stein, þann er svá væri harðr eða sléttr, at honum þætti gott at lýja járn við, - því at þar er ekki malargrjót, eru þar smáir sandar allt með sæ, - var þat eitt kveld, þá er aðrir menn fóru at sofa, at Skalla-Grímr gekk til sjóvar ok hratt fram skipi áttæru, er hann átti, ok reri út til Miðfjarðareyja, lét þá hlaupa niðr stjóra fyrir stafn á skipinu. Síðan steig hann fyrir borð ok kafaði ok hafði upp með sér stein ok færði upp í skipit. Síðan fór hann sjálfr upp í skipit ok reri til lands ok bar steininn til smiðju sinnar ok lagði niðr fyrir smiðjudurum ok lúði þar síðan járn við. Liggr sá steinn þar enn ok mikit sindr hjá, ok sér þat á steininum, at hann er barðr ofan ok þat er brimsorfit grjót ok ekki því grjóti glíkt öðru, er þar er, ok munu nú ekki meira hefja fjórir menn.

Skalla-Grímr sótti fast smiðjuverkit, en húskarlar hans vönduðu um ok þótti snemma risit. Þá orti hann vísu þessa:

Mjök verðr ár, sás aura,
ísarns meiðr at rísa,
váðir vidda bróður
veðrseygjar skal kveðja.
Gjalla lætk á golli
geisla njóts, meðan þjóta,
heitu, hrærikytjur
hreggs vindfrekar, sleggjur.

# 31. kafli - Hér segir af börnum Skalla-Gríms.

Skalla-Grímr ok þau Bera áttu börn mjök mörg, ok var þat fyrst, at öll önduðust. Þá gátu þau son, ok var vatni ausinn ok hét Þórólfr. En er hann fæddist upp, þá var hann snemma mikill vexti ok inn vænsti sýnum. Var þat allra manna mál, at hann myndi vera inn líkasti Þórólfi Kveld-Úlfssyni, er hann var eftir heitinn. Þórólfr var langt um fram jafnaldra sína at afli. En er hann óx upp gerðist hann íþróttamaðr um flesta þá hluti, er þá var mönnum títt at fremja, þeim er vel váru at sér gervir. Þórólfr var gleðimaðr mikill. Snemma var hann svá fullkominn at afli, at hann þótti vel liðfærr með öðrum mönnum. Varð hann brátt vinsæll af alþýðu. Unni honum ok vel faðir ok móðir.

Þau Skalla-Grímr áttu dætr tvær. Hét önnur Sæunn, en önnur Þórunn. Váru þær ok efniligar í uppvexti.

Enn áttu þau Skalla-Grímr son. Var sá vatni ausinn ok nafn gefit ok kallaðr Egill. En er hann óx upp, þá mátti brátt sjá á honum, at hann myndi verða mjök ljótr ok líkr feðr sínum, svartr á hár. En þá er hann var þrévetr, þá var hann mikill ok sterkr svá sem þeir sveinar aðrir, er váru sex vetra eða sjau. Hann var brátt málugr ok orðvíss. Heldr var hann illr viðreignar, er hann var í leikum með öðrum ungmennum.

Þat vár fór Yngvarr til Borgar, ok var þat at erendum, at hann bauð Skalla-Grími til boðs út þangat til sín ok nefndi til þeirar ferðar Beru, dóttur sína, ok Þórólf, son hennar, ok þá menn aðra, er þau Skalla-Grímr vildu, at færi. Skalla-Grímr hét för sinni. Fór Yngvarr þá heim ok bjó til veizlunnar ok lét þá öl heita.

En er at þeiri stefnu kemr, er Skalla-Grímr skyldi til boðsins fara ok þau Bera, þá bjóst Þórólfr til ferðar með þeim ok húskarlar, svá at þau váru fimmtán saman.

Egill ræddi um við föður sinn, at hann vildi fara. "Á ek þar slíkt kynni sem Þórólfr," segir hann.

"Ekki skaltu fara," segir Skalla-Grímr, "því at þú kannt ekki fyrir þér at vera í fjölmenni, þar er drykkjur eru miklar, er þú þykkir ekki góðr viðskiptis, at þú sér ódrukkinn."

Steig þá Skalla-Grímr á hest sinn ok reið í brott, en Egill unði illa við sinn hlut. Hann gekk ór garði ok hitti eykhest einn, er Skalla-Grímr átti, fór á bak ok reið eftir þeim Skalla-Grími. Honum varð ógreiðfært um mýrarnar, því at hann kunni enga leið, en hann sá þó mjök oft reið þeira Skalla-Gríms, þá er eigi bar fyrir holt eða skóga. Er þat at segja frá hans ferð, at síð um kveldit kom hann á Álftanes, þá er menn sátu þar at drykkju. Gekk hann inn í stofu. En er Yngvarr sá Egil, þá tók hann við honum feginsamliga ok spurði, hví hann hefði svá síð komit. Egill sagði, hvat þeir Skalla-Grímr höfðu við mælzt. Yngvarr setti Egil hjá sér. Sátu þeir gagnvert þeim Skalla-Grími ok Þórólfi.

Þá var þar haft ölteiti, at menn kváðu vísur. Þá kvað Egill vísu:

Kominn emk enn til arna
Yngvars, þess's beð lyngva,
hann vask fúss at finna,
fránþvengjar gefr drengjum.
Mun eigi þú, þægir,
þrévetran mér betra,
ljósundinna landa
linns, óðar smið finna.

Yngvarr helt upp vísu þeiri ok þakkaði vel Agli vísuna. En um daginn eftir þá færði Yngvarr Agli at skáldskaparlaunum kúfunga þrjá ok andaregg. En um daginn eftir við drykkju kvað Egill vísu aðra um bragarlaun:

Síþögla gaf söglum
sárgagls þría Agli
herðimeiðr við hróðri
hagr brimrótar gagra,
ok bekkþiðurs blakka
borðvallar gaf fjorða
kennimeiðr, sás kunni,
körbeð, Egil gleðja.

Vel lagði Egill í þökk skáldskap sinn við marga menn. Ekki varð þá fleira til tíðenda í ferð þeira. Fór Egill heim með Skalla-Grími.

# 32. kafli - Björn nemr brott Þóru hlaðhönd.

Björn hét hersir ríkr í Sogni, er bjó á Aurlandi. Hans sonr var Brynjólfr, er arf allan tók eftir föður sinn. Synir Brynjólfs váru þeir Björn ok Þórðr. Þeir váru menn á ungum aldri, er þetta var tíðenda. Björn var farmaðr mikill, var stundum í víking, en stundum í kaupferðum. Björn var inn gerviligsti maðr.

Þat barst at á einu hverju sumri, at Björn var staddr í Fjörðum at veizlu nökkurri fjölmennri. Þar sá hann mey fagra, þá er honum fannst mikit um. Hann spurði eftir, hverrar ættar hon var. Honum var þat sagt, at hon var systir Þóris hersis Hróaldssonar ok hét Þóra hlaðhönd. Björn hóf upp bónorð sitt ok bað Þóru, en Þórir synjaði honum ráðsins, ok skilðust þeir at svá gervu.

En þat sama haust fekk Björn sér liðs ok fór með skútu alskipaða norðr í Fjörðu ok kom til Þóris ok svá, at hann var eigi heima. Björn nam Þóru á brott ok hafði heim með sér á Aurland. Váru þau þar um vetrinn, ok vildi Björn gera brúðlaup til hennar. Brynjólfi, feðr hans, líkaði þat illa, er Björn hafði gert, þótti svívirðing í því, þar sem áðr hafði löng vinátta verit með Þóri ok Brynjólfi.

"Því síðr skaltu, Björn," segir Brynjólfr, "brúðlaup til Þóru gera hér með mér at óleyfi Þóris, bróður hennar, at hon skal hér svá vel sett sem hon væri mín dóttir, en systir þín."

En svá varð at vera allt, sem Brynjólfr kvað á, þar í hans hýbýlum, hvárt er Birni líkaði vel eða illa.

Brynjólfr sendi menn til Þóris at bjóða honum sætt ok yfirbætr fyrir för þá, er Björn hafði farit. Þórir bað Brynjólf senda heim Þóru, sagði, at ekki myndi af sætt verða ella. En Björn vildi fyrir engan mun láta hana í brott fara, þó at Brynjólfr beiddi þess. Leið svá af vetrinn.

En er vára tók, þá ræddu þeir Brynjólfr ok Björn einn dag um ráðagerðir sínar. Spurði Brynjólfr, hvat hann ætlaðist fyrir.

Björn sagði þat líkast, at hann myndi fara af landi á brott. "Er mér þat næst skapi," sagði hann, "at þú fáir mér langskip ok þar lið með ok fara ek í víking."

"Engi ván er þess," sagði Brynjólfr, "at ek fá þér í hendr herskip ok lið mikit, því at ek veit eigi nema þá komir þú þar niðr, er mér er öll óaufúsa á, ok stendr þó nú áðr ærin óró af þér. Kaupskip mun ek fá þér í hendr ok þar með kaupeyri. Farðu síðan suðr til Dyflinnar. Sú er nú ferð frægst. Mun ek fá þér föruneyti gott."

Björn segir svá, at hann myndi þat verða upp at taka, sem Brynjólfr vildi. Lét hann þá búa kaupskip gott ok fekk menn til. Bjóst Björn þá til þeirar ferðar ok varð ekki snemmbúinn.

En er Björn var albúinn ok byrr rann á, þá steig hann á bát með tólf menn ók reri inn á Aurland, ok gengu upp til bæjar ok til dyngju þeirar, er móðir hans átti. Sat hon þar inni ok konur mjök margar. Þar var Þóra. Björn sagði, at Þóra skyldi með honum fara. Leiddu þeir hana í brott, en móðir hans bað konurnar vera eigi svá djarfar, at þær gerði vart við inn í skálann, sagði, at Brynjólfr myndi illa í höndum hafa, ef hann vissi, ok sagði, at þá væri búit við geig miklum með þeim feðgum. En klæðnaðr Þóru ok gripir váru þar allir lagðir til handargagns, ok höfðu þeir Björn þat allt með sér. Fóru þeir síðan um nóttina út til skips síns, drógu þegar segl sitt ok sigldu út eftir Sognsæ ok síðan í haf.

Þeim byrjaði illa ok höfðu réttu stóra ok velkði lengi í hafi, því at þeir váru öruggir í því at firrast Nóreg sem mest. Þat var einn dag, at þeir sigldu austan at Hjaltlandi hvasst veðr ok lestu skipit í landtöku við Mósey, báru þar af farminn ok fóru í borg þá, er þar var, ok báru þangat allan varning sinn ok settu upp skipit ok bættu, er brotit var.

# 33. kafli - Björn þiggr vetrvist at Borg.

Litlu fyrir vetr kom skip til Hjaltlands sunnan ór Orkneyjum. Sögðu þeir þau tíðendi, at langskip hafði komit um haustit til eyjanna. Váru þat sendimenn Haralds konungs með þeim erendum til Sigurðar jarls, at konungr vildi drepa láta Björn Brynjólfsson, hvar sem hann yrði áhendr, ok slíkar orðsendingar gerði hann til Suðreyja, allt til Dyflinnar. Björn spurði þessi tíðendi ok þat með, at hann var útlægr gerr í Nóregi. En þegar er hann hafði komit til Hjaltlands, gerði hann brúðlaup til Þóru. Sátu þau um vetrinn í Móseyjarborg.

En þegar um várit, er sjó tók at lægja, setti Björn fram skip sitt ok bjó sem ákafligast. En er hann var búinn ok byr gaf, sigldi hann í haf. Fengu þeir veðr stór ok váru litla stund úti, kómu sunnan at Íslandi. Gekk þá veðr á land, ok bar þá vestr fyrir landit ok þá í haf út, en er þeim gaf byr aftr, þá sigldu þeir at landinu. Engi var sá maðr þar innan borðs, er verit hafði fyrr á Íslandi.

Þeir sigldu inn á fjörð einn furðuliga mikinn, ok bar þá at inni vestri ströndinni, sá þar til lands inn ekki nema boða eina ok hafnleysur, beittu þá sem þverast austr fyrir landit, allt til þess er fjörðr varð fyrir þeim, ok sigldu þeir inn eftir firðinum, til þess er lokit var skerjum öllum ok brimi. Þá lögðu þeir at nesi einu. Lá þar ey fyrir útan, en sund djúpt í milli, festu þar skipit. Vík gekk upp fyrir vestan nesit, en upp af víkinni stóð borg mikil.

Björn gekk á bát einn ok menn með honum. Björn sagði förunautum sínum, at þeir skyldi varast at segja þat ekki frá ferðum sínum, er þeim stæði vandræði af því. Þeir Björn reru til bæjarins ok hittu þar menn at máli. Spurðu þeir þess fyrst, hvar þeir váru at landi komnir. Menn sögðu, at þat hét at Borgarfirði, en bær sá, er þar var, hét at Borg, en Skalla-Grímr bóndinn. Björn kannaðist brátt við hann ok gekk til móts við Skalla-Grím, ok töluðust þeir við. Spurði Skalla-Grímr, hvat mönnum þeir væri. Björn nefndi sik ok föður sinn, en Skalla-Grími var allr kunnleiki á Brynjólfi ok bauð Birni allan forbeina sinn, þann er hann þurfti. Björn tók því þakksamliga. Þá spurði Skalla-Grímr, hvat fleira væri þeira manna á skipi, er virðingamenn væri. Björn sagði, at þar var Þóra Hróaldsdóttir, systir Þóris hersis. Skalla-Grímr varð við þat allglaðr ok sagði svá, at þat var skylt ok heimult um systur Þóris, fóstbróður síns, at hann gerði slíkan forbeina, sem þurfti eða hann hefði föng til, ok bauð þeim Birni báðum til sín með alla skipverja sína. Björn þekkðist þat. Var þá fluttr farmr af skipinu upp í tún at Borg. Settu þeir þar búðir sínar, en skipit var leitt upp í læk þann, er þar verðr, en þar er kallat Bjarnartöður, sem þeir Björn höfðu búðir.

Björn ok þeir skipverjar allir fóru til vistar með Skalla-Grími. Hann hafði aldri færi menn með sér en sex tigu vígra manna.

# 34. kafli - Ávít Skalla-Gríms við Björn.

Þat var um haustit, þá er skip höfðu komit til Íslands af Nóregi, at sá kvittr kom yfir, at Björn myndi hafa hlaupizt á brott með Þóru ok ekki at ráði frænda hennar ok konungr hafði gert hann útlaga fyrir þat ór Nóregi.

En er Skalla-Grímr varð þess varr, þá kallaði hann Björn til sín ok spurði, hvernig farit væri um kvánfang hans, hvárt þat hefði gert verit at ráði frænda. "Var mér eigi þess ván," sagði hann, ,,um son Brynjólfs, at ek mynda eigi vita it sanna af þér."

Björn sagði: "Satt eitt hefi ek þér sagt, Grímr, en eigi máttu ámæla mér fyrir þat, þótt ek segða þér eigi lengra en þú spurðir. En þó skal nú við ganga því, er satt er, at þú hefir sannspurt, at ekki var þetta ráð gert við samþykki Þóris, bróður hennar."

Þá mælti Skalla-Grímr, reiðr mjök: "Hví vartu svá djarfr, at þú fórt á minn fund, eða vissir þú eigi, hver vinátta var með okkr Þóri?"

Björn segir: "Vissa ek," segir hann, "at með ykkr var fóstbræðralag ok vinátta kær. En fyrir því sótta ek þik heim, at mik hafði hér at landi borit ok ek vissa, at mér myndi ekki týja at forðast þik. Mun nú vera á þínu valdi, hverr minn hlutr skal verða, en góðs vænti ek af, því at ek em heimamaðr þinn."

Síðan gekk fram Þórólfr, sonr Skalla-Gríms, ok lagði til mörg orð ok bað föður sinn, at hann gæfi Birni þetta eigi at sök, er þó hafði hann tekit við Birni. Margir aðrir lögðu þar orð til.

Kom þá svá, at Grímr sefaðist, sagði, at Þórólfr myndi þá ráða, - "ok tak þú við Birni, ok ef þú vill, ver til hans svá vel sem þú vill."

# 35. kafli - Fædd Ásgerðr. Þórólfr ferr útan.

Þóra ól barn um sumarít, ok var þat mær. Var hon vátni ausin ok nafn gefit ok hét Ásgerðr. Bera fekk til konu at gæta meyjarinnar.

Björn var um vetrinn með Skalla-Grími ok allir skipverjar hans. Þórólfr gerði sér títt við Björn ok var honum fylgjusamr.

En er vár kom, þá var þat einn hvern dag, at Þórólfr gekk til máls við föður sinn ok spurði hann þess, hvert ráð hann vildi leggja til við Björn, vetrgest sinn, eða hverja ásjá hann vildi honum veita. Grímr spurði Þórólf, hvat hann ætlaðist fyrir.

"Þat ætla ek," sagði Þórólfr, "at Björn vildi helzt fara til Nóregs, ef hann mætti þar í friði vera. Þætti mér þat ráð fyrir liggja, faðir, at þú sendir menn til Nóregs at bjóða sættir fyrir Björn, ok mun Þórir mikils virða orð þín."

Svá kom Þórólfr fyrirtölum sínum, at Skalla-Grímr skipaðist við ok fekk menn til útanferðar um sumarit. Fóru þeir menn með orðsendingar ok jartegnir til Þóris Hróaldssonar ok leituðu um sættir með þeim Birni. En þegar er Brynjólfr vissi þessa orðsending, þá lagði hann allan hug á at bjóða sættir fyrir Björn. Kom þá svá því máli, at Þórir tók sættir fyrir Björn, því at hann sá þat, at þá var svá komit, at Björn þurfti þá ekki at óttast um sik. Tók Brynjólfr þá sættum fyrir Björn, en sendimenn Gríms váru um vetrinn með Þóri, en Björn var þann vetr með Skalla-Grími. En eftir um sumarit fóru sendimenn Skalla-Gríms aftr. En er þeir kómu aftr um haustit, þá sögðu þeir þau tíðendi, at Björn var í sætt tekinn í Nóregi.

Björn var inn þriðja vetr með Skalla-Grími, en eftir um várit bjóst hann til brottferðar ok sú sveit manna, er honum hafði þangat fylgt. En er Björn var búinn til ferðar sinnar, þá sagði Bera, at hon vill, at Ásgerðr, fóstra hennar, sé eftir, en þau Björn þekkðust þat, ok var mærin eftir ok fæddist þar upp með þeim Skalla-Grími.

Þórólfr, sonr Skalla-Gríms, réðst til ferðar með Birni, ok fekk Skalla-Grímr honum fararefni. Fór hann útan um sumarit með Birni. Greiddist þeim vel ok kómu af hafi útan at Sognsæ. Sigldi Björn þá inn í Sogn ok fór síðan heim til föður síns. Fór Þórólfr heim með honum. Tók Brynjólfr þá við þeim feginsamliga. Síðan váru ger orð Þóri Hróaldssyni. Lögðu þeir Brynjólfr stefnu sín í milli. Kom þar ok Björn til þeirar stefnu. Tryggðu þeir Þórir þá sættir með sér. Síðan greiddi Þórir af hendi fé þat, er Þóra átti í hans garði, ok síðan tóku þeir upp, Þórir ok Björn, vináttu með tengðum. Var Björn þá heima á Aurlandi með Brynjólfi. Þórólfr var ok þar, í allgóðu yfirlæti af þeim feðgum.

# 36. kafli - Eiríkr þá karfann.

Haraldr konungr hafði löngum atsetu sína á Hörðalandi eða Rogalandi at stórbúum þeim, er hann átti at Útsteini eða Ögvaldsnesi eða á Fitjum, á Álreksstöðum eða á Lygru, á Sæheimi. En þann vetr, er nú var frá sagt, var konungr norðr í landi. En er þeir Björn ok Þórólfr höfðu verit einn vetr í Nóregi ok vár kom, þá bjuggu þeir skip ok öfluðu manna til, fóru um sumarit í víking í Austrveg, en fóru heim at hausti ok höfðu aflat fjár mikils. En er þeir kómu heim, þá spurðu þeir, at Haraldr konungr var á

Rogalandi ok myndi þar sitja um vetrinn. Þá tók Haraldr konungr at eldast mjök, en synir hans váru þá mjök á legg komnir margir.

Eiríkr, sonr Haralds konungs, er kallaðr var blóðöx, var þá á ungum aldri. Hann var á fóstri með Þóri hersi Hróaldssyni. Konungr unni Eiríki mest sona sinna. Þórir var þá í inum mestum kærleikum við konung.

Björn ok þeir Þórólfr fóru fyrst á Aurland, er þeir kómu heim, en síðan byrjuðu þeir ferð sína norðr í Fjörðu at sækja heim Þóri hersi. Þeir höfðu karfa þann, er reru á borð tólf menn eða þrettán, ok höfðu nær þrjá tigu manna. Skip þat höfðu þeir fengit um sumarit í víking. Þat var steint mjök fyrir ofan sjó ok var it fegrsta. En er þeir kómu til Þóris, fengu þeir þar góðar viðtökur ok dvölðust þar nökkura hríð, en skipit flaut tjaldat fyrir bænum.

Þat var einn dag, er þeir Þórólfr ok Björn gengu ofan til skipsins, þeir sá, at Eiríkr konungsson var þar, gekk stundum á skipit út, en stundum á land upp, stóð þá ok horfði á skipit.

Þá mæfti Björn til Þórólfs: "Mjök undrast konungsson skipit, ok bjóð þú honum at þiggja at þér, því at ek veit, at okkr verðr þat at liðsemð mikilli við konung, ef Eiríkr er flutningsmaðr okkarr. Hefi ek heyrt þat sagt, at konungr hafi þungan hug á þér af sökum föður þíns."

Þórólfr sagði, at þat myndi vera gott ráð. Gengu þeir síðan ofan til skipsins, ok mælti Þórólfr: "Vandliga hyggr þú at skipinu, konungsson. Hversu lízt þér á?"

"Vel," segir hann, "it fegrsta er skipit," segir hann.

"Þá vil ek gefa þér," sagði Þórólfr, "skipit, ef þú vill þiggja."

"Þiggja vil ek," segir Eiríkr, "en þér munu lítil þykkja launin, þótt ek heita þér vináttu minni, en þat stendr þó til vánar, ef ek held lífi."

Þórólfr segir, at þau laun þótti honum miklu meira verð en skipit, skilðust þá síðan, en þaðan af var konungsson allkátr við þá Þórólf.

Þeir Björn ok Þórólfr koma á ræðu við Þóri, hvat hann ætlar, hvárt þat sé með sannendum, at konungr hafi þungan hug á Þórólfi. Þórir dylr þess ekki, at hann hefði þat heyrt.

"Þá vilda ek þat," sagði Björn, "at þú færir á fund konungs ok flyttir mál Þórólfs fyrir honum, því at eitt skal ganga yfir okkr Þórólf báða. Gerði hann svá við mik, þá er ek var á Íslandi."

Svá kom, at Þórir hét ferðinni til konungs ok bað þá freista, ef Eiríkr konungsson vildi fara með honum. En er þeir Þórólfr ok Björn kómu á þessar ræður fyrir Eirík, þá hét hann sinni umsýslu við föður sinn. Síðan fóru þeir Þórólfr ok Björn leið sína í Sogn, en Þórir ok Eiríkr konungsson skipuðu karfa þann inn nýgefna ok fóru suðr á fund konungs ok hittu hann á Hörðalandi. Tók hann feginsamliga við þeim.

Dvölðust þeir þar um hríð ok leituðu þess dagráðs at hitta konung, at hann var í góðu skapi, báru þá upp þetta mál fyrir konung, sögðu, at sá maðr var þar kominn, er Þórólfr hét, sonr Skalla-Gríms. "Vildum vér þess biðja, konungr, at þú minnist þess, er frændr hans hafa vel til þín gert, en létir hann eigi gjalda þess, er faðir hans gerði, þótt hann hefndi bróður síns."

Talaði Þórir um þat mjúkliga, en konungr svaraði heldr stutt, sagði, at þeim hefði ótili mikill staðit af Kveld-Úlfi ok sonum hans, ok lét þess ván, at sjá Þórólfr myndi enn vera skaplíkr frændum sínum. "Eru þeir allir," sagði hann, "ofsamenn miklir, svá at þeir hafa ekki hóf við ok hirða eigi, við hverja þeir eigu at skipta."

Síðan tók Eiríkr til máls, sagði, at Þórólfr hefði vingazt við hann ok gefit honum ágætan grip, skip þat, er þeir höfðu þar. "Hefi ek heitit honum vináttu minni fullkominni. Munu fáir til verða at vingast við mik, ef þessum skal ekki tjóa. Muntu eigi þat vera láta, faðir, um þann mann, er til þess hefir fyrstr orðit at gefa mér dýrgripi."

Svá kom, at konungr hét þeim því, áðr létti, at Þórólfr skyldi í friði vera fyrir honum. "En ekki vil ek," kvað hann, "at hann komi á minn fund. En gera máttu, Eiríkr, hann svá kæran þér sem þú villt eða fleiri þá frændr, en vera mun annathvárt, at þeir munu þér verða mjúkari en mér hafa þeir orðit eða þú munt þessar bænar iðrast ok svá þess, ef þú lætr þá lengi með þér vera."

Síðan fór Eiríkr blóðöx ok þeir Þórir heim í Fjörðu, sendu síðan orð ok létu segja Þórólfi, hvert þeira erendi var orðit til konungs.

Þeir Þórólfr ok Björn váru þann vetr með Brynjólfi. En mörg sumur lágu þeir í víking, en um vetrum váru þeir með Brynjólfi, en stundum með Þóri.

# 37. kafli - Bjarmalandsferð.

Eiríkr blóðöx tók þá við ríki. Hann hafði yfirsókn á Hörðalandi ok um Fjörðu. Tók hann þá ok hafði með sér hirðmenn.

Ok eitthvert vár bjó Eiríkr blóðöx för sína til Bjarmalands ok vandaði mjök lið til þeirar ferðar. Þórólfr réðst til ferðar með Eiríki ok var í stafni á skipi hans ok bar merki hans. Þórólfr var þá hverjum manni meiri ok sterkari ok líkr um þat feðr sínum.

Í ferð þeiri var margt til tíðenda. Eiríkr átti orrostu mikla á Bjarmalandi við Vínu. Fekk Eiríkr þar sigr, svá sem segir í kvæðum hans, ok í þeiri ferð fekk hann Gunnhildar, dóttur Özurar tóta, ok hafði hana heim með sér. Gunnhildr var allra kvenna vænst ok vitrust ok fjölkunnig mjök. Kærleikar miklir váru með þeim Þórólfi ok Gunnhildi. Þórólfr var þá jafnan á vetrum með Eiríki, en á sumrum í víkingu.

Þat varð þá næst til tíðenda, at Þóra, kona Bjarnar, tók sótt ok andaðist, en nökkuru síðar fekk Björn sér annarar konu. Hon hét Álöf, dóttir Erlings ins auðga ór Ostr. Þau áttu dóttur, er Gunnhildr hét.

Maðr hét Þorgeirr þyrnifótr. Hann bjó á Hörðalandi í Fenhring. Þar heitir á Aski. Hann átti þrjá sonu. Hét einn Haddr, annarr Berg-Önundr, þriði hét Atli inn skammi. Berg-Önundr var hverjum manni meiri ok sterkari ok var maðr ágjarn ok ódæll. Atli inn skammi var maðr ekki hár ok riðvaxinn ok var rammr at afli. Þorgeirr var maðr stórauðigr at fé. Hann var blótmaðr mikill ok fjölkunnigr. Haddr lá í víking ok var sjaldan heima.

# 38. kafli - Útkváma Þórólfs.

Þórólfr Skalla-Grímsson bjóst eitt sumar til kaupferðar, ætlaði þá, sem hann gerði, at fara til Íslands ok hitta föður sinn. Hann hafði þá lengi á brottu verit. Hann hafði þá ógrynni fjár ok dýrgripi marga.

En er hann var búinn til ferðar, þá fór hann á fund Eiríks konungs. En er þeir skilðust, seldi konungr i hendr Þórólfi öxi, er hann kveðst gefa vilja Skalla-Grími. Öxin var snaghyrnd ok mikil ok gullbúin, upp skellt skaftit með silfri, ok var þat inn virðiligsti gripr.

Þórólfr fór ferðar sinnar, þegar hann var búinn, ok greiddist honum vel ok kom skipi sínu í Borgarfjörð ok fór þegar bráðliga heim til föður síns. Varð þar fagnafundr mikill, er þeir hittust. Síðan fór Skalla-Grímr til skips móti Þórólfi, lét setja upp skipit, en Þórólfr fór heim til Borgar með tólfta mann.

En er hann kom heim, bar hann Skalla-Grími kveðju Eiríks konungs ok færði honum öxi þá, er konungr hafði sent honum. Skalla-Grímr tók við öxinni, helt upp ok sá á um hríð ok ræddi ekki um, festi upp hjá rúmi sínu.

Þat var um haustit einn hvern dag at Borg, at Skalla-Grímr lét reka heim yxn mjök marga, er hann ætlaði til höggs. Hann lét leiða tvá yxn saman undir húsvegg ok leiða á víxl. Hann tók hellustein vel mikinn ok skaut niðr undir hálsana. Síðan gekk hann til með öxina konungsnaut ok hjó yxnina báða senn, svá at höfuðit tók af hvárumtveggja, en öxin hljóp niðr í steininn, svá at muðrinn brast ór allr ok rifnaði upp í gegnum herðuna. Skalla-Grímr sá í eggina ok ræddi ekki um, gekk síðan inn í eldahús ok steig síðan á stokk upp ok skaut öxinni upp á hurðása. Lá hon þar um vetrinn.

En um várit lýsti Þórólfr yfir því, at hann ætlaði útan at fara um sumarit.

Skalla-Grímr latti hann, sagði, at þá var gott heilum vagni heim at aka. "Hefir þú," sagði hann, "farit fremðarför mikla, en þat er mælt, er ýmsar verðr, ef margar ferr. Tak þú nú hér við fjárhlut svá miklum, at þú þykkist verða mega gildr maðr af."

Þórólfr sagði, at hann vill enn fara einhverja ferð, - "ok á ek nauðsynlig erendi til fararinnar. En þá er ek kem út öðru sinni, mun ek hér staðfestast. En Ásgerðr, fóstra þín, skal fara útan með mér á fund föður síns. Bauð hann mér um þat, þá er ek fór austan."

Skalla-Grímr kvað hann ráða mundu, - "en svá segir mér hugr um, ef vit skiljumst nú, sem vit munim eigi finnast síðan."

Síðan fór Þórólfr til skips síns ok bjó þat. En er hann var albúinn, fluttu þeir út skipit til Digraness, ok lá þar til byrjar. Fór þá Ásgerðr til skips með honum.

En áðr Þórólfr fór frá Borg, þá gekk Skalla-Grímr til ok tók öxina ofan af hurðásum, konungsgjöfina, ok gekk út með. Var þá skaftit svart af reyk, en öxin ryðgengin. Skalla-Grímr sá í egg öxinni. Síðan seldi hann Þórólfi öxina. Skalla-Grímr kvað vísu:

Liggja ýgs í eggju,
ák sveigar kör deiga,
fox es illt í öxi,
undvargs flösur margar.
Arghyrnu lát árna
aftr með roknu skafti.
Þörfgi væri þeirar,
þat vas inga gjöf, hingat.

# 39. kafli - Geirr fekk Þórunnar.

Þat varð til tíðenda, meðan Þórólfr hafði verit útanlendis, en Skalla-Grímr bjó at Borg, at eitt sumar kom kaupskip af Nóregi í Borgarfjörð. Var þá víða höfð uppsát kaupskipum í ár eða í lækjarósa eða í sík. Maðr hét Ketill, er kallaðr var Ketill blundr, er átti skip þat. Hann var norrænn maðr, kynstórr ok auðigr. Geirr hét sonr hans, er þá var fulltíði ok var á skipi með honum. Ketill ætlaði at fá sér bústað á Íslandi. Hann kom síð sumars. Skalla-Grímr vissi öll deili á honum. Bauð Skalla-Grímr honum til vistar með sér með allt föruneyti sitt. Ketill þekkðist þat, ok var hann um vetrinn með Skalla-Grími.

Þann vetr bað Geirr, sonr Ketils, Þórunnar, dóttur Skalla-Gríms, ok var þat at ráði gert. Fekk Geirr Þórunnar. En eftir um várit vísaði Skalla-Grímr Katli til lands upp frá landi Óleifs með Hvítá, frá Flókadalsárósi ok til Reykjadalsáróss ok tungu þá alla, er þar var á milli, upp til Rauðsgils, ok Flókadal allan fyrir ofan brekkur. Ketill bjó í Þrándarholti, en Geirr í Geirshlíð. Hann átti annat bú í Reykjadal at Reykjum inum efrum. Hann var kallaðr Geirr inn auðgi. Hans synir váru þeir Blund-Ketill ok Þorgeirr blundr. Þriði var Þóroddr Hrísablundr, er fyrstr bjó í Hrísum.

# 40. kafli - Frá knattleikum. Útanför Egils.

Skalla-Grímr hendi mikit gaman at aflraunum ok leikum. Um þat þótti honum gott at ræða. Knattleikar váru þá tíðir. Var þar í sveit gott til sterkra manna í þann tíma, en þó hafði engi afl við Skalla-Grím. Hann gerðist þá heldr hniginn at aldri.

Þórðr hét sonr Grana at Granastöðum, ok var hann inn mannvænligsti maðr ok var á ungum aldri. Hann var elskr at Agli Skalla-Grímssyni. Egill var mjök at glímum. Var hann kappsamr mjök ok reiðinn, en allir kunnu þat at kenna sonum sínum, at þeir vægði fyrir Agli.

Knattleikr var lagiðr á Hvítárvöllum allfjölmennr á öndverðan vetr. Sóttu menn þar til víða um herað. Heimamenn Skalla-Gríms fóru þangat til leiks margir. Þórðr Granason var helzt fyrir þeim. Egill bað Þórð at fara með honum til leiks. Þá var hann á sjaunda vetr. Þórðr lét þat eftir honum ok reiddi hann at baki sér.

En er þeir kómu á leikmótit, þá var mönnum skipt þar til leiks. Þar var ok komit margt smásveina, ok gerðu þeir sér annan leik. Var þar ok skipt til.

Egill hlaut at leika við svein þann, er Grímr hét, sonr Heggs af Heggsstöðum. Grímr var ellifu vetra eða tíu ok sterkr at jöfnum aldri. En er þeir lékust við, þá var Egill ósterkari. Grímr gerði ok þann mun allan, er hann mátti. Þá reiddist Egill ok hóf upp knatttrét ok laust Grím, en Grímr tók hann höndum ok keyrði hann niðr fall mikit ok lék hann heldr illa ok kveðst mundu meiða hann, ef hann kynni sik eigi. En er Egill komst á fætr, þá gekk hann ór leiknum, en sveinarnir æpðu at honum.

Egill fór til fundar við Þórð Granason ok sagði honum, hvat í hafði gerzt.

Þórðr mælti: "Ek skal fara með þér, ok skulum vit hefna honum."

Hann seldi honum í hendr skeggöxi eina, er Þórðr hafði haft í hendi. Þau vápn váru þá tíð. Ganga þeir þar til, er sveinaleikrinn var. Grímr hafði þá hent knöttinn ok rak undan, en aðrir sveinarnir sóttu eftir. Þá hljóp Egill at Grími ok rak öxina í höfuð honum svá at þegar stóð í heila. Þeir Egill ok Þórðr gengu í brott síðan ok til manna sinna. Hljópu þeir Mýramenn þá til vápna ok svá hvárirtveggju. Óleifr hjalti hljóp til þeira Borgarmanna með þá menn, er honum fylgðu. Váru þeir þá miklu fjölmennri, ok skilðust at svá gervu.

Þaðan af hófust deildir með þeim Óleifi ok Hegg. Þeir börðust á Laxfit við Grímsá. Þar fellu sjau menn, en Heggr varð sárr til ólífis, ok Kvígr fell, bróðir hans.

En er Egill kom heim, lét Skalla-Grímr sér fátt um finnast, en Bera kvað Egil vera víkingsefni ok kvað þat mundu fyrir liggja, þegar hann hefði aldr til, at honum væri fengin herskip. Egill kvað vísu:

Þat mælti mín móðir,
at mér skyldi kaupa
fley ok fagrar árar,
fara á brott með víkingum,
standa upp í stafni,
stýra dýrum knerri,
halda svá til hafnar,
höggva mann ok annan.

Þá er Egill var tólf vetra gamall, var hann svá mikill vexti, at fáir váru menn svá stórir ok at afli búnir, at Egill ynni þá eigi flesta menn í leikum.

Þann vetr, er honum var inn tólfti, var hann mjök at leikum. Þórðr Granason var þá á tvítugs aldri. Hann var sterkr at afli. Þat var oft, er á leið vetrinn, at þeim Agli ok Þórði tveimr var skipt í móti Skalla-Grími.

Þat var eitt sinn um vetrinn, er á leið, at knattleikr var at Borg suðr í Sandvík. Þá váru þeir Þórðr í móti Skalla-Grími í leiknum, ok mæddist hann fyrir þeim, ok gekk þeim léttara. En um kveldit eftir sólarfall, þá tók þeim Agli verr at ganga. Gerðist Grímr þá svá sterkr, at hann greip Þórð upp ok keyrði niðr svá hart, at hann lamðist allr, ok fekk hann þegar bana. Síðan greip hann til Egils.

Þorgerðr brák hét ambátt Skalla-Gríms. Hon hafði fóstrat Egil í barnæsku. Hon var mikil fyrir sér, sterk sem karlar ok fjölkunnig mjök.

Brák mælti: "Hamast þú nú, Skalla-Grímr, at syni þínum."

Skalla-Grímr lét þá lausan Egil, en þreif til hennar. Hon brást við ok rann undan, en Skalla-Grímr eftir. Fóru þau svá í útanvert Digranes. Þá hljóp hon út af bjarginu á sund. Skalla-Grímr kastaði eftir henni steini miklum ok setti milli herða henni, ok kom hvártki upp síðan. Þar er nú kallat Brákarsund.

En eftir um kveldit, er þeir kómu heim til Borgar, var Egill allreiðr. En er Skalla-Grímr hafði setzt undir borð ok alþýða manna, þá var Egill eigi kominn í sæti sitt. Þá gekk hann inn í eldahús ok at þeim manni, er þar hafði þá verkstjórn ok fjárforráð með Skalla-Grími ok honum var kærstr. Egill hjó hann banahögg ok gekk síðan til sætis síns. En Skalla-Grímr ræddi þá ekki um, ok var þat mál þaðan af kyrrt, en þeir feðgar ræddust þá ekki við, hvárki gott né illt, ok fór svá fram þann vetr.

En it næsta sumar eftir kom Þórólfr út, sem fyrr var sagt. En er hann hafði verit einn vetr á Íslandi, þá bjó hann eftir um várit skip sitt í Brákarsundi.

En er hann var albúinn, þá var þat einn dag, at Egill gekk til fundar við föður sinn ok bað hann fá sér fararefni. "Vil ek," sagði hann, "fara útan með Þórólfi."

Grímr spurði, ef hann hefði nökkut þat mál rætt fyrir Þórólfi. Egill segir, at þat var ekki. Grímr bað hann þat fyrst gera.

En er Egill vakði þat mál við Þórólf, þá kvað hann þess enga ván, - "at ek muna þik flytja með mér á brott. Ef faðir þinn þykkist eigi mega um þik tæla hér í hýbýlum sínum, þá ber ek eigi traust til þess at hafa þik útanlendis með mér, því at þér mun þat ekki hlýða at hafa þar slíkt skaplyndi sem hér."

"Vera má," sagði Egill, "at þá fari hvárrgi okkarr."

Um nóttina eftir gerði á æðiveðr, útsynning. En um nóttina, er myrkt var ok flóð var sjóvar, þá kom Egill þar ok gekk fyrir útan tjöldin. Hjó hann í sundr festar þær, er á útborða váru. Gekk hann þegar sem skjótast upp um bryggjuna, skaut út þegar bryggjunni ok hjó þær festar, er á land upp váru. Rak þá út skipit á fjörðinn. En er þeir Þórólfr urðu varir við, er skipit rak, hljópu þeir í bátinn, en veðrit var miklu hvassara en þeir fengi nökkut at gert. Rak skipit yfir til Andakíls ok þar á eyrar upp, en Egill fór heim til Borgar.

En er menn urðu varir við bragð þat, er Egill hafði gert, þá löstuðu þat flestir. Hann sagði, at hann skyldi skammt til láta at gera Þórólfi meiri skaða ok spellvirki, ef hann vildi eigi flytja hann í brott. En þá áttu menn hlut at í milli þeira, ok kom svá at lykðum, at Þórólfr tók við Agli, ok fór hann útan með honum um sumarit.

Þegar Þórólfr kom til skips, þá er hann hafði tekit við öxi þeiri, er Skalla-Grímr hafði fengit í hendr honum, þá kastaði hann öxinni fyrir borð á djúpi, svá at hon kom ekki upp síðan.

Þórólfr fór ferðar sinnar um sumarit ok greiddist vel um hafit, ok kómu útan at Hörðalandi. Stefnir Þórólfr þegar norðr til Sogns. En þar höfðu þau tíðendi orðit um vetrinn, at Brynjólfr hafði andazt af sótt, en synir hans höfðu skipt arfi. Hafði Þórðr Aurland, bæ þann, er faðir þeira hafði búit á. Hafði hann gerzt konungi handgenginn ok gerzt lendr maðr.

Dóttir Þórðar hét Rannveig, móðir þeira Þórðar ok Helga. Þórðr var faðir Rannveigar, móður Ingiríðar, er átti Óláfr konungr. Helgi var faðir Brynjólfs, föður þeira Serks ór Sogni ok Sveins.

# 41. kafli - Af Agli ok Arinbirni.

Björn hlaut annan bústað, góðan ok virðiligan. Gerðist hann ekki handgenginn konungi. Því var hann kallaðr Björn hölðr. Var hann maðr vellauðigr ok stórmenni mikit.

Þórólfr fór brátt á fund Bjarnar, þegar er hann kom af hafi, ok fylgði heim Ásgerði, dóttur hans. Varð þar fagnafundr. Ásgerðr var in vænsta kona ok in gerviligsta, vitr kona ok allvel kunnandi.

Þórólfr fór á fund Eiríks konungs. En er þeir hittust, bar Þórólfr Eiríki konungi kveðju Skalla-Gríms ok sagði, at hann hafði þakksamliga tekit sending konungs, bar fram síðan langskipssegl gott, er hann sagði, at Skalla-Grímr hefði sent konungi. Eiríkr konungr tók vel við gjöf þeiri ok bauð Þórólfi at vera með sér um vetrinn.

Þórólfr þakkaði konungi boð sitt. "Ek mun nú fyrst fara til Þóris. Á ek við hann nauðsynja erendi."

Síðan fór Þórólfr til Þóris, sem hann hafði sagt, ok fekk þar allgóðar viðtökur. Bauð Þórir honum at vera með sér.

Þórólfr sagði, at hann myndi þat þekkjast, - "ok er sá maðr með mér, at þar skal vist hafa, sem ek em. Hann er bróðir minn, ok hefir hann ekki fyrr heiman gengit, ok þarf hann, at ek veita honum umsjá."

Þórir sagði, at þat var heimult, þó at Þórólfr vildi fleiri menn hafa með sér þangat. "Þykkir oss," segir hann, "sveitarbót at bróður þínum, ef hann er nökkut þér líkr."

Síðan fór Þórólfr til skips síns ok lét þat upp setja ok um búa, en hann fór ok Egill til Þóris hersis.

Þórir átti son, er hét Arinbjörn. Hann var nökkuru ellri en Egill. Arinbjörn var þegar snemma sköruligr maðr ok inn mesti íþróttamaðr. Egill gerði sér títt við Arinbjörn ok var honum fylgjusamr, en heldr var fátt með þeim bræðrum.

# 42. kafli - Þórólfr fær Ásgerðar.

Þórólfr Skalla-Grímsson hóf ræðu þá við Þóri, hvernig hann myndi taka því máli, ef Þórólfr bæði Ásgerðar, frændkonu hans. Þórir tók því léttliga, sagði, at hann myndi flytjandi þess máls. Síðan fór Þórólfr norðr í Sogn ok hafði með sér gott föruneyti. Þórólfr kom til bús Bjarnar ok fekk þar góðar viðtökur. Bauð Björn honum at vera með sér, svá lengi sem hann vildi. Þórólfr bar brátt upp erendi sitt við Björn, hóf þá bónorð sitt ok bað Ásgerðar, dóttur Bjarnar. Hann tók því máli vel, ok var þat auðsótt við hann, ok réðst þat af, at þar fóru festar fram ok kveðit á brullupsstefnu. Skyldi veizla sú vera at Bjarnar þá um haustit. Síðan fór Þórólfr aftr til Þóris ok sagði honum þat, sem til tíðenda hafði gerzt í för hans. Þórir lét vel yfir, er þau ráð skyldu takast.

En er at þeiri stefnu kom, er Þórólfr skyldi sækja til veizlunnar, þá bauð hann mönnum til farar með sér, bauð fyrst Þóri ok Arinbirni ok húskörlum þeira ok ríkum búöndum, ok var til þeirar ferðar fjölmennt ok góðmennt. En þá er mjök var komit at stefnudegi þeim, er Þórólfr skyldi heiman fara, ok brúðmenn váru komnir, þá tók Egill sótt, svá at hann var eigi færr. Þeir Þórólfr höfðu langskip eitt mikit, alskipat, ok fóru ferðar sinnar, svá sem á kveðit var.

# 43. kafli - Af ferðurn Ölvis ok Egils.

Ölvir hét maðr. Hann var húskarl Þóris ok var forstjóri ok ráðamaðr fyrir búi hans. Hafði hann skuldaheimtur ok var féhirðir. Ölvir var af æskualdri ok þó maðr inn hressasti.

Svá bar til, at Ölvir átti heimanferð at heimta landskyldir Þóris, þær er eftir höfðu staðit um várit. Hafði hann róðrarferju, ok váru þar á tólf húskarlar Þóris. Þá tók Egill at hressast, ok reis hann þá upp. Honum þótti þá gerast daufligt heima, er alþýða manna var á brott farin. Kom hann at máli við Ölvi ok sagði, at hann vildi fara með honum. En Ölvi þótti eigi góðum liðsmanni ofaukit, því at skipkostr var ærinn. Réðst Egill til ferðar þeirar. Egill hafði vápn sín, sverð ok kesju ok buklara. Fara þeir ferðar sinnar, er þeir váru búnir, ok fengu veðrabálk harðan, hvöss veðr ok óhagstæð, en þeir sóttu ferðina knáliga, tóku róðrarleiði.

Svá bar til ferð þeira, at þeir kómu aftan dags til Atleyjar ok lögðu þar at landi, en þar var í eyjunni skammt upp bú mikit, er átti Eiríkr konungr. En þar réð fyrir maðr sá, er Bárðr hét. Hann var kallaðr Atleyjar-Bárðr ok var sýslumaðr mikill ok starfsmaðr góðr. Ekki var hann kynstórr maðr, en kærr mjök Eiríki konungi ok Gunnhildi dróttningu.

Þeir Ölvir drógu upp skip sitt ór flæðarmáli, gengu síðan til bæjar ok hittu Bárð úti ok sögðu honum um ferð sína, svá þat, at þeir vildu þar vera um nóttina. Bárðr sá, at þeir váru vátir mjök, ok fylgði hann þeim til eldahúss nökkurs. Var þat brott frá öðrum húsum. Hann lét gera eld mikinn fyrir þeim, ok váru þar þurrkuð klæði þeira.

En er þeir höfðu tekit klæði sín, þá kom Bárðr þar. "Nú munum vér," segir hann, "hér setja yðr borð. Ek veit, at yðr mun vera títt at sofa. Þér eruð menn móðir af vási."

Ölvi líkaði þat vel. Síðan var sett borð ok gefinn þeim matr, brauð ok smjör, ok settir fram skyraskar stórir.

Bárðr sagði: "Harmr er þat nú mikill, er öl er ekki inni, þat er ek mega yðr fagna sem ek vilda. Verðið þér nú at bjargast við slíkt, sem til er."

Þeir Ölvir váru þyrstir mjök ok supu skyrit. Síðan lét Bárðr bera inn afr, ok drukku þeir þat.

"Fúss mynda ek," kvað Bárðr, "at gefa yðr betra drykk, ef til væri."

Hálm skorti þar eigi inni. Bað hann þar þá niðr leggjast til svefns.

# 44. kafli - Egill vegr Atleyjar-Bárð.

Eiríkr konungr ok Gunnhildr kómu þat sama kveld í Atley, ok hafði Bárðr þar búit veizlu móti honum, ok skyldi þar vera dísablót, ok var þar veizla in bezta ok drykkja mikil inni í stofunni.

Konungr spurði, hvar Bárðr væri, - "er ek sé hann hvergi."

Maðr segir: "Bárðr er úti ok greiðir fyrir gestum sínum."

"Hverir eru gestir þeir," segir konungr, "er hann lætr sér þat skyldara en vera inni hér hjá oss?"

Maðrinn sagði honum, at þar váru komnir húskarlar Þóris hersis.

Konungr mælti: "Gangi eftir þeim sem tíðast ok kalli þá inn hingat." Ok var svá gert, sagt, at konungr vill hitta þá.

Síðan ganga þeir. Fagnar konungr vel Ölvi ok bað hann sitja gagnvert sér í öndvegi ok þar förunauta hans útar frá. Þeir gerðu svá. Sat Egill næstr Ölvi.

Síðan var þeim borit öl at drekka. Fóru minni mörg, ok skyldi horn drekka í minni hvert. En er á leið um kveldit, þá kom svá, at förunautar Ölvis gerðust margir ófærir, sumir spjó þar inni í stofunni, en sumir kómust út fyrir dyrr. Bárðr gekk þá at fast at bera þeim drykk. Þá tók Egill við horni því, er Bárðr hafði fengit Ölvi, ok drakk af. Bárðr sagði, at hann þyrsti mjök, ok færði honum þegar hornit fullt ok bað hann af drekka. Egill tók við horninu ok kvað vísu:

Sögðuð sverri flagða
sumbleklu ér, kumbla,
því telk, brjótr, þars blétuð,
bragðvísan þik, dísir.
Leynduð alls til illa
ókunna hjörrunna,
illt hafið bragð of brugðit,
Báröðr, hugar fári.

Bárðr bað hann drekka ok hætta flimtun þeiri. Egill drakk full hvert, er at honum kom, ok svá fyrir Ölvi.

Þá gekk Bárðr til dróttningar ok sagði henni, at þar var maðr sá, er skömm færði at þeim ok aldregi drakk svá, at eigi segði hann sik þyrsta. Dróttning ok Bárðr blönduðu þá drykkinn ólyfjani ok báru þá inn. Signdi Bárðr fullit, fekk síðan ölseljunni. Færði hon Agli ok bað hann drekka. Egill brá þá knífi sínum ok stakk í lófa sér. Hann tók við horninu ok reist á rúnar ok reið á blóðinu. Hann kvað:

Rístum rún á horni.
Rjóðum spjöll í dreyra.
Þau velk orð til eyrna
óðs dýrs viðar róta.
Drekkum veig, sem viljum,
vel glýjaðra þýja.
Vitum, hvé oss of eiri
öl, þats Báröðr signdi.

Hornit sprakk í sundr, en drykkrinn fór niðr í hálm. Þá tók at líða at Ölvi. Stóð þá Egill upp ok leiddi Ölvi útar til duranna ok helt á sverði sinu. En er þeir koma at durunum, þá kom Bárðr eftir þeim ok bað Ölvi drekka brautfararminni sitt. Egill tók við ok drakk ok kvað vísu:

Öl ber mér, því́t Ölvi
öl gervir nú fölvan.
Atgeira lætk ýrar
ýring of grön skýra.
Öllungis kannt illa,
oddskýs, fyr þér nýsa,
rigna getr at regni,
regnbjóðr, Hávars þegna.

Egill kastar horninu, en greip sverðit ok brá. Myrkt var í forstofunni. Hann lagði sverðinu á Bárði miðjum, svá at blóðrefillinn hljóp út um bakit. Fell hann dauðr niðr, en blóð hljóp ór undinni. Þá fell Ölvir, ok gaus spýja ór honum. Egill hljóp þá út ór stofunni. Þá var niðamyrkr úti. Tók Egill þegar rás af bænum.

En inni í forstofunni sá menn, at þeir váru báðir fallnir, Bárðr ok Ölvir. Kom þá konungr til ok lét bera at ljós. Sá menn þá, hvat títt var, at Ölvir lá þar vitlauss, en Bárðr var veginn, ok flaut í blóði hans gólfit allt.

Þá spurði konungr, hvar sá væri inn mikli maðr, er þar hafði drukkit mest um kveldit. Menn sögðu, at hann gekk út.

"Leiti at honum," segir konungr, "ok láti hann koma til mín."

Var hans nú leita farit um bæinn, ok fannst hann hvergi. En er þeir koma í eldahúsit, þá lágu þar margir menn Ölvis. Konungsmenn spurðu, ef þar hefði nökkut Egill komit.

Þeir segja, at hann hefði hlaupit þar inn ok tekit vápn sín - "ok gekk út eftir þat."

Þá var þat sagt konungi. Konungr bað menn sína fara sem hvatast ok taka skip öll, þau er váru í eyjunni. "En á morgin, er ljóst er, skulum vér rannsaka alla eyna ok drepa þá manninn."

# 45. kafli - Þórir hersir nær sætt fyrir Egil.

Egill fór nú um nóttina ok leitaði þar til, er skipin váru, en hvar sem hann kom til strandar, þá var þar allt menn fyrir. Hann fór nótt þá alla ok fekk hvergi skip.

En er lýsa tók, var hann staddr á nesi nökkuru. Hann sá þá ey eina, ok var þar sund í milli ok furðuliga langt. Þá var þat ráð hans, at hann tók hjálminn, sverð ok spjót ok braut þat af skafti ok skaut því á sæ út, en vápnin vafði hann í yfirhöfn sinni ok gerði sér af bagga ok batt á bak sér. Þá hljóp hann á sund ok létti eigi fyrr en hann kom til eyjarinnar. Hon hét Sauðey ok var ekki mikil ey ok hrísótt. Þar var í fénaðr, naut ok sauðir, ok lá þat til Atleyjar. En er hann kom til eyjarinnar, vatt hann klæði sín. Þá var dagr ljóss ok sól farin.

Eiríkr konungr lét rannsaka eyna, þegar ljóst var. Þat var seint, er eyin var mikil, ok fannst Egill eigi. Var þá farit á skipi til annarra eyja at leita hans.

Þat var um kveldit, at tólf menn reru til Sauðeyjar at leita Egils, en þó váru margar eyjar nær. Hann sá skipit, er fór til eyjarinnar, en níu gengu upp ok skiptu leitum. Egill hafði lagizt niðr í hrísit ok falst, áðr skipit kom at landi.

Nú gengu þrír í hverja leit, en þrír gættu skips. Ok er leiti bar í milli þeira ok skipsins, þá stóð Egill upp ok gekk til skipsins. En þeir, er skipsins gættu, fundu eigi fyrr en Egill var kominn at þeim. Hann hjó einn þegar banahögg, en annarr tók á rás, ok var þar at hlaupa á brekku nökkura. Egill hjó eftir honum ok af fótinn. En einn hljóp á skipit ok stakk við forkinum, en Egill dró at sér festina ok hljóp út á skipit, ok skiptust þeir eigi lengi höggum við, áðr Egill drap hann ok rak hann útbyrðis. Þá tók hann árar ok reri á brott skipinu. Fór hann þá nótt alla ok daginn eftir ok létti eigi fyrr en hann kom til Þóris hersis. En Ölvi ok förunauta hans lét konungr fara í friði af þessum sökum.

En þeir menn, er í Sauðey váru, þá váru þeir þar margar nætr ok drápu fé til matar sér, tóku eld ok gerðu seyði. Þeir gerðu svá mikit, at sjá mátti heim, lögðu þá eld í ok gerðu vita. En er þat var sét, þá var róit til þeira. Konungr var þá í brott. Fór hann þá til annarrar veizlu.

Þeir Ölvir kómu fyrr heim en Egill, ok váru þeir Þórir ok Þórólfr nýkomnir heim frá brullaupinu. Ölvir sagði tíðendi, dráp Bárðar ok þá atburði, er þar höfðu orðit, en hann vissi ekki til ferða Egils, ok var Þórólfr allókátr ok svá Arinbjörn. Þótti þeim sem hann myndi eigi aftr koma. En eftir um morgininn kom Egill heim. En er Þórólfr varð þess víss, þá stóð hann upp ok gekk til fundar við Egil ok spurði, með hverjum hætti hann hefði undan komizt ok hvat til tíðenda hefði orðit í för hans. Þá kvað Egill vísu:

Svá hefk leystsk ór Lista<br>
láðvarðaðar garði,<br>
né fágak dul drjúgan,<br>
dáðmildr ok Gunnhildar,<br>
at þrifreynis þjónar<br>
þrír nakkvarir Hlakkar<br>
til hásalar Heljar<br>
helgengnir för dvelja.

Arinbjörn lét vel yfir þessum verkum, sagði föður sinn skyldan vera til at sætta hann við konung.

Þórir segir: "Þat mun vera mál manna, at Bárðr hefði verðleika til þess, er hann var drepinn, en þó er Agli of mjök ættgengt at sjást of lítt fyrir at verða fyrir reiði konungs, en þat verðr flestum mönnum þungbært. En þó mun ek koma þér í sætt við konung at sinni."

Þórir fór á fund konungs, en Arinbjörn var heima ok kvað eitt skyldu yfir þá líða alla. En er Þórir kom á fund konungs, þá bauð hann boð fyrir Egil, bauð festu sína, en dóm konungs. Eiríkr konungr var inn reiðasti, ok var óhægt ráðum við hann at koma.

Konungr mælti ok kvað þat mundu sannast, er faðir hans hafði sagt, at seint myndi mega tryggja þá frændr, bað Þóri svá til haga, - "þótt ek gera sætt nökkura, at Egill sé ekki langvistum í mínu ríki. En sakar þín, Þórir, mun ek fé taka fyrir menn þessa."

Gerði konungr fésekð slíka, sem honum sýndist, en Þórir galt allt. Fór hann þá heim.

# 46. kafli - Hernaðr Þórólfs ok Egils á Kúrlandi.

Þeir Þórólfr ok Egill váru með Þóri í góðu yfirlæti, en þeir bjuggu um várit langskip míkit ok fengu menn til ok fóru um sumarit í Austrveg ok herjuðu ok fengu of fjár ok áttu margar orrostur. Heldu þeir ok út til Kúrlands ok lögðu þar við land með hálfs mánaðar friði ok kaupstefnu. En er því var lokit, þá tóku þeir at herja ok lögðu at í ýmsum stöðum.

Einn dag lögðu þeir at við árós einn mikinn, enda var þar mörk mikil. Þeir réðu þar til uppgöngu, ok var skipt í sveitir, tólf mönnum saman. Þeir gengu á skóginn, ok var þar ekki langt, áðr byggðin tók við. Þeir ræntu þar ok drápu menn, en liðit flýði undan, ok fengu þeir enga viðrtöku. En er á leið daginn, lét Þórólfr blása liðinu til ofangöngu. Sneru menn þá aftr á skóginn, þar sem þá váru staddir, en svá fremi mátti kanna liðit, er þeir kómu til strandar.

En er Þórólfr var ofan kominn, var Egill eigi kominn, en þá tók at myrkva af nótt, ok þóttust þeir eigi mega leita hans. Egill hafði gengit yfir skóginn ok tólf menn með honum, ok sá þeir þá sléttur miklar ok byggðir. Bær einn stóð skammt frá þeim, ok stefndu þeir þar til, ok er þeir koma þar til, hlaupa þeir í húsin inn ok urðu við enga menn varir, en tóku fé þat, er laust var. Þar váru mörg hús, ok dvalðist þeim þar lengi, en er þeir váru út komnir ok frá bænum, þá var lið komit milli þeira ok skógarins, ok sótti þat at þeim.

Skíðgarðr var hár gerr millum þeira ok skógarins. Þá mælti Egill, at þeir skyldi fylgja honum, svá at eigi mætti öllum megin at þeim ganga. Gekk Egill þá fyrst, en þá hverr at öðrum svá nær, at ekki mátti milli þeira komast. Kúrir sóttu at þeim fast ok mest með lögum ok skotum, en gengu ekki í höggorrostu. Þeir Egill fundu eigi fyrr, er þeir ganga með görðunum, en garðr gekk á aðra hönd þeim, ok mátti eigi fram komast. Kúrir sóttu eftir þeim í kvína, en sumir sóttu útan at ok lögðu spjótum ok sverðum í gegnum garðana, en sumir báru klæði á vápn þeira. Urðu þeir sárir ok því næst handteknir bk allir bundnir, leiddir svá heim til bæjarins.

Maðr sá, er bæ þann átti, var ríkr ok auðigr. Hann átti son roskinn. Síðan var um rætt, hvat við þá skyldi gera. Sagði bóndi, at honum þótti þat ráð, at drepinn væri hverr á fætr öðrum. Bóndason sagði, at þá gerði myrkt af nótt, ok mætti þá enga skemmtun af hafa at kvelja þá. Bað hann láta bíða morgins. Var þeim þá skotit í hús eitt ok bundnir. rammliga. Egill var bundinn við staf einn, bæði hendr ok fætr. Síðan var húsit læst rammliga, en Kúrir gengu inn í stofu ok mötuðust ok váru allkátir ok drukku. Egill færðist við ok treysti stafinn, til þess er upp losnaði ór gólfinu. Síðan fell stafrinn. Smeygðist Egill þá af stafnum. Síðan leysti hann hendr sínar með tönnum, en er hendr hans váru lausar, leysti hann bönd af fótum sér. Síðan leysti hann félaga sína.

En er þeir váru allir lausir, leituðust þeir um í húsin, hvar líkast var út at komast. Húsit var gert at veggjum af timbrstokkum stórum, en í annan enda hússins var skjaldþili flatt. Hljópu þeir þar at ok brutu þilit. Var þar hús annat, er þeir kómu í. Váru þar ok timbrveggir um.

Þá heyrðu þeir manna mál undir fætr sér niðr. Leituðust þeir þá um ok fundu hurð í gólfinu. Luku þeir þar upp. Var þar undir gröf djúp. Heyrðu þeir þangat manna mál. Síðan spurði Egill, hvat manna þar væri. Sá nefndist Áki, er við hann mælti. Egill spurði, ef hann vildi upp ór gröfinni. Áki segir, at þeir vildu þat gjarna. Síðan létu þeir Egill síga festi ofan í gröfina, þá er þeir váru bundnir með, ok drógu þar upp þrjá menn.

Áki sagði, at þat váru synir hans tveir ok þeir váru menn danskir, höfðu þar orðit herteknir it fyrra sumar. "Var ek," sagði hann, "vel haldinn í vetr. Hafða ek mjök fjárvarðveizlur búanda, en sveinarnir váru þjáðir ok unðu því illa. Í vár réðum vér til ok hljóp um á brott ok urðum síðan fundnir. Várum vér þá hér settir í gröf þessa."

"Þér mun hér kunnigt um húsaskipan," segir Egill. "Hvar er oss vænst á brott at komast?"

Áki sagði, at þar var annat skjaldþilit. "Brjótið þér þat upp. Munuð þér þá koma fram í kornhlöðu, en þar má út ganga, sem vill."

Þeir Egill gerðu svá, brutu upp þilit, gengu síðan í hlöðuna ok þaðan út. Niðamyrkr var á. Þá mæltu þeir förunautar, at þeir skyldi skunda á skóginn.

Egill mælti við Áka: "Ef þér eru hér kunnig hýbýli, þá muntu vísa oss til féfanga nökkurra."

Áki segir, at eigi myndi þar skorta lausafé. "Hér er loft mikit, er bóndi sefr í. Þar skortir eigi vápn inni."

Egill bað þá þangat fara til loftsins, en er þeir kómu upp í riðit, þá sá þeir, at loftit var opit. Var þar ljó3 inni ok þjónustumenn ok bjuggu rekkjur manna. Egill bað þá suma úti vera ok gæta, at engi kæmist út. Egill hljóp inn í loftit, greip þar vápn, því at þau skorti þar eigi inni, drápu þar menn alla, þá er þar váru inni. Þeir tóku sér allir alvæpni. Áki gekk til, þar er hlemmr var í gólfþilinu, ok lauk upp, mælti, at þeir skyldi þar ofan ganga í undirskemmuna. Þeir tóku sér ljós ok gengu þangat. Váru þar féhirzlur bónda ok gripir góðir ok silfr mikit. Tóku menn sér þar byrðar ok báru út. Egill tók undir hönd sér mjöðdrekku eina vel mikla ok bar undir hendi sér. Fóru þeir þá til skógar.

En er þeir kómu í skóginn, þá nam Egill stað ok mælti: "Þessi ferð er allill ok eigi hermannlig. Vér höfum stolit fé bónda, svá at hann veit eigi til. Skal oss aldregi þá skömm henda. Förum nú aftr til bæjarins ok látum þá vita, hvat títt er."

Allir mæltu því í mót, sögðu, at þeir vildu fara til skips. Egill setr niðr mjöðdrekkuna. Síðan hefr hann á rás ok rann til bæjarins. En er hann kom heim til bæjarins, þá sá hann, at þjónustusveinar gengu frá eldaskála með skutildiska ok báru inn í stofuna. Egill sá, at í eldahúsinu var eldr mikill ok katlar yfir. Gekk hann þangat til. Þar höfðu verit stokkar stórir fluttir heim ok svá eldar gervir, sem þar er siðvenja til, at eldinn skal leggja í stokks endann, ok brennr svá stokkrinn. Egill greip um stokkinn ok bar heim til stofunnar ok skaut þeim endanum, er logaði upp undir ufsina ok svá upp í næfrina. Eldrinn las skjótt tróðviðinn. En þeir, er við drykkjuna sátu, fundu eigi fyrr en loginn stóð inn um ræfrit. Hljópu menn þá til duranna, en þar var ekki greiðfært út, bæði fyrir viðunum, svá þat, at Egill varði dyrrnar. Felldi hann menn bæði í durunum ok úti fyrir durunum. En þat var svipstund ein, áðr stofan brann, svá at hon fell ofan. Týndist þar lið allt, er þar var inni, en Egill gekk aftr til skógarins, fann þar förunauta sína. Fara þá allir saman til skips. Sagði Egill, at mjöðdrekku þá vill hann hafa at afnámsfé, er hann fór með, en hon var reyndar full af silfri.

Þeir Þórólfr urðu allfegnir, er Egill kom ofan. Heldu þeir þegar frá landi, er morgnaði. Áki ok þeir feðgar váru í sveit Egils. Þeir sigldu um sumarit, er á leið, til Danmarkar ok lágu þar enn fyrir kaupskipum ok ræntu þar, er þeir kómust við.

# 47. kafli - Uppganga í Lundi.

Haraldr Gormsson hafði þá tekit við ríki í Danmörk, en Gormr, faðir hans, var þá dauðr. Landit var þá herskátt. Lágu víkingar mjök úti fyrir Danmörku. Áka var kunnigt í Danmörku bæði á sjó ok landi, Spurði Egill hann mjök eftir, hvar þeir staðir væri, er stór féföng myndi fyrir liggja.

En er þeir kómu í Eyrarsund, þá sagði Áki, at þar var á land upp kaupstaðr mikill, er hét í Lundi, sagði, at þar var fémán, en líkligt, at þar myndi vera viðtaka, er bæjarmenn væri. Þat mál var upp borit fyrir liðsmenn, hvárt þar skyldi ráða til uppgöngu eða eigi. Menn tóku þar allmisjafnt á, fýstu sumir, en sumir löttu. Var því máli skotit til stýrimanna. Þórólfr fýsti heldr uppgöngu. Þá var rætt við Egil, hvat honum þótti ráð. Hann kvað vísu:

Upp skulum órum sverðum,
ulfs tannlituðr, glitra.
Eigum dáð at drýgja
í dalmiskunn fiska.
Leiti upp til Lundar
lýða hverr sem bráðast.
Gerum þar fyr setr sólar
seið ófagran vigra.

Síðan bjuggust menn til uppgöngu ok fóru til kaupstaðarins. En er bæjarmenn urðu varir við ófrið, þá stefndu þeir í mót. Var þar tréborg um staðinn. Settu þeir þar menn til at verja. Tókst þar bardagi. Egill gengr fyrstr inn um borgina. Síðan flýðu bæjarmenn. Varð þar mannfall mikit. Ræntu þeir kaupstaðinn, en brenndu, áðr þeir skilðust við, fóru síðan ofan til skipa sinna.

# 48. kafli - Egill hefir vetrvist með Arinhirni.

Þórólfr helt liði sínu norðr fyrir Halland ok lögðu þar til hafnar, er þeim bægði veðr, ræntu þar ekki. Þar var skammt á land upp jarl sá, er Arnfiðr er nefndr. En er hann spurði, at víkingar váru þar komnir við land, þá sendi hann menn sína á fund þeira þess erendis at vita, hvárt þeir vildi þar friðland hafa eða hernað. En er sendimenn váru komnir á fund Þórólfs með sín erendi, þá sagði hann, at þeir myndi þar ekki herja, sagði, at þeim var engi nauðsyn til at herja þar ok fara herskildi, sagði, at þar var land ekki auðigt.

Sendimenn fara aftr til jarlsins ok sögðu honum erendislok sín. En er jarlinn varð þess varr, at hann þurfti ekki liði at safna fyrir þá sök, þá reið hann ofan með ekki lið til fundar við víkinga. En er þeir fundust, þá fóru þar allt vel ræður með þeim. Jarl bauð Þórólfi til veizlu með sér ok liði hans, því er hann vildi. Þórólfr hét ferðinni.

En þá er á var kveðit, lét jarlinn senda reiðskjóta ofan móti þeim. Réðust þeir til ferðar, bæði Þórólfr ok Egill, ok höfðu með sér þrjá tigu manna. En er þeir kómu til jarlsins, fagnaði hann þeim vel. Var þeim fylgt inn í stofu. Var þar þegar inni mungát ok gefit þeim at drekka. Sátu þeir þar til kvelds.

En áðr borð skyldi upp fara, þá sagði jarl, at þar skyldi sæti hluta, skyldi drekka saman karlmaðr ok kona, svá sem til ynnist, en þeir sér, er fleiri væri. Menn báru þá hluti sína í skaut, ok tók jarlinn upp. Jarl átti dóttur allfríða ok þá vel frumvaxta. Svá sagði hlutr til, at Egill skyldi sitja hjá jarlsdóttur um kveldit. Hon gekk um gólf ok skemmti sér. Egill stóð upp ok gekk til rúms þess, er dóttir jarlsins hafði setit um daginn. En er menn skipuðust í sæti sín, þá gekk jarlsdóttir at rúmi sínu. Hon kvað:

Hvat skaltu, sveinn, í sess minn,
því́t þú sjaldan hefr gefnar
vargi varmar bráðir?
Vesa vilk ein of mína.
Sáttaðu hrafn í hausti
of hræsolli gjalla.
Vastaðu at, þars eggjar
á skelþunnar runnusk.

Egill tók til hennar ok setti hana niðr hjá sér. Hann kvað:

Farit hefk blóðgum brandi,
svát mér benþiðurr fylgði,
ok gjallanda geiri.
Gangr vas harðr af víkingum.
Gerðum reiðir róstu.
Rann eldr of sjöt manna.
Létum blóðga búka
í borghliðum sæfask.

Þá drukku þau saman um kveldit ok váru allkát. Var þar veizla in bezta ok svá um daginn eftir. Fóru þá víkingar til skipa sinna. Skilðust þeir jarl með vináttu ok skiptust gjöfum við. Heldu þeir Þórólfr liðinu til Brenneyja. Þar var í þann tíma víkingabæli mikit, því at þar sigldu kaupskip mjök í gegnum eyjarnar.

Áki fór heim til búa sinna ok synir hans. Hann var maðr vellauðigr ok átti mörg bú á Jótlandi. Skilðust þeir með kærleik ok mæltu til vináttu mikillar milli sín.

En er haustaði, sigldu þeir Þórólfr norðr fyrir Nóreg ok koma fram í Fjörðum, fara á fund Þóris hersis. Tók hann vel við þeim, en Arinbjörn, sonr hans, miklu betr. Býðr hann, at Egill skal þar vera um vetrinn. Egill tók þat með þökkum.

En er Þórir vissi boð Arinbjarnar, þá kallaði hann þat heldr bráðmælt. "Veit ek eigi," sagði hann, "hversu þat líkar Eiríki konungi, því at hann mælti svá eftir aftöku Bárðar, at hann vildi ekki, at Egill væri hér í landi."

"Ráða máttu vel, faðir," segir Arinbjörn, "því við konung, at hann teli ekki at um vist Egils. Þú munt bjóða Þórólfi, mági þínum, hér at vera, en vit Egill munum hafa eitt vetrgrið báðir."

En af þessi ræðu sá Þórir, at Arinbjörn myndi þessu ráða. Buðu þeir feðgar þá Þórólfi þar vetrgrið, en hann þekkðist þat. Váru þeir þar við tólf menn um vetrinn.

Bræðr tveir eru nefndir Þorvaldr ofsi ok Þorfiðr strangi. Þat váru náfrændr Bjarnar hölðs ok höfðu með honum fæðzt. Þeir váru menn miklir ok sterkir, kappsmenn miklir ok framgjarnir. Þeir fylgðu Birni, þá er hann var í víking, en síðan er hann settist um kyrrt, þá fóru þeir bræðr til Þórólfs ok váru með honum í hernaði. Þeir váru í stafni á skipi hans, en þá er Egill tók skipstjórn, þá var Þorfiðr hans

stafnbúi. Þeir bræðr fylgðu Þórólfi jafnan, ok mat hann þá mest skipverja sinna. Þeir bræðr váru þann vetr í hans sveit ok sátu næst þeim bræðrum. Þórólfr sat í öndvegi ok átti drykkju við Þóri, en Egill sat fyrir ádrykkju Arinbjarnar. Skyldi þar um gólf ganga at minnum öllum.

Þórir hersir fór um haustit á fund Eiríks konungs. Tók konungr við honum forkunnar vel. En er þeir tóku ræður sínar, þá bað Þórir konung, at hann skyldi eigi fyrirkunna hann þess, er hann hafði Egil með sér um vetrinn.

Konungr svarar því vel, sagði, at Þórir mátti þiggja af honum slíkt, er hann vildi, - "en ekki myndi þetta svá fara, ef annarr maðr hefði við Agli tekit."

En er Gunnhildr heyrði, hvat þeir ræddu, þá mælti hon: "Þat ætla ek, Eiríkr, at nú fari enn sem oftar, at þú sér mjök talhlýðinn, ok mant þat eigi lengi, er illa er gert til þín, enda muntu til þess draga fram sonu Skalla-Gríms, at þeir munu enn drepa niðr nökkura náfrændr þína. En þótt þú látir þér engis þykkja vert um dráp Bárðar, þá þykkir mér eigi svá þó."

Konungr segir: "Meir frýr þú mér, Gunnhildr, grimmleiks en aðrir menn, en verit hefir kærra við Þórólf af þinni hendi en nú er. En ekki mun ek orð mín aftr taka við þá bræðr."

"Vel var Þórólfr hér," sagði hon, "áðr Egill spillti fyrir honum, en nú ætla ek engan mun."

Þórir fór heim, þá er hann var búinn, ok sagði þeim bræðrum orð konungs ok dróttningar.

# 49. kafli - Dráp Þorvalds ofsa ok hefnd Egils.

Eyvindr skreyja ok Álfr askmaðr hétu bræðr Gunnhildar, synir Özurar tóta. Þeir váru menn miklir ok allsterkir ok kappsmenn miklir. Þeir höfðu þá mest yfirlát af Eiríki konungi ok Gunnhildi. Ekki váru þeir menn þokkasælir af alþýðu, váru þá á ungum aldri ok þó fullkomnir at þroska.

Þat var um várit, at blót mikit skyldi vera at sumri á Gaulum. Þat var ágæzt höfuðhof. Sótti þangat fjölmenni mikit ór Fjörðum ok Fjölum ok ór Sogni ok flest allt stórmenni. Eiríkr konungr fór þangat.

Þá mælti Gunnhildr við bræðr sína: "Þat vil ek, at þit hagið svá til í fjölmenni þessu, at þit fáið drepit annan hvárn þeira sona Skalla-Gríms, ok bazt, at báðir væri."

Þeir sögðu, at svá skyldi vera.

Þórir hersir bjóst til ferðar þeirar. Hann kallaði Arinbjörn til máls við sik. "Nú mun ek," sagði hann, "fara til blótsins, en ek vil ekki, at Egill fari þangat. Ek kann ræðum Gunnhildar, en kappsemð Egils, en ríki konungs, at þess mun eigi hægt at gæta alls saman. En Egill mun ekki letjast láta, nema þú sér eftir. En Þórólfr skal fara með mér," sagði hann, "ok aðrir þeir förunautar. Skal Þórólfr blóta ok leita heilla þeim bræðrum."

Síðan sagði Arinbjörn Agli, at hann mun heima vera - "ok vit báðir," sagði hann. Egill kvað svá vera skyldu.

En þeir Þórir fóru til blótsins, ok var þar allmikit fjölmenni ok drykkjur miklar. Þórólfr fór með Þóri, hvar sem hann fór, ok skilðust aldregi dag né nótt. Eyvindr sagði Gunnhildi, at hann fekk ekki færi við Þórólf.

Hon bað hann þá drepa einhvern manna hans, - "heldr en allt beri undan."

Þat var eitt kveld, þá er konungr var til svefns genginn ok svá þeir Þórir ok Þórólfr, en þeir sátu eftir Þorfiðr ok Þorvaldr, þá kómu þeir þar bræðr, Eyvindr ok Álfr, ok settust hjá þeim ok váru allkátir, drukku fyrst sveitardrykkju. Þá kom þar, at horn skyldi drekka til hálfs. Drukku þeir saman Eyvindr ok Þorvaldr, en Álfr ok Þorfiðr. En er á leið kveldit, þá var drukkit við sleitur ok því næst orðahnippingar ok þá stóryrði. Þá hljóp Eyvindr upp ok brá saxi einu ok lagði á Þorvaldi, svá at þat var ærit banasár. Síðan hljópu upp hvárirtveggju, konungsmenn ok húskarlar Þóris, en menn váru allir vápnlausir inni, því at þar var hofshelgi, ok gengu menn í milli ok skilðu þá, er óðastir váru. Varð þá ekki fleira til tíðenda þat kveld.

Eyvindr hafði vegit í véum, ok var hann vargr orðinn, ok varð hann þegar brott at fara. Konungr bauð bætr fyrir manninn, en Þórólfr ok Þorfiðr sögðu, at þeir höfðu aldregi tekit mannbætr ok þeir, vildu ekki þær taka, skilðust at svá búnu. Fóru þeir Þórir heim.

Eiríkr konungr ok þau Gunnhildr sendu Eyvind suðr til Danmerkr til Haralds konungs Gormssonar, því at hann mátti þá eigi vera í norrænum lögum. Konungrinn tók vel við honum ok föruneyti hans. Eyvindr hafði til Danmarkar langskip allmikit. Síðan setti konungr Eyvind þar til landvarnar fyrir víkingum. Eyvindr var hermaðr inn mesti.

En er vár kom eftir vetr þann, þá búast þeir Þórólfr ok Egill enn at fara í víking. En er þeir váru búnir, þá halda þeir enn í Austrveg. En er þeir koma í Víkina, þá sigla þeir suðr fyrir Jótland ok herja þar, ok þá fara þeir til Fríslands ok dveljast mjök lengi um sumarit, en þá halda þeir enn aftr til Danmerkr.

En er þeir koma til landamæris, þar er mætist Danmörk ok Frísland, ok lágu þá við land, þá var þat eitt kveld, er menn bjuggust til svefns á skipum, at menn tveir kómu á skip Egils ok sögðu, at þeir áttu við hann erendi. Var þeim fylgt til hans.

Þeir segja, at Áki inn auðgi hafði sent þá þangat með þeim erendum, at - "Eyvindr skreyja liggr úti fyrir Jótlandssíðu ok ætlar at sæta yðr, þá er þér farið sunnan, ok hefir hann lið mikit saman dregit, svá at þér hafið engi áhöld við, ef þér hittið lið hans allt. En hann sjálfr ferr með léttiskipum tveimr ok er nú hér skammt frá yðr."

En er tíðendi þessi kómu fyrir Egil, þá láta þeir þegar af sér tjöldin, bað þá fara hljóðliga. Þeir gerðu svá. Þeir kómu í dögun at þeim Eyvindi, þar er þeir lágu um akkeri, lögðu þegar at þeim, létu ganga bæði grjót ok vápn. Fell þar lið margt af Eyvindi, en hann sjálfr hljóp fyrir borð ok komst með sundi til lands ok svá allt þat lið, er undan komst. En þeir Egill tóku skipin ok föt þeira ok vápn, fóru þá aftr um daginn til liðs síns, hittu þá Þórólf. Spyrr hann, hvert Egill hafði farit eða hvar hann hafði fengit skip þau, er þeir fara með. Egill segir, at Eyvindr skreyja hafði haft skipin ok þeir höfðu af honum tekit. Þá kvað Egill:

Gerðum helzti harða
hríð fyr Jótlands síðu.
Barðisk vel, sás varði,
víkingr, Dana ríki,
áðr á sund fyr sandi
snarfengr með lið drengja
austr af unnar hesti
Eyvindr of hljóp skreyja.

Þórólfr segir: "Þetta ætla ek yðr svá hafa gert, at oss mun ekki haustlangt ráð at fara til Nóregs."

Egill sagði, at þat var vel, þótt þeir leitaði þá í annan stað.

# 50. kafli - Frá Aðalsteini konungi.

Elfráðr inn ríki réð fyrir Englandi. Hann var fyrstr einvaldskonungr yfir Englandi sinna kynsmanna. Þat var á dögum Haralds ins hárfagra Nóregskonungs. Eftir hann var konungr í Englandi sonr hans, Játvarðr. Hann var faðir Aðalsteins ins sigrsæla, fóstra Hákonar ins góða. í þenna tíma tók Aðalsteinn konungdóm í Englandi eftir föður sinn. Þeir váru fleiri bræðr, synir Játvarðs.

En er Aðalsteinn hafði tekit konungdóm, þá hófust upp til ófriðar þeir höfðingjar, er áðr höfðu látit ríki sín fyrir þeim langfeðgum, þótti nú sem dælst myndi til at kalla, er ungr konungr réð fyrir ríki. Váru þat bæði Bretar ok Skotar ok Írar. En Aðalsteinn konungr safnaði herliði at sér ok gaf mála þeim mönnum öllum, er þat vildu hafa til féfangs sér, bæði útlenzkum ok innlenzkum.

Þeir bræðr, Þórólfr ok Egill, heldu suðr fyrir Saxland ok Flæmingjaland. Þá spurðu þeir, at Englandskonungr þóttist liðs þurfa ok þar var ván féfangs mikils. Gera þeir þá þat ráð at halda þangat liði sínu. Fóru þeir þá um haustit, til þess er þeir kómu á fund Aðalsteins konungs. Tók hann vel við þeim ok leizt své á, at liðsemð mikil myndi vera at fylgð þeira. Verðr þat brátt í ræðum Englandskonungs, at hann býðr þeim til sín at taka þar mála ok gerast landvarnarmenn hans. Semja þeir þat sín í milli, at þeir gerast menn Aðalsteins.

England var kristit ok hafði lengi verit, þá er þetta var tíðenda. Aðalsteinn konungr var vel kristinn. Hann var kallaðr Aðalsteinn inn trúfasti. Konungr bað Þórólf ok þá bræðr, at þeir skyldi láta prímsignast, því at þat var þá mikill siðr bæði með kaupmönnum ok þeim mönnum, er á mála gengu með kristnum mönnum, því at þeir menn, er prímsignaðir váru, höfðu allt samneyti við kristna menn ok svá heiðna, en höfðu þat at átrúnaði, er þeim var skapfelldast. Þeir Þórólfr ok Egill gerðu þat eftir bæn konungs ok létu prímsignast báðir. Þeir höfðu þar þrjú hundruð sinna manna, þeira er mála tóku af konungi.

# 51. kafli - Af Óláfi Skotakommgi ok jörlum.

Óláfr rauði hét konungr á Skotlandi. Hann var skozkr at föðurkyni, en danskr at móðurkyni ok kominn af ætt Ragnars loðbrókar. Hann var ríkr maðr. Skotland var kallat þriðjungr ríkis við England.

Norðimbraland er kallat fimmtungr Englands, ok er þat norðast, næst Skotlandi fyrir austan. Þat höfðu haft at fornu Danakonungar. Jórvík er þar höfuðstaðr. Þat ríki átti Aðalsteinn ok hafði sett yfir jarla tvá. Hét annarr Álfgeirr, en annarr Goðrekr. Þeir sátu þar til landvarnar bæði fyrir ágangi Skota ok Dana eða Norðmanna, er mjök herjuðu á landit ok þóttust eiga tilkall mikit þar til lands, því at á Norðimbralandi váru þeir einir menn, ef nökkut var til, at danska ætt átti at faðerni eða móðerni, en margir hvárirtveggju.

Fyrir Bretlandi réðu bræðr tveir, Hringr ok Aðils, ok váru skattgildir undir Aðalstein konung, ok fylgði þat, þá er þeir váru í her með konungi, at þeir ok þeira lið skyldi vera í brjósti í fylking fyrir merkjum konungs. Váru þeir bræðr inir mestu hermenn ok eigi allungir menn.

Elfráðr inn ríki hafði tekit alla skattkonunga af nafni ok veldi. Hétu þeir þá jarlar, er áðr váru konungar eða konungasynir. Helzt þat allt um hans ævi ok Játvarðar, sonar hans, en Aðalsteinn kom ungr til ríkis, ok þótti af honum minni ógn standa. Gerðust þá margir ótryggvir, þeir er áðr váru þjónustufullir.

# 52. kafli - Af liðs samandrætti.

Óláfr Skotakonungr dró saman her mikinn ok fór síðan suðr á England, en er hann kom á Norðimbraland, fór hann allt herskildi. En er þat spurðu jarlarnir, er þar réðu fyrir, stefna þeir saman liði ok fara móti konungi. En er þeir finnast, varð þar orrosta mikil, ok lauk svá, at Óláfr konungr hafði sigr, en Goðrekr jarl fell, en Álfgeirr flýði undan ok mestr hluti liðs þess, er þeim hafði fylgt ok brott komst ór bardaga. Fekk Álfgeirr þá enga viðstöðu. Lagði Óláfr konungr þá allt Norðimbraland undir sik. Álfgeirr fór á fund Aðalsteins konungs ok sagði honum ófarar sínar.

En þegar er Aðalsteinn konungr spurði, at herr svá mikill var kominn í land hans, þá gerði hann þegar menn frá sér ok stefndi at sér liði, gerði orð jörlum sínum ok öðrum ríkismönnum. Sneri konungr þegar á leið með þat lið, er hann fekk, ok fór í mót Skotum.

En er þat spurðist, at Óláfr Skotakonungr hafði fengit sigr ok hafði lagt undir sik mikinn hluta af Englandi, hafði hann þá her miklu meira en Aðalsteinn, en þá sótti til hans margt ríkismanna. En er þetta spyrja þeir Hringr ok Aðils, - höfðu þeir saman dregit lið mikit, - þá snúast þeir í lið með Óláfi konungi. Höfðu þeir þá ógrynni liðs.

En er Aðalsteinn spurði þetta allt, þá átti hann stefnu við höfðingja sína ok ráðamenn, leitaði þá eftir, hvat tiltækiligast væri, sagði þá allri alþýðu greiniliga þat, er hann hafði frétt um athöfn Skotakonungs ok fjölmenni hans. Allir mæltu þar eitt um, at Álfgeirr jarl hafði inn versta hlut af, ok þótti þat til liggja at taka af honum tignina. En sú ráðagerð staðfestist, at Aðalsteinn konungr skyldi fara aftr ok fara á sunnanvert England ok hafa þá fyrir sér liðsafnað norðr eftir landi öllu, því at þeir sá elligar myndi seint safnast fjölmennit, svá mikit sem þyrfti, ef eigi drægi konungr sjálfr at liðit.

En sá herr, er þá var þar saman kominn, þá setti konungr þar yfir höfðingja Þórólf ok Egil. Skyldu þeir ráða fyrir því liði, er víkingar höfðu þangat haft til konungs, en Álfgeirr sjálfr hafði þá enn forráð síns liðs. Þá fekk konungr enn sveitarhöfðingja þá, er honum sýndist. En er Egill kom heim af stefnunni til félaga sinna, þá spurðu þeir, hvat hann kynni at segja þeim tíðenda frá Skotakonungi. Hann kvað:

Áleifr of kom jöfri,  
ótt vas víg, á bak flótta,  
þingharðan frák þengil  
þann, en felldi annan.  
Glapstígu lét gnóga  
Goðrekr á mó troðna.  
Jörð spenr Engla skerðir  
Alfgeirs und sik halfa.

Síðan gera þeir sendimann til Óláfs konungs ok finna þat til erenda, at Aðalsteinn konungr vill hasla honum völl ok bjóða orrostustað á Vínheiði við Vínuskóga ok hann vill, at þeir heri eigi, á land hans, en sá þeira ráði ríki á Englandi, er sigr fær í orrostu, lagði til viku stef um fund þeira, en sá bíðr armars viku, er fyrr kemr. En þat var þá siðr, þegar konungi var völlr haslaðr, at hann skyldi eigi herja at skammlausu, fyrr en orrostu væri lokit. Gerði Óláfr konungr svá, at hann stöðvaði her sinn ok herjaði ekki ok beið til stefnudags. Þá flutti hann her sinn til Vínheiðar.

Borg ein stóð fyrir norðan heiðina. Settist Óláfr konungr þar í borgina ok hafði þar mestan hlut liðs síns, því at þar var út í frá heruð stór, ok þótti honum þar betra til atflutninga um föng þau, er herrinn þurfti at hafa. En hann sendi menn sína upp á heiðina, þar sem orrostustaðrinn var á kveðinn. Skyldu þeir taka þar tjaldstaði ok búast þar um, áðr herrinn kæmi. En er þeir menn kómu í þann stað, er völlrinn var haslaðr, þá váru þar settar upp heslistengr allt til ummerkja, þar er sá staðr var, er orrostan

skyldi vera. Þurfti þann stað at vanda, at hann væri sléttr, er miklum her skyldi fylkja. Var þar ok svá, er orrostustaðrinn skyldi vera, at þar var heiðr slétt, en annan veg frá fell á ein, en á annan veg frá var skógr mikill.

En þar er skemmst var milli skógarins ok árinnar, ok var þat mjök löng leið, þar höfðu tjaldat menn Aðalsteins konungs. Stóðu tjöld þeira allt milli skógarins ok árinnar. Þeir höfðu svá tjaldat, at eigi váru menn í inu þriðja hverju tjaldi ok þó fáir í einu. En er menn Óláfs konungs kómu til þeira, þá höfðu þeir fjölmennt fyrir framan tjöldin öll, ok náðu þeir ekki inn at ganga. Sögðu menn Aðalsteins, at tjöld þeira væri öll full af mönnum, svá at hvergi nær hefði þar rúm lið þeira. En tjöldin stóðu svá hátt, at ekki mátti yfir upp sjá, hvárt þau stóðu mörg eða fá á þykkðina. Þeir hugðu, at þar myndi vera herr manns. Óláfs konungs menn tjölduðu fyrir norðan höslurnar, ok var þangat allt nökkut afhallt. Aðalsteins menn sögðu ok annan dag frá öðrum, at konungr þeira myndi þá koma eða vera kominn í borg þá, er var sunnan undir heiðinni. Lið dróst til þeira bæði dag ok nótt.

En er stefna sú var liðin, er á kveðit var, þá senda menn Aðalsteins erendreka á fund Óláfs konungs með þeim orðum, at Aðalsteinn konungr er búinn til orrostu ok hefir her allmikinn, en hann sendir Óláfi konungi þau orð, at hann vill eigi, at þeir geri svá mikit mannspell sem þá horfðist til, bað hann heldr fara heim í Skotland, en Aðalsteinn vill fá honum at vingjöf skilling silfrs af plógi hverjum um allt ríki sitt ok vill, at þeir leggi með sér vináttu.

En er sendimenn koma til Óláfs konungs, þá tók hann at búa her sinn ok ætlaði at at ríða. En er sendimenn báru upp erendi, þá stöðvaði konungr ferð sína þann dag, sat þá í ráðagerð ok höfðingjar hers með honum. Lögðu menn þar allmisjafnt til. Sumir fýstu mjök, at þenna kost skyldi taka, sögðu, at þat var þá orðin in mesta fremðarferð, at þeir færi heim ok hefði tekit gjald svá mikit af Aðalsteini. Sumir löttu ok sögðu, at Aðalsteinn myndi bjóða miklu meira í annat sinn, ef þetta væri eigi tekit, ok var sú ráðagerð staðfest.

Þá báðu sendimenn Óláf konung at gefa sér tóm til, at þeir hitti enn Aðalstein konung ok freistaði, ef hann vildi enn meira gjald af hendi reiða, til þess at friðr væri. Þeir beiddu griða einn dag til heimreiðar, en annan til umráða, en inn þriðja til aftrferðar. Konungr játtaði þeim því. Fara sendimenn heim ok koma aftr inn þriðja dag, sem á kveðit var, segja Óláfi konungi, at Aðalsteinn vill gefa allt slíkt, sem hann bauð fyrr, ok þar um fram til hlutskiptis liði Óláfs konungs skilling manni hverjum frjálsbornum, en mörk sveitarhöfðingja hverjum, þeim er réði tólf mönnum eða fleirum, en mörk gulls hirðstjóra hverjum, en fimm merkr gulls jarli hverjum.

Síðan lét konungr þetta upp bera fyrir lið sitt. Var enn sem fyrr, at sumir löttu, en sumir fýstu, en at lykðum veitti konungr órskurð, segir, at þenna kost vill hann taka, ef þat fylgir, at Aðalsteinn konungr lætr hann hafa Norðimbraland allt með þeim sköttum ok skyldum, er þar liggja.

Sendimenn biðja enn fresta um þrjá daga ok þess með, at Óláfr konungr sendi þá menn sína at heyra orð Aðalsteins konungs, hvárt hann vill eða eigi þenna kost, segja, at þeir hyggja, at Aðalsteinn konungr myndi láta fátt við nema, at sættin tækist. Óláfr konungr játtir því ok sendir menn sína til Aðalsteins konungs. Ríða þá sendimenn allir saman ok hitta Aðalstein konung í borg þeiri, er var næst heiðinni fyrir sunnan. Sendimenn Óláfs konungs bera upp erendi sín fyrir Aðalstein konung ok sættaboð. Aðalsteins konungs menn sögðu ok, með hverjum boðum þeir höfðu farit til Óláfs konungs, ok þat með, at þat var ráðagerð vitra manna at dvelja svá orrostu, meðan konungr kæmi eigi.

En Aðalsteinn konungr veitti skjótan órskurð um þetta mál ok sagði sendimönnum svá: "Berið þau orð mín Óláfi konungi, at ek vil gefa honum orlof til þess at fara heim til Skotlands með lið sitt, ok gjaldi hann aftr fé þat allt, er hann tók upp at röngu hér í landi. Setjum hér síðan frið í millum landa várra ok heri hvárigir á aðra. Þat skal ok fylgja, at Óláfr konungr skal gerast minn maðr ok halda Skotland af mér ok vera undirkonungr minn. Farið nú," segir hann, "aftr ok segið honum svá búit."

Sendimenn sneru aftr leið sína þegar um kveldit ok kómu til Óláfs konungs nær miðri nótt, vökðu þá upp konung ok sögðu honum þegar orð Aðalsteins konungs. Konungr lét þegar kalla til sín jarlana ok aðra höfðingja, lét þá sendimenn koma til ok segja upp erendislok sín ok orð Aðalsteins konungs. En er þetta var kunnigt gert fyrir liðsmönnum, þá var eitt orðtak allra, at þat myndi fyrir liggja at búast til orrostu. Sendimenn sögðu ok þat með, at Aðalsteinn hafði fjölða liðs ok hann hafði þann dag komit til borgarinnar, sem sendimenn kómu.

Þá mælti Aðils jarl: "Nú mun þat fram komit, konungr, sem ek sagða, at yðr myndi þeir reynast brögðóttir, inir ensku. Höfum vér hér setit langa stund ok beðit þess, er þeir hafa dregit sér allt lið sitt, en konungr þeira mun verit hafa hvergi nær, þá er vér kómum hér. Munu þeir nú hafa safnat liði miklu, síðan vér settumst. Nú er þat ráð mitt, konungr, at vit bræðr ríðim þegar í nótt fyrir með okkru liði. Má þat vera, at þeir óttist nú ekki at sér, er þeir hafa spurt, at konungr þeira er nær með her mikinn. Skulum vit þá veita þeim áhlaup, en er þeir verða forflótta, þá munu þeir láta lið sitt, en ódjarfari síðan í atgöngu at móti oss."

Konungi þótti þetta ráð vel fundit. "Munum vér búa her várn, þegar er lýsir, ok fara til móts við yðr."

Staðfestu þeir þetta ráð ok luku stefnunni.

# 53. kafli - Um bardaga.

Hringr jarl ok Aðils, bróðir hans, bjuggu her sinn ok fóru þegar um nóttina suðr á heiðina. En er ljóst var, þá sá varðmenn þeira Þórólfs, hvar herrinn fór. Var þá blásinn herblástr, ok herklæddust menn, tóku síðan at fylkja liðinu ok höfðu tvær fylkingar. Réð Álfgeirr jarl fyrir annarri fylking, ok var merki borit fyrir honum. Var í þeiri fylking lið þat, er honum hafði fylgt, ok svá þat lið, er þar hafði til safnazt ór heruðum. Var þat miklu fleira lið en þat, er þeim Þórólfi fylgði.

Þórólfr var svá búinn, at hann hafði skjöld víðan ok þykkvan, hjálm á höfði allsterkan, gyrðr sverði því, er hann kallaði Lang, mikit vápn ok gott. Kesju hafði hann í hendi. Fjöðrin var tveggja álna löng ok sleginn fram broddr ferstrendr, en upp var fjöðrin breið, falrinn bæði langr ok digr, skaftit var eigi hæra en taka mátti hendi til fals ok furðuliga digrt. Járnteinn var í falnum ok skaftit allt járnvafit. Þau spjót váru kölluð brynþvarar.

Egill hafði inn sama búnað sem Þórólfr. Hann var gyrðr sverði því, er hann kallaði Naðr. Þat sverð hafði hann fengit á Kúrlandi. Var þat it bezta vápn. Hvárrgi þeira hafði brynju.

Þeir settu merki upp, ok bar þat Þorfiðr strangi. Allt lið þeira hafði norræna skjöldu ok allan norrænan herbúnað. í þeiri fylking váru allir norrænir menn, þeir er þar váru. Fylkðu þeir Þórólfr nær skóginum, en Álfgeirs fylking fór með ánni.

Aðils jarl ok þeir bræðr sá þat, at þeir myndi ekki koma þeim Þórólfi á óvart. Þá tóku þeir at fylkja sínu liði. Gerðu þeir ok tvær fylkingar ok höfðu tvau merki. Fylkði Aðils móti Álfgeiri jarli, en Hringr móti víkingum. Síðan tókst þar orrosta. Gengu hvárirtveggju vel fram.

Aðils jarl sótti hart fram, þar til er Álfgeirr lét undan sígast, en Aðils menn sóttu þá hálfu djarfligar. Var þá ok eigi lengi, áðr en Álfgeirr flýði, ok er þat frá honum at segja, at hann reið undan suðr á heiðina ok sveit manna með honum. Reið hann, þar til er hann kom nær borg þeiri, er konungr sat.

Þá mælti jarlinn: "Ekki ætla ek oss fara til borgarinnar. Vér fengum mikit orðaskak næst, er vér kómum til konungs, þá er vér höfðum farit ósigr fyrir Óláfi konungi, ok ekki mun honum þykkja batnat hafa várr kostr í þessi ferð. Mun nú ekki þurfa at ætla til sæmða, þar sem hann er."

Síðan reið hann suðr á landit, ok er frá hans ferð þat at segja, at hann reið dag ok nótt, þar til er þeir kómu vestr á Jarlsnes. Fekk jarl sér þar far suðr um sæ ok kom fram á Vallandi. Þar átti hann kyn hálft. Kom hann aldregi síðan til Englands.

Aðils rak fyrst flóttann ok eigi langt, áðr hann snýr aftr ok þar til, er orrostan var, ok veitti þá atgöngu.

En er Þórólfr sá þat, sneri hann í móti jarli ok bað þangat bera merkit, bað menn sína fylgjast vel ok standa þykkt. "Þokum at skóginum," sagði hann, "ok látum hann hlífa á bak oss, svá at þeir megi eigi öllum megum at oss ganga."

Þeir gerðu svá, fylgðu fram skóginum. Varð þá hörð orrosta. Sótti Egill móti Aðísli, ok áttust þeir við hörð skipti. Liðsmunr var allmikill, ok þó fell meir lið þeira Aðils.

Þórólfr gerðist þá svá óðr, at hann kastaði skildinum á bak sér, en tók spjótit tveim höndum. Hljóp hann þá fram ok hjó eða lagði til beggja handa. Stukku menn þá frá tveggja vegna, en hann drap marga. Ruddi hann svá stíginn fram at merki jarlsins Hrings, ok helzt þá ekki við honum. Hann drap þann mann, er bar merki Hrings jarls, ok hjó niðr merkisstöngina. Síðan lagði hann spjótinu fyrir brjóst jarlinum í gegnum brynjuna ok búkinn, svá at út gekk um herðarnar, ok hóf hann upp á kesjunni yfir höfuð sér ok skaut niðr spjótshalanum í jörðina, en jarlinn sæfðist á spjótinu, ok sá þat allir, bæði hans menn ok svá hans óvinir. Síðan brá Þórólfr "sverðinu, ok hjó hann þá til beggja handa. Sóttu þá ok at hans menn. Fellu þá mjök Bretar ok Skotar, en sumir snerust á flótta.

En er Aðils jarl sá fall bróður síns ok mannfall mikit af liði hans, en sumir flýðu, en hann þóttist hart niðr koma, þá sneri hann á flótta ok rann til skógarins. Hann flýði í skóginn ok hans sveit. Tók þá at flýja lið þat, er þeim hafði fylgt. Gerðist þá mannfall mikit af flóttamönnum, ok dreifðist þá flóttinn víða um heiðina. Aðils jarl hafði niðr drepit merki sínu, ok vissi þá engi, hvárt hann fór eða aðrir menn. Tók þá brátt at myrkva af nótt, en þeir Þórólfr ok Egill sneru aftr til herbúða sinna, ok þá jafnskjótt kom þar Aðalsteinn konungr með allan her sinn ok slógu þá landtjöldum sínum ok bjuggust um.

Litlu síðar kom Óláfr konungr með sinn her. Tjölduðu þeir ok bjuggust um, þar sem þeira menn höfðu tjaldat. Var Óláfi konungi þá sagt, at fallnir váru þeir báðir jarlar hans, Hringr ok Aðils, ok mikill fjölði annarra manna hans.

# 54. kafli - Enn um bardaga. Fall Þórólfs.

Aðalsteinn konungr hafði verit áðr ina næstu nótt í borg þeiri, er fyrr var frá sagt, ok þar spurði hann, at bardagi hafði verit á heiðinni, bjóst þá þegar ok allr herrinn ok sótti norðr á heiðina, spurði þá öll tíðendi glöggliga, hvernig orrosta sú hafði farit. Kómu þá til fundar við konung þeir bræðr, Þórólfr ok Egill. Þakkaði hann þeim vel framgöngu sína ok sigr þann, er þeir höfðu unnit, hét þeim vináttu sinni fullkominni. Dvölðust þeir þar allir samt um nóttina.

Aðalsteinn konungr vakði upp her sinn þegar um morgininn árdegis. Hann átti tal við höfðingja sína ok sagði, hver skipun vera skyldi fyrir liði hans. Skipaði hann fylking sína fyrst, ok þá setti hann í brjósti þeirar fylkingar sveitir þær, er snarpastar váru.

Þá mælti hann, at fyrir því liði skyldi vera Egill, - "en Þórólfr," sagði hann, "skal vera með liði sínu ok öðru því liði, er ek set þar. Skal sú vera önnur fylking í liði váru, er hann skal vera höfðingi fyrir, því at Skotar eru jafnan lausir í fylkingu, hlaupa þeir til ok frá ok koma í ýmsum stöðum fram. Verða þeir oft skeinusamir, ef menn varast eigi, en eru lausir á velli, ef við þeim er horft."

Egill svaraði konungi: "Ekki vil ek, at vit Þórólfr skilimst í orrostu, en vel þykkir mér, at okkr sé þar skipat, er mest þykkir þurfa ok harðast er fyrir."

Þórólfr mælti: "Látum vit konung ráða, hvar hann vill okkr skipa. Veitum honum svá, at honum líki. Mun ek vera heldr, ef þú vill, þar er þér er skipat."

Egill segir: "Þér munuð nú ráða, en þessa skiptis mun ek oft iðrast."

Gengu menn þá í fylkingar, svá sem konungr hafði skipat, ok váru sett upp merki. Stóð konungs fylking á víðlendit til árinnar, en Þórólfs fylking fór it efra með skóginum.

Óláfr konungr tók þá at fylkja liði sínu, þá er hann sá, at Aðalsteinn hafði fylkt. Hann gerði ok tvær fylkingar, ok lét hann fara sitt merki ok þá fylking, er hann réð sjálfr fyrir, móti Aðalsteini konungi ok hans fylking. Höfðu þá hvárirtveggju her svá mikinn, at engi var munr, hvárir fjölmennari váru, en önnur fylking Óláfs konungs fór nær skóginum móti liði því, er Þórólfr réð fyrir. Váru þar höfðingjar jarlar skozkir. Váru þat Skotar flest, ok var þat fjölmenni mikit.

Síðan gangast á fylkingar, ok varð þar brátt orrosta mikil. Þórólfr sótti fram hart ok lét bera merki sitt fram með skóginum ok ætlaði þar svá fram at ganga, at hann kæmi í opna skjöldu konungs fylkinginni. Höfðu þeir skjölduna fyrir sér, en skógrinn var til hægra vegs. Létu þeir hann þar hlífa. Þórólfr gekk svá fram, at fáir váru menn hans fyrir honum, en þá er hann varði minnst, þá hlaupa þar ór skóginum Aðils jarl ok sveit sú, er honum fylgði, brugðu þegar mörgum kesjum senn á Þórólf, ok fell hann þar við skóginn, en Þorfiðr, er merkit bar, hopaði aftr, þar er liðit stóð þykkra, en Aðils sótti þá at þeim, ok var þar þá orrosta mikil. Æpðu Skotar þá sigróp, er þeir höfðu felldan höfðingjann.

En er Egill heyrði óp þat ok sá, at merki Þórólfs fór á hæl, þá þóttist hann vita, at Þórólfr myndi eigi sjálfr fylgja. Síðan hleypr hann til þangat fram í milli fylkinganna. Hann varð skjótt varr þeira tíðenda, er þar váru orðin, þegar hann fann sína menn. Hann eggjar þá liðit mjök til framgöngu. Var hann fremstr í brjóstinu. Hann hafði sverðit Naðr í hendi. Hann sótti þá fram ok hjó til beggja handa ok felldi marga menn. Þorfiðr bar merkit þegar eftir honum, en annat lið fylgði merkinu. Var þar in snarpasta orrosta. Egill gekk fram, til þess er hann mætti Aðísli jarli. Áttust þeir fá högg við, áðr Aðils jarl fell ok margt manna um hann, en eftir fall hans þá flýði lið þat, er honum hafði fylgt, en Egill ok hans lið fylgði þeim ok drápu allt þat, er þeir náðu, því at ekki þurfti þá griða at biðja. En jarlar þeir inir skozku stóðu þá ekki lengi, þegar er þeir sá, at aðrir flýðu þeira félagar, tóku þegar á rás undan.

En þeir Egill stefndu þá þar til, er var konungs fylkingin, ok kómu þá í opna skjöldu ok gerðu þar brátt mikit mannfall. Riðlaðist þá fylkingin ok losnaði öll. Flýðu þá margir af Óláfs mönnum, en víkingar æpðu þá sigróp. En er Aðalsteinn konungr þóttist finna, at rofna tók fylkíng Óláfs konungs, þá eggjaði hann lið sitt ok lét fram bera merki, gerði þá atgöngu harða, svá at hrökk fyrir lið Óláfs ok gerðist allmikit mannfall. Fell þar Óláfr konungr ok mestr hluti liðs þess, er Óláfr hafði haft, því at þeir, er á flótta snerust, váru allir drepnir, er nát varð. Fekk Aðalsteinn konungr þar allmikinn sigr.

# 55. kafli - Egill jarðaði Þórólf.

Aðalsteinn konungr sneri í brott frá orrostunni, en menn hans ráku flóttann. Hann reið aftr til borgarinnar ok tók eigi fyrr náttstað en í borginni, en Egill rak flóttann ok fylgði þeim lengi ok drap hvern mann, er hann náði. Síðan sneri hann aftr með sveitunga sína ok fór þar til, er orrostan hafði verit, ok hitti þar Þórólf, bróður sinn, látinn. Hann tók upp lík hans ok þó, bjó um síðan, sem siðvenja var til. Grófu þeir þar gröf ok settu Þórólf þar í með vápnum sínum öllum ok klæðum. Síðan spennti Egill gullhring á hvára hönd honum, áðr hann skilðist við, hlóðu síðan at grjóti ok jósu at moldu. Þá kvað Egill vísu:

Gekk, sás óðisk ekki,
jarlmanns bani snarla,
þreklundaðr fell, Þundar,
Þórólfr, í gný stórum.
Jörð grær, en vér verðum,
Vínu nær of mínum,
helnauð es þat, hylja
harm, ágætum barma.

Ok enn kvað hann:

Valköstum hlóðk vestan
vang fyr merkistangir.
Ótt vas él þats sóttak
Aðgils bláum Naðri.
Háði ungr við Engla
Áleifr þrimu stála.
Helt, né hrafnar sultu,
Hringr á vápna þingi.

Síðan fór Egill með sveit sína á fund Aðalsteins konungs ok gekk þegar fyrir konung, er hann sat við drykkju. Þar var glaumr mikill. Ok er konungr sá, at Egill var inn kominn, þá mælti hann, at rýma skyldi pallinn þann inn óæðra fyrir þeim, ok mælti, at Egill skyldi sitja þar í öndvegi gegnt konungi.

Egill settist þar niðr ok skaut skildinum fyrir fætr sér. Hann hafði hjálm á höfði ok lagði sverðit um kné sér ok dró annat skeið til hálfs, en þá skelldi hann aftr í slíðrin. Hann sat uppréttr ok var gneyptr mjök. Egill var mikilleitr, ennibreiðr, brúnamikill, nefit ekki langt, en ákafliga digrt, granstæðit vítt ok langt, hakan breið furðuliga ok svá allt um kjálkana, hálsdigr ok herðimikill, svá at þat bar frá því, sem aðrir menn váru, harðleitr ok grimmligr, þá er hann var reiðr. Hann var vel í vexti ok hverjum manni hæri, úlfgrátt hárit ok þykkt ok varð snemma sköllóttr. En er hann sat, sem fyrr var ritat, þá hleypði hann annarri brúninni ofan á kinnina, en annarri upp í hárrætr. Egill var svarteygr ok skolbrúnn. Ekki vildi hann drekka, þó at honum væri borit, en ýmsum hleypði hann brúnunum ofan eða upp.

Aðalsteinn konungr sat í hásæti. Hann lagði ok sverð um kné sér, ok er þeir sátu svá um hríð, þá dró konungr sverðit ór slíðrum ok tók gullhring af hendi sér, mikinn ok góðan, ok dró á blóðrefilinn, stóð upp ok gekk á gólfit ok rétti yfir eldinn til Egils. Egill stóð upp ok brá sverðinu ok gekk á gólfit. Hann stakk sverðinu í bug hringinum ok dró at sér, gekk aftr til rúms síns. Konungr settist í hásæti. En er Egill settist, dró hann hringinn á hönd sér, ok þá fóru brýnn hans í lag. Lagði hann þá niðr sverðit ok hjálminn ok tók við dýrshorni, er honum var borit, ok drakk af. Þá kvað hann:

Hrammtangar lætr hanga
hrynvirgil mér brynju
Höðr á hauki troðnum
heiðis vingameiði.
Rítmæðis knák reiða,
ræðr gunnvala bræðir,
gelgju seil á galga
geirveðrs, lofi at meira.

Þaðan af drakk Egill at sínum hlut ok mælti við aðra menn. Eftir þat lét konungr bera inn kistur tvær. Báru tveir menn hvára. Váru báðar fullar af silfri.

Konungr mælti: "Kistur þessar, Egill, skaltu hafa, ok ef þú kemr til Íslands, skaltu færa þetta fé föður þínum. í sonargjöld sendi ek honum. En sumu fé skaltu skipta með frændum ykkrum Þórólfs, þeim er þér þykkja ágætastir. En þú skalt taka hér bróðurgjöld hjá mér, lönd eða lausa aura, hvárt er þú vill heldr, ok ef þú vill með mér dveljast lengðar, þá skal ek hér fá þér sæmð ok virðing, þá er þú kannt mér sjálfr til segja."

Egill tók við fénu ok þakkaði konungi gjafar ok vinmæli. Tók Egill þaðan af at gleðjast, ok þá kvað hann:

Knáttu hvarms af harmi
hnúpgnípur mér drúpa.
Nú fann ek þanns ennis
ósléttur þær rétti.
Gramr hefr gerðihömrum
grundar upp of hrundit,
sá ’s til ýgr, af augum,
armsíma, mér grímu.

Síðan váru græddir þeir menn, er sárir váru ok lífs auðit. Egill dvalðist með Aðalsteini konungi inn næsta vetr eftir fall Þórólfs, ok hafði hann allmiklar virðingar af konungi. Var þá með honum lið þat allt, er áðr hafði fylgt þeim báðum bræðrum ok ór orrostu höfðu komizt. Þá orti Egill drápu um Aðalstein konung, ok er í því kvæði þetta:

Nú hefr foldgnárr fellda,
fellr jörð und nið Ellu,
hjaldrsnerrandi, harra
höfuðbaðmr, þría jöfra.
Aðalsteinn of vann annat,
allt’s lægra kynfrægjum,
hér sverjum þess, hyrjar
hrannbrjótr, konungmanni.

En þetta er stefit í drápunni:

Nú liggr hæst und hraustum
hreinbraut Aðalsteini.

Aðalsteinn gaf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tvá, ok stóð hvárr mörk, ok þar fylgði skikkja dýr, er konungr sjálfr hafði áðr borit.

En er váraði, lýsti Egill yfir því fyrir konungi, at hann ætlaði í brott um sumarit ok til Nóregs ok vita, hvat títt er um hag Ásgerðar, - "konu þeirar, er átt hefir Þórólfr, bróðir minn. Þar standa saman fé mikil, en ek veit eigi, hvárt börn þeira lifa nökkur. Á ek þar fyrir at sjá, ef þau lifa, en ek á arf allan, ef Þórólfr hefir barnlauss andazt."

Konungr sagði: "Þat mun vera, Egill, á þínu forráði at fara heðan á brott, ef þú þykkist eiga skyldarerendi, en hinn veg þykkir mér bezt, at þú takir hér staðfestu með mér ok slíka kosti, sem þú vill beiðast."

Egill þakkaði konungi orð sín. "Ek mun nú fara fyrst, svá sem mér ber skylda til, en þat er líkara, at ek vitjak hingat þessa heita, þá er ek komumst við."

Konungr bað hann svá gera. Síðan bjóst Egill brott með liði sínu, en margt dvalðist eftir með konungi. Egill hafði eitt langskip mikit ok þar á hundrað manna eða vel svá. Ok er hann var búinn ferðar sinnar ok byr gaf, þá helt hann til hafs. Skilðust þeir Aðalsteinn konungr með mikilli vináttu. Bað hann Egil koma aftr sem skjótast. Egill kvað svá vera skyldu.

Síðan helt Egill til Nóregs, ok er hann kom við land, fór hann sem skyndiligast inn í Fjörðu. Hann spurði þau tíðendi, at andaðr var Þórir hersir, en Arinbjörn hafði tekit við arfi ok gerzt lendr maðr. Egill fór á fund Arinbjarnar ok fekk þar góðar viðtökur. Bauð Arinbjörn honum þar at vera. Egill þekkðist þat. Lét hann setja upp skipit ok vista lið. En Arinbjörn tók við Agli við tólfta mann, ok var með honum um vetrinn.

# 56. kafli - Kvánfang Egils ok arfheimta.

Berg-Önundr, sonr Þorgeirs þyrnifótar, hafði þá fengit Gunnhildar, dóttur Bjarnar hölðs. Var hon komin til bús með honum á Aski. En Ásgerðr, er átt hafði Þórólfr Skalla-Grímsson, var þá með Arinbirni, frænda sínum. Þau Þórólfr áttu dóttur eina unga, er Þórdís hét, ok var mærin þar með móður sinni. Egill sagði Ásgerði lát Þórólfs ok bauð henni sína umsjá. Ásgerðr varð mjök ókát við þá sögu, en svaraði vel ræðum Egils ok tók lítit af öllu.

Ok er á leið haustit, tók Egill ógleði mikla, sat oft ok drap höfðinu niðr í feld sinn.

Eitt hvert sinn gekk Arinbjörn til hans ok spurði, hvat ógleði hans ylli. "Nú þó at þú hafir fengit skaða mikinn um bróður þinn, þá er þat karlmannligt at bera þat vel. Skal maðr eftir mann lifa, eða hvat kveðr þú nú? Láttu mik nú heyra."

Egill sagði, at hann hefði þetta fyrir skemmstu kveðit:

Ókynni vensk, ennis
ungr þorðak vel forðum,
haukaklifs, at hefja,
Hlín, þvergnípur mínar.
Verðk í feld, þás foldar
faldr kemr í hug skaldi
berg-Óneris, brúna
brátt miðstalli hváta.

Arinbjörn spurði, hver kona sú væri, er hann orti mansöng um. "Hefir þú fólgit nafn hennar í vísu þessi." Þá kvað Egill:

Sef-Skuldar felk sjaldan,
sorg Hlés vita borgar,
í niðjerfi Narfa
nafn aurmýils, drafnar,
því geir-Rótu götva
gnýþings bragar fingrum
rógs at ræsis veigum
reifendr sumir þreifa.

"Hér mun vera," segir Egill, "sem oft er mælt, at segjanda er allt sínum vin. Ek mun segja þér þat, er þú spyrr, um hverja konu ek yrki. Þar er Ásgerðr, frændkona þín, ok þar til vilda ek hafa fullting þitt, at ek næða því ráði."

Arinbjörn segir, at honum þykkir þat vel fundit. "Skal ek víst leggja þar orð til, at þau ráð takist."

Síðan bar Egill þat mál fyrir Ásgerði, en hon skaut til ráða föður síns ok Arinbjarnar, frænda síns. Síðan ræðir Arinbjörn við Ásgerði, ok hafði hún in sömu svör fyrir sér. Arinbjörn fýsti þessa ráðs. Síðan fara þeir Arinbjörn ok Egill á fund Bjarnar, ok hefr Egill þá bónorð ok bað Ásgerðar, dóttur Bjarnar. Björn tók því máli vel ok sagði, at Arinbjörn myndi því mjök ráða. Arinbjörn fýsti mjök, ok lauk því máli svá, at Egill festi Ásgerði, ok skyldi brullaup vera at Arinbjarnar. En er at þeiri stefnu kemr, þá var þar veizla allveglig, er Egill kvángaðist. Var hann þá allkátr, þat er eftir var vetrarins.

Egill bjó um várit kaupskip til Íslandsferðar. Réð Arinbjörn honum þat at staðfestast ekki í Nóregi, meðan ríki Gunnhildar væri svá mikit, - "því at hon er allþung til þín," segir Arinbjörn, "ok hefir þetta mikit um spillt, er þér Eyvindr funduzt við Jótland."

Ok er Egill var búinn ok byr gaf, þá siglir hann í haf, ok greiddist hans ferð vel. Kemr hann um haustit til Íslands ok helt til Borgarfjarðar. Hann hafði þá verit útan tólf vetr. Gerðist þá Skalla-Grímr maðr gamall. Varð hann þá feginn, er Egill kom heim. Fór Egill til Borgar at vistum ok með honum Þorfinnr strangi ok þeir mjök margir saman. Váru þeir með Skalla-Grími um vetrinn. Egill hafði þar ógrynni fjár, en ekki er þess getit, at Egill skipti silfri því, er Aðalsteinn konungr hafði fengit honum í hendr, hvárki við Skalla-Grím né aðra menn.

Þann vetr fekk Þorfinnr Sæunnar, dóttur Skalla-Gríms, ok eftir um várit fekk Skalla-Grímr þeim bústað at Langárforsi ok land inn frá Leirulæk milli Langár ok Álftár allt til fjalls. Dóttir Þorfinns ok Sæunnar var Þórdís, er átti Arngeirr í Hólmi, sonr Bersa goðlauss. Þeira sonr var Björn Hítdælakappi.

Egill dvalðist þá með Skalla-Grími nökkura vetr. Tók hann til fjárforráða ok búsumsýslu engu miðr Skalla-Grími. Egill gerðist enn snoðinn.

Þá tók heraðit at byggjast víða. Hrómundr, bróðir Gríms ins háleygska, byggði þá í Þverárhlíð ok skipverjar hans. Hrómundr var faðir Gunnlaugs, föður Þuríðar dyllu, móður Illuga svarta.

Egill hafði þá verit, svá at vetrum skipti mjök mörgum, at Borg.

Þá var þat á einu sumri, er skip kómu af Nóregi til Íslands, at þau tíðendi spurðust austan, at Björn hölðr var andaðr. Þat fylgði þeiri sögn, at fé þat allt, er Björn hafði átt, hafði upp tekit Berg-Önundr, mágr hans. Hann hafði flutt heim til sín alla lausa aura, en jarðir hafði hann byggt ok skilit sér allar landskyldir. Hann hafði ok sinni eigu kastat á jarðir þær allar, er Björn hafði átt. Ok er Egill heyrði þetta, þá spurði hann vandliga, hvárt Berg-Önundr myndi sínum ráðum fram hafa farit um þetta eða hefði hann traust til haft sér meiri manna. Honum var sagt, at Önundr var kominn í vináttu mikla við Eirík konung ok við Gunnhildi þó miklu kærra.

Egill lét þat kyrrt vera á því hausti, en er vetrinn leið af ok vára tók, þá lét Egill setja fram skip þat, er hann átti, er staðit hafði í hrófi við Langárfors. Hann bjó skip þat til hafs ok fekk menn til. Ásgerðr, kona hans, var ráðin til farar, en Þórdís, dóttir Þórólfs, var eftir. Egill sigldi í haf, er hann var búinn. Er frá hans ferð ekki at segja, fyrr en hann kemr til Nóregs. Helt hann þegar til fundar við Arinbjörn, sem fyrst mátti hann. Arinbjörn tók vel við honum ok bauð Agli með sér at vera, ok þat þekkðist hann. Fóru þau Ásgerðr bæði þangat ok nökkurir menn með þeim.

Egill kom brátt á ræður við Arinbjörn um fjárheimtur þær, er Egill þóttist eiga þar í landi.

Arinbjörn segir: "Þat mál þykkir mér óvænligt. Berg-Önundr er harðr ok ódæll, ranglátr ok fégjarn, en hann hefir nú hald mikit af konungi ok dróttningu. Er Gunnhildr inn mesti óvinr þinn, sem þú veizt áðr, ok mun hon ekki fýsa Önund, at hann geri greiða á málinu."

Egill segir: "Konungr mun oss láta ná lögum ok réttendum á máli þessu, en með liðveizlu þinni þá vex mér ekki í augu at leita laga við Berg-Önund."

Ráða þeir þat af, at Egill skipar skútu. Fóru þeir þar á nær tuttugu. Þeir fóru suðr á Hörðaland ok koma fram á Aski. Ganga þeir þar til húss ok hitta Önund.

Berr þá Egill upp mál sín ok krefr Önund skiptis um arf Bjarnar ok segir, at dætr Bjarnar væri jafnkomnar til arfs eftir hann at lögum, - "þó at mér þykki," kvað Egill, "sem Ásgerðr muni þykkja ættborin miklu betr en Gunnhildr, kona þín."

Önundr segir þá snellt mjök: "Þú ert furðuliga djarfr maðr, Egill, útlagi Eiríks konungs, er þú ferr hingat í land hans ok ætlar hér til ágangs við menn hans. Máttu svá ætla, Egill, at ek hefi velta látit slíka sem þú ert ok af minnum sökum en mér þykkja þessar, er þú telr til arfs fyrir hönd konu þinnar, því at þat er kunnigt alþýðu, at hon er þýborin at móðerni."

Önundr var málóði um hríð. Ok er Egill sá, at Önundr vildi engan hlut greiða um þetta mál, þá stefnir Egill honum þing ok skýtr málinu til Gulaþingslaga.

Önundr segir: "Koma mun ek til Gulaþings, ok mynda ek vilja, at þú kæmir þaðan eigi heill í brott."

Egill segir, at hann mun til þess hætta at koma þó til þings allt at einu. "Verðr þá sem má, hversu málum várum lýkr."

Fara þeir Egill síðan brott, ok er hann kom heim, segir hann Arinbirni frá ferð sinni ok frá svörum Önundar. Arinbjörn varð reiðr mjök, er Þóra, föðursystir hans, var kölluð ambátt.

Arinbjörn fór á fund Eiríks konungs, bar upp fyrir hann þetta mál.

Konungr tók heldr þungt hans máli ok segir, at Arinbjörn hefði lengi fylgt mjök málum Egils. "Hefir hann notit þín at því, er ek hefi látit hann vera hér í landi, en nú mun mér örðigt þykkja, ef þú heldr hann til þess, at hann gangi á vini mína."

Arinbjörn segir: "Þú munt láta oss ná lögum af þessu máli."

Konungr var heldr styggr í þessu máli. Arinbjörn fann, at dróttning myndi þó miklu verr viljuð. Ferr Arinbjörn aftr ok sagði, at heldr horfir óvænt.

Líðr af vetrinn, ok kemr þar, er menn fara til Gulaþings. Arinbjörn fjölmennti mjök til þings. Var Egill í för með honum. Eiríkr konungr var þar ok hafði fjölmenni mikit. Berg-Önundr var í sveit konungs ok þeir bræðr, ok höfðu þeir sveit mikla. En er þinga skyldi um mál manna, þá gengu hvárirtveggju þar til, er dómrinn var settr, at flytja fram sannendi sín. Var Önundr þá allstórorðr.

En þar er dómrinn var settr, var völlr sléttr ok settar niðr heslistengr í völlinn í hring, en lögð um útan snæri umhverfis. Váru þat kölluð vébönd. En fyrir innan í hringinum sátu dómendr, tólf ór Firðafylki ok tólf ór Sygnafylki, tólf ór Hörðafylki. Þær þrennar tylftir manna skyldu þar dæma um mál manna. Arinbjörn réð því, hverir dómendr váru ór Firðafylki, en Þórðr af Aurlandi, hverir ór Sogni váru. Váru þeir allir eins liðs.

Arinbjörn hafði haft fjölmenni mikit til þingsins. Hann hafði snekkju alskipaða, en hafði margt smá-skipa, skútur ok róðrarferjur, er búendr stýrðu. Eiríkr konungr hafði þar mikit lið, langskip sex eða sjau. Þar var ok fjölmenni mikit af búöndum.

Egill hóf þar mál sitt, at hann krafði dómendr at dæma sér lög af máli þeira Önundar. Innti hann þá upp, hver sannendi hann hefði í tilkalli til fjár þess, er átt hafði Björn Brynjólfsson. Sagði hann, at Ásgerðr, dóttir Bjarnar, en eiginkona Egils, var til komin til arfsins ok hon væri óðalborin ok lendborin í allar kynkvíslir, en tíginborin fram í ættir. Krafði hann þess dómendr at dæma Ásgerði til handa hálfan arf Bjarnar, lönd ok lausa aura.

En er hann hætti ræðu sinni, þá tók Berg-Önundr til máls: "Gunnhildr, kona mín," sagði hann, "er dóttir Bjarnar ok Álofar, þeirar konu, er Björn hafði lögfengit. Er Gunnhildr réttr erfingi Bjarnar. Tók ek fyrir þá sök upp fé þat allt, er Björn hafði átt, at ek vissa, at sú ein var dóttir Bjarnar önnur, er ekki átti arf at taka. Var móðir hennar hernumin, en síðan tekin frillutaki ok ekki at frændaráði ok flutt land af landi. En þú, Egill, ætlar at fara hér sem hvarvetna annars staðar, þess er þú hefir komit, með ofkapp þitt ok ójafnað. Nú mun þér þat hér ekki týja, því at Eiríkr konungr ok Gunnhildr dróttning hafa mér því heitit, at ek skal rétt hafa af hverju máli, þar er þeira ríki stendr yfir. Ek mun færa fram sönn vitni fyrir konungi ok dómöndum, at Þóra hlaðhönd, móðir Ásgerðar, var hertekin heiman frá Þóris, bróður síns, ok annat sinni af Aurlandi frá Brynjólfs. Fór hon þá af landi á braut með víkingum ok útlögum konungs, ok í þeiri útlegð gátu þau Björn dóttur þessa, Ásgerði. Nú er furða at um Egil, er hann ætlar at gera ómæt öll orð Eiríks konungs, þat fyrst, er þú, Egill, hefir verit hér í landi, síðan er Eiríkr konungr gerði þik útlægan, ok þat, þótt þú hafir fengit ambáttar, at kalla hana arfgengja. Vil ek þess krefja dómendr, at þeir dæmi mér allan arf Bjarnar, en dæmi Ásgerði ambátt konungs, því at hon var svá getin, at þá var faðir hennar ok móðir í útlegð konungs."

hann þess dómendr at dæma Ásgerði til handa hálfan arf Bjarnar, lönd ok lausa aura.

En er hann hætti ræðu sinni, þá tók Berg-Önundr til máls: "Gunnhildr, kona mín," sagði hann, "er dóttir Bjarnar ok Álofar, þeirar konu, er Björn hafði lögfengit. Er Gunnhildr réttr erfingi Bjarnar. Tók ek fyrir þá sök upp fé þat allt, er Björn hafði átt, at ek vissa, at sú ein var dóttir Bjarnar önnur, er ekki átti arf at taka. Var móðir hennar hernumin, en síðan tekin frillutaki ok ekki at frændaráði ok flutt land af landi. En þú, Egill, ætlar at fara hér sem hvarvetna annars staðar, þess er þú hefir komit, með ofkapp þitt ok ójafnað. Nú mun þér þat hér ekki týja, því at Eiríkr konungr ok Gunnhildr dróttning hafa mér því heitit, at ek skal rétt hafa af hverju máli, þar er þeira ríki stendr yfir. Ek mun færa fram sönn vitni fyrir konungi ok dómöndum, at Þóra hlaðhönd, móðir Ásgerðar, var hertekin heiman frá Þóris, bróður síns, ok annat sinni af Aurlandi frá Brynjólfs. Fór hon þá af landi á braut með víkingum ok útlögum konungs, ok í þeiri útlegð gátu þau Björn dóttur þessa, Ásgerði. Nú er furða at um Egil, er hann ætlar at gera ómæt öll orð Eiríks konungs, þat fyrst, er þú, Egill, hefir verit hér í landi, síðan er Eiríkr konungr gerði þik útlægan, ok þat, þótt þú hafir fengit ambáttar, at kalla hana arfgengja. Vil ek þess krefja dómendr, at þeir dæmi mér allan arf Bjarnar, en dæmi Ásgerði ambátt konungs, því at hon var svá getin, at þá var faðir hennar ok móðir í útlegð konungs."

Þá tók Arinbjörn til máls: "Vitni munum vér fram bera, Eiríkr konungr, til þess ok láta eiða fylgja, at þat var skilit í sætt þeira Þóris, föður míns, ok Bjarnar hölðs, at Ásgerðr, dóttir þeira Bjarnar ok Þóru, var til arfs leidd eftir Björn, föður sinn, ok svá þat, sem yðr er sjálfum kunnigt, konungr, at þú gerðir Björn ílendan, ok öllu því máli var þá lukt, er áðr hafði milli staðit sættar manna."

Konungr svarar ekki skjótt máli hans. Þá kvað Egill:

Þýborna kveðr þorna
þorn reið áar horna,
sýslir hann of sína
síngirnð Önundr, mína.
Naddhristir, ák nesta
norn til arfs of borna.
Þigg, Auða konr, eiða,
eiðsært es þat, greiða.

Arinbjörn lét þá fram bera vitnisburðinn tólf menn, ok allir vel til valðir, ok höfðu allir þeir heyrt á sætt þeira Þóris ok Bjarnar ok buðu þá konungi ok dómöndum at sverja þar eftir. Dómendr vildu taka eiða þeira, ef konungr bannaði eigi. Konungr sagði, at hann myndi þar hvártki at vinna, at leggja á þat lof eða bann.

Þá tók til máls Gunnhildr dróttning, sagði svá: "Þetta er undarligt, konungr, hvernig þú lætr Egil þenna inn mikla vefja mál öll fyrir þér. Eða hvárt myndir þú eigi móti honum mæla, þótt hann kallaði til konungdómsins í hendr þér? En þótt þú vilir enga órskurði veita, þá er Önundi sé lið at, þá skal ek þat eigi þola, at Egill troði svá undir fótum vini mína, at hann taki með rangendi sín fé þetta af Önundi. En hvar ertu, Askmaðr? Far þú til með sveit þína, þar sem dómendrnir eru, ok lát eigi dæma rangendi þessi."

Síðan hljóp Askmaðr ok þeir sveitungar til dómsins, skáru í sundr véböndin ok brutu niðr stengrnar, en hleypðu á braut dómöndunum. Þá gerðist þyss mikill á þinginu, en menn váru þar allir vápnlausir.

Þá mælti Egill: "Hvárt mun Berg-Önundr heyra orð mín?"

"Heyri ek," sagði hann.

"Þá vil ek bjóða þér hólmgöngu ok þat, at vit berimst hér á þinginu. Hafi sá fé þetta, lönd ok lausa aura, er sigr fær, en þú ver hvers manns níðingr, ef þú þorir eigi."

Þá svarar Eiríkr konungr: "Ef þú, Egill, ert allfúss til at berjast, þá skulum vér þat nú veita þér."

Egill svarar: "Ekki vil ek berjast við þik eða við ofrefli liðs, en fyrir jafnmiklum mönnum þá mun ek eigi flýja, ef mér skal þess unna. Mun ek ok at því gera engan mannamun."

Þá mælti Arinbjörn: "Förum vér á brott, ekki munum vér hér iðna at sinni, þat at okkr vinni."

Síðan sneri hann á braut ok allt lið hans með honum.

Þá sneri Egill aftr ok sagði: "Því skírskota ek undir þik, Arinbjörn, ok þik, Þórðr, ok alla þá menn, er nú megu orð mín heyra, lenda menn ok lögmenn ok alla alþýðu, at ek banna jarðir þær allar, er Björn hefir átt, at byggja ok at vinna. Banna ek þér, Berg-Önundr, ok öðrum mönnum öllum, innlenzkum ok útlenzkum, tígnum ok ótígnum, en hverjum manni, er þat gerir, legg ek við lögbrot landsréttar ok griðarof ok goðagremi."

Þá gekk Egill á brott með Arinbirni. Fóru þeir nú til skipa sinna yfir leiti nökkut, er eigi sá skipin af þinginu.

En er Arinbjörn kom til skips síns, mælti hann: "Þat er öllum mönnum kunnigt, hver hér hafa orðit þinglok, at vér höfum eigi nát lögum, en konungr er reiðr svá mjök, at mér er ván, at várir menn sæti afarkostum af honum, ef hann má. Vil ek nú, at hverr maðr fari til skipa sinna ok fari heim."

Þá mælti hann við Egil: "Gakk þú nú á skip þitt ok þitt föruneyti ok verðið í brottu ok verið yðr, fyrir því at konungr mun eftir leita, at fund yðvarn beri saman. Leitið þá á fund várn, hvat sem í kann at gerast með yðr konungi."

Egill gerði sem hann mælti. Gengu þeir á skútu þrír tigir manna ok fóru sem ákafast. Skipit var einkar skjótt. Þá reru fjölði annarra skipa ór höfninni, er Arinbjörn átti, skútur ok róðrarferjur, en langskip, er Arinbjörn átti, fór síðast, því at þat var þyngst undir árum. En skúta Egils gekk skjótt hjá fram. Þá kvað Egill vísu:

Erfingi réð arfi
arfljúgr fyr mér svarfa,
mætik hans ok heitum
hótun, Þyrnifótar,
nærgis simla sorgar
slík rán ek get hánum,
vér deildum fjöl foldar
foldværingja, goldin.

Eiríkr konungr heyrði álykðarorð Egils, þau er hann mælti síðast á þinginu, ok varð reiðr mjök. En allir menn höfðu vápnlausir gengit á þinginu. Veitti konungr því eigi atgöngu. Hann bað menn sína alla ganga til skipa, ok þeir gerðu sem hann mælti.

Þá skaut konungr á húsþingi ok sagði þá fyrirætlan sína. "Vér skulum nú láta fara tjöld af skipum várum. Vil ek nú fara á fund Arinbjarnar ok Egils. Vil ek ok því lýsa fyrir yðr, at ek vil Egil af lífi taka, ef vér komumst í færi, en hlífa engum þeim, er í móti vill standa."

Eftir þat gengu þeir út á skip ok bjuggust sem skjótast ok lögðu út skipunum ok reru þangat, sem skip Arinbjarnar höfðu verit. Þá lét konungr róa eftir norðr í sundin. En er þeir kómu í Sognsæ, sá þeir lið Arinbjarnar. Sneru þá langskipin inn til Sauðungssunds, ok sneri þá konungr þangat. Hann hitti þar skip Arinbjarnar, ok lagði konungr þegar at, ok köstuðust orðum á. Spyrr konungr, hvárt Egill væri þar á skipinu.

Arinbjörn svaraði: "Eigi er hann á mínu skipi. Munuð þér ok, konungr, brátt mega þat sjá. Eru þeir einir hér innan borðs, er þér munuð kenna, en Egill mun ekki felast undir þiljum niðri, þótt fund yðvarn beri saman."

Konungr spyrr, hvat Arinbjörn vissi síðast til hans, en hann sagði, at Egill var við þrítögunda manni á skútu, - "ok fóru þeir leið sína út til Steinssunds."

Þeir konungr höfðu sét, at mörg skip höfðu róit til Steinssunds. Mælti konungr, at þeir skyldi róa í in iðri sundin ok stefna svá móti þeim Agli.

Maðr er nefndr Ketill. Hann var hirðmaðr Eiríks konungs. Hann sagði leið fyrir konungsskipinu, en hann stýrði sjálfr. Ketill var mikill maðr vexti ok fríðr sýnum ok náfrændi konungs, ok var þat mál manna, at þeir konungr væri líkir yfirlits.

Egill hafði flota látit skipi sínu ok fluttan til farminn, áðr hann fór til þingsins, en nú ferr Egill þar til, er kaupskip var, ok gengu þeir á skipit upp, en skútan flaut við stýristengr milli lands ok skipsins, ok lágu þar árar í hömlu.

En um morguninn, er ljóst var orðit varla, verða þeir varir við, er vörð heldu, at skip stór reru at þeim. En er Egill vissi þat, þá stóð hann upp þegar. Sá hann brátt, at ófriðr var at kominn. Váru þar sex langskip ok stefndu at þeim. Þá mælti Egill, at þeir skyldi hlaupa allir í skútuna. Egill tók upp kistur tvær, er Aðalsteinn konungr gaf honum. Hann hafði þær jafnan með sér. Þeir hljópu í skútuna. Hann vápnaðist skjótt ok allir þeir, ok reru fram í milli landsins ok snekkju þeirar, er næst fór landinu, en þat var skip Eiríks konungs. En því, at bráðum bar at, at lítt var lýst, þá renndust skipin hjá, ok er lyftingar bar saman, þá skaut Egill spjóti, ok kom á þann mann miðjan, er við stýrit sat, en þar var Kétill höðr. Þá kallar Eiríkr konungr ok bað menn róa eftir þeim Agli. En er skipin renndu hjá kaupskipinu, þá hljópu menn konungs upp á skipit, en þeir menn, er eftir höfðu orðit af Egils mönnum ok eigi hljópu í skútuna, þá váru allir drepnir, þeir er nát varð, en sumir hljópu á land. Þar létust tíu menn af sveitungum Egils. Sum skipin reru eftir þeim Agli, en sum ræntu kaupskipit. Var þar tekit fé þat allt, er innan borðs var, en þeir brenndu skipit.

En þeir, er eftir þeim Agli reru, sóttu ákaft, tóku tveir eina ár. Skortir þar eigi lið innan borðs, en þeir Egill höfðu þunnskipat. Váru þeir þá átján á skútunni. Þá dró saman með þeim. En fyrir innan eyna var vaðilsund nökkut grunnt milli ok annarrar eyjar. Útfall var sjávarins. Þeir Egill hleypðu skútunni í þat it grunna sundit, en snekkjurnar flutu þar eigi, ok skilði þar með þeim. Sneri þá konungr suðr aftr, en Egill fór norðr á fund Arinbjarnar. Þá kvað Egill vísu:

Nú hefr þrym-Rögnir þegna
þróttharðr, en mik varðak
víti, várrar sveitar
vígelds tíu fellda,
því́t sárlaxa Sýrar,
sendr ór minni hendi,
digr fló beint meðal bjúgra
bifþorn Ketils rifja.

Egill kom á fund Arinbjarnar ok segir honum þessi tíðendi.

Arinbjörn segir, at honum var ekki vildara af ván um skipti þeira Eiríks konungs, - "en ekki mun þik fé skorta, Egill. Ek skal bæta þér skipit ok fá þér annat, þat er þú megir vel fara á til Íslands."

Ásgerðr, kona Egils, hafði verit með Arinbirni, síðan þeir fóru til þings.

Arinbjörn fekk Agli skip þat, er vel var haffæranda, ok lét ferma af viði. Býr Egill skip þat til hafs ok hafði þá enn nær þremr tigum manna. Skiljast þeir Arinbjörn þá með vináttu. Þá kvað Egill:

Svá skyldi goð gjalda,
gram reki bönd af löndum,
reið sé rögn ok Óðinn,
rán míns féar hánum.
Folkmýgi lát flýja,
Freyr ok Njörðr, af jörðum.
Leiðisk lofða stríði
landáss, þanns vé grandar.

# 57. kafli - Egill vegr Berg-Onund ok reisir níðstöng.

Haraldr inn hárfagri setti sonu sína til ríkis í Nór-egi, þá er hann tók at eldast, gerði Eirík konung yfirkonung sona sinna allra, ok er Haraldr hafði verit sjau tigu vetra konungr, þá seldi hann í hendr Eiríki, syni sínum, ríki. í þann tíma ól Gunnhildr son, ok jós Haraldr konungr vatni ok gaf nafn sitt ok lét þat fylgja, at hann skyldi konungr vera eftir föður sinn, ef honum endist aldr til. Haraldr konungr settist þá í kyrrsetu ok sat oftast á Rogalandi eða Hörðalandi. En þremr vetrum síðar andaðist Haraldr konungr á Rogalandi, ok var gerr haugr eftir hann við Haugasund.

En eftir andlát hans var deila mikil milli sona hans, því at Víkverjar tóku sér til konungs Óláf, en Þrændir Sigurð. Eiríkr felldi þá báða bræðr sína í Túnsbergi einum vetri eftir andlát Haralds konungs. Var þat allt á einu sumri, er Eiríkr konungr fór af Hörðalandi með her sinn austr í Vík til bardaga við bræðr sína ok áðr höfðu þeir deilt á Gulaþingi Egill ok BergÖnundr ok þessi tíðendi, er nú var sagt.

Berg-Önundr var heima at búi sínu, þá er konungr fór í leiðangr, því at honum þótti óvarligt at fara frá búi sínu, meðan Egill var eigi ór landi farinn. Þar var bróðir hans, Haddr, þá með honum.

Fróði hét maðr, frændi Eiríks konungs ok fóstrsonr hans. Hann var inn fríðasti maðr, ungr at aldri ok þó vaxinn maðr. Eiríkr konungr setti hann eftir til trausts Berg-Önundi. Sat Fróði á Álreksstöðum at búi konungs ok hafði þar sveit manna.

Rögnvaldr er nefndr sonr Eiríks konungs ok Gunnhildar. Hann var þá vetra tíu eða ellifu ok var it fríðasta mannefni. Hann var þá með Fróða, er þetta var tíðenda.

En áðr Eiríkr konungr reri þenna leiðangr, þá gerði hann Egil útlaga fyrir endilangan Nóreg ok dræpan hverjum manni. Arinbjörn var með konungi í leiðangri, en áðr hann fór heiman, þá lagði Egill skipi sínu til hafs ok helt í útver þat, er Vitar heita, út frá Alda. Þat er komit af þjóðleið. Þar váru fiskimenn, ok var þar gott at spyrja tíðendi. Þá spurði hann, at konungr hafði gert hann útlaga. Þá kvað Egill vísu:

Lögbrigðir hefr lagða,
landalfr, fyr mér sjölfum,
blekkir bræðra sökkva
brúðfang, vega langa.
Gunnhildi ák gjalda,
greypt’s hennar skap, þenna,
ungr gatk ok læ launat,
landrekstr, bili grandat.

Veðr váru vindlítil, fjallvindr um nætr, en hafgola um daga. Eitt kveld sigldu þeir Egill út á haf, en fiskimenn reru þá inn til lands, þeir er til njósnar höfðu settir verit um farar þeira Egils. Kunnu þeir þat at segja, at Egill hafði út látit ok á haf siglt ok hann var á brottu, létu þessa njósn koma til Berg-Önundar. Ok er hann vissi þessi tíðendi, hann sendi þá frá sér menn þá alla, er hann hafði áðr haft þar til varúðar. Reri hann þá inn til Álreksstaða ok bauð Fróða til sín, því at Berg-Önundr átti öl mikit heima at sín. Fróði fór með honum ok hafði með sér nökkura menn. Tóku þeir þar veizlu góða ok höfðu gleði mikla. Var þar þá allt óttalaust.

Rögnvaldr konungsson átti karfa einn. Reru sex menn á borð. Hann var steindr allr fyrir ofan sjó. Hann hafði með sér menn tíu eða tólf, þá er honum fylgðu einart. Ok er Fróði var heiman farinn, þá tók Rögnvaldr karfann, ok reru þeir út til Herðlu tólf saman. Þár var konungsbú mikit, ok réð sá maðr fyrir, er hét Skegg-Þórir. Þar hafði Rögnvaldr verit á fóstri í barnæsku. Tók Þórir feginsamliga við konungssyni. Skorti þar ok eigi drykk mikinn.

Egill sigldi út á haf um nóttina, sem fyrr var ritat, ok er morgnaði, fell veðrit ok gerði logn. Lögðu þeir þá í rétt ok létu reiða fyrir nökkurar nætr. En er hafgola kom á, sagði Egill skipurum sínum:

"Nú munum vér sigla at landi, því at ógerla veit, ef hafviðri kemr á hvasst, hvar vér nám þá landi, en heldr ófriðvænt fyrir í flestum stöðum."

Hásetar báðu Egil fyrir ráða þeira ferð. Síðan tóku þeir til seglin ok sigldu inn til Herðluvers. Fengu þeir þar góða höfn ok tjölduðu yfir skipi sínu ok lágu þá um nóttina. Þeir höfðu á skipinu lítinn bát, ok gekk Egill þar á við þriðja mann. Reri hann þá inn um nóttina til Herðlu, sendi þar mann í eyna upp at spyrja tíðenda. Ok er sá kom ofan til skips, sagði hann, at þar á bænum var Rögnvaldr konungsson ok hans menn. "Sátu þeir þá við drykkju. Hitta ek einn af húskörlum, ok var sá ölóðr ok sagði, at hér skyldi eigi minna drekka en at Berg-Önundar, þótt Fróði væri þar á veizlu ok þeir fimm saman."

Ekki kvað hann þar fleira manna en heimamenn nema Fróða ok hans menn.

Síðan reri Egill aftr til skips ok bað menn upp standa ok taka vápn sín. Þeir gerðu svá. Þeir lógðu út skipit um akkeri. Egill lét gæta tólf menn skips, en hann fór á eftirbátinn ok þeir átján saman, reru síðan inn eftir sundum. Þeir stilltu svá til, at þeir kómu um kveldit inn í Fenhring ok lögðu þar til leynivágs eins.

Þá mælti Egill: "Nú vil ek ganga einn upp í eyna ok njósna, hvers ek verða víss, en þér skuluð bíða mín hér."

Egill hafði vápn sín, þau er hann var vanr at hafa, hjálm ok skjöld, gyrðr sverði, höggspjót í hendi. Síðan gekk hann upp í eyna ok fram með skógi nökkurum. Hann hafði dregit hött síðan yfir hjálm. Hann kom þar at, er sveinar nökkurir váru ok hjá þeim hjarðtíkr stórar, ok er þeir tókust at orðum, spurði hann, hvaðan þeir væri eða fyrir hví þeir væri þar ok hefði hunda svá stóra.

Þeir mæltu: "Þú munt vera allheimskr maðr. Hefir þú eigi heyrt, at hér gengr björn um eyna, inn mesti spellvirki, drepr hér bæði menn ok fénað, ok er lagt fé til höfuðs honum. Vokum vér hér hverja nótt á Aski yfir fé váru, er byrgt er í grindum, eða hví ferðu með vápnum um nætr?"

Hann segir: "Hræðumst ek björninn, ok fáir þykkir mér sem nú fari vápnlausir. Hefir björninn lengi elt mik í nótt, eða sjái hann nú, þar er hann nú í skógarnefinu. Hvárt eru allir menn í svefni á bænum?"

Sveinninn sagði, at þeir Berg-Önundr ok Fróði myndi enn drekka. "Þeir sitja nætr allar."

"Segið þeim þá," segir hann Egill, "hvar björninn er, en ek verð at skynda heim."

Hann gekk þá brott, en sveinninn hljóp heim til bæjarins ok til stofunnar, er þeir drukku í. Var þá svá komit, at allir menn váru sofa farnir nema þeir þrír, Önundr ok Fróði ok Haddr. Sveinninn segir, hvar björninn var. Þeir tóku vápn sín, er þar hengu hjá þeim, ok hljópu þegar út ok upp til skógar. Þar gengu fram skógarnef af mörkinni ok runnar í sumum stöðum. Sveinninn segir þeim, hvar björninn hafði verit í runninum. Þá sá þeir, at limarnar hrærðust, þóttust þá skilja, at björninn myndi þar vera. Þá mælti Berg-Önundr, at þeir Haddr ok Fróði skyldi fram renna milli ok meginmerkrinnar ok gæta, at björninn næði eigi skóginum.

Berg-Önundr rann fram at runninum. Hann hafði hjálm ok skjöld, gyrðr sverði, en kesju í hendi. Egill var þar fyrir í runninum, en engi björn, ok er hann sá, hvar Berg-Önundr var, þá brá hann sverðinu, en þar var hönk á meðalkaflanum, ok dró hann hana á hönd sér ok lét þar hanga. Hann tók í hönd sér kesjuna ok rann þá fram í mót Berg-Önundi, ok er Berg-Önundr sá þat, þá gæddi hann rásina ok skaut skildinum fyrir sik, ok áðr þeir mættust, þá skaut hvárr kesju at öðrum. Egill laust skildinum við

kesjunni ok bar hallan, svá at reist ór skildinum ok flaug í völlinn, en Egils spjót kom á miðjan skjöldinn ok gekk í gegnum langt upp á fjöðrina, ok varð fast spjótit í skildinum. Varð Önundi þungbærr skjöldrinn. Egill greip þá skjótt meðalkafla sverðsins. Önundr tók þá ok at bregða sínu sverði, ok er eigi var brugðit til hálfs, þá lagði Egill í gegnum hann með sínu sverði. Önundr rataði við lagit, en Egill kippði at sér sverðinu hart ok hjó til Önundar ok af nær höfuðit. Síðan tók Egill kesjuna ór skildinum.

Þeir Haddr ok Fróði sá fall Berg-Önundar ok runnu þangat til. Egill snerist í móti þeim. Hann skaut kesjunni at Fróða ok í gegnum skjöld hans ok í brjóstit, svá at yddi um bakit. Fell hann þegar á bak aftr dauðr. Egill tók þá sverðit ok snerist í mót Haddi, ok skiptust þeir fám höggum við, áðr Haddr fell.

Þá kómu sveinarnir at, ok mælti Egill við þá: "Gætið hér til Önundar, húsbónda yðvars, ok þeira félaga, at eigi slíti dýr eða fuglar hræ þeira."

Egill gekk þá leið sína ok eigi langt, áðr félagar hans kómu í mót honum ellifu, en sex gættu skips. Þeir spurðu, hvat hann hefði sýslat. Hann kvað þá:

Sátum lyngs til lengi
ljósheims börvi þeima,
meir varðak fé forðum,
fjarðölna hlut skarðan,
áðr Berg-Önund benjum
bensæfðan létk venjask,
Bors niðjar feltk beðju
blóði, Hadd ok Fróða.

Þá mælti Egill: "Vér skulum nú snúa aftr til bæjarins ok fara hermannliga, drepa menn þá alla, er vér nám, en taka fé allt, þat er vér megum með komast."

Þeir fara til bæjarins ok hlaupa þar inn í hús ok drepa menn fimmtán eða sextán. Sumir kómust undan af hlaupi. Þeir ræntu þar öllu fé, en spilltu því, er þeir máttu eigi með fara. Þeir ráku búft til strandar ok hjuggu, báru á bátinn, sem hann tók við, fóru síðan leið sína ok reru út um eyjasund.

Egill var nú allreiðr, svá at þá mátti ekki við hann mæla. Sat hann við stýri á bátinum.

Ok er þeir sóttu út á fjörðinn til Herðlu, þá reru útan í móti þeim Rögnvaldr konungsson ok þeir þrettán saman á karfanum þeim inum steinda. Þeir höfðu þá spurt, at skip Egils lá í Herðluveri. Ætluðu þeir at gera Önundi njósn um ferðir Egils. Ok er Egill sá skipit, þá kenndi hann þegar. Hann stýrði sem beinst á þá, ok er skipin renndust at, þá kom barð skútunnar á kinnung karfans. Hallaði honum svá, at sjór fell inn á annat borð ok fylldi skipit. Egill hljóp þá upp á ok greip kesjuna, hét á menn sína, at þeir skyldi engan láta með lífi á brott komast, þann er á karfanum var. Þat var þá hægt, því at þar var þá engi vörn. Váru allir þeir á kafi drepnir, en engi komst undan. Létust þeir þar þrettán, Rögnvaldr ok förunautar hans. Þeir Egill reru þá inn til eyjarinnar Herðlu. Þá kvað Egill:

Börðumk vér, né virðak,
vígleiftr sonar, heiftir,
Blóðöxar rauðk blóði
böðmilds ok Gunnhildar.
Þar fellu nú þollar
þrettán lagar mána,
stendr af styrjar skyndi
starf, á einum karfa.

Ok er þeir Egill kómu til Herðlu, þá runnu þeir þegar upp til bæjar með alvæpni. En er þat sá Þórir ok hans heimamenn, þá runnu þeir þegar af bænum ok forðuðu sér allir, þeir er ganga máttu, karlar ok konur. Þeir Egill ræntu þar öllu fé, því er þeir máttu höndum á koma, fóru síðan út til skips. Var þá ok eigi langt at bíða, at byrr rann á af landi. Búast þeir til at sigla, ok er þeir váru seglbúnir, gekk Egill upp í eyna. Hann tók í hönd sér heslistöng ok gekk á bergsnös nökkura, þá er vissi til lands inn. Þá tók hann hrosshöfuð ok setti upp á stöngina.

Síðan veitti hann formála ok mælti svá: "Hér set ek upp níðstöng, ok sný ek þessu níði á hönd Eiríki konungi ok Gunnhildi dróttningu," - hann sneri hrosshöfðinu inn á land, - "sný ek þessu níði á landvættir þær, er land þetta byggva, svá at allar fari þær villar vega, engi hendi né hitti sitt inni, fyrr en þær reka Eirík konung ok Gunnhildi ór landi."

Síðan skýtr hann stönginni niðr í bjargrifu ok lét þar standa. Hann sneri ok höfðinu inn á land, en hann reist rúnar á stöngina, ok segja þær formála þenna allan.

Eftir þat gekk Egill á skip. Tóku þeir til segls ok sigldu á haf út. Tók þá byrrinn at vaxa, ok gerði veðr hvasst ok hagstætt. Gekk þá skipit mikit. Þá kvað Egill:

Þél höggr stórt fyr stáli
stafnkvígs á veg jafnan
út með éla meitli
andærr jötunn vandar,
en svalbúinn selju
sverfr eirar vanr þeiri
Gestils ölft með gustum
gandr of stál fyr brandi.

Síðan sigldu þeir í haf, ok greiddist vel ferð þeira, ok kómu af hafi í Borgarfjörð. Helt hann skipi sínu þar til hafnar, ok báru föt sín á land. Fór þá Egill heim til Borgar, en skiparar hans vistuðust. Skalla-Grímr gerðist þá gamall ok hrumr af elli. Tók Egill þá til fjárforráða ok búsvarðveizlu.

# 58. kafli - Andlát Skalla-Gríms.

Þorgeirr hét maðr. Hann átti Þórdísi Yngvarsdóttur, systur Beru, móður Egils. Þorgeirr bjó inn frá Álftanesi á Lambastöðum. Hann hafði komit út með Yngvari. Hann var auðigr ok virðr vel af mönnum. Sonr þeira Þorgeirs var Þórðr, er bjó á Lambastöðum eftir föður sinn í þenna tíma, er Egill kom til Íslands.

Þat var þá um haustit nökkuru fyrir vetr, at Þórðr reið inn til Borgar at hitta Egil, frænda sinn, ok bauð honum heim til veizlu. Hafði hann látit heita mungát út þar. Egill hét ferðinni, ok var kveðit á vikustef nökkut. Ok er svá var liðit, bjóst Egill til ferðar ok með honum Ásgerðr, kona hans. Váru þau saman tíu eða tólf.

Ok er Egill var búinn, þá gekk Skalla-Grímr út með honum ok hvarf til hans, áðr Egill steig á bak, ok mælti: "Seint þykkir mér þú, Egill, hafa greitt fé þat, er Aðalsteinn konungr sendi mér, eða hvernig ætlar þú, at fara skyli fé þat?"

Egill segir: "Er þér nú féfátt mjök, faðir? Ek vissa þat eigi. Þegar skal ek láta þik hafa silfr, er ek veit, er þú þarft, en ek veit, at þú munt enn hafa at varðveita eina kistu eða tvær, fullar af silfri."

"Svá þykkir mér," segir Skalla-Grímr, "sem þú munir þykkjast skipt hafa lausafé með okkr. Muntu láta þér vel hugna, at ek gera slíkt, er mér líkar, af því, er ek varðveiti."

Egill segir: "Þú munt engis lofs þykkjast þurfa at biðja mik um þetta, því at þú munt ráða vilja, hvat sem ek mæli."

Síðan reið Egill í brott, þar til er hann kom á Lambastaði. Var þar tekit við honum vel ok feginsamliga. Skyldi hann þar sitja þrjár nætr.

Þat sama kveld, er Egill hafði heiman farit, lét Skalla-Grímr söðla sér hest. Reið hann þá heiman, er aðrir menn fóru at sofa. Hann reiddi í knjám sér kistu vel mikla, en hann hafði í handarkrika sér eirketil, er hann fór í brott. Hafa menn þat síðan fyrir satt, at hann hafi látit fara annat hvárt eða bæði í Krumskeldu ok látit þar fara á ofan hellustein mikinn.

Skalla-Grímr kom heim um miðnættisskeið ok gekk þá til rúms síns ok lagðist niðr í klæðum sínum. En um morgininn, er lýsti ok menn klæddust, þá sat Skalla-Grímr fram á stokk ok var þá andaðr ok svá stirðr, at menn fengu hvergi rétt hann né hafit, ok var alls við leitat.

Þá var hesti skotit undir einn mann. Hleypði sá sem ákafligast, til þess er hann kom á Lambastaði. Gekk hann þegar á fund Egils ok segir honum þessi tíðendi. Þá tók Egill vápn sín ok klæði ok reið heim til Borgar um kveldit, ok þegar hann hafði af baki stigit, gekk hann inn ok í skot, er var um eldahúsit, en dyrr váru fram ór skotinu at setum innanverðum. Gekk Egill fram í setit ok tók í herðar Skalla-Grími ok kneikði hann aftr á bak, lagði hann niðr í setit ok veitti honum þá nábjargir. Þá bað Egill taka graftól ok brjóta vegginn fyrir sunnan. Ok er þat var gert, þá tók Egill undir höfðahlut Skalla-Grími, en aðrir tóku fótahlutinn. Báru þeir hann um þvert húsit ok svá út í gegnum vegginn, þar er áðr var brotinn. Báru þeir hann þá í hríðinni ofan í Naustanes. Var þar tjaldat yfir um nóttina. En um morgininn at flóði var lagðr Skalla-Grímr í skip ok róit með hann út til Digraness. Lét Egill þar gera haug á framanverðu nesinu. Var þar í lagðr Skalla-Grímr ok hestr hans ok vápn hans ok smíðartól. Ekki er þess getit, at lausafé væri lagt í haug hjá honum.

Egill tók þar við arfi, löndum ok lausum aurum. Réð hann þá fyrir búi. Þar var með Agli Þórdís, dóttir Þórólfs ok Ásgerðar.

# 59. kafli - Englandsferð Egils.

Eiríkr konungr réð einn vetr fyrir Nóregi eftir andlát föður síns, Haralds konungs, áðr Hákon Aðalsteinsfóstri, annarr sonr Haralds konungs, kom til Nóregs vestan af Englandi, ok þat sama sumar fór Egill Skalla-Grímsson til Íslands. Hákon fór norðr til Þrándheims. Var hann þar til konungs tekinn. Váru þeir Eiríkr um vetrinn báðir konungar í Nóregi. En eftir um várit dró hvárrtveggi her saman. Varð Hákon miklu fjölmennri. Sá Eiríkr þá engan sinn kost annan en flýja land. Fór hann þá á brott með Gunnhildi, konu sína, ok börn þeira.

Arinbjörn hersir var fóstbróðir Eiríks konungs ok barnfóstri hans. Hann var kærstr konungi af öllum lendum mönnum. Hafði konungr sett hann höfðingja yfir allt Firðafylki. Arinbjörn fór ór landi með konungi, fóru fyrst vestr um haf til Orkneyja. Þá gifti hann Ragnhildi, dóttur sína, Arnfinni jarli. Síðan fór hann með liði sínu suðr fyrir Skotland ok herjaði þar. Þaðan fór hann suðr til Englands ok herjaði þar. Ok er Aðalsteinn konungr spurði þat, safnaði hann liði ok fór í mót Eiríki. Ok er þeir hittust, váru borin sáttmál milli þeira, ok var þat at sættum, at Aðalsteinn konungr fekk Eiríki til forráða Norðimbraland, en hann skyldi vera landvarnarmaðr Aðalsteins konungs fyrir Skotum ok Írum. Aðalsteinn konungr hafði skattgilt undir sik Skotland eftir fall Óláfs konungs, en þó var þat fólk jafnan ótrútt honum. Eiríkr konungr hafði jafnan atsetu í Jórvík.

Svá er sagt, at Gunnhildr lét seið efla ok lét þat seiða, at Egill Skalla-Grímsson skyldi aldri ró bíða á Íslandi, fyrr en hon sæi hann. En þat sumar, er þeir Hákon ok Eiríkr höfðu hitzt ok deilt um Nóreg, þá var farbann til allra landa ór Nóregi, ok kómu þat sumar engi skip til Íslands ok engi tíðendi ór Nóregi.

Egill Skalla-Grímsson sat at búi sínu. En þann vetr annan, er hann bjó at Borg eftir andlát Skalla-Gríms, þá gerðist Egill ókátr, ok var því meiri ógleði hans, er meir leið á vetrinn. Ok er sumar kom, þá lýsti Egill yfir því, at hann ætlar at búa skip sitt til brottfarar um sumarit. Tók hann þá háseta. Hann ætlar þá at sigla til Englands. Þeir váru á skipi þrír tigir manna. Ásgerðr var þá eftir ok gætti bús þeira, en Egill ætlaði þá at fara á fund Aðalsteins konungs ok vitja heita þeira, er hann hafði heitit Agli at skilnaði þeira.

Egill varð ekki snemmbúinn, ok er hann lét í haf, þá byrjaði heldr seint, tók at hausta ok stærði veðrin. Sigldu þeir fyrir norðan Orkneyjar. Vildi Egill þar ekki við koma, því at hann hugði, at ríki Eiríks konungs myndi allt yfir standa í eyjunum. Sigldu þeir þá suðr fyrir Skotland ok höfðu storm mikinn ok veðr þvert. Fengu þeir beitt fyrir Skotland ok svá norðan fyrir England. En aftan dags, er myrkva tók, var veðr hvasst. Finna þeir eigi fyrr en grunnföll váru á útborða ok svá fram fyrir. Var þá engi annarr til en stefna á land upp, ok svá gerðu þeir, sigldu þá til brots ok kómu at landi við Humrumynni. Þar heldust menn allir ok mestr hluti fjár annat en skip, þat brotnaði í spán.

Ok er þeir hittu menn at máli, spurðu þeir þau tíðendi, er Agli þóttu háskasamlig, at Eiríkr konungr blóðöx var þar fyrir ok Gunnhildr ok þau höfðu þar ríki til forráða ok hann var skammt þaðan upp í borginni Jórvík. Þat spurði hann ok, at Arinbjörn hersir var þar með konungi ok í miklum kærleik við konunginn.

Ok er Egill var víss orðinn þessa tíðenda, þá gerði hann ráð sitt. Þótti honum sér óvænt til undankvámu, þótt hann freistaði þess at leynast ok fara hulðu höfði leið svá langa sem vera myndi, áðr hann kæmi ór ríki Eiríks konungs. Var hann þá auðkenndr þeim, er hann sæi. Þótti honum þat lítilmannligt at vera tekinn í flótta þeim. Herði hann þá huginn ok réð þat af, at þegar um nóttina, er þeir höfðu þar komit, þá fær hann sér hest ok ríðr þegar til borgarinnar. Kom hann þar at kveldi dags, ok reið hann þegar í borgina. Hann hafði síðan hatt yfir hjálmi, ok alvæpni hafði hann.

Egill spurði, hvar garðr sá væri í borginni, er Arinbjörn átti. Honum var þat sagt. Hann reið þangat í garðinn. En er hann kom at stofunni, steig hann af hesti sínum ok hitti mann at máli. Var honum þá sagt, at Arinbjörn sat yfir matborði.

Egill mælti: "Ek vilda, góðr drengr, at þú gengir inn í stofuna, ok spyr Arinbjörn, hvárt hann vill heldr úti eða inni tala við Egil Skalla-Grímsson."

Sá maðr segir: "Þat er mér lítit starf at reka þetta erendi."

Hann gekk inn í stofuna ok mælti stundar hátt: "Maðr er hér kominn úti fyrir durum," segir hann, "mikill sem tröll. En sá bað mik ganga inn ok spyrja, hvárt þú vildir úti eða inni tala við Egil Skalla-Grímsson."

Arinbjörn segir: "Gakk ok bið hann bíða úti, ok mun hann eigi lengi þurfa."

Hann gerði sem Arinbjörn mælti, gekk út ok sagði sem mælt var við hann.

Arinbjörn bað taka upp borðin. Síðan gekk hann út ok allir húskarlar hans með honum. Ok er Arinbjörn hitti Egil, heilsaði hann honum ok spurði, hví hann var þar kominn.

Egill segir í fám orðum it ljósasta af um ferð sína. "En nú skaltu fyrir sjá, hvert ráð ek skal taka, ef þú vill nökkurt lið veita mér."

"Hefir þú nökkura menn hitt í borginni," segir Arinbjörn, "þá er þik muni kennt hafa, áðr þú komt hér í garðinn?"

"Engi," segir Egill.

"Taki menn þá vápn sín," segir Arinbjörn.

Þeir gerðu svá, ok er þeir váru vápnaðir ok allir húskarlar Arinbjarnar, þá gekk hann í konungsgarð. En er þeir kómu til hallar, þá klappaði Arinbjörn á durum ok bað upp láta ok segir, hverr þar var. Dyrverðir létu þegar upp hurðina. Konungr sat yfir borðum.

Arinbjörn bað þá ganga inn tólf menn, nefndi til þess Egil ok tíu menn aðra. "Nú skaltu, Egill, færa Eiríki konungi höfuð þitt ok taka um fót honum, en ek mun túlka mál þitt."

Síðan ganga þeir inn. Gekk Arinbjörn fyrir konung ok kvaddi hann. Konungr fagnaði honum ok spurði, hvat er hann vildi.

Arinbjörn mælti: "Ek fylgi hingat þeim manni, er kominn er um langan veg at sækja yðr heim ok sættast við yðr. Er yðr þat vegr mikill, herra, er óvinir yðrir fara sjálfviljandi af öðrum löndum ok þykkjast eigi mega bera reiði yðra, þó at þér séð hvergi nær. Láttu þér nú verða höfðingliga við þenna mann. Lát hann fá af þér sætt góða fyrir þat, er hann hefir gert veg þinn svá mikinn sem nú má sjá, farit yfir mörg höf ok torleiði heiman frá búum sínum. Bar honum enga nauðsyn til þessar farar nema góðvili við yðr."

Þá litaðist konungr um, ok sá hann fyrir ofan höfuð mönnum, hvar Egill stóð, ok hvessti augun á hann ok mælti: "Hví vartu svá djarfr, Egill, at þú þorðir at fara á fund minn? Leystist þú svá heðan næstum, at þér var engi ván lífs af mér."

Þá gekk Egill at borðinu ok tók um fót konungi. Hann kvað þá:

Kominn emk á jó Íva
angrbeittan veg langan
öldu enskrar foldar
atsitjanda at vitja.
Nú hefr sískelfir sjálfan
snarþátt Haralds áttar
viðr ofrhuga yfrinn
undar bliks of fundinn.

Eiríkr konungr sagði: "Ekki þarf ek at telja upp sakar á hendr þér, en þó eru þær svá margar ok stórar, at ein hver má vel endast til, at þú komir aldri heðan lífs. Áttu engis annars af ván en þú munt hér deyja skulu. Máttir þú þat vita áðr, at þú myndir enga sætt af mér fá."

Gunnhildr mælti: "Hví skal eigi þegar drepa Egil, eða mantu eigi nú, konungr, hvat Egill hefir gert, drepit vini þína ok frændr ok þar á ofan son þinn, en nítt sjálfan þik, eða hvar viti menn slíku bellt við konungmann?"

Arinbjörn segir: "Ef Egill hefir mælt illa til konungs, þá má hann þat bæta í lofsorðum þeim, er allan aldr megi uppi vera."

Gunnhildr mælti: "Vér viljum ekki lof hans heyra. Láttu, konungr, leiða Egil út ok höggva hann. Vil ek eigi heyra orð hans ok eigi sjá hann."

Þá mælti Arinbjörn: "Eigi mun konungr láta at eggjast um öll níðingsverk þín. Eigi mun hann láta Egil drepa í nótt, því at náttvíg eru morðvíg."

Konungr segir: "Svá skal vera, Arinbjörn, sem þú biðr, at Egill skal lifa í nótt. Hafðu hann heim með þér ok fær mér hann á morgin."

Arinbjörn þakkaði konungi orð sín. "Væntum vér, herra, at heðan af muni skipast mál Egils á betri leið. En þó at Egill hafi stórt til saka gert við yðr, þá lítið þér á þat, at hann hefir mikils misst fyrir yðrum frændum. Haraldr konungr, faðir þinn, tók af lífi ágætan mann, Þórólf, föðurbróður hans, af rógi vándra manna, en af engum sökum. En þér, konungr, brutuð lög á Agli fyrir sakar Berg-Önundar. En þar á ofan vilduð þér hafa Egil at dauðamanni ok drápuð menn af honum, en ræntuð hann fé öllu, ok þar á ofan gerðuð þér hann útlaga ok rákuð hann af landi, en Egill er engi ertingamaðr. En hvert mál, er maðr skal dæma, verðr at líta á tilgerðir. Ek mun nú," segir Arinbjörn, "hafa Egil með mér í nótt heim í garð minn."

Var nú svá. Ok er þeir kómu í garðinn, þá ganga þeir tveir í loft nökkurt lítit ok ræða um þetta mál. Segir Arinbjörn svá: "Allreiðr var konungr nú, en heldr þótti mér mýkjast skaplyndi hans nökkut, áðr létti, ok mun nú hamingja skipta, hvat upp kemr. Veit ek, at Gunnhildr mun allan hug á leggja at spilla þínu máli. Nú vil ek þat ráð gefa, at þú vakir í nótt ok yrkir lofkvæði um Eirík konung. Þætti mér þá vel, ef þat yrði drápa tvítug ok mættir þú kveða á morgin, er vit komum fyrir konung. Svá gerði Bragi, frændi minn, þá er hann varð fyrir reiði Bjarnar Svíakonungs, at hann orti drápu tvítuga um hann eina nótt ok þá þar fyrir höfuð sitt. Nú mætti vera, at vér bærim gæfu til við konung, svá at þér kæmi þat í frið við konung."

Egill segir: "Freista skal ek þessa ráðs, er þú vill, en ekki hefi ek við því búizt at yrkja lof um Eirík konung."

Arinbjörn bað hann freista. Síðan gekk hann brott til manna sinna. Sátu þeir at drykkju til miðrar nætr. Þá gekk Arinbjörn til svefnhúss ok sveit hans, ok áðr hann afklæddist, gekk hann upp í loftit til Egils ok spurði, hvat þá liði um kvæðit.

Egill segir, at ekki var ort. "Hefir hér setit svala ein við glugginn ok klakat í alla nótt, svá at ek hefi aldregi beðit ró fyrir."

Síðan gekk Arinbjörn á brott ok út um dyrr þær, er ganga mátti upp á húsit, ok settist við glugg þann á loftinu, er fuglinn hafði áðr verit. Hann sá, hvar hamhleypa nökkur fór annan veg af húsinu. Arinbjörn sat þar við glugginn alla nóttina, til þess er lýsti. En síðan er Arinbjörn hafði þar komit, þá orti Egill alla drápuna ok hafði fest svá, at hann mátti kveða um morgininn, þá er hann hitti Arinbjörn. Þeir heldu vörð á, nær tími myndi vera at hitta konung.

# 60. kafli - Egill flutti Höfuðlausn.

Eiríkr konungr gekk til borða at vanða sínum, ok var þá fjölmenni mikit með honum. Ok er Arinbjöm varð þess varr, þá gekk hann með alla sveit sína alvápnaða í konungsgarð, þá er konungr sat yfir borðum. Arinbjörn krafði sér inngöngu í höllina. Honum var þat ok heimult gert. Ganga þeir Egill inn með helming sveitarinnar. Annarr helmingr stóð úti fyrir durum.

Arinbjörn kvaddi konung, en konungr fagnaði honum vel. Arinbjörn mælti: "Nú er hér kominn Egill. Hefir hann ekki leitat til brotthlaups í nótt. Nú viljum vér vita, herra, hverr hans hluti skal verða. Vænti ek góðs af yðr. Hefi ek þat gert, sem vert var, at ek hefi engan hlut til þess sparat at gera ok mæla svá, at yðvarr vegr væri þá meiri en áðr. Hefi ek ok látit allar mínar eigur ok frændr ok vini, er ek átta í Nóregi, ok fylgt yðr, en allir lendir menn yðrir skilðust við yðr, ok er þat makligt, því at þú hefir marga hluti til mín stórvel gert."

Þá mælti Gunnhildr: "Hættu, Arinbjörn, ok tala ekki svá langt um þetta. Margt hefir þú vel gert við Eirík konung, ok hefir hann þat fullu launat. Er þér miklu meiri vandi á við Eirík konung en Egil. Er þér þess ekki biðjanda, at Egill fari refsingalaust heðan af fundi Eiríks konungs, slíkt sem hann hefir til saka gert."

Þá segir Arinbjörn: "Ef þú, konungr, ok þit Gunnhildr hafið þat einráðit, at Egill skal hér enga sætt fá, þá er þat drengskapr at gefa honum frest ok fararleyfi um viku sakar, at hann forði sér, þó hefir hann at sjálfvilja sínum farit hingat á fund yðvarn ok vænti sér af því friðar. Fara þá enn skipti yður sem verða má þaðan frá."

Gunnhildr mælti: "Sjá kann ek á þessu, Arinbjörn, at þú ert hollari Agli en Eiríki konungi. Ef Egill skal ríða heðan viku í brott í friði, þá mun hann kominn til Aðalsteins konungs á þessi stundu. En Eiríkr konungr þarf nú ekki at dyljast í því, at honum verða nú allir konungar ofreflismenn, en fyrir skömmu myndi þat þykkja ekki líkligt, at Eiríkr konungr myndi eigi hafa til þess vilja ok aðferð at hefna harma sinna á hverjum manni slíkum sem Egill er."

Arinbjörn segir: "Engi maðr mun Eirík kalla at meira mann, þó at hann drepi einn bóndason útlendan, þann er gengit hefir á vald hans. En ef hann vill miklast af þessu, þá skal ek þat veita honum, at þessi tíðendi skulu heldr þykkja frásagnarverð, því at vit Egill munum nú veitast at, svá at jafnsnemma skal okkr mæta báðum. Muntu, konungr, þá dýrt kaupa líf Egils, um þat er vér erum allir at velli lagðir, ek ok sveitungar mínir. Myndi mik annars vara af yðr en þú myndir mik vilja leggja heldr at jörðu en láta mik þiggja líf eins manns, er ek bið."

Þá segir konungr: "Allmikit kapp leggr þú á þetta Arinbjörn, at veita Agli lið. Trauðr mun ek til vera at gera þér skaða, ef því er at skipta, ef þú vill heldr leggja fram líf þitt en hann sé drepinn. En ærnar eru sakar til við Egil, hvat sem ek læt gera við hann."

Ok er konungr hafði þetta mælt, þá gekk Egill fyrir hann ok hóf upp kvæðit ok kvað hátt ok fekk þegar hljóð:

Vestr fórk of ver,
en ek Viðris ber
munstrandar mar.
Svá's mitt of far.
Drók eik á flot
við ísa brot.
Hlóðk mærðar hlut
míns knarrar skut.

Buðumk hilmir löð.
Þar ák hróðrar kvöð.
Berk Óðins mjöð
á Engla bjöð.
Lofat vísa vann.
Víst mærik þann.

Hljóðs biðjum hann,
því at hróðr of fann.

Hygg, vísi, at,
vel sómir þat,
hvé ek þylja fet,
ef ek þögn of get.
Flestr maðr of frá,
hvat fylkir vá,
en Viðrir sá,
hvar valr of lá.

Óx hjörva glöm
við hlífar þröm.
Guðr óx of gram.
Gramr sótti fram.
Þar heyrðisk þá,
þaut mækis á,
malmhríðar spá.
Sú vas mest of lá.

Vasat villr staðar
vefr darraðar
of grams glaðar
geirvangs raðar.
Þars í blóði
enn brimlá-móði
völlr of þrumði,
und véum glumði.

Hné folk á fit
við fleina hnit.
Orðstír of gat
Eiríkr at þat.

Fremr munk segja,
ef firar þegja.
Frágum fleira
til frama þeira.
Óxu undir
við jöfurs fundi.
Brustu brandar
við bláar randar.

Hlam heinsöðul
við hjaldrröðul.
Beit bengrefill,
þat vas blóðrefill.
Frák, at felli
fyr fetilsvelli
Óðins eiki

í éarnleiki.

Þar vas eggja at
ok odda gnat.
Orðstír of gat
Eiríkr at þat.

Rauð hilmir hjör.
Þar vas hrafna gjör.
Fleinn hitti fjör.
Flugu dreyrug spjör.
Ól flagðs gota
fárbjóðr Skota.
Trað nift Nara
náttverð ara.

Flugu hjaldrs tranar
á hræs lanar.
Órut blóðs vanar
benmás granar.
Sleit und freki,
en oddbreki
gnúði hrafni
á höfuðstafni.

Kom gríðar læ
at Gjalpar skæ.
Bauð ulfum hræ
Eiríkr of sæ.

Lætr snót saka
sverð-Frey vaka,
en skers Haka
skíðgarð braka.
Brustu broddar,
en bitu oddar.
Báru hörvar
af bogum örvar.

Beit fleinn floginn.
Þá vas friðr loginn.
Vas almr dreginn.
Varð ulfr feginn.
Stózk folkhagi
við fjörlagi.
Gall ýbogi
at eggtogi.

Jöfurr sveigði ý,
flugu unda bý.
Bauð ulfum hræ
Eiríkr of sæ.

Enn munk vilja
fyr verum skilja
skapleik skata.
Skal mærð hvata.
Verpr ábröndum,
en jöfurr löndum
heldr hornklofi.
Hann's næstr lofi.

Brýtr bógvita
bjóðr hrammþvita.
Muna hodd-dofa
hringbrjótr lofa.
Mjök's hánum föl
haukstrandar möl.
Glaðar flotna fjöl
við Fróða mjöl.

Verpr broddfleti
af baugseti
hjörleiks hvati.
Hann es baugskati.
Þróask hér sem hvar,
hugat mælik þar,
frétt's austr of mar,
Eiríks of far.

Jöfurr hyggi at,
hvé ek yrkja fat.
Gótt þykkjumk þat,
es ek þögn of gat.
Hrærðak munni
af munar grunni
Óðins ægi
of jöru fægi.

Bark þengils lof
á þagnar rof.
Kannk mála mjöt
of manna sjöt.
Ór hlátra ham
hróðr bark fyr gram.
Svá fór þat fram,
at flestr of nam.

# 61. kafli - Lífgjöf Egils.

Eiríkr konungr sat uppréttr, meðan Egill kvað kvæðit, ok hvessti augun á hann. Ok er lokit var drápunni, þá mælti konungr:

"Bezta er kvæðit fram flutt, en nú hefi ek hugsat, Arinbjörn, um mál várt Egils, hvar koma skal. Þú hefir flutt mál Egils með ákafa miklum, er þú býðr at etja vandræðum við mik. Nú skal þat gera fyrir þínar sakar, sem þú hefir beðit, at Egill skal fara frá mínum fundi heill ok ósakaðr. En þú, Egill, hátta svá ferðum þínum, at síðan, er þú kemr frá mínum fundi af þessi stofu, þá kom þú aldregi í augsýn mér ok sonum mínum ok verð aldri fyrir mér né mínu liði. En ek gef þér nú höfuð þitt at sinni. Fyrir þá sök, er þú gekkt á mitt vald, þá vil ek eigi gera níðingsverk á þér, en vita skaltu þat til sanns, at þetta er engi sætt við mik né sonu mína ok enga frændr vára, þá sem réttar vilja reka."

Þá kvað Egill:

Erumka leitt,
þótt ljótr séi,
hjalma klett
af hilmi þiggja.
Hvars sás gat
af göfuglyndum
æðri gjöf
allvalds syni?

Arinbjörn þakkaði konungi með fögrum orðum þá sæmð ok vináttu, er konungr hefir veitt honum. Þá ganga þeir Arinbjörn ok Egill heim í garð Arinbjarnar. Síðan lét Arinbjörn búa reiðskjóta liði sínu. Reið hann brott með Agli ok hundrað manna alvápnaðra með honum. Arinbjörn reið með lið þat, til þess er þeir kómu til Aðalsteins konungs, ok fengu þar góðar viðtökur. Bauð konungr Agli með sér at vera ok spurði, hvernig farit hafði með þeim Eiríki konungi.

Þá kvað Egill:

Svartbrúnum lét sjónum
sannsparr Hugins varra,
hugr tjóðum mjök mága,
mögnuðr Egil fagna.
Arfstóli knák Ála
áttgöfguðum hattar
fyr regnaðar regni
ráða nú sem áðan.

En at skilnaði þeira Arinbjarnar ok Egils þá gaf Egill Arinbirni gullhringa þá tvá, er Aðalsteinn konungr gaf honum, ok stóð mörk hvárr, en Arinbjörn gaf Agli sverð þat, er Dragvandill hét. Þat hafði gefit Arinbirni Þórólfr Skalla-Grímsson, en áðr hafði Skalla-Grímr þegit af Þórólfi, bróður sínum, en Þórólfi gaf sverðit Grímr loðinkinni, sonr Ketils hængs. Þat sverð hafði átt Ketill hængr ok haft í hólmgöngum, ok var þat allra sverða bitrast. Skilðust þeir með kærleik inum mesta. Fór Arinbjörn heim í Jórvík til Eiríks konungs, en förunautar Egils ok skipverjar hans höfðu þar frið góðan ok vörðu varningi sínum í trausti Arinbjarnar. En er á leið vetrinn, fluttust þeir suðr til Englands ok fóru á fund Egils.

# 62. kafli - Egill ferr til Nóregs.

Eiríkr alspakr hét lendr maðr í Nóregi. Hann átti Þóru, dóttur Þóris hersis, systur Arinbjarnar. Hann átti eignir í Vík austr. Hann var maðr stórauðigr ok inn mesti virðingamaðr, spakr at viti. Þorsteinn hét sonr þeira. Hann fæddist upp með Arinbirni ok var þá vaxinn mjök ok þó á ungum aldri. Hann hafði farit vestr til Englands með Arinbirni.

En þat sama haust, sem Egill hafði komit til Englands, spurðust af Nóregi þau tíðendi, at Eiríkr alspakr var andaðr, en arf hans höfðu tekit ármenn konungs ok kastat á konungs eign. Ok er Arinbjörn ok Þorsteinn spurðu þessi tíðendi, þá gerðu þeir þat ráð, at Þorsíeinn skyldi fara austr ok vitja arfsins.

Ok er várit leið fram ok menn bjuggu skip sín, þeir er fara ætluðu landa í millum, þá fór Þorsteinn suðr til Lundúna ok hitti þar Aðalstein konung. Bar hann fram jartegnir ok orðsending Arinbjarnar til konungs ok svá til Egils, at hann væri flutningsmaðr við konung, at Aðalsteinn konungr gerði orðsending sína til Hákonar konungs, fóstra síns, at Þorsteinn næði arfi ok eignum í Nóregi. Aðalsteinn konungr var þess auðbeðinn, því at Arinbjörn var honum kunnigr at góðu.

Þá kom ok Egill at máli við Aðalstein konung ok sagði honum fyrirætlan sína: "Vil ek í sumar," segir hann, "fara austr til Nóregs at vitja fjár þess, er Eiríkr konungr rænti mik ok þeir Berg-Önundr. Sitr nú yfir því fé Atli inn skammi, bróðir Berg-Önundar. Veit ek, ef orðsendingar yðar koma til, at ek mun ná lögum af því máli."

Konungr segir, at Egill skal ráða ferðum sínum, - "en bezt þætti mér, at þú værir með mér ok gerðist landvarnarmaðr minn ok réðir fyrir herliði mínu. Mun ek fá þér veizlur stórar."

Egill segir: "Þessi kostr þykkir mér allfýsiligr at taka. Vil ek því játa, en eigi níta. En þó verð ek fyrst at fara til Íslands ok vitja konu minnar ok fjár þess, er ek á þar."

Aðalsteinn konungr gaf Agli kaupskip gott ok þar með farminn. Var þar á til þunga hveiti ok hunang ok enn mikit fé annat í öðrum varningi. Ok er Egill bjó skip sitt til hafs, þá réðst til farar með honum Þorsteinn Eiríksson, er fyrr var getit, er síðan var kallaðr Þóruson, ok er þeir váru búnir, þá sigldu þeir. Skilðust þeir Aðalsteinn konungr ok Egill með inni mestu vináttu.

Þeim Agli greiddist vel ferðin, kómu at Nóregi í Vík austr ok heldu skipinu inn allt í Óslóarfjörð. Þar átti Þorsteinn bú á land upp ok svá inn allt á Raumaríki. Ok er Þorsteinn kom þar til lands, þá veitti hann tilkall um föðurarf sinn við ármennina, er setzt höfðu í bú hans. Veittu Þorsteini margir lið at þessu. Váru þar stefnur til lagðar. Átti Þorsteinn þar marga frændr göfga. Lauk þar svá, er skotit var til konungs órskurðar, en Þorsteinn tók við varðveizlu fjár þess, er faðir hans hafði átt.

Egill fór til vetrvistar með Þorsteini ok þeir tólf saman. Var þangat flutt heim til Þorsteins hveiti ok hunang. Var þar um vetrinn gleði mikil, ok bjó Þor-steinn rausnarsamliga, því at gnóg váru föng til.

# 63. kafli - Egill ok Þorsteinn fundu konung.

Hákon konungr Aðalsteinsfóstri réð þá fyrir Nóregi, sem fyrr var sagt. Konungr sat þann vetr norðr í Þrándheimi.

En er á leið vetrinn, byrjaði Þorsteinn ferð sína ok Egill með honum. Þeir höfðu nær þremr tigum manna. Ok er þeir váru búnir, fóru þeir fyrst til Upplanda, þaðan norðr um Dofrafjall til Þrándheims ok kómu þár á fund Hákonar konungs. Báru þeir upp erendi sín við konung. Sagði Þorsteinn skyn á máli sínu ok kom fram vitnum með sér, at hann átti arf þann allan, er hann kallaði til. Konungr tók því máli vel, lét hann Þorstein ná eignum sínum, ok þar með gerðist hann lendr maðr konungs, svá sem faðir hans hafði verit.

Egill gekk á fund Hákonar konungs ok bar fyrir hann sín erendi ok þar með orðsending Aðalsteins konungs ok jartegnir hans. Egill talði til fjár þess, er átt hafði Björn hölðr, landa ok lausaaura. Talði hann sér helming fjár þess ok Ásgerði, konu sinni, bauð þar fram vitni ok eiða með máli sínu, sagði ok, at hann hafði þat allt fram borit fyrir Eiríki konungi, lét þat fylgja, at hann hafði þá eigi nát lögum fyrir ríki Eiríks konungs, en eggjan Gunnhildar. Egill innti upp allan þann málavöxt, er fyrr hafði gerzt á

Gulaþingi. Beiddi hann þá konung unna sér laga á því máli.

Hákon konungr svarar: "Svá hefi ek spurt, at Eiríkr, bróðir minn, muni þat kalla, ok þau Gunnhildr bæði, at þú, Egill, munir hafa kastat steini um megn þér í yðrum skiptum. Þætti mér þú vel mega yfir láta, Egill, at ek legða ekki til þessa máls, þó at vit Eiríkr bærim eigi gæfu til samþykkis."

Egill mælti: "Ekki máttu, konungr, þegja yfir svá stórum málum, því at allir menn hér í landi, innlenzkir ok útlenzkir, skulu hlýða yðru boði. Ek hefi spurt, at þér setið lög hér í landi ok rétt hverjum manni. Nú veit ek, at þér munuð mik láta þeim ná sem aðra menn. Þykkjumst ek hafa til þess burði ok frændastyrk hér í landi at hafa við Atla inn skamma. En um mál okkur Eiríks konungs er yðr þat at segja, at ek var á hans fund, ok skilðumst vit svá, at hann bað mik í friði fara, hvert er ek vilda. Vil ek bjóða yðr, herra, mína fylgð ok þjónustu. Veit ek, at vera munu hér með yðr þeir menn, er ekki munu þykkja vígligri á velli at sjá en ek em. Er þat mitt hugboð, at eigi líði langt, áðr fundi ykkra Eiríks konungs muni sarnan bera, ef ykkr endist aldr til. Þykkir mér þat undarligt, ef eigi skal þar koma, at þér þykki Gunnhildr eiga sona uppreist marga."

Konungr segir: "Ekki muntu, Egill, gerast mér handgenginn. Miklu hafið þér frændr meira skarð höggvit í ætt vára en þér muni duga at staðfestast hér í landi. Far þú til íslands út ok ver þar at föðurarfi þínum. Mun þér þá verða ekki mein at oss frændum, en hér í landi er þess ván um alla þína daga, at várir frændr sé ríkastir. En fyrir sakar Aðalsteins konungs, fóstra míns, þá skaltu hafa hér frið í landi ok ná lögum ok landsrétti, því at ek veit, at Aðalsteinn konungr hefir mikla elsku á þér."

Egill þakkaði konungi orð sín ok beiddist þess, at konungr skyldi fá honum sannar jartegnir sínar til Þórðar á Aurland eða annarra lendra manna í Sogni ok Hörðalandi. Konungr segir, at svá skyldi vera.

# 64. kafli - Egill drap Ljót inn bleika.

Þorsteinn ok Egill bjuggu ferð sína, þegar þeir höfðu lokit erendum sínum. Fara þeir þá aftr á leið. Ok er þeir koma suðr um Dofrafjall, þá segir Egill, at hann vill fara ofan til Eaumsdals ok síðan suðr sundaleið. "Vil ek," segir hann, "lúka erendum mínum í Sogni ok í Hörðalandi, því at ek vil búa skip mitt í sumar til Íslands út."

Þorsteinn bað hann ráða ferð sinni. Skiljast þeir Þorsteinn ok Egill. Fór Þorsteinn suðr um Dali ok alla leið, til þess er hann kom til búa sinna. Bar hann þá fram jartegnir konungs ok orðsending fyrir ármennina, at þeir skyldi láta fé þat allt, er þeir hafa upp tekit ok Þorsteinn kallaði til.

Egill fór leiðar sinnar ok þeir tólf saman. Kómu þeir fram í Raumsdal, fengu sér þá flutningar, fóru síðan suðr á Mæri. Er ekki sagt frá ferð þeira, fyrr en þeir kómu í ey þá, er Höð heitir, ok fóru til gistingar á bæ þann, er heitir á Blindheimi. Þat var göfugr bær. Þar bjó lendr maðr, er Friðgeirr hét. Hann var ungr at aldri, hafði nýtekit við föðurarfi sínum. Móðir hans hét Gyða. Hon var systir Arinbjarnar hersis, skörungr mikill ok göfug kona. Hon var at ráðum með syni sínum, Friðgeiri. Höfðu þau þar rausnarbú mikit. Þar fengu þeir allgóðar viðtökur. Sat Egill um kveldit it næsta Friðgeiri ok förunautar hans þar útar frá. Var þar drykkja mikil ok dýrlig veizla.

Gyða húsfreyja gekk um kveldit til tals við Egil. Hon spurði at Arinbirni, bróður sínum, ok enn at fleirum frændum sínum ok vinum, þeim er til Englands höfðu farit með Arinbirni. Egill sagði henni þat, er hon spurði. Hon spurði, hvat til tíðenda hefði gerzt í ferðum Egils. Hann segir henni af it ljósasta. Þá kvað hann:

Urðumk leið en ljóta
landbeiðaðar reiði.
Sígrat gaukr, ef glamma
gamm veit of sik þramma.
Þar nautk enn sem oftar
arnstalls sjötulbjarnar.
Hnígrat allr, sás holla
hjalpendr of för gjalpar.

Egill var allkátr um kveldit, en Friðgeirr ok heimamenn váru heldr hljóðir. Egill sá þar mey fagra ok vel búna. Honum var sagt, at hon var systir Friðgeirs. Mærin var ókát ok grét einart um kveldit. Þat þótti þeim undarligt.

Þar váru þeir um kveldit. En um morgininn var veðr hvasst ok eigi sæfært. Þar þurftu þeir far ór eyjunni. Þá gekk Friðgeirr ok bæði þau Gyða til fundar við Egil. Buðu þau honum þar at sitja með förunauta sína, til þess er gott væri færiveðr, ok hafa þaðan fararbeina, þann sem þeir þyrfti. Egill þekkðist þat. Sátu þeir þar veðrfastir þrjár nætr, ok var þar inn mesti mannfagnaðr. Eftir þat gerði veðr lygnt. Stóðu þeir Egill þá upp snemma um morgininn ok bjuggust, gengu þá til matar, ok var þeim gefit öl at drekka, ok sátu þeir um hríð. Síðan tóku þeir klæði sín. Egill stóð upp ok þakkaði bónda ok húsfreyju beina sinn, ok gengu síöan út.

Bóndi ok móðir hans gengu á götu með þeim. Þá gekk Gyða til máls við Friðgeir, son sinn, ok talaði við hann lágt. Egill stóð meðan ok beið þeira.

Egill mælti við meyna: "Hvat grætr þú, mær? Ek sé þik aldri káta."

Hon mátti engu svara ok grét at meir. Friðgeirr svarar móður sinni hátt: "Ekki vil ek nú biðja þess. Þeir eru nú búnir ferðar sinnar."

Þá gekk Gyða at Agli ok mælti: "Ek mun segja þér, Egill, tíðendi þau, sem hér eru með oss. Maðr heitir Ljótr inn bleiki. Hann er berserkr ok hólmgöngumaðr. Hann er óþokkasæll. Hann kom hér ok bað dóttur minnar, en vér svöruðum skjótt ok synjuðum honum ráðsins. Síðan skoraði hann til hólmgöngu á Friðgeir, son minn, ok skal á morgin koma til hólmsins í ey þá, er Vörl heitir. Nú vilda ek, Egill, at þú færir til hólmsins með Friðgeiri. Myndi þat sannast, ef Arinbjörn væri hér í landi, at vér myndim eigi þola ofríki slíkum manni sem Ljótr er."

"Skylt er þat, húsfreyja, fyrir sakar Arinbjarnar, frænda þíns, at ek fara með syni þínum, ef honum þykkir sér þat nökkurt fullting."

"Þá gerir þú vel," segir Gyða, "skulum vér þá ganga inn í stofu ok vera öll saman daglangt."

Ganga þeir Egill þá inn í stofu ok drukku. Sátu þeir þar um daginn, en um kveldit kómu vinir Friðgeirs, þeir er til ferðar váru ráðnir með honum, ok var fjölmennt um nóttina. Var þar þá veizla mikil.

En eftir um daginn bjóst Friðgeirr til ferðar ok margt manna með honum. Var þar Egill í för. Þá var gott færiveðr. Fara þeir síðan ok koma í eyna Vörl. Þar var fagr völlr skammt frá sjónum, er hólmstefnan skyldi vera. Var þar markaðr hólmstaðr, lagðir steinar útan um.

Nú kom þar Ljótr með lið sitt. Bjóst hann þá til hólmgöngu. Hann hafði skjöld ok sverð. Ljótr var allmikill maðr ok sterkligr. Ok er hann gekk fram á völlinn at hólmstaðnum, þá kom á hann berserksgangr. Tók hann þá at grenja illiliga ok beit í skjöld sinn. Friðgeirr var maðr ekki mikill,

grannligr ok fríðr sjónum ok ekki sterkr. Hafði hann ok ekki staðit í bardögum. Ok er Egill sá Ljót, þá kvað hann vísu:

Esa Friðgeiri færi,
förum holms á vit, sörvar,
skulum banna mjök manni
mey, örlygi at heyja
við þanns bítr ok blótar
bönd élhvötuð Göndlar,
alfeigum skýtr ægir
augum, skjöld at baugi.

Ljótr sá, hvar Egill stóð, ok heyrði orð hans ok mælti: "Gakk þú hingat, inn mikli maðr, á hólminn ok berst við mik, ef þú ert allfúss til, ok reynum með okkr. Er þat miklu jafnligra en ek berjumst við Friðgeir, því at ek þykkjumst eigi at meiri maðr, þó at ek leggja hann at jörðu."

Þá kvað Egill:

Esat lítillar Ljóti,
leik ek við hal bleikan
við bifteini, bænar,
brynju, rétt at synja.
Búumk til vígs, en vægðar
ván lætka ek hánum,
skapa verðum vit skaldi
skæru, drengr, á Mæri.

Síðan bjóst Egill til hólmgöngu við Ljót. Egill hafði skjöld þann, sem hann var vanr at hafa, en hann var gyrðr sverði því, er hann kallaði Naðr, en hann hafði Dragvandil í hendi. Hann gekk inn yfir mark þat, er hólmstefnan skyldi vera, en Ljótr var þá eigi búinn. Egill skók sverðit ok kvað vísu:

Höggum hjaltvönd skyggðan.
Hæfum rönd með brandi.
Reynum randar mána.
Rjóðum sverð í blóði.
Stýfum Ljót af lífi.
Leikum sárt við bleikan.
Kyrrum kappa errinn,
komi örn á hræ, jörnum.

Þá kom Ljótr fram á vígvöllinn, ok síðan rennast þeir at, ok heggr Egill til Ljóts, en Ljótr brá við skildinum, en Egill hjó hvert högg at öðru, svá at Ljótr fekk ekki höggvit í móti. Hann hopaði undan til höggrúmsins, en Egill fór jafnskjótt eftir ok hjó sem ákafast. Ljótr fór út um marksteinana ok víða um völlinn. Gekk svá in fyrsta hríð. Þá beiddist Ljótr hvíldar. Egill lét þat ok vera. Nema þeir þá stað ok hvíla sik. Þá kvað Egill:

Fyrir þykki mér fúra
fleins stökkvandi nökkvat,
hræðisk hodda beiðir
happlauss, fara kappi.
Stendrat fast, sás frestar
fleindöggvar stafr, höggum.

Vábeiða ferr víðan
völl fyr rotnum skalla.

Þat váru hólmgöngulög í þann tíma, at sá, er skorar á mann annan til eins hvers hlutar, ok fengi sá sigr, er á skoraði, þá skyldi sá hafa sigrmál þat, er hann hafði til skorat, en ef hann fengi ósigr, þá skyldi hann leysa sik þvílíku fé sem á kveðit væri. En ef hann felli á hólminum, þá hafði hann fyrirvegit allri sinni eigu, ok skyldi sá taka arf hans, er hann felldi á hólmi. Þat váru ok lög, ef útlendr maðr andaðist, sá er þar í landi átti engan erfingja, þá gekk sá arfr í konungsgarð.

Egill bað, at Ljótr skyldi búinn verða. "Vil ek, at vér reynim nú hólmgöngu þessa."

Síðan hljóp Egill at honum ok hjó til hans. Gekk hann þá svá nær honum, at hann hrökk fyrir, ok bar þá skjöldinn af honum. Þá hjó Egill til Ljóts, ok kom á fyrir ofan kné ok tók af fótinn. Fell Ljótr þá ok var þegar örendr. Þá gekk Egill þar til, er þeir Friðgeirr váru. Var þetta verk honum allvel þakkat. Þá kvað Egill:

Fell sás flest et illa,
fót hjó skald af Ljóti,
ulfgrennir hefr unnit.
Eir veittak Friðgeiri.
Séka lóns til launa
logbrjótanda í móti.
Jafn vas mér í gný geira
gamanleikr við hal bleikan.

Ljótr var lítt harmaðr af flestum mönnum, því at hann hafði verit inn mesti óeirumaðr. Hann var sænskr at ætt ok átti enga frændr þar í landi. Hann hafði komit þangat ok aflat sér fjár á hólmgöngum. Hann hafði fellt marga góða bændr ok skorat áðr á þá til hólmgöngu ok til jarða þeira ok óðala, var þá orðin stórauðigr bæði at löndum ok lausum aurum.

Egill fór heim með Friðgeiri af hólmstefnunni. Dvalðist hann þar þá litla hríð, áðr hann fór suðr á Mæri. Skilðust þeir Egill ok Friðgeirr með miklum kærleik. Bauð Egill Friðgeiri um at heimta jarðir þær, er Ljótr hafði átt. Fór Egill sína leið, kom fram í Fjörðum. Þaðan fór hann inn í Sogn á fund Þórðar á Aurlandi. Tók hann vel við honum. Bar hann fram erendi sín ok orðsendingar Hákonar konungs. Tók Þórðr vel ræðum Egils ok hét honum liðveizlu sinni um þat mál. Dvalðist Egill þar lengi um várit með Þórði.

# 65. kafli - Egill drap Atla inn skamma.

Egill gerði ferð sína suðr á Hörðaland. Hann hafði til þeirar ferðar róðrarferju ok þar á þrjá tigu manna. Þeir koma einn dag í Fenhring á Ask. Gekk Egill þar til með tuttugu menn, en tíu gættu skips. Atli inn skammi var þar fyrir með nökkura menn. Egill lét hann út kalla ok segja, at Egill Skalla-Grímsson átti erendi við hann. Atli tók vápn sín ok allir þeir menn, er þar váru vígir fyrir, ok gengu út síðan.

Egill mælti: "Svá er mér sagt, Atli, at þú munir hafa at varðveita fé þat, er ek á at réttu ok Ásgerðr, kona mín. Muntu heyrt hafa þar fyrr um rætt, at ek kallaða mér arf Bjarnar hölðs, er Berg-Önundr, bróðir þinn, helt fyrir mér. Em ek nú kominn at vitja fjár þess, landa ok lausaaura, ok krefja þik, at þú látir laust ok greiðir mér í hendr."

Atli segir: "Lengi höfum vér þat heyrt, Egill, at þú sér ójafnaðarmaðr, en nú mun ek at raun um koma, ef þú ætlar at kalla til þess fjár í hendr mér, er Eiríkr konungr dæmði Önundi, bróður mínum. Átti Eiríkr konungr þá at ráða boði ok banni hér í landi. Hugða ek nú, Egill, at þú myndir fyrir því hér kominn at bjóða mér gjöld fyrir bræðr mína, er þú tókt af lífi, ok þú mundir bæta vilja rán þat, er þú ræntir hér á Aski. Mynda ek þá veita svör þessu máli, ef þú flyttir þetta erendi fram, en hér kann ek engu svara."

"Þat vil ek," segir Egill, "bjóða þér, sem ek bauð Önundi, at Gulaþingslög skipi um mál okkur. Tel ek bræðr þína hafa fallit ógilda á sjálfra sinna verkum, því at þeir höfðu áðr rænt mik lögum ok landsrétti ok tekit fé mitt at herfangi. Hefi ek til þessa konungsleyfi at leita laga við þik um þetta mál. Vil ek stefna þér til Gulaþings ok hafa þar lagaórskurð um þetta mál."

"Koma mun ek," segir Atli, "til Gulaþings, ok megum vit þar ræða um þessi mál."

Síðan fór Egill í brott með föruneyti sitt. Fór hann þá norðr í Sogn ok inn á Aurland til Þórðar ok dvalðist þar til Gulaþings.

Ok er menn kómu til þings, þá kom Egill þar. Atli inn skammi var ok þar kominn. Tóku þeir þá at tala sín mál ok fluttu fram fyrir þeim mönnum, er um skyldu dæma. Flutti Egill fram fjárheimtu, en Atli bauð lögvörn í mót, tylftareiða, at hann hefði ekki fé þat at varðveita, er Egill ætti.

Ok er Atli gekk at dómum með eiðalið sitt, þá gekk Egill mót honum ok segir, at eigi vill hann eiða hans taka fyrir fé sitt. "Vil ek bjóða þér önnur lög, þau, at vit gangim á hólm hér á þinginu, ok hafi sá fé þetta, er sigr fær."

Þat váru ok lög, er Egill mælti, ok forn siðvenja, at hverjum manni var rétt at skora á annan til hólmgöngu, hvárt er hann skyldi verja sakar fyrir sik eða sækja.

Atli sagði, at hann myndi eigi synja at ganga á hólm við Egil, - "því at þú mælir þat, er ek ætta at mæla, því at ærinna harma á ek at hefna á þér. Þú hefir at jörðu lagt bræðr mína tvá, ok er mér mikilla muna vant, at ek halda réttu máli, ef ek skal heldr láta lausar eignir mínar aflaga fyrir þér en berjast við þik, er þú býðr mér þat."

Síðan taka þeir Atli ok Egill höndum saman ok festa þat með sér, at þeir skulu á hólm ganga ok sá, er sigr fær, skal eiga jarðir þær, er þeir deildu áðr um.

Eftir þat búast þeir til hólmgöngu. Gekk Egill fram ok hafði hjálm á höfði ok skjöld fyrir sér ok kesju í hendi, en sverðit Dragvandil festi hann við hægri hönd sér. Þat var siðr hólmgöngumanna at þurfa ekki at bregða sverði sínu á hólmi, láta heldr sverðit hendi fylgja, svá at þegar væri sverðit tiltækt, er hann vildi. Atli hafði inn sama búnað sem Egill. Hann var vanr hólmgöngum. Hann var sterkr maðr ok inn mesti fullhugi.

Þar var leiddr fram graðungr mikill ok gamall. Var þat kallat blótnaut. Þat skyldi sá höggva, er sigr hefði. Var þat stundum eitt naut, stundum lét sitt hvárr fram leiða, sá er á hólm gekk.

Ok er þeir váru búnir til hólmgöngu, þá hlaupast þeir at ok skutu fyrst spjótum, ok festi hvártki spjótit í skildi, námu bæði í jörðu staðar. Síðan taka þeir báðir til sverða sinna, gengust þá at fast ok hjuggust til. Gekk Atli ekki á hæl. Þeir hjuggu títt ok hart, ok ónýttust skjótt skildirnir. Ok er skjöldr Atla var mjök ónýttr, þá kastaði hann honum, tók þá sverðit tveim höndum ok hjó sem tíðast. Egill hjó til hans á öxlina, ok beit ekki sverðit. Hann hjó annat ok it þriðja. Var honum þá hægt at leita höggstaðar á Atla, at hann hafði enga hlíf. Egill reiddi sverðit af öllu afli, en ekki beit, hvar sem hann hjó til.

Sér þá Egill, at eigi mun hlýða svá búit, því at skjöldr hans gerðist þá ónýtr. Þá lét Egill laust sverðit ok skjöldinn ok hljóp at Atla ok greip hann höndum. Kenndi þá aflsmunar, ok fell Atli á bak aftr, en Egill greyfðist at niðr ok beit í sundr í honum barkann. Lét Atli þar líf sitt. Egill hljóp upp skjótt ok þar til, er blótnautit stóð, greip annarri hendi í granarnar, en annarri í hornit ok snaraði svá, at fætr vissu upp, en í sundr hálsbeinit. Síðan gekk Egill þar til, er stóð föruneyti hans. Þá kvað Egill:

Beitat nú, sás brugðum,
blár Dragvandill randir,
af þvít eggjar deyfði
Atli framm enn skammi.
Neyttak afls við ýti
örmálgastan hjörva.
Jaxlbróður létk eyða,
ek bar af sauði, nauðum.

Síðan eignaðist Egill jarðir þær allar, er hann hafði til deilt ok hann kallaði, at Ásgerðr, kona hans, hefði átt at taka eftir föður sinn. Ekki er getit, at þá yrði fleira til tíðenda á því þingi. Egill fór þá fyrst inn í Sogn ok skipaði jarðir þær, er hann hafði þá fengit at eiginorði. Dvalðist hann þar mjök lengi um várit. Síðan fór hann með föruneyti sitt austr í Vík. Fór hann þá á fund Þorsteins ok var þar um hríð.

# 66. kafli - Af börnum Egils ok Ásgerðar.

Egill bjó skip sitt um sumarit ok fór, þegar hann var búinn. Hann helt til Íslands. Honum fórst vel. Helt hann til Borgarfjarðar ok kom skipinu skammt frá bæ sínum. Lét hann flytja heim varning sinn, en setti upp skipit. Var Egill vetr þann at búi sínu. Egill hafði nú út haft allmikit fé. Var hann maðr stórauðigr. Hann hafði mikit bú ok risuligt.

Ekki var Egill íhlutunarsamr um mál manna ok ótilleitinn við flesta menn, þá er hann var hér á landi. Gerðust menn ok ekki til þess at sitja yfir hlut hans. Egill var þá at búi sínu, svá at þat skipti vetrum eigi allfám.

Egill ok Ásgerðr áttu börn, þau er nefnd eru. Böðvarr hét sonr þeira, annarr Gunnarr, Þorgerðr dóttir ok Bera, Þorsteinn var yngstr. Öll váru börn Egils mannvæn ok vel viti borin. Þorgerðr var ellst barna Egils, Bera þar næst.

# 67. kafli - Utanferð Egils in síðasta.

Egill spurði þau tíðendi austan um haf, at Eiríkr blóðöx hefði fallit í vestrvíking, en Gunnhildr ok synir þeira váru farin til Danmerkr suðr ok brottu var af Englandi þat lið, er þeim Eiríki hafði þangat fylgt. Arinbjörn var þá kominn til Nóregs. Hafði hann fengit veizlur sínar ok eignir þær, er hann hafði átt, ok var kominn í kærleika mikla við konung. Þótti Agli þá enn fýsiligt gerast at fara til Nóregs. Þat fylgði ok tíðendasögu, at Aðalsteinn konungr var andaðr. Réð þá fyrir Englandi bróðir hans, Játmundr.

Egill bjó þá skip sitt ok réð háseta til. Önundr sjóni réðst þar til, sonr Ána frá Ánabrekku. Önundr var mikill ok þeira manna sterkastr, er þá váru þar í sveit. Eigi var um þat einmælt, at hann væri eigi hamrammr. Önundr hafði oft verit í förum landa í milli. Hann var nökkuru ellri en Egill. Með þeim hafði lengi verit vingott.

Ok er Egill var búinn, lét hann í haf, ok greiddist þeira ferð vel, kómu at miðjum Nóregi. Ok er þeir sá land, stefndu þeir inn í Fjörðu. Ok er þeir fengu tíðendi af landi, var þeim sagt, at Arinbjörn var heima at búum sínum. Heldr Egill þangat skipi sínu í höfn sem næst bæ Arinbjarnar.

Síðan fór Egill at finna Arinbjörn, ok varð þar fagnafundr mikill með þeim. Bauð Arinbjörn Agli þangat til vistar ok föruneyti hans, því er hann vildi, at þangat færi. Egill þekkðist þat ok lét ráða skipi sínu til hlunns, en hásetar vistuðust. Egill fór til Arinbjarnar ok þeir tólf saman. Egill hafði látit gera langskipssegl mjök vandat. Segl þat gaf hann Arinbirni ok enn fleiri gjafar, þær er sendiligar váru. Var Egill þar um vetrinn í góðu yfirlæti. Egill fór um vetrinn suðr í Sogn at landskyldum sínum, dvalðist þar mjök lengi. Síðan fór hann norðr í Fjörðu.

Arinbjörn hafði jólaboð mikit, bauð til sín vinum sínum ok heraðsbóndum. Var þar fjölmenni mikit ok veizla góð. Hann gaf Agli at jólagjöf slæður, gervar af silki ok gullsaumaðar mjök, settar fyrir allt gullknöppum í gegnum niðr. Arinbjörn hafði látit gera klæði þat við vöxt Egils. Arinbjörn gaf Agli alklæðnað nýskorinn at jólum. Váru þar skorin í ensk klæði með mörgum litum. Arinbjörn gaf margs konar vingjafar um jólin þeim mönnum, er hann höfðu heimsótt, því at Arinbjörn var allra manna örvastr ok mestr skörungr. Þá orti Egill vísu:

Sjalfráði lét slæður
silki drengr of fengit
gollknappaðar greppi.
Getk aldri vin betra.
Arinbjörn hefr árnat
eirarlaust eða meira,
síð mun seggr of fæðask
slíkr, oddvita ríki.

# 68. kafli - Arinbjörn geldr Agli jarðir Ljóts.

Egill fekk ógleði mikla eftir jólin, svá at hann kvað eigi orð. Ok er Arinbjörn fann þat, þá tók hann ræðu við Egil ok spurði, hverju þat gegndi, ógleði sú, er hann hafði. "Vil ek," segir hann, "at þú látir mik vita, hvárt þú ert sjúkr eða berr annat til. Megum vér þá bætr á vinna."

Egill segir: "Engar hefi ek kvellisóttir, en áhyggjur hefi ek miklar um þat, hversu ek skal ná fé því, er ek vann til, þá er ek fellda Ljót inn bleika norðr á Mæri. Mér er sagt, at ármenn konungs hafi þat fé allt upp tekit ok kastat á konungs eigu. Nú vil ek þar til hafa þitt liðsinni um þessa fjárheimtu."

Arinbjörn segir: "Ekki ætla ek þat fjarri lands lögum, at þú eignaðist fé þat, en þó þykkir mér nú fét fastliga komit. Er konungsgarðr rúmr inngangs, en þröngr brottfarar. Hafa oss orðit margar torsóttar fjárheimtur við ofreflismennina, ok sátum vér þá í meira trausti við konung en nú er, því at vinátta okkur Hákonar konungs stendr grunnt, þó at ek verða svá at gera sem fornkveðit orð er, at þá verðr eik at fága, er undir skal búa."

"Þar leikr þó minn hugr á," segir Egill, "ef vér höfum lög at mæla, at vér freistim. Má svá vera, at konungr unni oss hér af rétts, því at mér er sagt, at konungr sé maðr réttlátr ok haldi vel lög þau, er hann setr hér í landi. Telst mér þat helzt í hug, at ek muna fara á fund konungs ok freista þessa mála við hann."

Arinbjörn segir, at hann var ekki fúss þess. "Þykkir mér sem því muni óhægt saman at koma, Egill, kappi þínu ok dirfð, en skaplyndi konungs ok ríki hans, því at ek hygg hann vera engan vin þinn, ok þykkja honum þó sakar til vera. Vil ek heidr, at vit látim þetta mál niðr falla ok hefim eigi upp. En ef

þú vill þat, Egill, þá skal ek heldr fara á fund konungs með þessi málaleitan."

Egill segir, at hann kynni þess mikla þökk ok aufúsu ok hann vill þenna kost gjarna. Hákon var þá á Rogalandi, en stundum á Hörðalandi. Varð ekki torsótt at sækja hans fund. Var þat ok eigi miklu síðar en ræðan hafði verit.

Arinbjörn bjó ferð sína. Var þá gert ljóst fyrir mönnum, at hann ætlaði til konungs fundar. Skipaði hann húskörlum sínum tvítugsessu, er hann átti. Egill skyldi heima vera. Vildi Arinbjörn eigi, at hann færi. Fór Arinbjörn þá, er hann var búinn, ok fórst honum vel. Fann hann Hákon konung ok fekk þar góðar viðtökur.

Ok er hann hafði litla hríð dvalizt þar, bar hann upp erendi sín við konung ok segir, at Egill Skalla-Grímsson er þar kominn til lands ok hann þóttist eiga fé þat allt, er átt hafði Ljótr inn bleiki. "Er oss svá sagt, konungr, at Egill muni lög mæla um þetta, en fét hafa tekit upp ármenn yðrir ok kastat á yðvarri eigu. Vil ek yðr þess biðja, herra, at Egill nái þar af lögum."

Konungr svarar hans máli ok tók seint til orða: "Eigi veit ek, hví þú gengr með slíku máli fyrir hönd Egils. Kom hann eitt sinn á minn fund, ok sagða ek honum, at ek ekki vilda hér í landi vistir hans af þeim sökum, sem yðr er áðr kunnigt. Nú þarf Egill ekki at hefja upp slíkt tilkall við mik sem við Eirík, bróður minn. En þér, Arinbjörn, er þat at segja, at þú svá megir vera hér í landi, at þú metir eigi meira útlenda menn en mik eða mín orð, því at ek veit, at hugir þínir standa þar til, er Haraldr er Eiríksson, fóstrson þinn, ok er þér sá kostr beztr at fara til fundar við þá bræðr ok vera með þeim, því at mér er mikill grunr á, at mér muni slíkir menn illir tiltaks, ef þat þarf at reyna um skipti vár sona Eiríks."

Ok er konungr tók þessu máli svá þvert, þá sá Arinbjörn, at ekki myndi tjá at leita þeira mála við hann. Bjóst hann þá til heimferðar. Konungr var heldr styggr ok óblíðr til Arinbjarnar, síðan hann vissi erendi hans. Arinbjörn hafði þá ok ekki skaplyndi til at mjúklæta sik við konung um þetta mál. Skilðust þeir við svá búit.

Fór Arinbjörn heim ok sagði Agli erendislok sín. "Mun ek eigi slíkra mála oftar leita við konung."

Egill varð allófrýnn við þessa sogu, þóttist þar mikils fjár missa ok eigi at réttu.

Fám dögum síðar var þat snemma einn morgin, þá er Arinbjörn var í herbergi sínu, - var þar þá ekki margt manna, - þá lét hann kalla þangat Egil, ok er hann kom þar, þá lét Arinbjörn lúka upp kistu ok reiddi þar ór fjóra tigu marka silfrs ok mælti svá: "Þetta fé geld ek þér, Egill, fyrir jarðir þær, er Ljótr inn bleiki hafði átt. Þykkir mér þat sannligt, at þú hafir þessi laun af okkr Friðgeiri frændum fyrir þat, er þú leystir líf hans af Ljóti, en ek veit, at þú lézt mín at njóta. Em ek því skyldr at láta þik eigi lögræning af því máli."

Egill tók við fénu ok þakkaði Arinbirni. Gerðist Egill þá enn einteiti.

# 69. kafli - Hernaðr Arinbjarnar ok Egils.

Arinbjörn var þenna vetr heima at búum sínum, en eftir um várit lýsti hann yfir því, at hann ætlar at fara í víking. Arinbjörn hafði skipakost góðan. Bjó hann um várit þrjú langskip ok öll stór. Hann hafði þrjú hundruð manna. Hafði hann húskarla á skipi sínu, ok var þat allvel skipat. Hann hafði ok marga bóndasonu með sér. Egill réðst til farar með honum. Stýrði hann skipi, ok fór með honum margt af föruneyti því, er hann hafði haft með sér af íslandi. En kaupskip þat, er Egill hafði haft af íslandi, lét hann flytja austr í Vík. Fekk hann þar manna til at fara með varnað sinn. En þeir Arinbjörn ok Egill heldu langskipunum suðr með landi. Síðan stefndu þeir liðinu suðr til Saxlands ok herjuðu þar um sumarit ok fengu sér fé. En er hausta tók, heldu þeir norðr aftr ok lágu við Frísland.

Einhverja nótt, þá er veðr var kyrrt, lögðu þeir upp í móðu eina, þar er illt var til hafna ok útfiri mikil. Þar váru á land upp sléttur miklar ok skammt til skógar. Þar váru vellir blautir, því at regn höfðu verit mikil.

Þar réðu þeir til uppgöngu ok létu eftir þriðjung liðs at gæta skipa. Þeir gengu upp með ánni, milli ok skógarins. Þá varð brátt fyrir þeim þorp eitt, ok byggðu þar margir bændr. Liðit rann ór þorpinu á landit, þar er mátti, þegar er vart varð við herinn, en víkingar sóttu eftir þeim. Var þá síðan annat þorp ok it þriðja. Liðit flýði allt, þat er því kom við. Þar var jafnlendi ok sléttur miklar. Díki váru skorin víða um landit ok stóð í vatn. Höfðu þeir lukt um akra sína ok eng, en í sumum stöðum váru settir staurar stórir yfir díkin, þar er fara skildi. Váru brúar, ok lagðir yfir viðir. Landsfólkit flýði í mörkina. En er víkingar váru komnir langt í byggðina, þá söfnuðust Frísir saman í skóginum, ok er þeir höfðu aukin þrjú hundruð manna, þá stefna þeir í móti víkingum ok ráða til orrostu við þá. Varð þar harðr bardagi, en svá lauk, at Frísir flýðu, en víkingar ráku flóttann. Dreifðist bæjarliðit víðs vegar, þat er undan fór. Gerðu þeir ok svá, er eftir fóru. Kom þá svá, at fáir fóru hvárir saman.

Egill sótti þá hart eftir þeim ok fáir menn með honum, en mjök margir fóru undan. Kómu Frísir þar at, er díki var fyrir þeim, ok fóru þar yfir. Síðan tóku þeir af bryggjuna. Þá koma þeir Egill at öðrum megin. Réð Egill þegar til ok hljóp yfir díkit, en þat var ekki annarra manna hlaup, enda réð ok engi til. Ok er Frísir sá þat, þá sækja þeir at honum, en hann varðist. Þá sóttu at honum ellifu menn, en svá lauk þeira viðskiptum, at hann felldi þá alla. Eftir þat skaut Egill yfir brúnni ok fór þá aftr yfir díkit. Sá hann þá, at lið þeira allt hafði snúit til skipanna. Hann var þá staddr nær skóginum. Síðan fór Egill fram með skóginum ok svá til skipanna, at hann átti kost skógarins, ef hann þyrfti. Víkingar höfðu haft mikit herfang ofan ok strandhögg, ok er þeir kómu til skipanna, hjuggu sumir búfét, sumir fluttu út á skipin fén þeira, sumir stóðu fyrir ofan í skjaldborg, því at Frísir váru ofan komnir ok höfðu mikit lið ok skutu á þá. Höfðu Frísir þá aðra fylking. Ok er Egill kom ofan ok hann sá, hvat títt var, þá rann hann at sem snarast, þar sem múginn stóð. Hafði hann kesjuna fyrir sér ok tók hana tveimr höndum, en kastaði skildinum á bak sér. Hann lagði fram kesjunni, ok stökk frá allt, þat er fyrir stóð, ok gafst honum svá rúm fram í gegnum fylkingina. Sótti hann svá ofan til manna sinna. Þóttust þeir hafa hann ór helju heimtan. Ganga þeir síðan á skip sín ok heldu brott frá landi. Sigldu þeir þá til Danmerkr.

Ok er þeir koma til Limafjarðar ok lágu at Hálsi, þá átti Arinbjörn húsþing við lið sitt ok sagði mönnum fyrirætlan sína. "Nú mun ek," segir hann, "leita á fund Eiríkssona við lið þat, er mér vill fylgja. Ek hefi nú spurt, at þeir bræðr eru hér í Danmörku ok halda sveitir stórar ok eru á sumrum í hernaði, en sitja á vetrum hér í Danmörk. Vil ek nú gefa leyfi öllum mönnum at fara til Nóregs, þeim er þat vilja heldr en fylgja mér. Sýnist mér þat ráð, Egill, at þú snúir aftr til Nóregs ok leitir enn sem bráðast til Íslands út, þegar vit skiljumst."

Síðan skiptust menn á skipunum. Réðust þeir til Egils, er aftr vildu fara til Nóregs, en hitt var meiri hluti liðs miklu, er fylgði Arinbirni. Skilðust þeir Arinbjörn ok Egill með blíðu ok vináttu. Fór Arinbjörn á fund Eiríkssona ok í sveit með Haraldi gráfeld, fóstrsyni sínum, ok var síðan með honum, meðan þeir lifðu báðir.

Egill fór norðr í Víkina ok helt inn í Óslóarfjörð. Var þar fyrir kaupskip hans, þat er hann hafði látit flytja suðr um várit. Þar var ok varnaðr hans ok sveitungar, þeir er með skipinu höfðu farit.

Þorsteinn Þóruson kom á fund Egils ok bauð honum með sér at vera um vetrinn ok þeim mönnum, er hann vildi með sér hafa. Egill þekkðist þat, lét upp setja skip sín ok færa varnað til staðar. En lið þat, er honum fylgði, vistaðist þar sumt, en sumir fóru norðr í land, þar er þeir áttu heimili. Egill ferr til Þorsteins, ok váru þar saman tíu eða tólf. Var Egill þar um vetrinn í góðum fagnaði.

# 70. kafli - Egill ræðst til Vermalandsferðar.

Haraldr konungr inn hárfagri hafði lagt undir sik austr Vermaland. Vermaland hafði unnit fyrstr Óláfr trételgja, faðir Hálfdanar hvítbeins, er fyrst var konungr í Nóregi sinna kynsmanna, en Haraldr konungr var þaðan kominn at langfeðgatali, ok höfðu þeir allir langfeðgar ráðit fyrir Vermalandi ok tekit skatta af, en setta menn yfir til landgæzlu.

Ok er Haraldr konungr var gamall orðinn, þá réð fyrir Vermalandi jarl sá, er Arnviðr hét. Var þar þá sem mjök víða annars staðar, at skattar greiddust verr en þá er Haraldr konungr var á léttasta skeiði aldrs, svá ok, þá er synir Haralds deildu um ríki í Nóregi. Var þá lítt sét eftir um skattlöndin, þau er fjarri lágu. En þá er Hákon sat í friði, þá leitaði hann eftir um ríki þat allt, er Haraldr, faðir hans, hafði haft. Hákon konungr hafði sent menn austr á Vermaland, tólf saman. Höfðu þeir fengit skatt af jarlinum. Ok er þeir fóru aftr um Eiðaskóg, þá kómu at þeim stigamenn ok drápu þá alla. Á sömu leið fór um aðra sendimenn, er Hákon konungr sendi austr á Vermaland, at menn váru drepnir, en fé kom eigi aftr. Var þat þá sumra manna mál, at Arnviðr jarl myndi setja menn sína til at drepa menn konungsins, en hafa fét at færa jarlinum.

Þá sendir Hákon konungr ina þriðju menn, - var hann þá í Þrándheimi, - ok skyldu þeir fara í Vík austr til fundar við Þorstein Þóruson með þeim orðum, at hann skyldi fara austr á Vermaland at heimta skatta konungi til handa, en at öðrum kosti skyldi Þorsteinn fara ór landi, því at konungr hafði þá spurt, at Arinbjörn, móðurbróðir hans, var kominn suðr til Danmerkr ok var með Eiríkssonum, þat ok með, at þeir höfðu þar miklar sveitir ok váru í hernaði um sumrum. Þótti Hákoni konungi þeir allir saman ekki trúligir, því at honum var ván ófriðar af Eiríkssonum, ef þeir hefði styrk nökkurn til þess at gera uppreist móti Hákoni konungi. Þá gerði hann til allra frænda Arinbjarnar ok mága eða vina, rak hann þá marga ór landi eða gerði þeim aðra afarkosti. Kom þat ok þar fram, er Þorsteinn var, at konungr gerði fyrir þá sök þetta kostaboð.

Maðr sá, er erendi þetta bar, hann var allra landa maðr, hafði verit löngum í Danmörk ok í Svíaveldi. Var honum þar allt kunnigt fyrir bæði um leiðir ok mannadeili. Hann hafði ok víða farit um Nóreg. Ok er hann bar þetta mál Þorsteini Þórusyni, þá segir Þorsteinn Agli, með hverjum erendum þessir menn fóru, ok spurði, hversu svara skyldi.

Egill segir: "Auðsætt lízt mér um orðsending þessa, at konungr vill þik ór landi sem aðra frændr Arinbjarnar, því at þat kalla ek forsending svá göfgum manni sem þú ert. Er þat mitt ráð, er þú kallir til tals við þik sendimenn konungs, ok vil ek vera við ræðu yðra. Sjám þá, hvat í gerist."

Þorsteinn gerði sem hann mælti, kom þeim í talit. Sögðu þá sendimenn allt it sanna frá erendum sínum ok orðsending konungs, at Þorsteinn skyldi fara þessa sendiför, en vera útlægr at öðrum kosti.

Þá segir Egill: "Sé ek gerla um erendi yðvart. Ef Þorsteinn vill eigi fara, þá munuð þér fara skulu at heimta skattinn."

Sendimenn sögðu, at hann gat rétt.

"Eigi mun Þorsteinn fara þessa ferð, því at hann er ekki þess skyldr, svá göfugr maðr, at fara svá órífligar sendiferðir, en hitt mun Þorsteinn gera, er hann er til skyldr, at fylgja konungi innan lands ok útan lands, ef konungr vill þess krefja, svá ok, ef þér vilið nökkura menn hafa heðan til þessar ferðar, þá mun yðr þat heimult, ok allan farargreiða þann, er þér vilið Þorsteini til segja."

Síðan töluðu sendimenn sín í milli, ok kom þat ásamt með þeim, at þeir skyldi þenna kost upp taka, ef Egill vildi fara í ferðina. "Er konungi," sögðu þeir, "allilla til hans, ok mun honum þykkja vár ferð allgóð, ef vér komum því til leiðar, at hann sé drepinn. Má hann þá reka Þorstein ór landi, ef honum líkar."

Síðan segja þeir Þorsteini, at þeir láta sér líka, ef Egill ferr ok siti Þorsteinn heima.

"Þat skal þá vera," segir Egill, "at ek mun Þorstein undan ferð þessi leysa, eða hversu marga menn þykkizt þér þurfa heðan at hafa?"

"Vér erum saman átta," sögðu þeir. "Viljum vér, at heðan fari fjórir menn. Erum vér þá tólf."

Egill segir, at svá skyldi vera.

Önundr sjóni ok þeir nökkurir sveitungar Egils höfðu farit út til sjóvar at sjá um skip þeira ok annan varnað, er þeir höfðu selt til varðveizlu um haustit, ok kómu þeir eigi heim. Þótti Agli þat mikit mein, því at konungsmenn létu óðliga um ferðina ok vildu ekki bíða. ,

# 71. kafli - Egill fann Ármóð skegg.

Egill bjóst til ferðar ok þrír menn aðrir hans förunautar. Höfðu þeir hesta ok sleða svá sem konungsmenn. Þá váru snjóvar miklir ok breyttir vegar allir. Ráða þeir til ferðar, er þeir váru búnir, ok óku upp á land, ok er þeir sóttu austr til Eiða, þá var þat á einni nótt, at fell snjór mikill, svá at ógerla sá vegana. Fórst þeim þá seint um daginn eftir, því at kafhlaup váru, þegar af fór veginum.

Ok er á leið daginn, dvölðust þeir ok áðu hestum sínum. Þar var nær skógarháls einn.

Þá mæltu þeir við Egil: "Nú skiljast hér vegar, en hér fram undan hálsinum býr bóndi sá, er heitir Arnaldr, vinr várr. Munum vér förunautar fara þangat til gistingar, en þér skuluð fara hér upp á hálsinn, ok þá er þér komið þar, mun brátt verða fyrir yðr bær mikill, ok er yðr þar vís gisting. Þar býr stórauðigr maðr, er heitir Ármóðr skegg. En á morgin árdegis skulum vér hittast ok fara annat kveld til Eiðaskógs. Þar býr góðr bóndi, er Þorfinnr heitir."

Síðan skiljast þeir. Fara þeir Egill upp á hálsinn, en frá konungsmönnum er þat at segja, at þegar er sýn fal í milli þeira Egils, þá tóku þeir skíð sín, er þeir höfðu haft, ok stigu þar á, létu síðan ganga aftr á leið, sem þeir máttu. Fóru þeir nótt ok dag ok sneru til Upplanda ok þaðan norðr um Dofrafjall ok léttu eigi fyrr en þeir kómu á fund Hákonar konungs ok sögðu um sína ferð sem farit hafði.

Egill ok förunautar hans fóru um kveldit yfir hálsinn. Var þat þar skjótast af at segja, at þeir fóru þegar af veginum. Var snjórinn mikill. Lágu hestarnir á kafi annat skeið, svá at draga varð upp. Þar váru kleifar ok kjarrskógar nökkurir, en um kjörrin ok kleifarnar var alltorsótt. Var þeim þá seinkan mikil at hestunum, en mannfærðin var in þyngsta. Mæddust þeir þá mjök, en þó kómust þeir af hálsinum ok sá þá fyrir sér bæ mikinn ok sóttu þangat til.

Ok er þeir kómu í túnit, þá sá þeir, at þar stóðu menn úti, Ármóðr ok sveinar hans. Köstuðust þeir orðum á ok spurðust tíðenda. Ok er Ármóðr vissi, at þeir váru sendimenn konungs, þá bauð hann þeim þar gisting. Þeir þekkðust þat. Tóku húskarlar Ármóðs við hestum þeira ok reiða, en bóndi bað Egil ganga inn í stofu, ok þeir gerðu svá. Ármóðr setti Egil í öndvegi á inn óæðra bekk ok þar förunautar hans útar frá. Þeir ræddu margt um, hversu erfilliga þeir höfðu farit um kveldit, en heimamönnum þótti mikit undr, er þeir höfðu fram komizt, ok sögðu, at þar væri engum manni fært, þó at snjólaust væri.

Þá mælti Ármóðr: "Þykkir yðr eigi sá beini beztr, at yðr sé borð sett ok gefinn náttverðr, en síðan farið þér at sofa? Munuð þér þá hvílást bezt."

"Þat líkar oss allvel," segir Egill.

Ármóðr lét þá setja þeim borð, en síðan váru settir fram stórir askar, fullir af skyri. Þá lét Ármóðr, at honum þætti þat illa, er hann hafði eigi mungát at gefa þeim. Þeir Egill váru mjök þyrstir af mæði. Tóku þeir upp askana ok drukku ákaft skyrit ok þó Egill miklu mest. Engi kom önnur vistin fram.

Þar var margt hjóna. Húsfreyja sat á þverpalli ok þar konur hjá henni. Dóttir bónda var á gólfinu, tíu vetra eða ellifu. Húsfreyja kallaði hana til sín ok mælti í eyra henni. Síðan fór mærin útar fyrir borðit, þar er Egill sat. Hon kvað:

Því sendi mín móðir
mik við þik til fundar
ok orð bera Agli,
at ér varir skyldið.
Hildr mælti þat horna:
Haga svá maga þínum,
eigu órir gestir
æðra nest á frestum.

Ármóðr laust meyna ok bað hana þegja. "Mælir þú þat jafnan, er verst gegnir."

Mærin gekk á brott, en Egill skaut niðr skyraskinum, ok var þá nær tómr. Váru þá ok brott teknir askarnir frá þeim. Gengu þá ok heimamenn í sæti sín ok váru borð upp tekin um alla stofu ok sett á vist. Því næst kómu inn sendingar ok váru þá settar fyrir Egil sem fyrir aðra menn.

Því næst var öl inn borit, ok var þat it sterkasta mungát. Var þá brátt drukkinn einmenningr. Skyldi einn maðr drekka af dýrshorni. Var þar mestr gaumr at gefinn, er Egill var ok sveitungar hans, skyldu drekka sem ákafast. Egill drakk ósleitiliga fyrst langa hríð. En er förunautar hans gerðust ófærir, þá drakk hann fyrir þá þat, er þeir máttu eigi. Gekk svá til þess, er borð fóru brott. Gerðust þá ok allir mjök drukknir, þeir er inni váru, en hvert full, er Ármóðr drakk, þá mælti hann: "Drekk ek til þín, Egill." En húskarlar drukku til förunauta Egils ok höfðu inn sama formála. Maðr var til þess fenginn at bera þeim Agli hvert full, ok eggjaði sá mjök, at þeir skyldi skjótt drekka. Egill mælti við förunauta sína, at þeir skyldi þá ekki drekka, en hann drakk fyrir þá þat, er þeir máttu eigi annan veg undan komast.

Egill fann þá, at honum myndi eigi svá búit eira. Stóð hann þá upp ok gekk um gólf þvert, þangat er Ármóðr sat. Hann tók höndum í axlir honum ok kneikði hann upp at stöfum. Síðan þeysti Egill upp ór sér spýju mikla, ok gaus í andlit Ármóði, í augun ok nasarnar ok í munninn, rann svá ofan um bringuna, en Ármóði varð við andhlaup, ok er hann fekk öndinni frá sér hrundit, þá gaus upp spýja. En allir mæltu þat, þeir er hjá váru, húskarlar Ármóðs, at Egill skyldi fara allra manna armastr ok hann væri inn versti maðr af þessu verki, er hann skyldi eigi ganga út, er hann vildi spýja, en verða eigi at undrum inni í drykkjustofunni.

Egill segir: "Ekki er at hallmæla mér um þetta, þótt ek gera sem bóndi gerir, spýr hann af öllu afli eigi síðr en ek."

Síðan gekk Egill til rúms síns ok settist niðr, bað þá gefa sér at drekka. Þá kvað Egill við raust:

Títt erum verð at Vátta,
vætti berk at hættak
þung til þessar göngu,
þinn kinnalá minni.
Margr velr gestr, þars gistir,
gjöld, finnumsk vér sjaldan,
Ármóði liggr, æðri,
ölðra dregg í skeggi.

Ármóðr hljóp upp ok út, en Egill bað gefa sér drekka. Þá mælti húsfreyja við þann mann, er þeim hafði skenkt um kveldit, at hann skyldi gefa drykk, svá at þá skyrti eigi, meðan þeir vildi drekka. Síðan tók hann dýrshorn mikit ok fylldi ok bar til Egils. Egill kneyfði af horninu í einum drykk. Þá kvað hann:

Drekkum ór, þótt Ekkils
eykríðr beri tíðum
horna sund at hendi,
hvert full, bragar Ulli.
Leifik vætr, þótt Laufa
leikstærir mér færi,
hrosta tjarnar horni,
horn til dags at morni.

Egill drakk um hríð ok kneyfði hvert horn, er at honum kom, en lítil var þá gleði í stofunni, þótt nökkurir menn drykki. Síðan stendr Egill upp ok förunautar hans ok taka vápn sín af veggjum, er þeir höfðu upp fest, ganga síðan til kornhlöðu þeirar, er hestar þeira váru inni. Lögðust þeír þar niðr í hálm ok sváfu um nóttina.

# 72. kafli - Egill kom til Þorfinns bónda.

Egill stóð upp um morgininn, þegar er dagaði. Bjuggust þeir förunautar ok fóru þegar, er þeir váru búnir, aftr til bæjarins ok leita Ármóðs. Ok er þeir kómu til skemmubúrs þess, er Ármóðr svaf í ok kona hans ok dóttir, þá hratt Egill upp hurðinni ok gekk til rekkjunnar Ármóðs. Hann brá þá sverði, en annarri hendi greip hann í skegg Ármóðs ok hnykkði honum á stokk fram, en kona Ármóðs ok dóttir hljópu upp ok báðu Egil, at hann dræpi eigi Ármóð.

Egill segir, at hann skyldi þat gera fyrir þeira sakar, - "því at þat er makligt, en hefði hann verðleika til, at ek dræpa hann." Þá kvað Egill:

Nýtr illsögull ýtir
armlinns konu sinnar,
oss's við ógnar hvessi
óttalaust, ok dóttur.
Þeygi munt við þenna
þykkjask verðr fyr drykkju
grepp, skulum á veg vappa
vítt, svágöru hlíta.

Síðan sneið Egill af honum skeggit við hökuna. Síðan krækði hann fingrinum í augat, svá at úti lá á kinninni. Eftir þat gekk Egill á brott ok til förunauta sinna.

Fara þeir þá leið sína, koma at dagverðarmáli til bæjar Þorfinns. Hann bjó við Eiðaskóg. Þeir Egill kröfðu dagverðar ok æja hestum sínum. Þorfinnr bóndi lét heimult skyldu þat. Ganga þeir Egill þá inn í stofu.

Egill spurði, ef Þorfinnr hefði varr orðit förunauta hans. "Höfum vér hér mælt mót með oss."

Þorfinnr segir svá: "Fóru hér sex menn saman nökkuru fyrir dag ok váru vápnaðir mjök."

Þá mælti húskarl Þorfinns: "Ek ók í nótt eftir viði, ok fann ek sex menn á leið, ok váru þat húskarlar Ármóðs, ok var þat miklu fyrir dag. Nú veit ek eigi, hvárt þeir munu allir einir ok inir sex menn, er þú sagðir frá."

Þorfinnr segir, at þeir menn, er hann hafði hitt, höfðu síðar farit en húskarlinn kom heim með viðarhlassit.

Ok er þeir Egill sátu ok mötuðust, þá sá Egill, at kona sjúk lá í þverpallinum. Egill spurði Þorfinn, hver kona sú væri, er þar var svá þungliga haldin.

Þorfinnr segir, at hon hét Helga ok var dóttir hans, - "hefir hon haft langan vanmátt," - ok þat var kröm mikil. Fekk hon enga nótt svefn ok var sem hamstoli væri.

"Hefir nökkurs í verit leitat," segir Egill, "um mein hennar?"

Þorfinnr segir: "Ristnar hafa verit rúnar, ok er sá einn bóndason heðan skammt í brott, er þat gerði, ok er síðan miklu verr en áðr, eða kanntu, Egill, nökkut gera at slíkum meinum?"

Egill segir: "Vera kann, at ekki spillist við, þó at ek koma til."

Ok er Egill var mettr, gekk hann þar til, er konan lá, ok ræddi við hana. Hann bað þá hefja hana ór rúminu ok leggja undir hana hrein klæði, ok nú var svá gert. Síðan rannsakaði hann rúmit, er hon hafði hvílt í, ok þar f ann hann tálkn, ok váru þar á rúnarnar. Egill las þær, ok síðan telgði hann af rúnarnar ok skóf þær í eld niðr. Hann brenndi tálknit allt ok lét bera í vind klæði þau, er hon hafði haft áðr. Þá kvað Egill:

Skalat maðr rúnar rísta,
nema ráða vel kunni.
Þat verðr mörgum manni,
es of myrkvan staf villisk.
Sák á telgðu talkni
tíu launstafi ristna.
Þat hefr lauka lindi
langs ofrtrega fengit.

Egill reist rúnar ok lagði undir hægendit í hvíluna, þar er hon hvíldi. Henni þótti sem hon vaknaði ór svefni ok sagði, at hon var þá heil, en þó var hon máttlítil, en faðir hennar ok móðir urðu stórum fegin. Bauð Þorfinnr, at Egill skyldi þar hafa allan forbeina, þann er hann þóttist þurfa.

# 73. kafli - Egill kom til Alfs bónda.

Egill segir förunautum sínum, at hann vill fara ferð sína ok bíða eigi lengr. Þorfinnr átti son, er Helgi hét. Hann var vaskligr maðr. Þeir feðgar buðu Agli föruneyti sitt um skóginn. Sögðu þeir, at þeir vissi til sanns, at Ármóðr skegg hafði gert menn sex á skóginn fyrir þá, ok þó líkara, at vera myndi fleiri

sátirnar á skóginum, ef in fyrsta slyppi. Váru þeir Þorfinnr fjórir saman, er til ferðar buðust. Þá kvað Egill vísu:

Veizt, ef ferk með fjóra,
færat sex, þás víxli
hlífa hneitiknífum
hjaldrgoðs við mik roðnum.
En ef ek em með átta,
esat þeir tolf, es skelfi
at samtogi sverða
svartbrúnum mér hjarta.

Þeir Þorfinnr réðu þessu, at þeir fóru á skóginn með Agli, ok váru þeir þá átta saman. Ok er þeir kómu þar, er sátin var fyrir, þá sá þeir þar menn. En þeir húskarlar Ármóðs, er þar sátu, sá, at þar fóru átta menn, ok þótti þeim sér ekki færi til at ráða, leyndust þá í brott á skóginn. En er þeir Egill kómu þar, sem njósnarmenn höfðu verit, þá sá þeir, at eigi var allt fritt. Þá mælti Egill, at þeir Þorfinnr skyldi aftr fara, en þeir buðu at fara lengra. Egill vildi þat eigi ok bað þá fara heim, ok þeir gerðu svá ok hurfu aftr, en þeir Egill heldu fram ferðinni ok váru þá fjórir saman.

Ok er á leið daginn, urðu þeir Egill varir við, at þar váru sex menn á skóginum, ok þóttust vita, at þar myndi vera húskarlar Ármóðs. Njósnarmenn hljópu upp ok réðu at þeim, en þeir í mót, ok varð sá fundr þeira, at Egill felldi tvá menn, en hinir, er eftir váru, hljópu þá í skóginn.

Síðan fóru þeir Egill sína leið, ok gerðist þá ekki til tíðenda, áðr þeir kómu af skóginum ok tóku gistingu við skóginn at bónda þess, er Álfr hét ok var kallaðr Álfr inn auðgi. Hann var maðr gamall ok auðigr at fé, maðr einrænn, svá at hann mátti ekki hafa hjón með sér nema fá ein. Góðar viðtökur hafði Egill þar, ok var Álfr við hann málreitinn. Spurði Egill margra tíðenda, en Álfr sagði slíkt, er hann spurði. Þeir ræddu flest um jarlinn ok um sendimenn Nóregskonungs, þá er fyrr höfðu farit austr þangat at heimta skatt. Álfr var engi vinr jarls í ræðum sínum.

# 74. kafli - Egill heimti skatt.

Egill bjóst snemma um morgininn til farar ok þeir förunautar, en at skilnaði gaf Egill Álfi loðólpu. Álfr tók þakksamliga við gjöfinni, - "ok má hér gera mér af loðkápu," - ok bað Egil þar koma til sín, er hann færi aftr.

Skilðust þeir vinir, ok fór Egill ferðar sinnar ok kom aftan dags til hirðar jarlsins Arnviðar ok fekk þar allgóðar viðtökur. Var þeim förunautum skipat næst öndvegismanni.

Ok er þeir Egill höfðu þar verit um nótt, þá bera þeir upp erendi sín við jarl ok orðsending konungs ór Nóregi ok segja, at hann vill hafa skatt þann allan af Vermalandi, sem áðr hefir eftir staðit, síðan Arnviðr var þar yfir settr.

Jarlinn segir, at hann hefði af höndum greitt allan skatt ok fengit í hendr sendimönnum konungs, - "en eigi veit ek, hvat þeir hafa síðan við gert, hvárt þeir hafa fengit konungi eða hafa þeir hlaupit af landi á brott með. En því, at þér berið sannar jartegnir til, at konungr hefir yðr sent, þá mun ek greiða skatt þann allan, sem hann á at réttu, ok fá yðr í hönd, en eigi vil ek ábyrgjast síðan, hvernig yðr ferst með."

Dveljast þeir Egill þar um hríð, en áðr Egill færi í brott, greiðir jarl þeim skattinn. Var þat sumt í silfri, sumt í grávöru.

Ok er þeir Egill váru búnir, þá fóru þeir aftr á leið. Segir Egill jarli at skilnaði þeira: "Nú munum vér færa konungi skatt þenna, er vér höfum við tekit, en þat skaltu vita, jarl, at þetta er fé miklu minna en konungr þykkist hér eiga, ok er þat þó ekki talit, er honum mun þykkja, at þér eigið at gjalda aftr sendimenn hans manngjöldum, þá er menn kalla, at þér munuð hafa drepa látit."

Jarl segir, at þat var eigi satt. Skilðust þeir at þessu.

Ok er Egill var á brottu, þá kallaði jarl til sín bræðr tvá, er hvárrtveggi hét Úlfr. Hann mælti svá: "Egill sjá inn mikli, er hér var um hríð, ætla ek, at oss muni allóþarfr, er hann kemr til konungs. Megum vér af því marka, hvernig hann mun bera fyrir konung várt mál, er hann jós slíku í augu oss upp, aftöku konungsmanna. Nú skuluð þit fara eftir þeim ok drepa þá alla ok láta þá ekki bera róg þetta fyrir konung. Þykkir mér þat ráðligast, at þér sætið þeim á Eiðaskógi. Haf-ið með yðr menn svá marga, at þat sé víst, at engi þeira komist undan, en þér fáið ekki mannspell af þeim."

Nú búast þeir bræðr til ferðar ok höfðu þrjá tigu manna. Fóru þeir á skóginn, ok kunnu þeir þar hvern stíg fyrir. Heldu þeir þá njósn um ferð Egils.

Á skóginum váru tvennar leiðir. Var önnur at fara yfir ás nökkurn, ok var þar klif bratt ok einstigi yfir at fara, - var sú leiðin skemmri, - en önnur var fyrir framan ásinn at fara, ok váru þar fen stór ok höggnar á lágir, ok var þar einstigi yfir at fara, ok sátu fimmtán í hvárum stað.

# 75. kafli - Þeir Egill drápu hálfan þriðja tug manna.

Egill fór, til þess er hann kom til Álfs, ok var þar um nótt í góðum beinleika. Eftir um morgininn stóð hann upp fyrir dag, bjóst þá til ferðar.

Ok er þeir sátu yfir dagverði, þá kom þar Álfr bóndi. Hann mælti: "Snemma búizt þér, Egill, en hitt myndi mitt ráð at hrapa ekki ferðinni, sjást heldr fyrir, því at ek ætla, at menn munu settir fyrir yðr á skóginn. Ek hefi ekki menn til at fá þér til fylgðar, svá at þér sé styrkr at, en þat vil ek bjóða, at þú dvelist hér með mér, þar til er ek kann þat at segja þér, at fært mun um skóginn."

Egill segir: "Þat mun ekki nema hégómi einn. Mun ek fara veg minn, sem ek hefi áðr ætlat."

Þeir Egill bjuggust til farar, en Álfr latti ok bað hann aftr fara, ef hann yrði varr við, at vegrinn væri troðinn, sagði, at þar hefði engi maðr farit yfir skóginn austan, síðan er Egill fór austr, - "nema þessir hafi farit, er mér er ván, at yðr vili finna."

"Hvat ætlar þú, hversu margir þeir muni vera, ef svá er sem þér segið? Ekki erum vér uppnæmir, þótt nökkurr sé liðsmunr."

Hann segir: "Ek var farinn fram til skógarins ok húskarlar mínir með mér, ok kómum vit á mannafar, ok lá sú slóð fram á skóginn, ok mundu þeir hafa verit margir saman. En ef þú trúir eigi því, er ek segi þér, þá far þangat ok sjá slóðina, en snú aftr, ef þér sýnist sem ek segi þér."

Egill fór sína leið. Ok er þeir kómu á veginn, þann er á skóginn lá, þá sá þeir þar bæði manna spor ok hrossa. Þá mæltu förunautar Egils, at þeir skyldi aftr hverfa.

"Fara munum vér," sagði Egill. "Þykkir mér þat ekki undarligt, þótt menn hafi farit um Eiðaskóg, því at þat er alþýðuleið."

Síðan fóru þeir, ok helzt ferillinn, ok var þá fjölði spora, ok er þeir koma þar, er leiðir skilði, þá skilði ok slóðina, ok var þá jafnmikil í hvárn stað.

Þá mælti Egill: "Nú þykkir mér vera mega, at Álfr hafi satt sagt. Skulum vér nú búast um, svá sem oss sé ván, at fundr várr muni verða."

Síðan kasta þeir Egill af sér skikkjum ok öllum lausaklæðum. Leggja þeir þat í sleða. Egill hafði haft í sleða sínum bastlínu mjök mikla, því at þat er siðr manna, er aka langar leiðir, at hafa með sér lausataugir, ef at reiða þarf at gera. Egill tók hellustein mikinn ok lagði fyrir brjóst sér ok kviðinn. Síðan rábendi hann þar at taugina ok vafði henni sívafi ok bjó svá allt upp um herðarnar. Eftir þat fara þeir leið sína.

Eiðaskógr er á þann veg, at mörk er stór allt at byggðinni hvárritveggju, en um miðjan skóginn er víða smáviði ok kjörr, en sums staðar skóglaust með öllu.

Þeir Egill sneru leið ina skemmri, er yfir hálsinn lá. Allir höfðu þeir skjöldu ok hjálma ok höggvápn ok lagvápn. Egill fór fyrir þeim. Ok er þeir fóru at hálsinum, þá var þar undir niðri skógr, en skóglaust uppi á klifinu.

En er þeir váru komnir upp í klifit, þá hljópu sjau menn ór skóginum ok upp í kleifina eftir þeim ok skutu at þeim. Þeir Egill snerust við, ok stóðu þeir jafnfram um þvera götuna. Þá kómu aðrir menn ofan at þeim á hamarinn, ok grýttu þeir þaðan á þá, ok var þeim þat miklu hættara.

Þá mælti Egill: "Nú skuluð þér fara á hæli undan í kleifina ok hlífast sem þér meguð, en ek mun leita upp á bergit."

Þeir gerðu svá. Ok er Egill kom upp ór klifinu, þá váru þar fyrir átta menn ok gengu allir senn at honum ok sóttu hann. En ekki er at segja frá höggva viðskiptum, svá lauk, at hann felldi þá alla. Síðan gekk hann á bergit fram ok bar ofan grjót, ok stóð þar ekki við. Lágu þar eftir þrír inir vermsku, en fjórir kómust í skóginn, ok váru þeir sárir ok barðir.

Síðan tóku þeir Egill hesta sína ok fóru fram á leið, til þess er þeir kómu yfir hálsinn, en þeir inir vermsku, er undan höfðu komizt, gerðu njósn félögum sínum, þeim er við fenin váru. Stefndu þeir þá fram ina neðri leiðina ok svá fram fyrir þá Egil á veginn.

Þá sagði Úlfr félögum sínum: "Nú skulum vér fara at ráðum við þá, stilla svá til, at þeir nái eigi at renna. Hér er þannig til farit," segir hann, "at leiðin liggr fram með hálsinum, en feninu víkr at upp, ok er þar hamarr fyrir ofan, en brautin liggr fram í milli ok er eigi breiðari en götubreidd. Skulu sumir fara fram um hamarinn ok taka við þeim, ef þeir vilja fram, en sumir skulu leynast hér í skóginum ok hlaupa síðan á bak þeim, er þeir koma fram um. Gætum svá til, at engi komist undan."

Þeir gerðu svá sem Úlfr mælti. Fór Úlfr fram um bergit ok tíu menn með honum.

Þeir Egill fara sína leið ok vissu ekki til þessar ráðagerðar, fyrr en þeir kómu í einstigit. Þá hljópu þar menn á bak þeim ok báru þegar vápn á þá. Þeir Egill snerust í móti ok vörðust. Nú drífa ok menn at þeim, þeir er verit höfðu fyrir framan hamarinn, ok er Egill sá þat, snerist hann í móti þeim. Var þar skammt höggva í millum, ok felldi Egill þar suma í götunni, en sumir hurfu aftr, þar er jafnlendit var meira. Egill sótti þá eftir þeim. Þar fell Úlfr, ok at lykðum drap Egill þar einn ellifu menn. Síðan sótti hann þar til, er förunautar hans vörðu götuna fyrir átta mönnum. Váru þar hvárirtveggju sárir. Ok er Egill kom til, þá flýðu þegar inir vermsku, en skógrinn var við sjálft. Kómust þar undan fimm ok allir sárir mjök, en þrír fellu þar.

Egill hafði mörg sár ok engi stór. Fóru þeir nú sína leið. Hann batt sár förunauta sinna, ok váru engi banvæn. Settust þeir þá í sleða ok óku, þat er eftir var dagsins.

En þeir inir vermsku, er undan kómust, tóku hesta sína ok drógust austr af skóginum til byggða. Váru þá bundin sár þeira. Fá þeir sér föruneyti, til þess er þeir kómu á fund jarls, ok segja honum sínar ófarar.

Þeir segja, at hvárrtveggi Úlfr er fallinn ok dauðir váru hálfr þriði tigr manna, - "en fimm einir kómust undan með lífi ok þó þeir allir sárir ok barðir."

Jarl spurði, hvat þá væri tíðenda um Egil ok hans förunauta.

Þeir svöruðu: "Ógerla vissum vér hversu mjök þeir váru sárir, en ærit djarfliga sóttu þeir at oss. Þá er vér várum átta, en þeir fjórir, þá flýðum vér. Kómust fimm á skóginn, en þrir létust, en eigi sáum vér annat en þeir Egill væri þá spánnýir."

Jarlinn sagði, at þeira ferð var orðin in versta. "Mynda ek kunna því, at vér hefðim mannalát mikit, ef þér hefðið drepit þá Norðmennina, en nú er þeir koma vestr af skóginum ok segja þessi tíðendi Nóregskonungi, þá eigum vér af honum ván inna mestu afarkosta."

# 76. kafli - Egill færir skattin ok ferr til Íslands.

Egill fór, til þess er hann kom vestr af skóginum. Sóttu þeir til Þorfinns at kveldi ok fengu þar allgóðar viðtökur. Váru þá bundin sár þeira Egils. Nökkurar nætr váru þeir þar, - Helga, dóttir bónda, var þá á fótum ok heil meina sinna, þakkaði hon ok öll þau Agli þat, - hvíldu sik þar ok eyki sína.

En maðr sá, er Helgu hafði rúnar ristit, var þaðan skammt á brott. Kom þat þá upp, at hann hafði beðit hennar, en Þorfinnr vildi eigi gifta hana. Þá vildi bóndason glepja hana, en hon vildi eigi. Þá þóttist hann rísta henni manrúnar, en hann kunni þat eigi, ok hafði hann þat ristit henni, er hon fekk meinsemi af.

Ok er Egill var til brottfarar búinn, þá fylgði Þorfinnr honum ok þeir feðgar á götu. Váru þeir þá saman tíu eða tólf. Fóru þeir þá dag þann allan með þeim til varúðar fyrir Ármóði ok húskörlum hans. Ok er þessi tíðendi spurðust, at þeir Egill höfðu barizt við ofrefli liðs á skóginum ok sigrat, þá þótti Ármóði engi ván, at hann myndi mega reisa rönd við Agli. Sat Ármóðr því heima við alla sína menn. Þeir Egill ok Þorfinnr skiptust gjöfum við at skilnaði ok mæltu til vináttu með sér.

Síðan fóru þeir Egill leið sína, ok er ekki sagt, at til tíðenda yrði í ferð þeira, áðr þeir kómu til Þorsteins. Váru þá grædd sár þeira. Dvölðust þeir Egill þar til várs. En Þorsteinn fekk sendimenn til Hákonar konungs at færa honum skatt þann, er Egill hafði sótt til Vermalands. Ok er þeir kómu á konungs fund, þá sögðu þeir honum tíðendi þau, er gerzt höfðu í ferð þeira Egils, ok færðu honum skattinn. Konungr þóttist þá vita, at þat mundi satt vera, er áðr hafði hann grunat um, at Arnviðr jarl mundi hafa látit drepa sendimenn hans tvenna, er hann hafði austr sent. Sagði konungr, at Þorsteinn skyldi þá hafa landvist ok vera í sætt við hann. Fara sendimenn síðan heimleiðis, ok er þeir koma aftr til Þorsteins, þá segja þeir honum, at konungr lét vel yfir þessi ferð ok Þorsteinn skyldi þá vera í sætt ok vináttu við konung.

Hákon konungr fór í Vík austr um sumarit, en þaðan gerði hann ferð sína austr á Vermaland með mikit lið. Arnviðr jarl flýði undan, en konungr tók stór gjöld af bóndum þeim, er honum þóttu í sökum við sik, svá sem sagt er af þeim, er skattinn sóttu. Setti hann þar yfir jarl annan ok tók gíslar af honum ok bóndum.

Hákon konungr fór í þeiri ferð víða um Gautland it vestra ok lagði þat undir sik, svá sem sagt er í sögu hans ok finnst í kvæðum þeim, er um hann hafa ort verit. Þá er ok sagt, at hann fór til Danmerkr ok herjaði þar víða. Þá hrauð hann tólf skip af Dönum með tveimr skipum, ok þá gaf hann konungsnafn Tryggva Óláfssyni, bróðursyni sínum, ok vald yfir Víkinni austr.

Egill bjó kaupskip sitt um sumarit ok réð þar til föruneyti, en langskip þat, er hann hafði haft um haustit ór Danmörku, gaf hann Þorsteini at skilnaði. Þorsteinn gaf Agli góðar gjafar, ok mæltu til mikillar vináttu sín í milli. Egill gerði sendimenn til Þórðar á Aurland, mágs síns, ok fekk honum umboð sitt at skipa jarðir þær, er Egill átti í Sogni ok á Hörðalandi, ok bað hann selja, ef kaupendr væri til.

Ok er Egill var búinn ferðar sinnar ok byr gaf, þá sigldu þeir út eftir Víkinni ok svá leið sína norðr fyrir Nóreg ok síðan í haf út. Byrjaði þeim til góðrar hlítar, kómu af hafi í Borgarfjörð, ok helt Egill skipinu inn eftir firðinum ok til hafnar skammt frá bæ sínum ok lét heim flytja varnað sinn, en ráða skipi til hlunns. Egill fór heim til bús síns. Urðu menn honum fegnir. Dvaldist Egill þar þann vetr.

# 77. kafli - Af þrælum Ketils gufu.

Þá er þetta var tíðenda, at Egill var út kominn ór þessi ferð, þá var heraðit albyggt. Váru þá andaðir allir landnámamenn, en synir þeira lifðu eða sonarsynir, ok bjuggu þeir þá í heraði.

Ketill gufa kom til Íslands, þá er land var mjök byggt. Hann var inn fyrsta vetr at Gufuskálum á Rosmhvalanesi. Ketill hafði komit vestan um haf af Írlandi. Hann hafði með sér þræla marga írska. Lönd váru öll byggð á Rosmhvalanesi þann tíma. Réðst Ketill því þaðan í brott ok inn á Nes ok sat annan vetr á Gufunesi ok fekk þar engan ráðstafa. Síðan fór hann inn í Borgarfjörð ok sat þar inn þriðja vetr, er síðan er kallat at Gufuskálum, en áin Gufuá, er þar fellr í ofan, er hann hafði skip sitt um vetrinn.

Þórðr Lambason bjó þá á Lambastöðum. Hann var kvángaðr ok átti son, er Lambi hét. Hann var þá vaxinn maðr, mikill ok sterkr at jöfnum aldri. Eftir um sumarit, þá er menn riðu til þings, reið Lambi til þings. En Ketill gufa var þá farinn vestr í Breiðafjörð at leita þar um bústaði.

Þá hljópu þrælar hans á brott. Þeir kómu fram um nótt at Þórðar á Lambastöðum ok báru þar eld at húsum ok brenndu þar inni Þórð ok hjón hans öll, en brutu upp búr hans ok báru út gripi ok vöru. Síðan ráku þeir heim hross ok klyfjuðu ok fóru síðan út til Álftaness.

Þann morgin um sólarupprásarskeið kom Lambi heim, ok hafði hann sét eldinn um nóttina. Þeir váru nökkurir menn saman. Hann reið þegar at leita þrælanna. Ríða þar menn af bæjum til. móts við hann. Ok er þrælarnir sá eftirför þá, stefndu þeir undan, en létu lausan ránsfeng sinn. Hljópu sumir á Mýrar út, en sumir út með sjó, til þess at fjörðr var fyrir þeim. Þá sóttu þeir Lambi eftir þeim ok drápu þar þann, er Kóri hét, - því heitir þar síðan Kóranes, - en Skorri ok Þormóðr ok Svartr gengu á kaf ok summu frá landi. Síðan leituðu þeir Lambi at skipum ok reru at leita þeira ok fundu þeir Skorra í Skorraey ok drápu hann þar. Þá reru þeir út til Þormóðsskers ok drápu þar Þormóð. Er við hann skerit kennt. Þeir hendu þrælana enn fleiri, þar sem síðan eru örnefni við kennd.

Lambi bjó síðan at Lambastöðum ok var gildr bóndi. Hann var rammr at afli. Engi var hann uppivöðslumaðr.

Ketill gufa fór síðan vestr í Breiðafjörð ok staðfest-ist í Þorskafirði. Við hann er kenndr Gufudalr ok Gufufjörðr. Hann átti Ýri, dóttur Geirmundar heljarskinns. Váli var sonr þeira.

Grímr hét maðr ok var Svertingsson. Hann bjó at Mosfelli fyrir neðan Heiði. Hann var auðigr ok ættstórr. Rannveig var systir hans sammæðra, er átti Þóroddr goði í Ölfusi. Var þeira sonr Skafti lögsögu-maðr. Grímr var ok lögsögumaðr síðan. Hann bað Þórdísar Þórólfsdóttur, bróðurdóttur Egils ok stjúpdóttur. Egill unni Þórdísi engum mun minna en sínum börnum. Hon var in fríðasta kona. En fyrir því at Egill vissi, at Grímr var maðr göfugr ok sá ráðakostr var góðr, þá var þat at ráði gert. Var Þórdís gift Grími. Leysti Egill þá af hendi föðurarf hennar. Fór hon til bús með Grími, ok bjuggu þau lengi at Mosfelli.

# 78. kafli - Egill kveðr Sonatorrek ok Arinbjarnarkviðu.

Óláfr hét maðr, sonr Höskulds Dala-Kollssonar ok sonr Melkorku, dóttur Mýrkjartans írakonungs. Óláfr bjó í Hjarðarholti í Laxárdal vestr í Breiðafjarðardölum. Óláfr var stórauðigr at fé. Hann var þeira manna fríðastr sýnum, er þá váru á íslandi. Hann var skörungr mikill.

Óláfr bað Þorgerðar, dóttur Egils. Þorgerðr var væn kona ok kvenna mest, vitr ok heldr skapstór, en hversdagliga kyrrlát. Egill kunni öll deili á Óláfi ok vissi, at þat gjaforð var göfugt, ok fyrir því var Þorgerðr gift Óláfi. Fór hon til bús með honum í Hjarðarholt. Þeira börn váru þau Kjartan, Þorbergr, Halldórr, Steindórr, Þuríðr, Þorbjörg, Bergþóra. Hana átti Þórhallr goði Oddason. Þorbjörgu átti fyrr Ásgeirr Knattarson, en síðar Vermundr Þorgrímsson. Þuríði átti Guðmundr Sölmundarson. Váru þeira synir Hallr ok Víga-Barði.

Özurr Eyvindarson, bróðir Þórodds í Ölfusi, fekk Beru, dóttur Egils.

Böðvarr, sonr Egils, var þá frumvaxti. Hann var inn efniligsti maðr, fríðr sýnum, mikill ok sterkr, svá sem verit hafði Egill eða Þórólfr á hans aldri. Egill unni honum mikit. Var Böðvarr ok elskr at honum.

Þat var eitt sumar, at skip var í Hvítá, ok var þar mikil kaupstefna. Hafði Egill þar keypt við margan ok lét flytja heim á skipi. Fóru húskarlar ok höfðu skip áttært, er Egill átti. Þat var þá eitt sinn, at Böðvarr beiddist at fara með þeim, ok þeir veittu honum þat. Fór hann þá inn á Völlu með húskörlum. Þeir váru sex saman á áttæru skipi. Ok er þeir skyldu út fara, þá var flæðrin síð dags, ok er þeir urðu hennar at bíða, þá fóru þeir um kveldit síð. Þá hljóp á útsynningr steinóði, en þar gekk í móti útfallsstraumr. Gerði þá stórt á firðinum, sem þar kann oft verða. Lauk þar svá, at skipit kafði undir þeim, ok týndust þeir allir. En eftir um daginn skaut upp líkunum. Kom lík Böðvars inn í Einarsnes, en sum kómu fyrir sunnan fjörðinn, ok rak þangat skipit. Fannst þat inn við Reykjarhamar.

Þann dag spurði Egill þessi tíðendi, ok þegar reið hann at leita líkanna. Hann fann rétt lík Böðvars. Tók hann þat upp ok setti í kné sér ok reið með út í Digranes til haugs Skalla-Gríms. Hann lét þá opna hauginn ok lagði Böðvar þar niðr hjá Skalla-Grími. Var síðan aftr lokinn haugrinn, ok var eigi fyrr lokit en um dagsetrsskeið. Eftir þat reið Egill heim til Borgar, ok er hann kom heim, þá gekk hann þegar til lokrekkju þeirar, er hann var vanr at sofa í. Hann lagðist niðr ok skaut fyrir loku. Engi þorði at krefja hann máls.

En svá er sagt, þá er þeir settu Böðvar niðr, at Egill var búinn: Hosan var strengð fast at beini. Hann hafði fustanskyrtil rauðan, þröngvan upphlutinn ok láz at síðu. En þat er sögn manna, at hann þrútnaði svá, at kyrtillinn rifnaði af honum ok svá hosurnar.

En eftir um daginn lét Egill ekki upp lokrekkjuna. Hann hafði þá ok engan mat né drykk. Lá hann þar þann dag ok nóttina eftir. Engi maðr þorði at mæla við hann.

En inn þriðja morgin, þegar er lýsti, þá lét Ásgerðr skjóta hesti undir mann, - reið sá sem ákafligast vestr í Hjarðarholt -, ok lét segja Þorgerði þessi tíðendi öll saman, ok var þat um nónskeið, er hann kom þar. Hann sagði ok þat með, at Ásgerðr hafði sent henni orð at koma sem fyrst suðr til Borgar. Þorgerðr lét þegar söðla sér hest, ok fylgðu henni tveir menn. Riðu þau um kveldit ok nóttina, til þess er þau kómu til Borgar. Gekk Þorgerðr þegar inn í eldahús. Ásgerðr heilsaði henni ok spurði, hvárt þau hefði náttverð etit.

Þorgerðr segir hátt: "Engan hefi ek náttverð haft, ok engan mun ek fyrr en at Freyju. Kann ek mér eigi betri ráð en faðir minn. Vil ek ekki lifa eftir föður minn ok bróður."

Hon gekk at lokhvílunni ok kallaði: "Faðir, lúk upp hurðinni, vil ek, at vit farim eina leið bæði."

Egill spretti frá lokunni. Gekk Þorgerðr upp í hvílugólfit ok lét loku fyrir hurðina. Lagðist hon niðr í aðra rekkju, er þar var.

Þá mælti Egill: "Vel gerðir þú, dóttir, er þú vill fylgja feðr þínum. Mikla ást hefir þú sýnt við mik. Hver ván er, at ek muna lifa vilja við harm þenna?"

Síðan þögðu þau um hríð. Þá mælti Egill: "Hvat er nú, dóttir, tyggr þú nú nökkut?"

"Tygg ek söl," segir hon, "því at ek ætla, at mér muni þá verra en áðr. Ætla ek ella, at ek muna of lengi lifa."

"Er þat illt manni?" segir Egill.

"Allillt" segir hon, "villtu eta?"

"Hvat mun varða?" segir hann.

En stundu síðar kallaði hon ok bað gefa sér drekka. Síðan var henni gefit vatn at drekka.

Þá mælti Egill: "Slíkt gerir at, er sölin etr, þyrstir æ þess at meir."

"Villtu drekka, faðir?" segir hon.

Hann tók við ok svalg stórum, ok var þat í dýrshorni.

Þá mælti Þorgerðr: "Nú erum vit vélt. Þetta er mjólk."

Þá beit Egill skarð ór horninu, allt þat er tennr tóku, ok kastaði horninu síðan.

Þá mælti Þorgerðr: "Hvat skulum vit nú til ráðs taka? Lokit er nú þessi ætlan. Nú vilda ek, faðir, at við lengðim líf okkart, svá at þú mættir yrkja erfikvæði eftir Böðvar, en ek mun rísta á kefli, en síðan deyjum vit, ef okkr sýnist. Seint ætla ek Þorstein, son þinn, yrkja kvæðit eftir Böðvar, en þat hlýðir eigi, at hann sé eigi erfðr, því at eigi ætla ek okkr sitja at drykkjunni þeiri, at hann er erfðr."

Egill segir, at þat var þá óvænt, at hann myndi þá yrkja mega, þótt hann leitaði við, - "en freista má ek þess," segir hann.

Egill hafði þá átt son, er Gunnarr hét, ok hafði sá ok andazt litlu áðr. Ok er þetta upphaf kvæðis:

Mjök erum tregt
tungu at hræra
eða loftvætt
ljóðpundara.
Esa nú vænligt
of Viðurs þýfi
né hógdrægt
ór hugarfylgsni.

Esa auðþeystr,
þvít ekki veldr
höfugligr,
ór hyggju stað
fagnafundr
Friggjar niðja,
ár borinn
ór Jötunheimum,

lastalauss
es lifnaði
á Nökkvers
nökkva bragi.
Jötuns hals
undir þjóta
Náins niðr
fyr naustdurum.

Þvít ætt mín
á enda stendr,
hræbarnir
sem hlynir marka.
Esa karskr maðr
sás köggla berr
frænda hrörs
af fletjum niðr.

Þó munk mitt
ok móður hrör
föður fall
fyrst of telja.
Þat berk út
ór orðhofi
mærðar timbr
máli laufgat.

Grimmt vörum hlið,
þats hrönn of braut
föður míns
á frændgarði.
Veitk ófullt
ok opit standa
sonar skarð,
es mér sær of vann.

sonar skarð,
es mér sær of vann.

Mjök hefr Rán
ryskt um mik.
Emk ofsnauðr
at ástvinum.
Sleit marr bönd
minnar ættar,
snaran þátt
af sjölfum mér.

Veizt, ef þá sök
sverði of rækak,
vas ölsmiðr
allra tíma.
Hroða vágs bræðr,
ef vega mættak,
fórk andvígr
ok Ægis mani.

En ek ekki
eiga þóttumk
sakar afl
við sonar bana,
þvít alþjóð
fyr augum verðr
gamals þegns
gengileysi.

Mik hefr marr
miklu ræntan.
Grimmt es fall
frænda at telja,
síðan's minn
á munvega
ættar skjöldr
aflífi hvarf.

Veitk þat sjalfr,
at í syni mínum
vasa ills þegns
efni vaxit,
ef sá randviðr
röskvask næði,
unz her-Gauts
hendr of tæki.

Æ lét flest
þats faðir mælti,
þótt öll þjóð

annat segði.
Mér upp helt
of herbergi
ok mitt afl
mest of studdi.

Oft kemr mér
mána bjarnar
í byrvind
bræðraleysi.
Hyggjumk um,
es hildr þróask,
nýsumk hins
ok hygg at því,

hverr mér hugaðr
á hlið standi
annarr þegn
við óðræði.
Þarfk þess oft
of þvergörum.
Verðk varfleygr,
es vinir þverra.

Mjök es torfyndr,
sás trúa knegum
of alþjóð
Elgjar galga,
þvít niflgóðr
niðja steypir
bróður hrör
við baugum selr.

Finn ek þat oft,
es féar beiðir -- -- --

Þat's auk mælt,
at engi geti
sonar iðgjöld,
nema sjalfr ali
enn þann nið,
es öðrum sé
borinn maðr
í bróður stað.

Erumka þekkt
þjóða sinni,
þótt sér hverr
sátt of haldi.
Burr's Bileygs
í bæ kominn,

kvánar sonr,
kynnis leita.

En mér fens
í föstum þokk
hrosta hilmir
á hendi stendr.
Mákak upp
jörðu grímu,
rýnnis-reið,
réttri halda,

síz son minn
sóttar brími
heiftugligr
ór heimi nam,
þanns ek veit
at varnaði
vamma varr
við vámæli.

Þat mank enn,
es upp of hóf
í goðheim
Gauta spjalli
ættar ask,
þanns óx af mér,
ok kynvið
kvánar minnar.

Áttak gótt
við geirs dróttin.
Gerðumk tryggr
at trúa hánum,
áðr vinan
vagna rúni,
sigrhöfundr,
of sleit við mik.

Blætka því
bróður Vílis,
goðjaðar,
at gjarn séak.
Þó hefr Míms vinr
mér of fengnar
bölva bætr,
ef et betra telk.

Göfumk íþrótt
ulfs of bági
vígi vanr

vammi firrða
ok þat geð,
es ek gerða mér
vísa fjandr
af vélöndum.

Nú erum torvelt.
Tveggja bága
njörva nift
á nesi stendr.
Skalk þó glaðr
með góðan vilja
ok óhryggr
heljar bíða.

Egill tók at hressast, svá sem fram leið at yrkja kvæðit, ok er lokit var kvæðinu, þá færði hann þat Ásgerði ok Þorgerði ok hjónum sínum. Reis hann þá upp ór rekkju ok settist í öndvegi. Kvæði þetta kallaði hann Sonatorrek. Síðan lét Egill erfa sonu sína eftir fornri siðvenju. En er Þorgerðr fór heim, þá leiddi Egill hana með gjöfum í brott.

Egill bjó at Borg langa ævi ok varð maðr gamall, en ekki er getit, at hann ætti málaferli við menn hér á landi. Ekki er ok sagt frá hólmgöngum hans eða vígaferlum, síðan er hann staðfestist hér á Íslandi.

Svá segja menn, at Egill færi ekki í brott af Íslandi, síðan er þetta var tíðenda, er nú var áðr frá sagt, ok bar þat mest til þess, at Egill mátti ekki vera í Nóregi af þeim sökum, sem fyrr var frá sagt, at konungar þóttust eiga við hann. Bú hafði hann rausnarsamligt, því at fé skorti eigi. Hann hafði ok gott skaplyndi til þess.

Hákon konungr Aðalsteinsfóstri réð fyrir Nóregi langa stund, en inn efra hluta ævi hans þá kómu synir Eiríks til Nóregs ok deildu til ríkis í Nóregi við Hákon konung, ok áttu þeir orrostu saman, ok hafði Hákon jafnan sigr. Ina síðustu orrostu áttu þeir á Hörðalandi í Storð á Fitjum. Þar fekk Hákon konungr sigr ok þar með banasár. Eftir þat tóku þeir konungdóm í Nóregi Eiríkssynir.

Arinbjörn hersir var með Haraldi Eiríkssyni ok gerðist ráðgjafi hans ok hafði af honum veizlur stórliga miklar. Var hann forstjóri fyrir liði ok landvörn. Arinbjörn var hermaðr mikill ok sigrsæll. Hann hafði at veizlum Fjarðafylki.

Egill Skalla-Grímsson spurði þessi tíðendi, at konungaskipti var orðit í Nóregi, ok þat með, at Arinbjörn var þá kominn í Nóreg til búa sinna ok hann var þá í virðing mikilli. Þá orti Egill kvæði um Arinbjörn, ok er þetta upphaf at:

Emk hraðkvæðr
hilmi at mæra,
en glapmáll
of glöggvinga,
opinspjallr
of jöfurs dáðum,
en þagmælskr
of þjóðlygi,

skaupi gnægðr
skrökberöndum,
emk vilkvæðr
of vini mína.
Sótt hefk mörg
mildinga sjöt
með grunlaust
grepps of æði.

Hafðak endr
Ynglings burar,
ríks konungs,
reiði fengna.
Drók djarfhött
of dökkva skör,
létk hersi
heim of sóttan,

þars allvaldr
und ýgs hjalmi,
ljóðfrömuðr,
at landi sat.
Stýrði konungr
við stirðan hug
í Jórvík
úrgum ströndum.

Vasa þat tunglskin
tryggt at líta
né ógnlaust
Eiríks bráa,
þás ormfránn
ennimáni
skein allvalds
ægigeislum.

Þó bólstrverð
of bera þorðak
maka hæings
markar dróttni,
svát Yggs full
ýranda kom
at hvers manns
hlusta munnum.

Né hamfagrt
hölðum þótti
skaldfé mitt
at skata húsum,
þás ulfgrátt
við Yggjar miði

hattar staup
at hilmi þák.

Við því tók,
en tvau fylgðu
sökk sámleit
síðra brúna
ok sá muðr,
es mína bar
höfuðlausn
fyr hilmis kné.

Þars tannfjölð
með tungu þák
ok hlertjöld
hlustum göfguð,
en sú gjöf
golli betri
hróðugs konungs
of heitin vas.

Þar stóð mér
mörgum betri
hoddfíöndum
á hlið aðra
tryggr vinr minn,
sás trúa knáttak,
heiðþróaðr
hverju ráði,

Arinbjörn,
es oss einn of hóf,
knía fremstr,
frá konungs fjónum,
vinr þjóðans,
es vættki ló
í herskás
hilmis garði.

Ok -- -- --
-- -- stuðli lét
margfrömuðr
minna dáða,
sem en -- -- að --
-- -- Halfdanar
at í væri
ættar skaði.

Munk vinþjófr
verða heitinn
ok váljúgr

at Viðurs fulli,
hróðrs örverðr
ok heitrofi,
nema þess gagns
gjöld of vinnak.

Nú's þat sét,
hvars setja skal
bratt stiginn
bragar fótum
fyr mannfjölð,
margra sjónir,
hróðr máttigs
hersa kundar.

Erum auðskæf
ómunlokri
magar Þóris
mærðar efni,
vinar míns,
þvít valið liggja
tvenn ok þrenn
á tungu mér.

Þat telk fyrst,
es flestr of veit
ok alþjóð
eyru sækir,
hvé mildgeðr
mönnum þótti
bjóða björn
birkis ótta.

Þat allsheri
at undri gefsk,
hvé hann urþjóð
auði gnægir,
en grjót-björn
of gæddan hefr
Freyr ok Njörðr
at féar afli.

En Hróalds
at höfuðbaðmi
auðs iðgnótt
at ölnum sifjar,
sér vinreið
af vegum öllum
á vindkers
víðum botni.

Hann drógseil
of eiga gat
sem hildingr
heyrnar spanna,
goðum ávarðr
með gumna fjölð,
vinr véþorms,
veklinga tös.

Þat hann viðr,
es þrjóta mun
flesta menn,
þótt fé eigi.
Kveðka skammt
meðal skata húsa
né auðskeft
almanna spjör.

Gekk maðr engi
at Arinbjarnar
ór legvers
löngum knerri
háði leiddr
né heiftkviðum
með atgeirs
auðar toftir.

Hinn's fégrimmr,
es í Fjörðum býr.
Sá's of dolgr
Draupnis niðja,
en sökunautr
Sónar hvinna,
hringum hættr,
hoddvegandi.

Hann aldrteig
of eiga gat
fjölsáinn
með friðar spjöllum
-- -- -- --

Þat's órétt,
ef orpit hefr
á máskeið
mörgu gagni,
ramriðin
Rökkva stoði,
vellvönuðr,
þvís veitti mér.

Vask árvakr,
bark orð saman
með málþjóns
morginverkum.
Hlóðk lofköst,
þanns lengi stendr
óbrotgjarn
í bragar túni.

Einarr hét maðr. Hann var sonr Helga Óttarssonar, Bjarnarsonar ins austræna, er nam lönd í Breiðafirði. Einarr var bróðir Ósvífrs ins spaka. Einarr var þegar á unga aldri mikill ok sterkr ok inn mesti atgervimaðr. Hann tók at yrkja, þegar er hann var ungr, ok var maðr námgjarn.

Þat var eitt sumar á alþingi, at Einarr gekk til búðar Egils Skalla-Grímssonar, ok tókust þeir at orðum, ok kom þar brátt talinu, at þeir ræddu um skáldskap. Þótti hvárumtveggja þær ræður skemmtiligar.

Síðan vanðist Einarr oftliga at ganga til tals við Egil. Gerðist þar vinátta mikil. Einarr hafði litlu áðr komit út ór för. Egill spurði Einar mjök austan tíðenda ok at vinum sínum, svá ok at þeim, er hann þóttist vita, at óvinir hans váru. Hann spurði ok mjök eftir stórmenni. Einarr spurði ok í móti Egil at þeim tíðendum, er fyrr höfðu gerzt um ferðir Egils ok stórvirki hans, en þat tal þótti Agli gott, ok rættist af vel. Einarr spurði Egil, hvar hann hefði þess verit staddr, at hann hafði mest reynt sik, ok bað hann þat segja sér. Egill kvað:

Börðumk einn við átta,
en við ellifu tysvar.
Svá fengum val vargi.
Varðk einn bani þeira.
Skiptumsk hart af heiftum
hlífar skelfiknífum.
Létk af ermar aski
eld valbasta kastat.

Þeir Egill ok Einarr mæltu til vináttu með sér at skilnaði. Einarr var löngum útanlendis með tígnum mönnum. Einarr var örr maðr ok oftast félítill, en skörungr mikill ok drengr góðr. Hann var hirðmaðr Hákonar jarls Sigurðarsonar.

Í þann tíma var í Nóregi ófriðr mikill ok bardagar með þeim Hákoni jarli ok Eiríkssonum, ok stukku ýmsir ór landi. Haraldr konungr Eiríksson fell suðr í Danmörk at Hálsi í Limafirði, ok var hann svikinn. Þá barðist hann við Harald Knútsson, er kallaðr var Gull-Haraldr, ok þá Hákon jarl.

Þar fell ok þá með Haraldi konungi Arinbjörn hersir, er fyrr var frá sagt. Ok er Egill spurði fall Arinbjarnar, þá kvað hann:

Þverra nú, þeirs þverrðu,
þingbirtingar Ingva,
hvar skalk manna mildra,
mjaðveitar dag, leita,
þeira's hauks fyr handan
háfjöll digulsnjávi
jarðar gjörð við orðum
eyneglda mér hegldu.

Einarr Helgason skáld var kallaðr skálaglamm. Hann orti drápu um Hákon jarl, er kölluð er Vellekla, ok var þat mjök lengi, at jarlinn vildi eigi hlýða kvæðinu, því at hann var reiðr Einari. Þá kvað Einarr:

Gerðak veig um virða
vörð, þanns sitr at jörðu,
iðrumk þess, meðan aðrir,
Örr Váfaðar, sváfu.
Hykk, at hodda stökkvi,
hinig sóttak gram, þótti,
fýsinn, fræknum vísa,
ferri, skald in verra.

Ok enn kvað hann:

Sækjum jarl, þanns auka
ulfs verð þorir sverðum.
Skipum borðróinn barða
baugskjöldum Sigvalda.
Drepr eigi sá sveigir
sárlinns, es gram finnum,
rönd berum út á andra
Endils, við mér hendi.

Jarlinn vildi eigi, at Einarr færi á brott, ok hlýddi þá kvæðinu, ok síðan gaf hann Einari skjöld, ok var hann in mesta gersemi. Hann var skrifaðr fornsögum, en allt milli skriftanna váru lagðar yfir spengr af gulli, ok settr steinum. Einarr fór til íslands ok til vistar með Ósvífi, bróður sínum.

En um haustit reið Einarr vestan ok kom til Borgar ok gisti þar. Egill var þá eigi heima, ok var hann farinn norðr til heraða, ok var hans þá heim ván. Einarr beið hans þrjár nætr, en þat var engi siðr at sitja lengr en þrjár nætr at kynni. Bjóst Einarr þá í brott, ok er hann var búinn, þá gekk hann til rúms Egils ok festi þar upp skjöldinn þann inn dýra ok sagði heimamönnum, at hann gaf Agli skjöldinn.

Síðan reið Einarr í brott, en þann sama dag kom Egill heim. En er hann kom inn til rúms síns, þá sá hann skjöldinn ok spurði, hverr gersemi þá ætti. Honum var sagt, at Einarr skálaglamm hafði þar komit ok hann hafði gefit honum skjöldinn.

Þá mælti Egill: "Gefi hann allra manna armastr! Ætlar hann, at ek skyla þar vaka yfir ok yrkja um skjöld hans? Nú taki hest minn. Skal ek ríða eftir honum ok drepa hann."

Honum var þá sagt, at Einarr hafði riðit snemma um morgininn. "Mun hann nú kominn vestr til Dala."

Síðan orti Egill drápu, ok er þetta upphaf at:

Mál es lofs at lýsa
ljósgarð, es þák, barða,
mér kom heim at hendi
hoddsendis boð, enda.
Skalat at grundar Gylfa
glaums misfengnir taumar,
hlýðið ér til orða,
erðgróins mér verða.

Egill ok Einarr heldu vináttu sinni, meðan þeir lifðu báðir. En svá er sagt, at færi skjöldrinn um síðir, at Egill hafði hann með sér í brúðför þá, er hann fór norðr á Víðimýri með Þorkatli Gunnvaldssyni ok þeir Rauða-Bjarnarsynir, Trefill ok Helgi. Þá var spillt skildinum ok kastat í sýruker. En síðan lét Egill taka af búnaðinn, ok váru tólf aurar gulls í spöngunum.

# 79. kafli - Af Þorsteini Egilssyni ok börnum hans.

Þorsteinn, sonr Egils, þá er hann óx upp, var allra manna fríðastr sýnum, hvítr á hár ok bjartr álitum. Hann var mikill ok sterkr ok þó ekki eftir því sem faðir hans. Þorsteinn var vitr maðr ok kyrrlátr, hógværr, stilltr manna bezt. Egill unni honum lítit. Þorsteinn var ok ekki við hann ástúðigr, en þau Ásgerðr ok Þorsteinn unnust mikit. Egill tók þá at eldast mjök.

Þat var eitthvert sumar, er Þorsteinn reið til alþingis, en Egill sat þá heima. En áðr Þorsteinn færi heiman, stilltu þau Ásgerðr um ok tóku ór kistu Egils silkislæður, Arinbjarnarnauta, ok hafði Þorsteinn til þings. Ok er hann hafði á þinginu, þá váru honum dragsíðar ok urðu saurgar neðan, þá er þeir váru í Lögbergsgöngu. Ok er hann kom heim, þá hirðí Ásgerðr slæðurnar, þar sem áðr váru. En mjök miklu síðar, þá er Egill lauk upp kistu sína, þá fann hann, at spillt var slæðunum, ok leitaði þá máls um við Ásgerði, hverju þat gegndi. Hon sagði þá it sanna til. Þá kvað Egill:

Áttkak erfinytja
arfa mér til þarfan.
Mik hefr sonr of svikvinn,
svik telk í því, kvikvan.
Vel mátti þess vatna
viggríðandi bíða,
es hafskíða hlæði
hljótendr of mik grjóti.

Þorsteinn fekk Jófríðar, dóttur Gunnars Hlífarsonar. Móðir hennar var Helga, dóttir Óláfs feilans, systir Þórðar gellis. Jófríði hafði átt fyrr Þóroddr, sonr Tungu-Odds.

Litlu eftir þetta andaðist Ásgerðr. Eftir þat brá Egill búi ok seldi í hendr Þorsteini, en Egill fór suðr til Mosfells til Gríms, mágs síns, því at hann unni mest Þórdísi, stjúpdóttur sinni, þeira manna, er þá váru á lífi.

Þat var eitt sumar, at skip kom út í Leiruvági, ok stýrði sá maðr, er Þormóðr hét. Hann var norrænn ok húskarl Þorsteins Þórusonar. Hann hafði með at fara skjöld, er Þorsteinn hafði sent Agli Skalla-Grímssyni, ok var þat ágætagripr. Þormóðr færði Agli skjöldinn, en hann tók við þakksamliga. Eftir um vetrinn orti Egill drápu um skjaldargjöfina, er kölluð er Berudrápa, ok er þetta upphaf at:

Heyri fúrs á forsa
fallhadds vinar stalla,
hyggi, þegn, til þagnar
þínn lýðr, konungs, mína.
Oft skal arnar kjafta
örð góð of tröð Hörða,
hrafnstýrandi hræra
hregna, mín of fregnask.

Þorsteinn Egilsson bjó at Borg. Hann átti tvá laungetna sonu, Hriflu ok Hrafn, en síðan hann kvángaðist, áttu þau Jófríðr tíu börn. Helga in fagra var þeira dóttir, er þeir deildu um Skáld-Hrafn ok Gunnlaugr ormstunga. Grímr var ellstr sona þeira, annarr Skúli, þriði Þorgeirr, fjórði Kollsveinn, fimmti Hjörleifr, sétti Halli, sjaundi Egill, átti Þórðr. Þóra hét dóttir þeira, er átti Þormóðr Kleppjárnsson. Frá börnum Þorsteins er komin kynslóð mikil ok margt stórmenni. Þat er kallat Mýramannakyn, allt þat, er frá Skalla-Grími er komit.

# 80. kafli - Steinarr beitti land Þorsteins.

Önundr sjóni bjó at Ánabrekku, þá er Egill bjó at Borg. Önundr sjóni átti Þorgerði, dóttur Bjarnar ins digra af Snæfellsströnd. Börn þeira Önundar váru þau Steinarr ok Dalla, er átti Ögmundr Galtason, þeira synir Þorgils ok Kormákr. Ok er Önundr gerðist gamall ok sýndr lítt, þá seldi hann af hendi bú. Tók þá við Steinarr, sonr hans. Þeir feðgar áttu auð fjár. Steinarr var allra manna mestr ok rammr at afli, ljótr maðr, bjúgr í vexti, fóthár ok miðskammr. Steinarr var uppivöðslumaðr mikill ok ákafamaðr, ódæll ok harðfengr, inn mesti kappsmaðr.

Ok er Þorsteinn Egilsson bjó at Borg, þá gerðist þegar fátt um með þeim Steinari. Fyrir sunnan Háfslæk liggr mýrr, er heitir Stakksmýrr. Standa þar yfir vötn á vetrinn, en á várit, er ísa leysir, þá er þar útbeit svá góð nautum, at þat var kallat jafnt ok stakkr töðu. Háfslækr réð þar landamerkjum at fornu fari. En á várum gengu naut Steinars mjök á Stakksmýri, er þau váru rekin útan at Háfslæk, en húskarlar Þorsteins vönduðu um. Steinarr gaf at því engan gaum, ok fór svá fram it fyrsta sumar, at ekki varð til tíðenda.

En annat vár, þá helt Steinarr beitinhi, en Þorsteinn lagði þá í umræðu við hann ok ræddi þó stilliliga, bað hann Steinar halda beit búfjár síns, svá sem at fornu hafði verit. Steinarr segir, at fé myndi ganga þar, sem þat vildi. Hann ræddi um allt heldr festiliga, ok skiptust þeir Þorsteinn við nökkurum orðum. Síðan lét Þorsteinn hnekkja nautunum út á mýrar yfir Háfslæk, ok er Steinarr varð þess varr, þá fekk hann til Grana, þræl sinn, at sitja at nautunum á Stakksmýri, ok sat hann þar alla daga. Þetta var inn efra hlut sumars. Beittust þá upp allar engjar fyrir sunnan Háfslæk.

Nú var þat einn dag, at Þorsteinn hafði gengit upp á Borg at sjást um. Hann sá, hvar naut Steinars fóru. Hann gekk út á mýrar. Þat var síð dags. Hann sá, at nautin váru þá komin langt út í holtasundit. Þorsteinn rann út um mýrarnar, ok er Grani sá þat, þá rak hann nautin óvægiliga, til þess er þau kómu á stöðul. Þorsteinn kom þá eftir, ok hittust þeir Grani í garðshliðinu. Þorsteinn vá hann þar. Þat heitir Granahlið síðan. Þat er á túngarðinum. Þorsteinn hratt garðinum ofan á Grana ok hulði svá hræ hans. Síðan fór Þorsteinn heim til Borgar, en konur þær, er til stöðuls fóru, fundu Grana, þar er hann lá. Eftir þat fóru þær heim til húss ok sögðu Steinarí þessi tíðendi. Steinarr leiddi hann uppi í holtunum, en síðan fekk Steinarr til annan þræl at fylgja nautunum, ok er sá eigi nefndr. Þorsteinn lét þá sem hann vissi eigi um beit, þat sem eftir var sumarsins.

Þat varð til tíðenda, at Steinarr fór inn fyrra hlut vetrar út á Snsefellsströnd ok dvalðist þar um hríð. Steinarr sá þá þræl, er Þrándr hét. Hann var allra manna mestr ok sterkastr. Steinarr falaði þræl þann ok bauð til verð mikit, en sá, er átti þrælinn, mat hann fyrir þrjár merkr silfrs ok mat hann hálfu dýrra en meðalþræl, ok var þat kaup þeira. Hann hafði Þránd með sér heim.

Ok er þeir kómu heim, þá ræðir Steinarr við Þránd: "Nú er svá til farit, at ek vil hafa verknað af þér. Er hér skipat áðr til verka allra. Nú mun ek verk fyrir þik leggja, er þér er lítit erfiði í. Þú skalt sitja at nautum mínum. Þykkir rnér þat miklu skipta, at þeim sé vel til haga haldit. Vil ek, at þú hafir þar engis manns hóf við nema þitt, hvar hagi er beztr á mýrum. Má ek eigi á manni sjá, ef þú hefir eigi til þess hug eða afl at halda til fulls við einn hvern húskarl Þorsteins."

Steinarr seldi í hendr Þrándi öxi mikla, nær álnar fyrir munn, ok var hon hárhvöss.

"Svá lízt mér á þik, Þrándr," segir Steinarr, "sem eigi sé sýnt, hversu mikils þú metr goðorð Þorsteins, ef þit sjáizt tveir á."

Þrándr svarar: "Engan vanda ætla ek mér á við Þorstein, en skilja þykkjumst ek, hvert verk þú hefir fyrir mik lagt. Muntu þykkjast litlu til verja, þar sem ek em. En ek ætla mér vera góðan kost, hvárr sem upp kemr, ef vit Þorsteinn skulum reyna með okkr."

Síðan tók Þrándr til nautagæzlu. Honum hafði þat skilizt, þótt hann hefði eigi lengi verit, hvert Steinarr hafði nautum sínum látit halda, ok sat Þrándr at nautum á Stakksmýri.

Ok er Þorsteinn varð þess varr, þá sendi hann húskarl sinn til fundar við Þránd ok bað segja honum landamerki með þeim Steinari. Ok er húskarl hitti Þránd, þá sagði hann honum erendi sín ok bað hann halda nautunum annan veg, sagði, at þat var land Þorsteins Egilssonar, er nautin váru þá í komin.

Þrándr segir: "Þat hirði ek aldri, hvárr þeira land á. Mun ek naut haf a þar, sem mér þykkir hagi beztr."

Síðan skilðust þeir. Fór húskarl heim ok segir Þorsteini svör þrælsins. Þorsteinn lét þá kyrrt vera, en Þrándr tók þá at sitja at nautum nætr ok daga.

# 81. kafli - Víg Þrándar ok af málatilbúnaði.

Þorsteinn stóð upp einn morgin við sól ok gekk upp á Borg. Hann sá, hvar naut Steinars váru. Síðan gekk Þorsteinn út á mýrar, til þess er hann kom til nautanna. Þar stendr skógarklettr við Háfslæk, en uppi á klettinum svaf Þrándr ok hafði leyst af sér skúa sína. Þorsteinn gekk upp á klettinn ok hafði öxi í hendi ekki mikla ok engi fleiri vápn. Þorsteinn stakk öxarskaftinu á Þrándi ok bað hann vaka. Hann spratt upp skjótt ok hart ok greip tveim höndum öxina ok reiddi upp. Hann spurði, hvat Þorsteinn vildi.

"Ek vil segja þér, at ek á land þetta, en þér eiguð hagabeit fyrir útan lækinn. Er þat eigi undarligt, þóttú vitir eigi landamerki hér."

Þrándr segir: "Engu þykkir mér skipta, hverr land á. Mun ek þar láta naut vera, er þeim þykkir bezt."

"Hitt er líkligra," segir Þorsteinn, "at ek muna nú ráða vilja fyrir landi mínu, en eigi þrælar Steinars."

Þrándr segir: "Miklu ertu, Þorsteinn, óvitrari maðr en ek hugða, ef þú vill eiga náttból undir öxi minni ok hætta til þess virðingu þinni. Mér sýnist, at ætla til, sem ek muna hafa tvau öfl þín, en mik skortir eigi hug. Ek em ok vápnaðr betr en þú."

Þorsteinn mælti: "Á þá hættu mun ek leggja, ef þú gerir eigi at um beitina. Vænti ek, at mikit skili hamingju okkra, svá sem málaefni eru ójöfn."

Þrándr segir: "Nú skaltu sjá, Þorsteinn, hvárt ek hræðumst nökkut hót þín."

Síðan settist Þrándr niðr ok batt skó sinn, en Þorsteinn reiddi upp öxina hart ok hjó á háls Þrándi, svá at höfuðit fell á bringuna. Síðan bar Þorsteinn grjót at honum ok hulði hræ hans, gekk síðan heim til Borgar.

En þann dag kómu seint heim naut Steinars, ok er þrotin ván þótti þess, þá tók Steinarr hest sinn ok lagði á söðul. Hann hafði alvæpni sitt. Hann reið suðr til Borgar, ok er hann kom þar, hitti hann menn at máli. Hann spurði, hvar Þorsteinn væri. Honum var sagt, at hann sat inni. Þá bað Steinarr, at

Þorsteinn kæmi út, kvaðst eiga erendi við hann. Ok er Þorsteinn heyrði þetta, tók hann vápn sín ok gekk út í dyrr. Síðan spurði hann Steinar, hver erendi hans væri.

"Hefir þú drepit Þránd, þræl minn?" segir Steinarr.

"Svá er víst," segir Þorsteinn, "þarftu þat ekki öðrum mönnum at æfla."

"Þá sé ek, at þú munt þykkjast harðhendliga verja land þitt, er þú hefir drepit þræla mína tvá. En mér þykkir þat ekki svá mikit framaverk. Nú mun ek gera þér á þessu miklu betra kost, ef þú vill með kappi verja landit þitt, ok skal ekki öðrum mönnum nú at hlíta at reka nautin, en vita skaltu þat, at nautin skulu bæði dag ok nótt í þínu landi vera."

"Svá er," segir Þorsteinn, "at ek drap í fyrra sumar þræl þinn, þann er þú fekkt til at beita nautunum í land mitt, en síðan lét ek yðr hafa beit, sem þér vilduð, allt til vetrar. Nú hefi ek drepit annan þræl þinn fyrir þér. Gaf ek þessum ina sömu sök sem inum fyrra. Nú skaltu hafa beit heðan í frá í sumar, en at sumri, ef þú beitir land mitt ok fær menn til þess at reka hingat fé þitt, þá mun ek enn drepa fyrir þér einn hvern mann, þann er fénu fylgir, svá, þó at þú fylgir sjálfr. Mun ek svá gera á hverju sumri, meðan þú heldr teknum hætti um beitina."

Síðan reið Steinarr í brott ok heim til Brekku, ok litlu síðar reið Steinarr upp í Stafarholt. Þar bjó þá Einarr. Hann var goðorðsmaðr. Steinarr bað hann liðs ok bauð honum fé til.

Einarr segir: "Þik mun litlu skipta um mína liðsemð, nema fleiri virðingamenn veiti at þessu máli."

Eftir þat reið Steinarr upp í Reykjardal á fund Tungu-Odds ok bað hann liðs ok bauð honum fé til. Oddr tók við fénu ok hét liðveizlu sinni, at hann skyldi efla Steinar at koma fram lögum við Þorstein. Steinarr reið síðan heim.

En um várit fóru þeir Oddr ok Einarr með Steinari stefnuför ok höfðu fjölmenni mikit. Stefndi Steinarr Þorsteini um þræladráp ok lét varða fjörbaugsgarð um hvárt vígit, því at þat váru lög, þar er þrælar váru drepnir fyrir manni, enda væri eigi færð þrælsgjöldin fyrir ina þriðju sól. En jafnt skyldu metast tvær fjörbaugssakar ok ein skóggangssök.

Þorsteinn stefndi engum sökum í mót, ok litlu síðar sendi Þorsteinn menn suðr á Nes. Kómu þeir til Mosfells til Gríms ok sögðu þar þessi tíðendi. Egill lét sér fátt um finnast ok spurði þó at í hljóði vandliga um skipti þeira Þorsteins ok Steinars ok svá at þeim mönnum, er Steinar höfðu styrkt til þessa máls. Síðan fóru sendimenn heim, ok lét Þorsteinn vel yfir þeira ferð.

Þorsteinn Egilsson fjölmennti mjök til várþings ok kom þar nótt fyrr en aðrir menn, ok tjölduðu búðir sínar, ok þingmenn hans, er þar áttu búðir. Ok er þeir höfðu um búizt, þá lét Þorsteinn ganga til þingmannalið sitt, ok gerðu þar búðarveggi mikla. Síðan lét hann búð tjalda miklu meiri en aðrar búðir, þær er þar váru. í þeiri búð váru engir menn.

Steinarr reið til þings ok fjölmennti mjök. Þar réð Tungu-Oddr fyrir liði ok var allfjölmennr. Einarr ór Stafaholti var ok fjölmennr. Tjölduðu þeir búðir sínar. Var þingit fjölmennt. Fluttu menn fram mál sín. Þorsteinn bauð engar sættir fyrir sik, en svaraði því þeím mönnum, er um sættir leituðu, at hann ætlaði at láta dóms bíða, sagði, at honum þóttu mál lítils verð, þau er Steinarr fór með um dráp þræla hans, en talði þræla Steinars hafa gnógar sakar til gert. Steinarr lét stórliga yfir málum sínum. Þóttu honum sakar lögligar, en liðsafli gnógr at koma málum fram. Var hann því framgjarn um sín mál.

Þann dag gengu menn í þingbrekku, ok mæltu menn málum sínum, en um kveldit skyldu dómar út fara til sóknar. Var Þorsteinn þar með flokk sinn. Hann réð þar þingsköpum mest, því at svá hafði verit, meðan Egill fór með goðorð ok mannaforráð. Þeir höfðu hvárirtveggju alvæpni.

Menn sá af þinginu, at flokkr manna reið neðan með Gljúfrá, ok blikuðu þar skildir við. Ok er þeir riðu á þingit, þá reið þar maðr fyrir í blári kápu, hafði hjálm á höfði gullroðinn, en skjöld á hlið gullbúinn, í hendi krókaspjót, var þar gullrekinn falrinn. Hann var sverði gyrðr. Þar var kominn Egill Skalla-Grímsson með átta tigu manna, alla vel vápnaða, svá sem til bardaga væri búnir. Þat lið var valit mjök. Hafði Egill haft með sér ina beztu bóndasonu af Nesjum sunnan, þá er honum þóttu vígligstir. Egill reið með flokkinn til búðar þeirar, er Þorsteinn hafði tjalda látit ok áðr var auð. Stigu þeir af hestum sínum.

Ok er Þorsteinn kenndi ferð föður síns, þá gekk hann í móti honum með allan flokk sinn ok fagnaði honum vel. Létu þeir Egill bera inn fargervi sína í búð, en reka hesta í haga. Ok er þetta var sýslat, gekk Egill ok Þorsteinn með flokkinn allan upp í þingbrekku ok settust, þar sem þeir váru vanir at sitja.

Síðan stóð Egill upp ok mælti hátt: "Hvárt er Önundr sjóni hér í þingbrekkunni?"

Önundr kvaðst þar vera. "Ek em feginn orðinn, Egill, er þú ert kominn. Mun þat allt bæta til um þat, er hér stendr milli máls manna."

"Hvárt ræðr þú því, er Steinarr, sonr þinn, sækir sökum Þorstein, son minn, ok hefir dregit saman fjölmenni til þess at gera Þorstein at urðarmanni?"

"Því veld ek eigi," segir Önundr, "er þeir eru ósáttir. Hefi ek þar lagt til mörg orð ok beðit Steinar sættast við Þorstein, því at mér hefir verit í hvern stað Þorsteinn, sonr þinn, sparari til ósæmðar, ok veldr því sú in forna ástvinátta, er með okkr hefir verit, Egill, síðan er vit fæddumst hér upp samtýnis."

"Brátt mun þat," segir Egill, "ljóst verða, hvárt þú mælir þetta af alvöru eða af hégóma, þótt ek ætla þat síðr vera munu. Man ek þá daga, at hvárumtveggja okkrum mundi þykkja ólíkligt, at vit myndim sökum sækjast eða stilla eigi sonu okkra, at þeir fari eigi með fíflsku slíkri sem ek heyri, at hér horfist til. Sýnist mér þat ráð, meðan vit erum á lífi ok svá nær staddir deilu þeira, at vit takim mál þetta undir okkr ok setim niðr, en látim eigi þá Tungu-Odd ok Einar etja saman sonum okkrum sem kapalhestum. Látum þá hafa annat heðan í frá til févaxtar sér en taka á slíku."

Þá stóð Önundr upp ok mælti: "Rétt segir þú, Egill, ok þat er okkr ófallit at vera á því þingi, er synir okkrir deila. Skal okkr ok aldri þá skömm henda at vera þeir vanskörungar at sætta þá eigi. Nú vil ek, Steinarr, at þú selir mér mál þessi í hendr ok láir mik með fara sem mér líkar."

"Eigi veit ek þat," segir Steinarr, "hvárt ek vil svá kasta niðr málum mínum, því at ek hefi áðr leitat mér liðsemðar af stórmenni. Vil ek nú svá at einu lúka málum mínum, at þat líki vel Oddi ok Einari."

Síðan ræddu þeir Oddr ok Steinarr sín í milli, sagði Oddr svá: "Efna vil ek, Steinarr, liðsemð við þik, þá er ek hét at veita þér til laga eða þeira málalykða, er þú vill taka þér til handa. Muntu mest í ábyrgjast, hvernig mál þín eru til komin, ef Egill skal um dæma."

Þá mælti Önundr: "Ekki þarf ek at eiga þetta undir tungurótu Odds. Hefi ek af honum haft hvárki gott né illt, en Egill hefir margt stórvel gert til mín. Trúi ek honum miklu betr en öðrum, enda skal ek þessu ráða. Mun þér þat hæfa at hafa eigi alla oss í fangi þér. Hefi ek enn hér til ráðit fyrir okkr, ok skal enn svá vera."

"Ákafr ertu um þetta mál, faðir, en oft ætla ek, at vit iðrimst þessa."

Síðan seldi Steinarr í hendr Önundi málit, ok skyldi hann þá sækja eða sættast á, svá sem lög kenndu til.

Ok þegar er Önundr réð fyrir málum þessum, þá gekk hann til fundar við þá feðga, Þorstein ok Egil.

Þá mælti Önundr: "Nú vil ek, Egill, at þú skapir einn ok skerir um þessi mál, svá sem þú vill, því at ek trúi þér bezt til at skipa þessum mínum málum ok öllum öðrum."

Síðan tókust þeir Önundr ok Þorsteinn í hendr ok nefndu sér vátta ok þat með váttnefnunni, at Egill Skalla-Grímsson skyldi einn gera um mál þessi, svá sem hann vill, allt óskorat þar á þingi, ok lauk svá þessum málum. Gengu menn svá heim til búða. Þorsteinn lét leiða til búðar Egils þrjá yxn ok lét höggva til þingnests honum.

Ok er þeir Tungu-Oddr ok Steinarr kómu heim til búðar, þá mælti Oddr: "Nú hefir þú, Steinarr, ok þit feðgar ráðit fyrir lykð mála ykkarra. Nú teljumst ek ór lauss við þik, Steinarr, um liðveizlu þá, er ek hét þér, því at svá var mælt með okkr, at ek skylda veita þér svá, at þú kæmir málum þínum fram eða til þeira lykða, er þér hugnaði, hvernig sem þér gefst sættargerð Egils."

Steinarr segir, at Oddr hefir honum vel veitt ok drengiliga ok þeira vinátta skal nú vera miklu betri en áðr. "Vil ek kalla, at þú sér ór lauss við mik um þat, er þú vart í bundinn."

Um kveldit fóru dómar út, ok er ekki getit, at þar yrði til tíðenda.

# 82. kafli - Sættargerð Egils.

Egill Skalla-Grímsson gekk í þingbrekku um daginn eftir ok með honum Þorsteinn ok allr flokkr þeira. Þar kom þá ok Önundr ok Steinarr. Tungu-Oddr var ok þar kominn ok þeir Einarr.

Ok er menn höfðu þar mælt lögmálum sínum, þá stóð Egill upp ok mælti svá: "Hvárt eru þeir Steinarr ok Önundr feðgar hér, svá at þeir megi skilja mál mitt?"

Önundr segir, at þeir váru þar.

"Þá vil ek lúka upp sættargerð milli þeira Steinars ok Þorsteins. Hef ek þar upp þat mál, er Grímr, faðir minn, kom hingat til lands, ok nam hér öll lönd um Mýrar ok víða herað ok tók sér bústað at Borg ok ætlaði þar landeign til, en gaf vinum sínum landakosti þar út í frá, svá sem þeir byggðu síðan. Hann gaf Ána bústað at Ánabrekku, þar sem Önundr ok Steinarr hafa hér til búit. Vitum vér þat allir, Steinarr, hvar landamerki eru milli Borgar ok Ánabrekku, at þar ræðr Háfslækr. Nú var eigi þat, Steinarr, at þú gerðir þér óvitandi at beita land Þorsteins ok lagðir undir þik eign hans ok ætlaðir, at hann myndi vera svá mikill ættleri, at hann myndi vera vilja ræningi þinn, - því at þú, Steinarr, ok þit Önundr meguð þat vita, at Áni þá land at Grími, feðr mínum -, en Þorsteinn drap fyrir þér þræla tvá. Nú er þat öllum mönnum auðsýnt, at þeir hafa fallit á verkum sínum, ok eru þeir óbótamenn, ok at heldr, þótt þeir væri frjálsir menn, þá væri þeir þó óbótamenn. En fyrir þat, Steinarr, er þú hugðist ræna mundu Þorstein, son minn, landeign sinni, þeiri er hann tók með mínu ráði ok ek tók í arf eftir föður minn, þar fyrir skaltu láta laust þitt land at Ánabrekku ok hafa eigi fyrir fé. Þat skal ok fylgja, at þú skalt eigi hafa bústað né vistafar hér í heraði fyrir sunnan Langá ok vera brottu frá Ánabrekku, áðr fardagar sé liðnir, en falla óheilagr fyrir öllum þeim mönnum, er Þorsteini vilja lið veita, þegar eftir fardaga, ef þú vill eigi brott fara eða nökkurn hlut eigi halda, þann er ek hefi á lagt við þik."

En er Egill settist niðr, þá nefndi Þorsteinn vátta at gerð hans.

Þá mælti Önundr sjóni: "Þat mun mál manna, Egill, at gerð sjá, er þú hefir gert ok upp sagt, sé heldr skökk. Nú er þat frá mér at segja, at ek hefi allan mik við lagt at skirra vandræðum þeira, en heðan af skal ek ekki af spara, þat er ek má gera til óþurftar Þorsteini."

"Hitt mun ek ætla," segir Egill, "at hlutr ykkarr feðga mun æ því verri er deildir várar standa lengr. Hugða ek, Önundr, at þú myndir þat vita, at ek hefi haldit hlut mínum fyrir þvílíkum svá mönnum sem þit eruð feðgar. En Oddr ok Einarr, er dregizt hafa svá mjök til þessa máls, hafa hér af fengit skapnaðar virðing."

# 83. kafli - Steinarr sat fyrir Þorsteini.

Þorgeirr blundr var þar á þinginu, systrsonr Egils, ok hafði mikit lið veitt Þorsteini í þessum málum. Hann bað þá feðga gefa sér land nökkut út þar á Mýrunum. Hann bjó áðr fyrir sunnan Hvítá fyrir neðan Blundsvatn. Egill tók vel á því ok fýsti Þorstein, at hann léti hann þangat fara. Þeir settu Þorgeir niðr at Ánabrekku, en Steinarr færði bústað sinn út yfir Langá ok settist niðr at Leirulæk. En Egill reið heim suðr á Nes, ok skilðust þeir með blíðskap feðgar.

Maðr sá var með Þorsteini, er íri hét, hverjum manni fóthvatari ok allra manna skyggnastr. Hann var útlendr ok lausingi Þorsteins, en þó hafði hann fjárgæzlur ok þær mest at safna geldfé upp til fjalls á várum, en á haust ofan til réttar. En nú eflir fardaga lét Þorsteinn safna geldfé því, er eftir hafði verit um várit, ok ætlaði at láta reka þat til fjalls. íri var þá í fjárréttinum, en Þorsteinn ok húskarlar hans reið upp til fjalls, ok váru þeir átta saman.

Þorsteinn lét gera garð um þvera Grísartungu milli Langavatns ok Gljúfrár. Lét hann þar at vera marga menn um várit. Ok er Þorsteinn hafði litit yfir verk húskarla sinna, þá reið hann heim, ok er hann kom gegnt þingstöð, þá kom íri þar hlaupandi í mót þeim ok sagði, at hann vill mæla við Þorstein einmæli. Þorsteinn mælti, at förunautar hans skyldi ríða fyrir, meðan þeir talaði.

íri segir Þorsteini, at hann hefði farit upp á Einkunnir um daginn ok sét til sauða, - "en ek sá," segir hann, "í skóginum fyrir ofan vetrgötu, at skinu við tólf spjót ok skildir nökkurir."

Þorsteinn segir hátt, svá at förunautar hans heyrðu svá beint: "Hví mun honum svá annt at hitta mik, at ek mega eigi ríða heim leiðar minnar, en þó mun Ölvaldi þykkja ósannligt, at ek synja honum máls, ef hann er sjúkr."

íri hljóp þá, sem mest mátti hann til fjalls upp.

Þorsteinn segir förunautum sínum: "Lengja ætla ek nú leiðina, ef vér skulum fyrst ríða suðr til Ölvaldsstaða. Ölvaldr sendi mér orð, at ek skylda finna hann. Mun honum þó eigi miklu þykkja launaðr uxinn, er hann gaf mér í fyrra haust, at ek hitta hann, ef honum þykkir máli skipta."

Síðan riðu þeir Þorsteinn suðr um mýrar fyrir ofan Stangarholt ok svá suðr til Gufuár ok ofan með ánni reiðgötur. Ok er hann kom niðr frá Vatni, þá sá þeir fyrir sunnan ána naut mörg ok mann hjá. Var þar húskarl Ölvalds. Spurði Þorsteinn, hvernig þar væri heilt. Hann sagði, at þar var vel heilt ok Ölvaldr var í skógi at viðarhöggvi.

"Þá skaltu," segir Þorsteinn, "segja honum, ef hann á við mik skylt erendi, at hann komi til Borgar, en ek mun nú ríða heim." Ok svá gerði hann.

En þat spurðist þó síðan, at Steinarr Sjónason hafði þenna sama dag setit upp við Einkunnir með tólfta mann. Þorsteinn lét sem hann hefði ekki spurt, ok var þat kyrrt síðan.

# 84. kafli - Þorsteinn stökkvir í brott Steinari.

Þorgeirr er maðr nefndr. Hann var frændi Þorsteins ok inn mesti vinr. Hann bjó í þenna tíma á Álftanesi. Þorgeirr var vanr at hafa haustboð hvert haust. Þorgeirr fór til fundar við Þorstein Egilsson ok bauð honum til sín. Þorsteinn hét ferðinni, ok fór Þorgeirr heim.

En at ákveðnum degi bjóst Þorsteinn til farar, ok váru þá fjórar vikur vetrar. Með Þorsteini fór Austmaðr hans ok húskarlar tveir. Grímr hét sonr Þorsteins. Hann var þá tíu vetra ok, fór ok með Þorsteini, ok váru þeir fimm saman ok riðu út til fors ok þar yfir Langá, síðan út, sem leið lá, til Aurriðaár.

En fyrir útan ána var Steinarr á verki ok Önundr ok húskarlar þeira. Ok er þeir kenndu Þorstein, þá hljópu þeir til vápna sinna ok síðan eftir þeim Þorsteini. Ok er Þorsteinn sá eftirför Steinars, þá riðu þeir út af Langaholti. Þar er hóll einn hár ok óvíðr. Þar stíga þeir Þorsteinn af hestunum ok sækja upp á hólinn. Þorsteinn mælti, at sveinninn Grímr skyldi fara í skóginn ok verða eigi við staddr fundinn. Ok þegar er þeir Steinarr koma at hólnum, þá sækja þeir at þeim Þorsteini, ok varð þar bardagi. Þeir Steinarr váru sex saman vaxnir menn, en inn sjaundi sonr Steinars tíu vetra gamall. Þenna fund sá þeir menn, er váru á engiteigum af öðrum bæjum, ok runnu til at skilja þá. Ok er þeir váru skilðir, þá váru látnir húskarlar Þorsteins báðir. Fallinn var ok einn húskarl Steinars, en sárir sumir.

Ok er þeir váru skilðir, leitar Þorsteinn at, hvar Grímr var, ok finna þeir hann. Var Grímr þá sárr mjök, ok sonr Steinars lá þar hjá honum dauðr.

Ok er Þorsteinn hljóp á hest sinn, þá kallaði Steinarr á hann ok mælti: "Rennr þú nú, Þorsteinn hvíti," segir hann.

Þorsteinn segir: "Lengra skaltu renna, áðr vika sé liðin."

Síðan riðu þeir Þorsteinn út yfir mýrina ok höfðu með sér sveininn Grím. Ok er þeir kómu út í holt þat, er þar verðr, þá andast sveinninn, ok grófu þeir hann þar í holtit, ok er þat kallat Grímsholt, en þar heitir Orrostuhváll, sem þeir börðust.

Þorsteinn reið á Álftanes um kveldit, sem hann hafði ætlat, ok sat þar at boði þrjár nætr, en síðan bjóst hann til heimferðar. Menn buðust til at fara með honum, en hann vildi eigi. Riðu þeir tveir saman.

Ok þann sama dag, er Steinarr vissi ván, at Þorsteinn myndi heim ríða, þá reið Steinarr út með sjó. Ok er hann kom á melá þá, er verða fyrir neðan Lambastaði, þá settist hann þar á melinn. Hann hafði sverð þat, er Skrýmir hét, allra vápna bezt. Hann stóð þar á melnum með sverðit brugðit ok horfði þá á einn veg, því at hann sá þá reið Þorsteins utan um sandinn.

Lambi bjó á Lambastöðum ok sá, hvat Steinarr hafðist at. Hann gekk heiman ok ofan á bakkann, ok er hann kom at Steinari, þá greip hann aftan undir hendr honum. Steinarr vildi slíta hann af sér. Lambi helt fast, ok fara þeir nú af melunum á sléttuna, en þá ríða þeir Þorsteinn it neðra götuna. Steinarr hafði riðit stóðhesti sínum, ok hljóp hann inn með sjó. Þat sá þeir Þorsteinn ok undruðust, því at þeir höfðu ekki varir orðit við för Steinars. Þá þveraðist Steinarr fram á bakkann, því at hann sá eigi, at Þorsteinn hefði um riðit. Ok er þeir kómu á bakkann framanverðan, þá hratt Lambi honum fyrir melinn ofan á sandinn, en Lambi hljóp heim. Ok er Steinarr komst á fætr, þá rann hann eftir Lamba. En er Lambi kom at durum, þá hljóp hann ínn, en rak aftr hurðina. Steinarr hjó eftir honum, svá at sverðit stóð fast í vindskeiðunum. Skilðust þeir þar. Gekk Steinarr heim.

En er Þorsteinn kom heim, þá sendi hann um daginn eftir húskarl sinn út til Leirulækjar at segja Steinari, at hann færði bústað sinn um Borgarhraun, en at öðrum kosti myndi hann njóta þess við Steinar, ef hann ætti fleira mannaforráð, - "ok mun þá eigi kostr brottferðar."

En Steinarr bjó ferð sína út á Snæfellsströnd, ok þar setti hann bú saman, er heitir at Elliða, ók lýkr þar viðskiptum þeira Þorsíeins Egilssonar.

Þorgeirr blundr bjó at Ánabrekku. Hann veitti Þorsteini illar búsifjar í öllu því, er hann mátti.

Þat var eitt sinn, er þeir hittust Egill ok Þorsteinn, at þeir ræddu margt um Þorgeir blund, frænda sinn, ok kómu allar ræður ásamt með þeim. Þá kvað Egill:

Spanðak jörð með orðum
endr Steinari úr hendi.
Ek þóttumk þá orka
arfa Geirs til þarfar.
Mér brásk minnar systur
mögr. Hétumk þá fögru.
Máttit böls of bindask
Blundr. Ek slíkt of undrumk.

Þorgeirr blundr fór í brott frá Ánabrekku ok fór suðr í Flókadal, því at Þorsteinn þóttist ekki mega við hann eiga, en hann vildi þó vægjast þar við.

Þorsteinn var maðr órefjusamr ok réttlátr ok óáleitinn við menn, en helt hlut sínum, ef aðrir menn leituðu á hann, enda veitti þat heldr þungt flestum at etja kappi við hann.

Oddr var þá höfðingi í Borgarfirði fyrir sunnan Hvítá. Hann var hofsgoði ok réð fyrir hofi því, er allir menn guldu hoftoll til fyrir innan Skarðsheiði.

# 85. kafli - Andlát Egils Skalla-Grímssonar.

Egill Skalla-Grímsson varð maðr gamall, en í elli hans gerðist hann þungfærr, ok glapnaði honum bæði heyrn ok sýn. Hann gerðist ok fótstirðr. Egill var þá at Mosfelli með Grími ok Þórdísi.

Þat var einn dag, er Egill gekk úti með vegg ok drap fæti ok fell.

Konur nökkurar sá þat ok hlógu at ok mæltu: "Farinn ertu nú, Egill, með öllu, er þú fellr einn saman."

Þá segir Grímr bóndi: "Miðr hæddu konur at okkr, þá er vit várum yngri."

Þá kvað Egill:

Vals hefk váfur helsis.
Váfallr em ek skalla.
Blautr erum bergis fótar
borr, en hlust es þorrin.

Egill varð með öllu sjónlauss.

Þat var einnhvern dag, er veðr var kalt um vetrinn, at Egill fór til elds at verma sik. Matseljan ræddi um, at þat var undr mikit, slíkr maðr sem Egill hafði verit, at hann skyldi liggja fyrir fótum þeim, svá at þær mætti eigi vinna verk sín.

"Ver þú vil við," segir Egill, "þótt ek bökumst við eldinn, ok mýkjumst vér við um rúmin."

"Statt þú upp," segir hon, "ok gakk til rúms þíns ok lát oss vinna verk vár."

Egill stóð upp ok gekk til rúms síns ok kvað:

Hvarfak blindr of branda,
biðk eirar Syn geira,
þann berk harm á hvarma
hnitvöllum mér, sitja,
es jarðgöfugr orðum,
orð mín konungr forðum
hafði gramr at gamni,
Geirhamðis mik framði.

Þat var enn eitt sinn, er Egill gekk til elds at verma sik, þá spurði maðr hann, hvárt honum væri kalt á fótum, ok bað hann eigi rétta of nær eldinum.

"Svá skal vera," segir Egill, "en eigi verðr mér nú hógstýrt fótunum, er ek sé eigi, ok er of daufligt sjónleysit,"

Þá kvað Egill:

Langt þykki mér.
Ligg einn saman
karl afgamall,
án konungs vörnum.
Eigum ekkjur
allkaldar tvær,
en þær konur
þurfu blossa.

Þat var á dögum Hákonar ins ríka öndverðum, þá var Egill Skalla-Grímsson á níunda tigi, ok var hann þá hress maðr fyrir annars sakar en sjónleysis.

Þat var um sumarit, er menn bjuggust til þings, þá beiddi Egill Grím at ríða til þings með honum. Grímr tók því seinliga.

Ok er þau Grímr ok Þórdís töluðust við, þá sagði Grímr henni, hvers Egill hafði beitt. "Vil ek, at þú forvitnist, hvat undir mun búa bæn þessi."

Þórdís gekk til máls við Egil, frænda sinn. Var þá mest gaman Egils at ræða við hana.

Ok er hon hitti hann, þá spurði hon: "Er þat satt, frændi, er þú vill til þings ríða? Vilda ek, at þú segðir mér, hvat væri í ráðagerð þinni."

"Ek skal segja þér," kvað hann, "hvat ek hefi hugsat. Ek ætla at hafa til þings með mér kistur þær tvær, er Aðalsteinn konungr gaf mér, er hvártveggja er full af ensku silfri. Ætla ek at láta bera kisturnar til Lögbergs, þá er þar er fjölmennast. Síðan ætla ek at sá silfrinu, ok þykkir mér undarligt, ef allir skipta vel sín í milli. Ætla ek, at þar myndi vera þá hrundningar eða pústrar, eða bærist at um síðir, at allr þingheimrinn berðist."

Þórdís segir: "Þetta þykkir mér þjóðráð, ok mun uppi, meðan landit er byggt."

Síðan gekk Þórdís til tals við Grím ok sagði honum ráðagerð Egils.

"Þat skal aldri verða, at hann komi þessu fram, svá miklum firnum."

Ok er Egill kom á ræður við Grím um þingferðina, þá talði Grímr þat allt af, ok sat Egill heima um þingit. Eigi líkaði honum þat vel. Var hann heldr ófrýnn.

At Mosfelli var höfð selför, ok var Þórdís í seli um þingit.

Þat var eitt kveld, þá er menn bjuggust til rekkna at Mosfelli, at Egill kallaði til sín þræla tvá, er Grímr átti. Hann bað þá taka sér hest. "Vil ek fara til laugar." Ok er Egill var búinn, gekk hann út ok hafði með sér silfrkistur sínar. Hann steig á hest, fór síðan ofan eftir túninu fyrir brekku þá, er þar verðr, er menn sá síðast.

En um morgininn, er menn risu upp, þá sá þeir, at Egill hvarflaði á holtinu fyrir austan garð ok leiddi eftir sér hestinn. Fara þeir þá til hans ok fluttu hann heim.

En hvárki kom aftr síðan þrælarnir né kisturnar, ok eru þar margar gátur á, hvar Egill hafi fólgit fé sitt. Fyrir austan garð at Mosfelli gengr gil ofan ór fjalli. En þat hefir orðit þar til merkja, at í bráðaþeyjum er þar vatnfall mikit, en eftir þat er vötnin hafa fram fallit, hafa fundizt í gilinu enskir penningar. Geta sumir menn þess, at Egill muni þar fét hafa fólgit. Fyrir neðan tún at Mosfelli eru fen stór ok furðuliga djúp. Hafa þat margir fyrir satt, at Egill muni þar hafa kastat í fé sínu. Fyrir sunnan ána eru laugar ok þar skammt frá jarðholur stórar, ok geta þess sumir, at Egill mundi þar hafa fólgit fé sitt, því at þangat er oftliga sénn haugaeldr. Egill sagði, at hann hefði drepit þræla Gríms, ok svá þat, at hann hafði fé sitt fólgit, en þat sagði hann engum manni, hvar hann hefði fólgit.

Egill tók sótt eftir um haustit, þá er hann leiddi til bana. En er hann var andaðr, þá lét Grímr færa Egil í klæði góð. Síðan lét hann flytja hann ofan í Tjaldanes ok gera þar haug, ok var Egill þar í lagðr ok vápn hans ok klæði.

# 86. kafli - Af beinum Egils.

Grímr at Mosfelli var skírðr, þá er kristni var í lög leidd á Íslandi. Hann lét þar kirkju gera. En þat er sögn manna, at Þórdís hafi látit flytja Egil til kirkju, ok er þat til jartegna, at síðan er kirkja var ger at Mosfelli, en ofan tekin at Hrísbrú sú kirkja, er Grímr hafði gera látit, þá var þar grafinn kirkjugarðr. En undir altarisstaðnum þá fundust mannabein. Þau váru miklu meiri en annarra manna bein. Þykkjast menn þat vita af sögn gamalla manna, at mundi verit hafa bein Egils.

Þar var þá Skafti prestr Þórarinsson, vitr maðr. Hann tók upp hausinn Egils ok setti á kirkjugarðinn. Var haussinn undarliga mikill, en hitt þótti þó meir frá líkendum, hvé þungr var. Haussinn var allr báróttr útan svá sem hörpuskel. Þá vildi Skafti forvitnast um þykkleik haussins. Tók hann þá handöxi vel mikla ok reiddi annarri hendi sem harðast ok laust hamrinum á hausinn ok vildi brjóta, en þar sem á kom, hvítnaði hann, en ekki dalaði né sprakk, ok má af slíku marka, at hauss sá mundi ekki auðskaddr fyrir höggum smámennis, meðan svörðr ok hold fylgði. Bein Egils váru lögð niðr í

útanverðum kirkjugarði at Mosfelli.

# 87. kafli - Um Mýramannakyn.

Þorsteinn Egilsson tók skírn, þá er kristni kom á Ísland, ok lét kirkju gera at Borg. Hann var maðr trúfastr ok vel siðaðr. Hann varð maðr gamall ok sóttdauðr ok var jarðaðr at Borg at þeiri kirkju, er hann lét gera.

Frá Þorsteini er mikil ætt komin ok margt stórmenni ok skáld mörg, ok er þat Mýramannakyn ok svá allt þat, er komit er frá Skalla-Grími. Lengi helzt þat í ætt þeiri, at menn váru sterkir ok vígamenn miklir, en sumir spakir at viti. Þat var sundrleitt mjök, því at í þeiri ætt hafa fæðzt þeir menn, er fríðastir hafa verit á Íslandi, sem var Þorsteinn Egilsson ok Kjartan Óláfsson, systursonr Þorsteins, ok Hallr Guðmundarson, svá ok Helga in fagra, dóttir Þorsteins, er þeir deildu um Gunnlaugr ormstunga ok Skáld-Hrafn. En fleiri váru Mýramenn manna ljótastir.

Þorgeirr, sonr Þorsteins, var þeira sterkastr bræðra, en Skúli var mestr. Hann bjó at Borg eftir dag Þorsteins, föður síns, Skúli var lengi í víking. Hann var stafnbúi Eiríks jarls á Járnbarðanum, þá er Óláfr konungr Tryggvason fell. Skúli hafði átt í víking sjau orrostur.